

GOBI

MONGOLIAN CASHMERE

ЖИЛИЙН ТАЙЛАН

2023

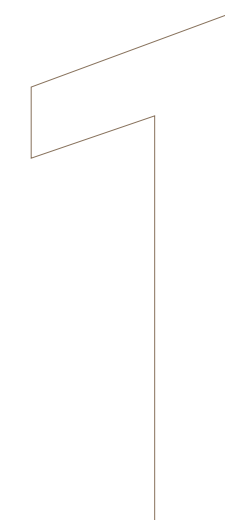
ГОВЬ
ХУВЬЦААТ
КОМПАНИ

АГУУЛГА

1	МАНАЙ КОМПАНИ	
	Компанийн ерөнхий танилцуулга	07
	Алсын хараа, эрхэм зорилго, үнэт зүйлс, уриа үг	09
	Түүхэн замнал	10
	ТУЗ-ийн даргын мэндчилгээ	12
	Гүйцэтгэх захирлын мэндчилгээ	14
2	2023 ОНД БИД	
	Бидний амжилт, онцлох үйл явдлууд	18
	2023 оны санхүүгийн үр дүн	25
	Санхүүжилтийн мэдээлэл	28
	Их хэмжээний болон сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл	31
3	БИДНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	
	Дотоод зах зээл	37
	Экспортын зах зээл	40
	Гадаад зах зээл	42
	Программ хөгжүүлэлт, цахим шилжилт	46
	Үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн шинэ технологи, бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт	47
	Коллекцууд	49
	Брэндүүд	52
4	ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ	
	Тогтвортой хөгжлийн удирдлага	60
	Байгаль орчин	63
	Нийгэм	75
	Засаглал	87
	Засаглалын бүтэц, үйл ажиллагаа	88
	Засаглалын бодлого	89
	Оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны удирдлагын төлөвлөгөө	91
	Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөр	94
	Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийн үнэлгээний үр дүн	95
	Хувьцаа эзэмшигчид	96
	Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд, эцсийн өмчлөгчийн талаарх мэдээлэл	97
	Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал	98
	Төлөөлөн удирдах зөвлөл	99
	Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2023 оны үйл ажиллагааны тайлан	105
	Дотоод хяналтын тогтолцоо	113
	Компанийн бүтэц	126
	Менежмент багийн удирдлагууд	130
	Хувьцааны арилжааны мэдээлэл	134
	Ногдол ашиг	135
5	ГОВЬ ХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУДЫН НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН	
	Хараат бус аудиторын тухай мэдээлэл	140
	Говь ХК болон түүний охин компаниудын нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон хараат бус аудиторын тайлан	141

МАНАЙ КОМПАНИ

КОМПАНИЙН ЕРӨНХИЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Компанийн оноосон нэр

“Говь” хувьцаат компани

Үйл ажиллагааны чиглэл

Ямааны ноолуурт цогц боловсруулалт хийж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн борлуулах

Компанийн албан ёсны хаяг

Монгол улс, Улаанбаатар хот-17062, Хан-Уул дүүрэг, 3-р хороо, Үйлдвэрийн гудамж, Говь ХК

Шуудангийн хаяг: Улаанбаатар-17062, Шуудангийн хайрцаг 36/434, Говь ХК

Утас: (976)-70139977
Факс: (976)-70143081
И-мэйл: info@gobi.mn
Веб сайт: info.gobi.mn
Фэйсбүүк: GobiCashmere
Онлайн дэлгүүр:
Дотоод: gobi.mn
Гадаад: gobicashmere.com

Бүртгэлтэй арилжаа эрхлэх байгууллагын нэр

Монголын Хөрөнгийн Бирж

Компанийн гаргасан нийт хувьцааны тоо ширхэг

780,112,500

Компанийн удирдлага

ТУЗ-ийн дарга: Дамбын ГЭРЭЛМАА
Гүйцэтгэх захирал: Цагаачийн БААТАРСАЙХАН

Үүсгэн байгуулагдсан огноо

1981 оны 9-р сарын 5-ны өдөр

Ажилтнуудын тоо

1,765

Үйлдвэрийн хүчин чадал

1,150 тонн түүхий ноолуур боловсруулах
1,050 тонн ээрмэл утас, 30 тонн нарийн ээрмэл утас хийх
1,500,000 ширхэг сүлжмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх
640,000 ширхэг нэхмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх
162,000 ширхэг оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх

Дэлгүүрийн тоо

Дотоод	Гадаад
Улаанбаатар хот 2	Охин компани 5
Дархан хот 1	Салбар дэлгүүр 2
Онлайн дэлгүүр 1	Франчайз дэлгүүр 21
	Онлайн дэлгүүр 13

АЛСЫН ХАРАА

Амьдралын алхам бүрийг ноолууртай хамт

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Загварлаг, чанартай, нийцэмжит үнэтэй ноолууран хувцсаа дэлхийд таниулж, хүн бүрийг гоёно

УРИА ҮГ

Ноолууран хувцсыг хүн бүрт

ҮНЭТ ЗҮЙЛС

ХҮНДЭТГЭЛ

Бид олон талт ялгаатай байдлыг хүлээн зөвшөөрч, нээлттэй бөгөөд харилцан хүндэтгэлтэйгээр санал бодлоо солилцдог.

ГАЛ ЭРМЭЛЗЭЛ & ЧИН СЭТГЭЛ

Бид хийж бүтээх чин сэтгэл, зорилгодоо хүрэх тууштай хүсэл эрмэлзэл дүүрэн хамт олон.

ШУДАРГА & ИЛ ТОД БАЙДАЛ

Бид бүх талуудын оролцоог ижил түвшинд чухалчлан, үйл ажиллагааны ил тод байдлыг эрхэмлэдэг.

ТӨГӨЛДӨРШИЛ & ХАРИУЦЛАГА

Бид нийгэм, хүрээлэн буй орчин, оролцогч талуудад болон хийсэн үйлдэл, үр дүндээ хариуцлагатай хандаж, тогтвортой хөгжлийн зорилгод тэмүүлж ажилладаг.

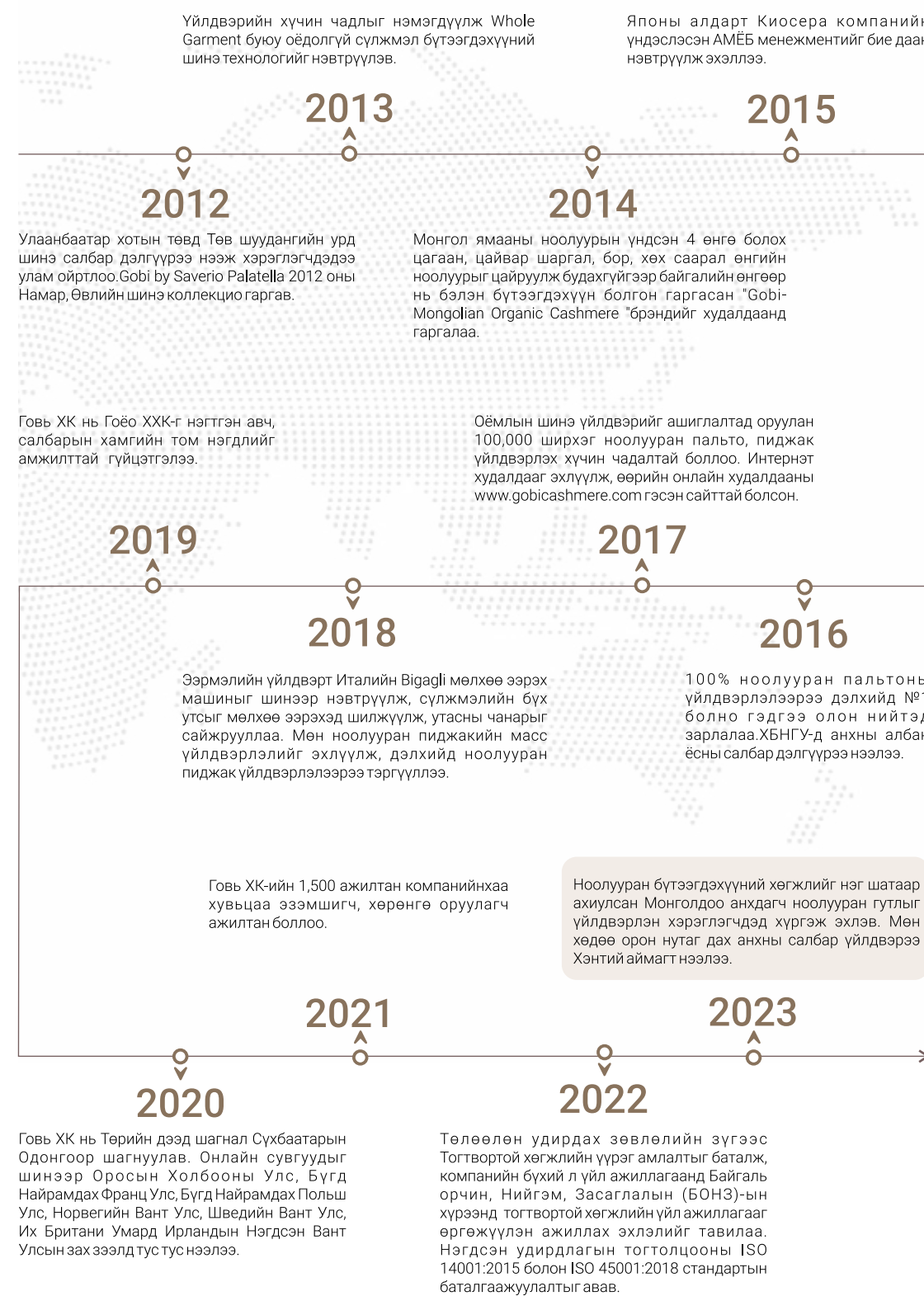

БҮТЭЭЛЧ БАЙДАЛ

Бид шинэ санаа, бүтээлч өөрчлөлтийг эрэлхийлж, хүлээлтээс давсан үр дүн рүү тасралтгүй тэмүүлдэг.

ТҮҮХЭН ЗАМНАЛ

1 МАНГАЙ КОМПАНИ

2 2023 ОНД БИД

3 БИДНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГА

4 ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

5 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

Хүндэт хувьцаа эзэмшигчид та бүхэнд энэ өдрийн мэндийг хүргэе.

Манай компани Монгол Улсын анхны нээлттэй хувьцаат компаниудын нэг бөгөөд Монголын хөрөнгийн биржийн ТОП-20 жагсаалтад багтдаг компанийн хувьд олон улсын засаглалын сайн туршлагыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэн, тэнцвэртэй, хүчирхэг засаглалын тогтолцоог бий болгож, хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалж, мэдээллийн ил тод байдлыг хангахыг зорин ажилласаар ирсэн билээ.

Үүний үр дүнд Санхүүгийн Зохицуулах Хорооноос батлагдсан "Компанийн засаглалын кодекс"-ийн хэрэгжилтээр 2023 онд Монгол Улсын нээлттэй хувьцаат компаниудыг манлайлан тэргүүн байранд үнэлэгдсэнийг дуулгахад таатай байна.

Өнгөрөгч онд ТУЗ-өөс "Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөр" болон "Оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны удирдлагын төлөвлөгөө"-г тус тус баталж, компанийн үйл ажиллагаанд оролцогч талуудын оролцоог нэмэгдүүлэх, эрх ашгийг нь хангах тал дээр анхаарч ажилласны дүнд манай компанийн хувьцаа эзэмшигчдийн тоо 3.5%-аар нэмэгдэж 24 мянга болжээ. Бидэнд итгэл хүлээлгэн хөрөнгө оруулж буй хувьцаа эзэмшигчдийн тоо улам өссөөр байгаад баяртай байна.

Сүүлийн жилүүдэд дэлхий дахинд ESG буюу байгаль орчин, нийгэм, засаглал (БОНЗ)-ын хариуцлага өсөн нэмэгдэж, компаниуд оролцогч талуудын урт хугацааны үнэ цэнэ, тогтвортой өсөлтийг бий болгоход ихээхэн анхаарал хандуулах болсон. Олон улсын зах зээлд танигдаж эхэлсэн манай компанийн хувьд үйл ажиллагааныхаа бүхий л шатанд тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг шингээн, байгаль орчинд ээлтэй үйлдвэрлэл явуулж, засаглалын тогтолцоогоо улам бэхжүүлэн ажиллахыг зорьж байна.

ТУЗ-өөс 2022 онд баталсан "Тогтвортой хөгжлийн үүрэг амлалт"-ын хүрээнд өнгөрөгч онд компанийн тогтвортой хөгжлийн бодлого, зорилтуудын хэрэгжилтийг хангахад ТУЗ-ийн зүгээс идэвхтэй анхаарч, дэмжин ажилласан бөгөөд ТУЗ-ийн хурлуудаар дамжуулан хэрэгжилтэд тогтмол хяналт тавин, Гүйцэтгэх удирдлагын багийг чиглүүлэн чамгүй ололт амжилттай ажиллалаа.

Үүнээс дурдвал, "Тогтвортой ноолуурын өдөр – 2023" арга хэмжээний үеэр "Усны зохистой хэрэглээг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлсэн шилдэг байгууллага"-аар шалгарсан ба "CSR Awards 2023" арга хэмжээний үеэр бидний 2020 оноос хойш хэрэгжүүлж буй "Тогтвортой ноолуур, гурван талт хамтарсан төсөл" нийгмийн хариуцлагын чиглэлийн төслүүдээс шалгарч "Тогтвортой хөгжлийн шилдэг төсөл" шагналыг хүртсэн нь бидний тогтвортой хөгжлийн хүрээнд шат дараатайгаар хэрэгжүүлж буй санаачилгуудын үр нөлөөг онцлон харуулж байгаа гэж бид үзэж байна.

Мөн тогтвортой хөгжлийн үйл ажиллагааг дэмжих, эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилгоор Азийн Хөгжлийн Банктай 30 сая ам.долларын санхүүжилтийн гэрээг амжилттай үзэглэж, эхний санхүүжилтээ хүлээн авсан бөгөөд цаашид тогтвортой хөгжилд чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг тасралтгүй нэмэгдүүлэхээр зорьж байна.

Түүнчлэн өнгөрөгч оны онцлох үйл явдлуудын нэг нь Говь ХК орон нутаг дахь анхны салбар үйлдвэрээ Хэнтий аймагт байгуулан 100 гаруй ажлын байрыг шинээр бий болгосноор үйлдвэрийн хүчин чадлаа нэмэгдүүлээд зогсохгүй хөдөө орон нутгийн хөгжил дэвшилд хувь нэмэр оруулах эхлэлийг тавилаа.

Говь ХК нь Тогтвортой хөгжлийн бодлогынхоо "Аз жаргалтай ажилтан" зорилтын хүрээнд ажилтнуудын ажил амьдралыг тэнцвэртэй байдлыг хангахаар 2023 онд ажлын уян хатан цагийн системийг оффисын ажилтнуудад, богиносгосон цагийн системийг нярай болон цэцэрлэгийн насны хүүхэдтэй үйлдвэрийн ажилтнуудад хэрэгжүүлж эхэлсэн ба байгууллагын дэргэдэх цэцэрлэгийг зуны улирлын туршид тасралтгүй ажиллуулсан. Мөн бид цаашид ажлын байрны таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх, ажилтнуудын сурч хөгжих боломжийг нээж, цалин урамшуулал ба сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэн байгууллагын соёлыг тасралтгүй сайжруулах болно.

Бидний баялаг бүтээгч ажилтнууд, үнэнч хэрэглэгчид, эрхэм түншүүд, хувьцаа эзэмшигчид болон бүхий л хамтрагч оролцогч талуудынхаа дэмжлэгт гүнээ талархаж байна. Та бүхний оруулж буй хувь нэмэр бидний амжилтын үндэс суурь болдог билээ.

Говь ХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн зүгээс та бүхэнд ажлын өндөр амжилт, эрүүл энх, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе!

Хүндэтгэсэн:

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА
Удирдахуйн ухааны доктор (Ph.D), профессор Д.ГЭРЭЛМАА

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН МЭНДЧИЛГЭЭ

Хүндэт хувьцаа эзэмшигчид, харилцагчид, бизнесийн түнш, хамтран ажиллагсад та бүхэндээ чин сэтгэлийн халуун мэндчилгээ дэвшүүлье.

“Ноолууран хувцсыг хүн бүрт” уриатай Говь ХК нь үүсгэн байгуулагдаад 43 дахь жилдээ үйл ажиллагаагаа амжилттай явуулж байгаа бөгөөд энэхүү түүхэн хугацаанд байгууллагын маань үе үеийн удирдлага, хамт олны хүчин зүтгэл, хөдөлмөрийн үр дүнд бизнесийн цар хүрээгээ улам бүр өргөжүүлэн тэлж, тасралтгүй хөгжин дэвшсээр байна. Миний бие өдгөө 16 дах жилдээ Говь ХК-ийн хамт олноо удирдан Гүйцэтгэх захирлын албан тушаалыг хашиж байгаа ба Говь брэндээр дамжуулан Монгол ноолуурыг дэлхийд таниулж олон улсын хэрэглэгчдэд бүтээгдэхүүнээ хүргэхэд чамгүй олон санаачилгуудыг хэрэгжүүлсээр ирсэн билээ.

Говь ХК-ийн хувьд 2023 он ололт амжилтаар дүүрэн жил байлаа. Манай компани өнгөрөгч онд түүхэндээ хамгийн өндөр буюу 255.7 тэрбум төгрөгийн борлуулалтын орлоготой ажилласан нь өмнөх оноос 32%-ийн өсөлттэй байв. Борлуулалтын орлогыг сегментээр нь задлаад үзвэл, дотоод борлуулалт 57.5%, экспортын борлуулалт 23.3%, гадаад борлуулалт 19.2%-ийг тус тус эзэлж байна.

Дотоод зэх зээлийн хувьд Монгол Улсын Засгийн Газраас 2023-2025 оныг “Монголд зочлох жил” болгон зарласантай холбогдуулан Монгол орныг зорин ирэх жуулчдын тоо эрс нэмэгдсэн ба бид жуулчдын борлуулалтыг дэмжих зорилгоор үйлдвэртэй танилцах аяллыг гадаад хэл дээр зохион байгуулах, аялал жуулчлалын компаниуд ба хөтөч жолооч нартай хамтран ажиллах, салбар дэлгүүрүүдийг уртасгасан цагаар ажиллуулах, гадаад хэлтэй худалдааны зөвлөхүүдийн тоог нэмэгдүүлэх зэрэг санаачилгуудыг гарган ажилласны үр дүнд борлуулалтыг өмнөх оноос 57%-аар нэмэгдүүлж 147 тэрбум төгрөгт хүргэсэн.

Бид экспортын зах зээлд 2021 оноос хойш цөөн бөгөөд чанартай стратегийн харилцагчидтай хамтран ажиллах бодлогыг баримталж ажиллаж байгаа бөгөөд тус бодлогын хүрээнд ашигт ажиллагаа болон үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлж экспортын борлуулалтыг 59.5 тэрбум төгрөгт хүргэж өмнөх оноос 30%-аар өсгөж чадлаа.

Харин гадаад зах зээлийн хувьд дэлхийн геополитикийн хурцадмал байдал болон уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөө байсан хэдий ч бид борлуулалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Бүгд Найрамдах Казахстан Улсад охин компани байгуулж, Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Дюссельдорф хотноо шинэ салбар дэлгүүрээ нээсэн. Түүнчлэн Говь брэндийн органик хайлтыг сайжруулахаар SEO компаниудтай хамтран ажилласны дүнд www.gobicashmere.com вебсайтын органик хандалт 38%-аар өссөн. Энэ нь 2019 оноос хойш гадаад зах зээлд хэрэгжүүлж буй бидний маркетинг, брэндингийн үйл ажиллагааны үр дүн эхнээсээ гарч, брэндийн танигдалт нэмэгдэж буйг илтгэж байна.

Бид 2020 оноос хойш компанийн программ хангамж болон удирдлагын системийг хөгжүүлэх цахим шилжилтийг үе шаттайгаар хийж байгаа билээ. Өнгөрөгч онд бизнесийн үйл ажиллагааг автоматжуулж, үйл явцыг хурдлуулах төдийгүй бүтээмжийг нэмэгдүүлэхэд томоохон дэвшил авчрах Бүтээгдэхүүний амьдралын мөчлөгийн менежмент буюу Product Lifecycle Management (PLM) систем болон Бэлэн бүтээгдэхүүний бүртгэл тооллогын систем зэрэг үйлдвэрлэлийн шат дамжлага, бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийн системүүдийг үйл ажиллагаандаа бүрэн нэвтрүүлсэн. Түүгээр зогсохгүй SAP ERP системийг нэвтрүүлэх бэлтгэл ажлыг амжилттай хийж гүйцэтгэлээ.

Мөн тайлант хугацаанд ISO 9001:2015 Чанарын удирдлагын тогтолцооны стандартын баталгаажуулалтыг авч, 2022 онд баталгаажуулалтаа авсан ISO 14001, ISO 45001 стандартуудын магадлан аудитыг амжилттай хамгаалж, гэрчилгээний хугацааг сунгаснаар Говь ХК нь Нэгдсэн удирдлагын тогтолцоог цогцоор нь хэрэгжүүлэгч компани болж байна.

Дизайн хөгжүүлэлтийн хувьд өнгөрөгч онд бүтээгдэхүүний нэр төрлөө нэмэгдүүлэн Монгол Улсад анхлан ноолууран гутал үйлдвэрлэж, хэрэглэгчдийн гарт хүргэлээ. Түүнчлэн Ерөнхий дизайнераар Итали Улсын алдарт дизайнер Giorgio Spina ажиллан дэлхийн хэмжээний загварын шоуг Монголдоо амжилттай зохион байгуулж, ноолууран бүтээгдэхүүний загварыг шинэ түвшинд хүргэсэн “The Face” болон Organic “Materia” коллекцуудыг танилцуулсан нь дотоод болон гадаадын хэрэглэгчдэд Говь брэндийг шинэлэг өнгө төрхтэйгөөр таниулж чадсан гэж үзэж байна.

Мөн бид “Аз жаргалтай ажилтан” зорилтынхоо хүрээнд цалин урамшууллаар ноос, ноолуур үйлдвэрлэлийн салбартаа тэргүүлэх бодлогыг баримтлан цалинг үе шаттайгаар нэмэгдүүлсний үр дүнд 2023 онд ажилтнуудын цалинг дунджаар 24% нэмэгдүүлж чадсан бөгөөд ирэх жилүүдэд бид ажилтнуудынхаа ажиллах орчныг сайжруулж, ажил амьдралын тэнцвэртэй байдлыг хангаж, сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэн байгууллагын соёлоо улам сайжруулахад чиглэсэн ажлуудыг санаачлан хэрэгжүүлэх болно.

Цаашид манай компани зах зээлд тэргүүлэгчийн байр сууриа хадгалж, дэлхийн хэмжээнд үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэн тэлж, улс орныхоо эдийн засгийн сэргэлтэд хувь нэмрээ тууштай оруулахад бүхий л нөөц бололцоогоо дайчлан ажиллахын сацуу нийгэм болоод байгаль орчиндоо ээлтэй тогтвортой хөгжлийг хэрэгжүүлэгч хариуцлагатай компани байхын төлөө ажиллах болно.

Та бүхэнд эрүүл энхийг хүсэж, цаашдын ажил үйлсэд тань өндрөөс өндөр амжилт хүсэн ерөөе!

Хүндэтгэсэн:

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Ц.БААТАРСАЙХАН

CASHMERE
BOOTS

2023 ОНД БИД

2

БИДНИЙ АМЖИЛТ, ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

“ТОП-100”-аар шалгарлаа.

Монгол улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд оруулж буй хувь нэмрийг таван үзүүлэлтээр үнэлэн шалгаруулдаг “ТОП-100” аж ахуйн нэгжийн шалгаруулалтад Говь ХК нь 21-р байранд орж батламжаа гардан авлаа.

Төв дэлгүүрийг өргөтгөн, шинэ өнгө төрхтэйгөөр нээлээ.

Үйлдвэрийн дэргэдэх Төв дэлгүүрийн өргөтгөл 679 м2 талбайг шинэчлэн засвар хийж дэлгүүрийн талбайгаа өргөтгөн, уламжлалт монгол гэрийн хэв маягийг орчин цагийн өнгө аястай хослуулан 5-р сарын 25-ны өдөр бүрэн ашиглалтад орууллаа.

Дэлхийн хэмжээний загварын шоуг Монголдоо зохион байгууллаа.

Говь ХК-ийн Ерөнхий дизайнер Giorgio Spina-гийн анхны коллекц болох THE FACE Pre-Fall 23 болон MATERIA Organic PreFall 23 коллекцийн загварын шоуг дэлхийн хэмжээний өндөр зохион байгуулалттайгаар 6-р сарын 8-ны өдөр амжилттай зохион байгуулав.

Ноолууран гутал үйлдвэрлэж эхэллээ.

Говь ХК нь 2023 онд загварын нэр төрлийг нэмэгдүүлэн тусгай аргаар боловсруулсан нягт өндөртэй шинэ төрлийн 100% ноолууран Felton материалыг гарган ноолууран бүтээгдэхүүний хөгжлийг нэг шатаар ахиулсан Монголдоо анхдагч ноолууран гутлыг дотоод болон гадаадын зах зээлд хэрэглэгчдэд хүргэсэн. Инноваци шингэсэн тус бүтээгдэхүүнээр Монголын Ноос Ноолуурын Холбооноос “Онцлох Бүтээгдэхүүн-2023” шагнал хүртсэн.

ISO 9001:2015 олон улсын стандартыг хангаж, гэрчилгээгээ гардан авлаа.

ISO 9001:2015 Чанарын удирдлагын тогтолцооны стандартын шалгуурыг бүрэн хангаж олон улсын SGS баталгаажуулалтын байгууллагаас 6-р сард гэрчилгээгээ гардан авлаа.

Герман улсын Дюссельдорф хотноо шинэ салбар дэлгүүрээ нээлээ.

Гадаад зах зээлийн борлуулалтын сувгийг нэмэгдүүлэх болон олон улсын хэрэглэгчдэдээ илүү ойртох зорилгоор 10-р сард ХБНГУ-ын Дюссельдорф хотод хоёр дахь салбар дэлгүүрээ нээсэн бөгөөд дэлгүүрийн дотоод заслын шийдэлд монгол уламжлалт ахуйн элементүүдийг шингээж өгснөөрөө онцлог боллоо.

Орон нутаг дахь анхны салбар үйлдвэрээ Хэнтий аймагт нээлээ.

Бид хөдөө орон нутаг дахь анхны салбар үйлдвэрээ 11-р сард Хэнтий аймагт нээж, үйл ажиллагаагаа эхлүүлснээр хөдөө орон нутагт ажлын байрыг бий болгохын зэрэгцээ тогтвор суурьшилтай амьдралын нөхцөл боломжийг бүрдүүлж нийслэл хотыг зорих иргэдийн урсгал багасан, орон нутгийн хөгжил тэлэхийн зэрэгцээ өрхийн орлого нэмэгдэх гээд онцлоод баршгүй олон давуу талууд цогцолсон үйл явдал болж байна.

“Усны зохистой хэрэглээг нэвтрүүлсэн шилдэг байгууллага”-аар шалгарав.

НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөрийн дэргэдэх Монголын Тогтвортой Ноолуурын Платформ болон БОАЖЯ, ХХААХҮЯ-ийн хэрэгжүүлж буй АДАПТ төсөл хамтран Монгол Улсад анх удаа “Тогтвортой ноолуурын өдөр – 2023” арга хэмжээг 11-р сард зохион байгуулсан. Говь ХК нь тус арга хэмжээний үеэр “Усны зохистой хэрэглээг нэвтрүүлсэн шилдэг байгууллага”-аар шалгарав.

Азийн Хөгжлийн Банкнаас санхүүжилт авлаа.

Манай компани 2019 оноос эхлэн олон улсын зах зээлд үйл ажиллагаагаа эрчимтэй тэлэх зорилтыг тавин ажиллаж байгаа ба бидний зорилт болон тогтвортой хөгжлийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор Азийн Хөгжлийн Банктай 30 сая ам.долларын урт хугацаат эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтийн гэрээг амжилттай үзэглэж, эхний санхүүжилтээ хүлээн авсан.

Тогтвортой ноолуур, гурван талт хамтарсан төсөл “CSR Sustainability” буюу “Тогтвортой хөгжлийн шилдэг төсөл”-өөр шалгарлаа.

Монгол дахь Америкийн Худалдааны Танхим “Амчам Монгол ТББ”-ийн “CSR Awards 2023” арга хэмжээгээр манай компанийн 2020 оноос хойш хэрэгжүүлж буй “Тогтвортой ноолуур, гурван талт төсөл” тогтвортой хөгжлийн шилдэг төслөөр шалгарч Говь ХК “CSR Sustainability” шагналыг хүртлээ.

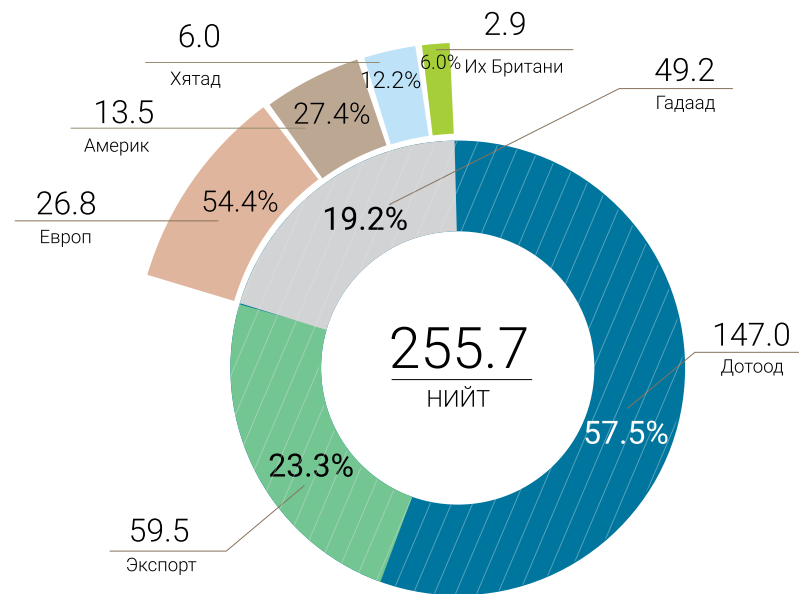

Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтээр тэргүүлээ.

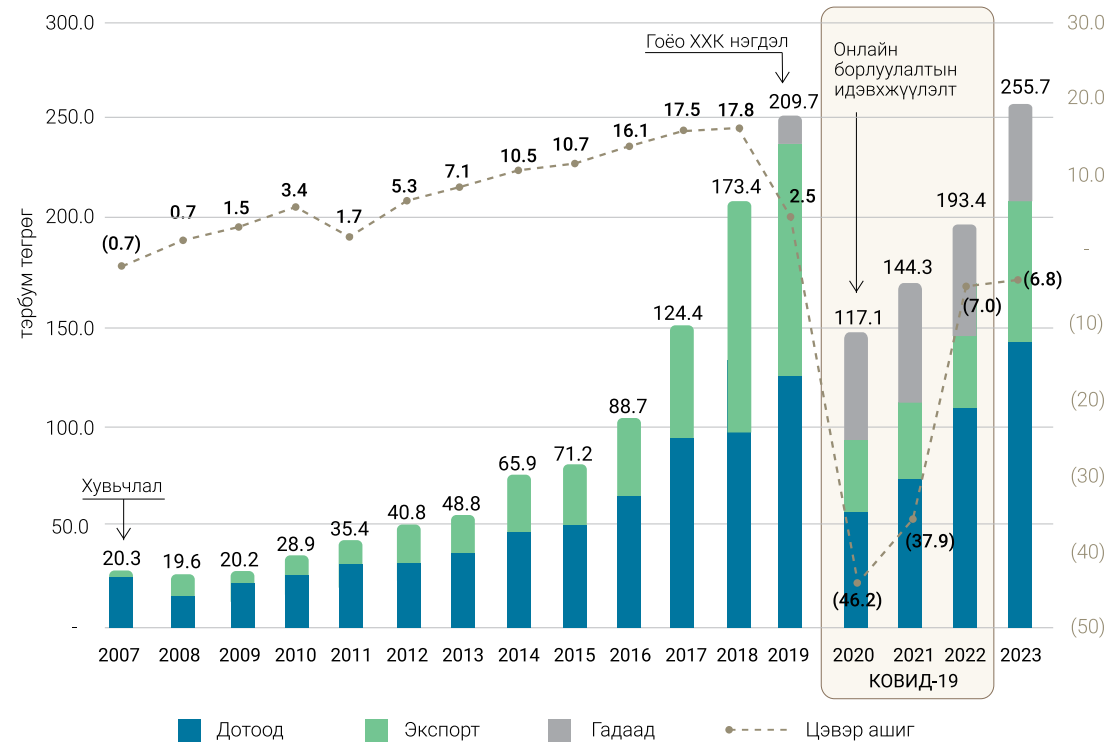
“Компанийн засаглалын кодекс”-ийн хэрэгжилтийг Санхүүгийн Зохицуулах Хорооноос 2023 оны хагас жил болон жилийн эцсээр 2 удаа үнэлсэн бөгөөд Говь ХК нь Монгол Улсын нээлттэй хувьцаат компаниудыг манлайлан тэргүүн байранд дараалан үнэлэгдлээ.

БОРЛУУЛАЛТ

БОРЛУУЛАЛТЫН ОРЛОГО, СЕГМЕНТЭЭР /тэрбум төгрөг, %/

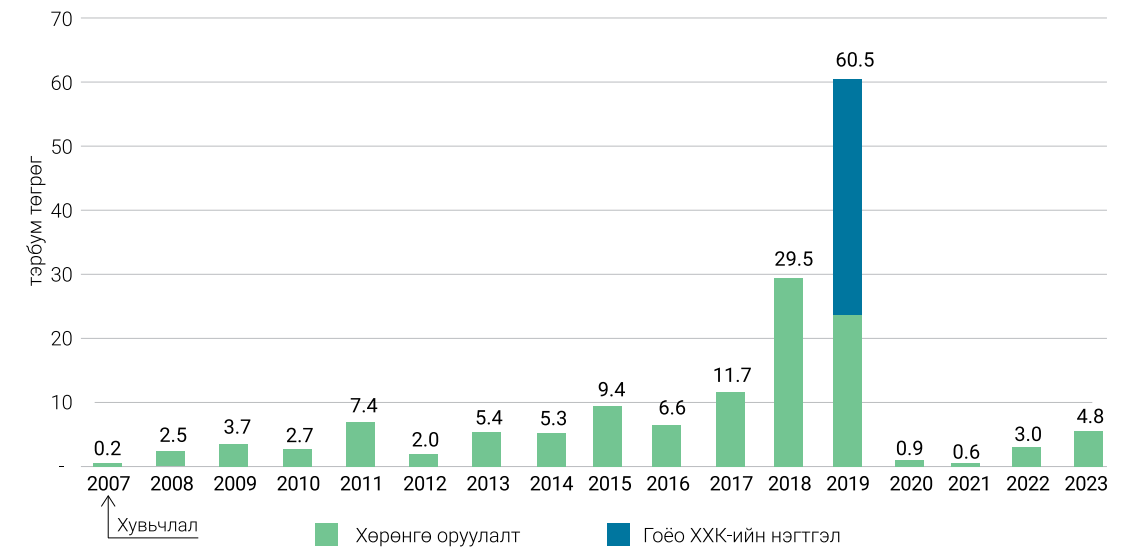

БОРЛУУЛАЛТ, ЦЭВЭР АШИГ /тэрбум төгрөг/

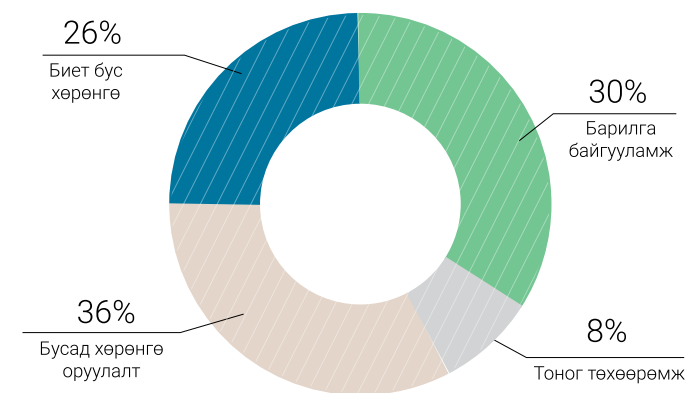
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

2007 ОНООС ХОЙШ НИЙТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ 156.1 тэрбум төгрөг

2007 оны хувьчлалаас хойш өссөн дүнгээрээ нийт 156.1 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн. Үүнээс 2019 онд 60.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсний 23.2 тэрбум нь Говь ХК-ийн барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж болон бусад хөрөнгө оруулалтад зарцуулагдсан бол үлдсэн 37.3 тэрбум төгрөг нь Гоёо ХХК-ийг нэгтгэсний дүнд үүссэн өсөлт байв.

2023 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

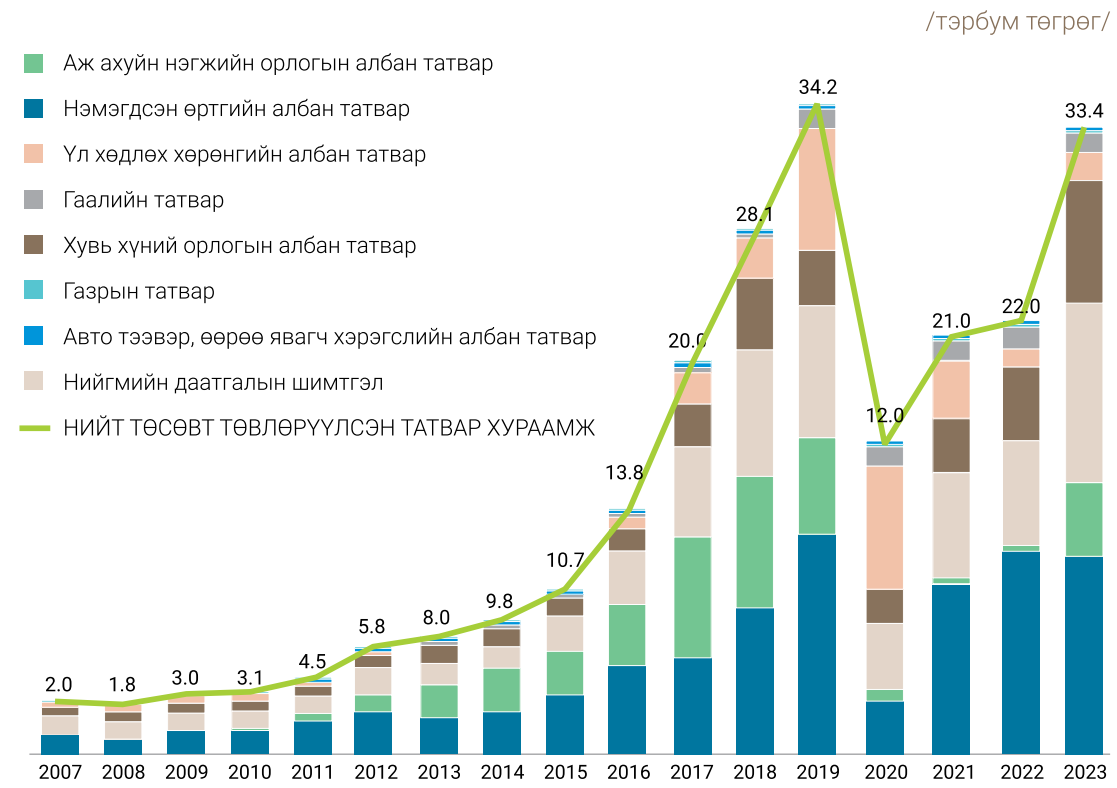

2023 онд нийт 4.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийснээс 30% буюу 1.4 тэрбум төгрөг нь барилга байгууламж, 8% буюу 408 сая төгрөг нь тоног төхөөрөмж, 36% буюу 1.7 тэрбум төгрөг нь тавилга эд хогшил болон бусад биет хөрөнгө оруулалт, 26% буюу 1.2 тэрбум төгрөг нь биет бус хөрөнгө оруулалтад зарцуулсан байна.

ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ТАТВАР ХУРААМЖ, ШИМТГЭЛ

Говь ХК нь 2007 оноос хойш зөвхөн Монголын татварын албанд нийт 233.3 тэрбум төгрөг төвлөрүүлсэн байна. Үүнээс 2023 онд 33.4 тэрбум төгрөгийн татвар хураамж, шимтгэлийг улсын төсөвт төлсөн.

ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ТАТВАР ХУРААМЖ, ШИМТГЭЛ

ГОВЬ ХК 2023 ОНД

/2022 оны гүйцэтгэлтэй харьцуулав/

↑ 32%

БОРЛУУЛАЛТЫН ОРЛОГО
255.7 тэрбум төгрөг

↑ 3%

ЦЭВЭР АШИГ (АЛДАГДАЛ)
(6.8) тэрбум төгрөг

↑ 57%

ДОТООД БОРЛУУЛАЛТ
147.0 тэрбум төгрөг

↑ 30%

ЭКСПОРТЫН БОРЛУУЛАЛТ
59.5 тэрбум төгрөг

↓ 10%

ГАДААД БОРЛУУЛАЛТ
49.2 тэрбум төгрөг

↓ 4%

МАРКЕТИНГИЙН ЗАРДАЛ
27.8 тэрбум төгрөг

↑ 23%

ҮЙЛДВЭРЛЭСЭН БҮТЭЭГДЭХҮҮН
1.0 сая ширхэг

↑ 14%

БОРЛУУЛСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН
1.2 сая ширхэг

↑ 10%

КОМПАНИЙН ҮНЭЛГЭЭ
213.4 тэрбум төгрөг

↑ 51%

ТӨСӨВТ ТӨЛСӨН ТАТВАР, ШИМТГЭЛ
33.4 тэрбум төгрөг

↑ 60%

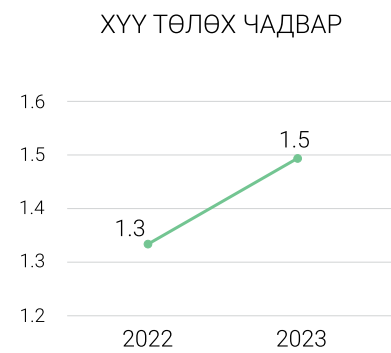
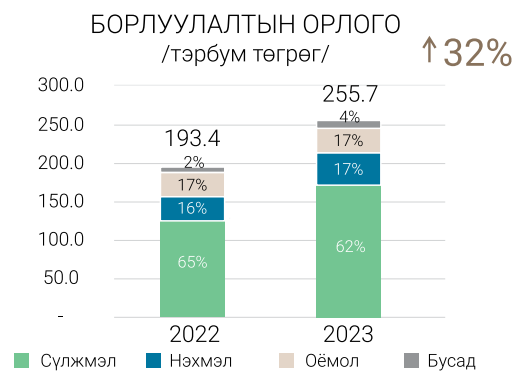
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ
4.8 тэрбум төгрөг

↑ 6%

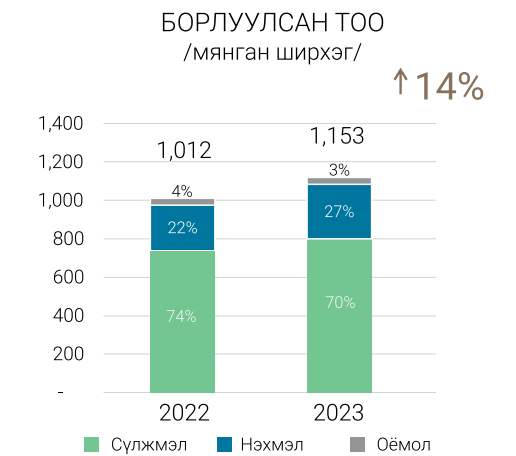
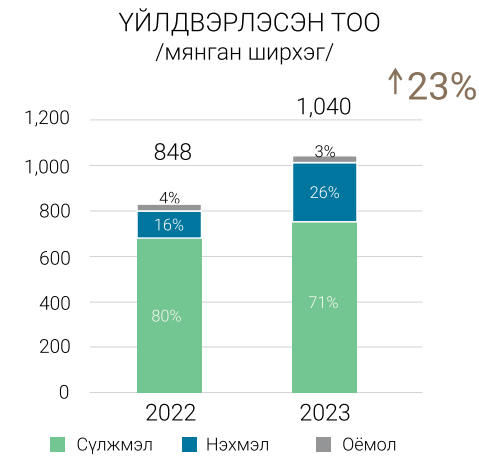
ЗЭЭЛИЙН ҮЛДЭГДЭЛ
237.3 тэрбум төгрөг

2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮН

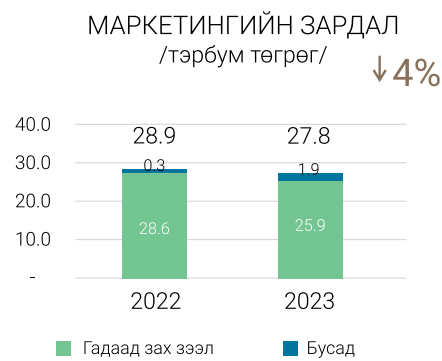
ҮЗҮҮЛЭЛТ	Хэмжих нэгж	2022 он	2023 он	Өөрчлөлт	
		Гүйцэтгэл 2022	Гүйцэтгэл 2023	тоо	хувь
БОРЛУУЛАЛТЫН ОРЛОГО	сая.төг	193,428	255,651	62,223	32%
Дотоод борлуулалт	сая.төг	93,500	146,997	53,496	57%
Экспортын борлуулалт	сая.төг	45,586	59,485	13,899	30%
Гадаад борлуулалт	сая.төг	54,342	49,169	(5,173)	-10%
Борлуулсан бүтээгдэхүүний тоо/ш	мян.ш	1,012	1,153	140	14%
БОРЛУУЛСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ӨРТӨГ	сая.төг	97,767	131,011	33,245	34%
НИЙТ АШИГ	сая.төг	95,661	124,639	28,978	30%
Бохир ашгийн хувь	хувь	49%	49%	-1%	-1%
Үйл ажиллагааны зардал	сая.төг	100,815	124,142	23,327	23%
Маркетингийн зардал	сая.төг	28,876	27,803	(1,074)	-4%
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ АШИГ	сая.төг	(5,155)	497	5,652	110%
Үйл ажиллагааны ашгийн хувь	хувь	-3%	0%	3%	107%
Үйл ажиллагааны бус зардал	сая.төг	4,842	474	(4,368)	-90%
Татварын өмнөх ашиг	сая.төг	(9,997)	23	10,020	100%
ЦЭВЭР АШИГ/АЛДАГДАЛ	сая.төг	(6,998)	(6,768)	230	3%
Цэвэр ашгийн хувь	хувь	-4%	-3%	1%	27%
Нийт үйл ажиллагааны зардал	сая.төг	198,582	255,154	56,571	28%
ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	мян.ш	848	1,040	192	23%
Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	мян.ш	674	742	68	10%
Нэхмэл бүтээгдэхүүн	мян.ш	136	264	128	94%
Оёмол бүтээгдэхүүн	мян.ш	38	34	(3)	-8%
Пальто	мян.ш	16	18	1	8%
Пиджак	мян.ш	6	5	(1)	-17%
Ээрмэл утас	тонн	168	273	105	62%
АЖИЛТНУУДЫН ТОО	хүн	1,548	1,765	217	14%
Нэг ажилтанд ногдох орлого	мян.төг	124,953	144,844	19,891	16%
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	сая.төг	3,009	4,809	1,800	60%
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	сая.төг	292,284	311,950	19,666	7%
Банкны зээл	сая.төг	223,448	237,319	13,871	6%
НИЙТ ХӨРӨНГӨ	сая.төг	298,112	311,784	13,671	5%
Бараа материал	сая.төг	128,809	142,521	13,713	11%

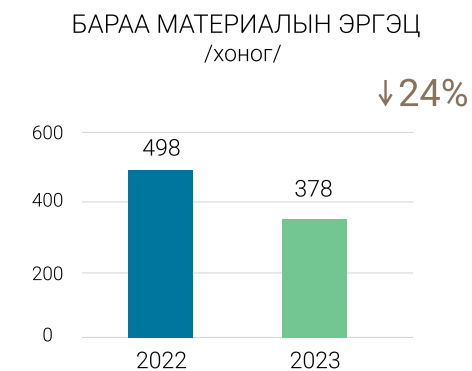
2023 оны ашигт ажиллагааны гүйцэтгэлийг 2022 онтой харьцуулахад борлуулалтын орлого 255.7 тэрбум төгрөгт хүрч 32% өссөн. Хүү төлөх чадварын харьцаа 0.2 пунктээр сайжирсан.

2023 онд үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний тоо 23%, борлуулсан бүтээгдэхүүний тоо 14%-иар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. Үйлдвэрлэсэн болон борлуулсан бүтээгдэхүүнийг нэр төрлөөр нь задалбал сүлжмэл бүтээгдэхүүн 70%, оёмол бүтээгдэхүүн 3%-ийг тус тус эзэлж байна. Нэхмэл бүтээгдэхүүний хувьд үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний 26%, борлуулсан бүтээгдэхүүний 27%-ийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 5 пунктээр өссөн үзүүлэлттэй байна.

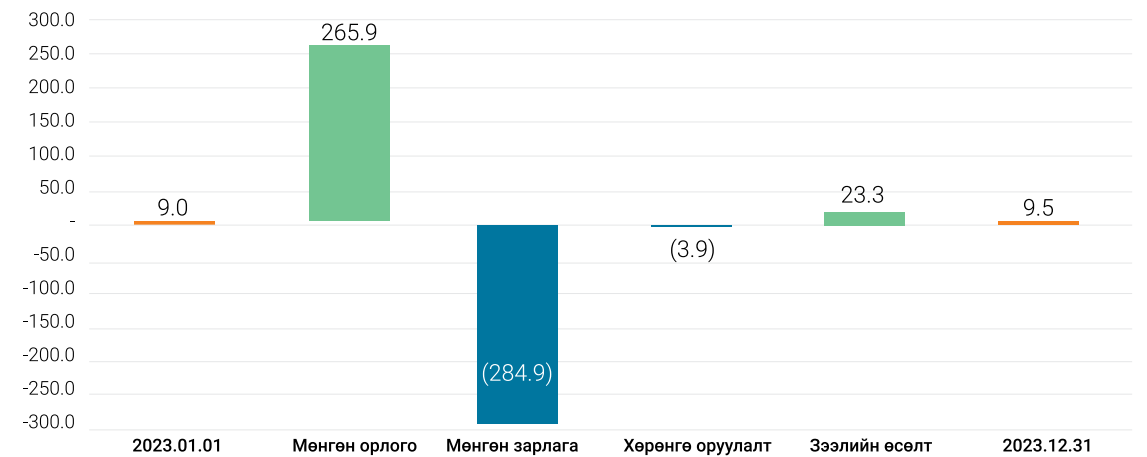

2023 онд маркетингийн зардал 27.8 тэрбум төгрөг болж өмнөх оноос 4% буурсан үзүүлэлттэй байна. Энэ оны хувьд нийт маркетингийн зардлын 93% буюу 25.9 тэрбум төгрөгийг гадаад зах зээлийг идэвхжүүлэх маркетингийн зардалд зарцуулж, гадаад зах зээлийн маркетингийн зардлыг өмнөх оноос 10% бууруулсан. Компанийн 2023 оны цэвэр алдагдал 6.8 тэрбум төгрөг ба тайлант үеийн алдагдал нь тайлант үеийн эцэс дэх өөрийн хөрөнгийн дүнгийн 30 хувиас хэтэрсэн байна.

2023 онд түүхий эдийн татан авалтыг хамгийн бага түвшинд хийж, нөөцөө бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр бараа материалын эргэц хоног 2022 оноос 24%-р буурч 378 хоног болж сайжирсан.

МӨНГӨН УРСГАЛ

2023 онд үйл ажиллагаанаас нийт 265.9 тэрбум төгрөг орсон ба 2022 онтой харьцуулахад 26% өссөн. Харин гарах мөнгөн урсгалын хувьд нийт 284.9 тэрбум төгрөг зарцуулсан ба үүнээс 223.8 тэрбум төгрөгийг үйл ажиллагааны зардалд, 33.4 тэрбум төгрөгийг татварын зардалд, санхүүжилтийн зардалд 27.7 тэрбум төгрөг тус тус төлсөн. 2023 онд 4.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийсэн бол хөрөнгө оруулалтын цэвэр мөнгөн гүйлгээ 3.9 тэрбум төгрөг байна. Санхүүгийн цэвэр мөнгөн гүйлгээ 23.3 тэрбум төгрөг байна.

САНХҮҮЖИЛТИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

/ мянган төгрөг/

САНХҮҮЖҮҮЛЭГЧИЙН НЭР	Валют	2023 Нэрлэсэн хүү (2022)	Дуусах хугацаа /он/	2022.12.31			2023.12.31				
				Гадаад валют /мянган/	Дансны үнэ	Хүүгийн өглөг	Гадаад валют /мянган/	Нэрлэсэн үнэ	Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн нөлөө	Дансны үнэ	Хүүгийн өглөг
1. Голомт банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (i)	MNT	11.00%	2025	-	20,000,000	54,247	-	13,333,333	209,569	13,123,764	36,164
2. Голомт банк (Зээлийн шугам) (I)	MNT	15.65%	2024	-	-	12,012	-	48,950,000	-	48,950,000	83,760
3. Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (Транч 1А) (ii)	USD	6.79%	2024	1,818	6,262,910	204,356	-	-	-	-	-
4. Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (Транч 1Б) (ii)	USD	7.49%	2024	2,727	9,394,364	338,137	-	-	-	-	-
5. Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (Транч 2) (ii)	USD	6.93%	2024	3,273	11,273,235	375,428	-	-	-	-	-
6. Хаан банк (Зээлийн шугам) (iii)	MNT	12.60%	2025	-	-	-	-	6,500,000	-	6,500,000	8,334
7. Хаан банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (iii)	MNT	3.00%	2024	-	10,000,000	21,370	-	4,202,775	33,280	4,169,495	8,982
8. Хаан банк (Хөнгөлөлттэй зээл) (iii)	MNT	5.00%	2024	-	-	-	-	10,000,000	247,199	9,752,801	35,616
9. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк (iv)	MNT	16.34%	2023	-	42,900,000	255,754	-	-	-	-	-
10. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк (iv)	MNT	16.34%	2023	-	33,333,333	113,424	-	-	-	-	-
11. Хас банк (v)	MNT	13.20% -14.40%	2024	-	9,566,000	201,904	-	-	-	-	-
12. Хас банк (v)	MNT	5.00%	2023	-	-	-	-	16,666,667	238,441	16,428,226	68,493
13. Ариг банк (vi)	MNT	5.00%	2024	-	-	-	-	14,500,000	450,200	14,049,800	59,589
14. Азийн хөгжлийн банк (АХБ) (vii)	USD	3.89%+ SOFR	2026	-	-	-	12,000	40,928,280	-	40,928,280	104,954
15. Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын банк (viii)	EUR	4.25%	2027	8,000	29,352,160	162,864	8,000	30,333,280	-	30,333,280	1,475,377
16. Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын банк (viii)	EUR	5.25%	2027	14,000	51,366,280	352,073	14,000	53,083,240	-	53,083,240	3,189,418
Нийт зээлийн дүн					223,448,282	2,091,569		238,497,575	1,178,689	237,318,886	5,070,687

Монголбанкны ханш /төгрөг/

	2022.12.31	2023.12.31
USD	3,444.60	3,410.69
EUR	3,669.02	3,791.6

ИХ ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭЛЦЭЛ

/мянган төгрөг/

Огноо	Гэрээ хэлцлийн утга	Үнийн дүн	Гэрээний нөгөө тал	Гэрээний нөхцөл болзол	Эхлэх огноо	Дуусах огноо	Хэлцэл баталсан
2023.04.14	Хас банкнаас зээл авах	25,000,000	Хас банк	Ноолуур бэлтгэлийн хүүгийн хөнгөлөлттэй зээл	2023.04.14	2024.04.01	ТУЗ-ийн тогтоол №13
2023.05.26	Ариг банкнаас зээл авах	14,500,000	Ариг банк	Ноолуур бэлтгэлийн хүүгийн хөнгөлөлттэй зээл	2023.05.29	2024.05.30	ТУЗ-ийн тогтоол №18

СОНИРХЛЫН ЗӨРЧИЛТЭЙ ХЭЛЦЭЛ

Огноо	Гэрээ хэлцлийн утга	Үнийн дүн	Гэрээний нөгөө тал	Гэрээний нөхцөл болзол	Эхлэх огноо	Дуусах огноо	Хэлцэл баталсан
2023.06.16	Хаан банкны зээлийн эрх нээх гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	10.0 тэрбум төгрөг	Хаан банк	Ноолуур бэлтгэлийн хүүгийн хөнгөлөлттэй зээл	2023.06.28	2024.06.05	ТУЗ-ийн тогтоол №20
2023.09.22	Гэрээ байгуулах зөвшөөрөл олгох	400.0 мянган ам.доллар	Говь Кашмер Казахстан (охин компани)	Худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулах	2023.09.26	2023.12.31	ТУЗ-ийн тогтоол №33
2023.11.20	Үл хөдлөх хөрөнгө борлуулах эрх олгох тухай	1.4 тэрбум төгрөг	Улаанбаатар Принт ХХК	Үл хөдлөх хөрөнгө борлуулах	2023.11.20	2023.11.20	ТУЗ-ийн тогтоол №37
2023.12.22	Харилцах дансны нөхцөл өөрчлөх тухай	-	Хаан банк	Харилцах дансны нөхцөлийг "Байгууллагын шаталсан хүүт харилцах данс"-ны нөхцөл болгон өөрчлөх	2023.05.17	-	ТУЗ-ийн тогтоол №40

Сонирхлын зөрчилтэй болон холбоотой талуудтай хийх хэлцэлд зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих процесс

Говь ХК-ийн нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч Таван Богд Группийн толгой компани болох Таван Богд Трейд ХХК* болон түүний хамаарал бүхий компаниудтай хийсэн ажил гүйлгээг сонирхлын зөрчилтэй буюу холбоотой талуудтай хийсэн хэлцэлд тооцсон болно.

Жил бүрийн эхэнд Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүд нь тухайн жилд сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийхийг зөвшөөрсөн этгээдүүдийн жагсаалтыг баталдаг бөгөөд жилийн эцэст компанийн Гүйцэтгэх удирдлагын зүгээс Төлөөлөн удирдах зөвлөлд сонирхлын зөрчилтэй этгээдүүдтэй хийгдсэн хэлцлийн тайлангаа тавьж, ТУЗ-ийн Эрсдэл, аудитын хороо болон хараат бус гишүүд тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг.

2023 оны хувьд 2023.02.03-ны ТУЗ-ийн №03 тоот тогтоолоор холбоотой талуудын жагсаалтыг баталж, компанийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд зайлшгүй шаардлагатай бараа үйлчилгээг зах зээлийн үнэ, нөхцөлөөр худалдан авах болон худалдах зөвшөөрлийг олгосон бөгөөд 2024.01.26-ны ТУЗ-ийн хурлаар тус тогтоолын хэрэгжилттэй танилцан, холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний гүйцэтгэлд хяналт тавьсан.

Говь ХК-ийн нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээдүүд болон эцсийн өмчлөгчийн талаарх мэдээллийг энэхүү тайлангийн 97-р хуудаснаас харж танилцах боломжтой.

*Таван Богд Трейд ХХК нь 2024 оны 1-р сараас Таван Богд Холдингс ХХК болгон нэрээ өөрчилсөн болно.

1. 2023 оны холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ ба үлдэгдэл /мянган төгрөг/

1.1 Холбоотой талуудын үлдэгдэл

Тайлант хугацааны эцэст холбоотой талуудын үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

	2022	2023
Холбоотой талаас авах авлага		
Бусад холбоотой талууд	17,222	129,632
Холбоотой талд өгөх өглөг /Богино хугацаат/		
Дээд шатны хянагч этгээд	-	13,642,760
Зэргэлдээ охин компаниуд	42,268	10,630,000
Бусад холбоотой талууд	5,315	703
Холбоотой талд өгөх өглөг /Урт хугацаат/		
Дээд шатны хянагч этгээд	30,980,732	17,032,986
Холбоотой талаас авсан зээл		
Бусад холбоотой талууд	10,025,578	20,475,228

Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэлд барьцаа, найдваргүй өрийн сан байхгүй.

Холбоотой талд өгөх урт хугацаат өглөг нь Таван Богд Трейд ХХК-аас Гоёо ХХК-ийн хувьцааг зээлээр худалдан авсантай холбоотой. Тус гэрээнд аливаа хөрөнгийг барьцаалаагүй.

Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэл нь барьцаагүй ба найдваргүй авлагын сан байгуулаагүй.

1.2 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

Дараах ажил гүйлгээг Группийн дээд шатны хянагч компани болох Таван Богд Трейд ХХК-тай хийсэн байна:

	2022	2023
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгаа	-	200,750,000
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгааны төлбөр	-	200,750,000
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгаа		18,950,000
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгааны төлбөр		18,950,000
Дээд шатны хянагч компаниас авсан худалдан авалт	1,356,559	1,375,508
Дээд шатны хянагч компанид хийсэн борлуулалт	7,789	33,051
Дээд шатны хянагч компаниас авсан түрээсийн орлого	22,090	-
Дээд шатны хянагч компаниас авсан хүүгийн орлого		195,185
Дээд шатны хянагч компанид төлөх хүүгийн зардал	2,219,369	5,816,451
Дээд шатны хянагч компанид төлсөн хүүгийн зардал	2,219,369	5,816,451

Дараах ажил гүйлгээг Группийн нэгдсэн хяналтад байдаг бусад холбоотой талуудтай хийсэн байна:

	2022	2023
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилт	105,506,586	252,920,000
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт	105,506,586	242,290,000
Бусад холбоотой талуудаас авсан худалдан авалт	1,202,395	1,776,029
Бусад холбоотой талаас авсан худалдан авалт	28,918	25,932
Бусад холбоотой талд хийсэн борлуулалт	134,599	251,554
Бусад холбоотой талаас авсан түрээсийн орлого	347,349	292,062
Бусад холбоотой талд төлөх хүүгийн зардал	853,494	2,226,785
Бусад холбоотой талд төлсөн хүүгийн зардал	853,494	2,226,785

Дараах ажил гүйлгээг дээд шатны хянагч компанийн хараат компани болох Хаан Банктай хийсэн байна.

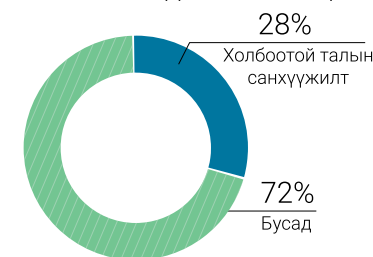
	2022	2023
Хаан банкнаас авсан санхүүжилт	19,310,000	81,700,000
Хаан банкнаас авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт	9,310,000	70,997,225
Хаан банканд хийсэн борлуулалт	22,002	138,672
Хаан банкнаас худалдан авалт хийсэн	1,302,303	-
Хаан банкинд төлөх хүүгийн зардал	194,904	555,651
Хаан банкинд хүүгийн төлбөр төлөх	524,089	1,027,028

Бүх холбоотой талын гүйлгээ нь харилцан тохиролцсон нөхцөлөөр хийгдсэн.

1.3 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээний харьцуулалт

САНХҮҮЖИЛТИЙН ЗАРДАЛ	2022	2023
Нийт санхүүжилтийн зардал	26,000,427	31,150,837
Холбоотой талаас авсан санхүүжилтийн зардал	3,267,767	8,598,888
Эзлэх хувь /холбоотой тал/	13%	28%

Нийт санхүүжилтийн зардал

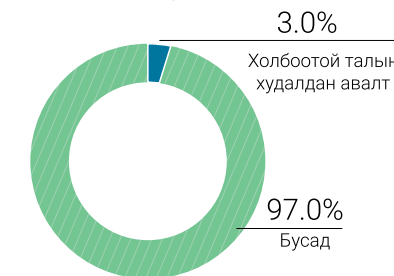

Говь ХК нь 2023 онд холбоотой талын санхүүжилтийн зардалд 8,598,888 мянган төгрөг төлсөн нь нийт санхүүжилтийн зардлын 13%-ийг эзэлж байна. Холбоотой талаас авсан санхүүжилтийн зардлын дундаж төгрөгийн хүү нь 16.1%, ам.долларын 7.8% байна.

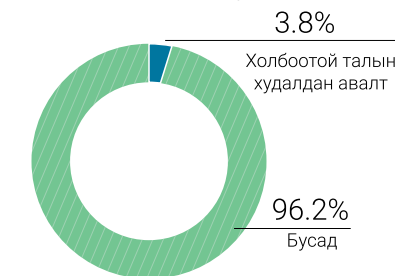
Жич: Холбоотой тал нь олгосон санхүүжилтэд санхүүгийн харьцаа болон барьцаа хөрөнгө шаарддаггүй.

ХУДАЛДАН АВАЛТ	2022	2023
Нийт худалдан авалт	60,911,143	102,285,245
Гадаадын худалдан авалт	10,241,714	22,143,070
Дотоодын худалдан авалт	50,669,429	80,142,175
Холбоотой талаас авсан худалдан авалт	2,811,030	3,040,428
Эзлэх хувь /нийт худалдан авалтад холбоотой талын эзлэх хувь/	4.6%	3.0%
Эзлэх хувь /дотоодын худалдан авалтад холбоотой талын эзлэх хувь/	5.5%	3.8%

Нийт худалдан авалт

Дотоодын худалдан авалт

Говь ХК нь 2023 онд холбоотой талаас авсан худалдан авалтын дүн 3,040,428 мянган төгрөг буюу нийт худалдан авалтад эзлэх хувь 3.0% байна. /2022 онд 4.6% байсан./

Жич: Бүх холбоотой талын гүйлгээ нь Говь ХК-ийн "Худалдан авалтын бодлого", "Захиалга хүлээн авах, худалдан авах, хүлээлгэн өгөх журам", "Ажил үйлчилгээ худалдан авах журам", "Сонгон шалгаруулах хорооны журам"-ын дагуу үнийн харьцуулалт судалгааг хийн, сонгон шалгаруулалтын хороогоор орсны үндсэн дээр зах зээлийн үнээр хийгдсэн бөгөөд харилцан давуу байдлыг олгоогүй болно.

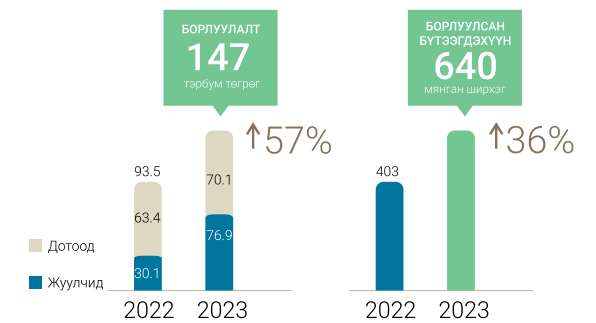
БИДНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

3

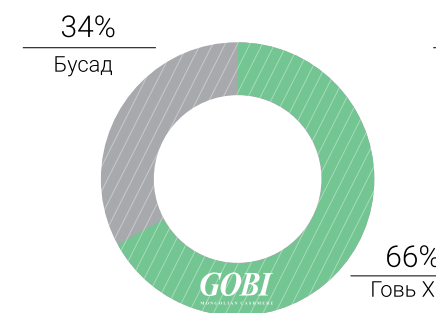
ДОТООД ЗАХ ЗЭЭЛ

2023 онд дотоод зах зээл 147 тэрбум төгрөгийн борлуулалттай ажиллаж өмнөх оноос 57%-ийн өсөлт үзүүлэв.

Мөн дотоод зах зээлд нийт 640 мянган ширхэг бүтээгдэхүүн борлуулсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 36%-ийн өсөлттэй байв.

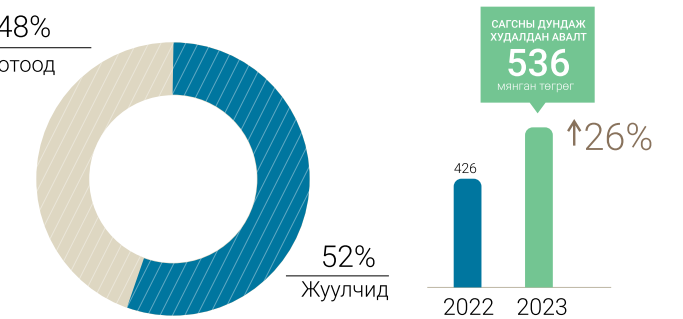

ДОТООД ЗАХ ЗЭЭЛД ЭЗЛЭХ ХУВЬ

Говь ХК нь 2023 оны байдлаар дотоодын зах зээлийн 66%-ийг эзэлж байна.

БОРЛУУЛАЛТЫН БҮТЭЦ

Борлуулалтын бүтцийн хувьд дотоодын нийт борлуулалтын 52%-ийг жуулчдын борлуулалт эзэлж байна. Харин худалдан авагчдын сагсны дундаж худалдан авалт энэ онд 536 мянган төгрөг болж өмнөх огноос 26% нэмэгдсэн байна.

↑114%

МОНГОЛ УЛСАД ИРСЭН
НИЙТ ЖУУЛЧИД
651 мянган хүн

↑117%

ГОВЬ БРЭНДИЙН ДЭЛГҮҮРЭЭС
ХУДАЛДАН АВАЛТ ХИЙСЭН ЖУУЛЧИД
153 мянган хүн

↑155%

ЖУУЛЧДЫН ХУДАЛДАН
АВАЛТЫН ДҮН
76.9 тэрбум төгрөг

2023 онд Монгол улсад зочилсон нийт жуулчдын тоо өмнөх оноос 114% өсч 651 мянгад хүрсэн нь Монгол улсын хувьд түүхэн дээд үзүүлэлт байлаа. Үүнийг дагаад Говь ХК-иас бүтээгдэхүүн худалдан авсан гадаад жуулчдын тоо 117% өсч 153 мянгад хүрсэн ба Монгол улсад зочилсон жуулчдын 4 хүн тутмын нэг нь Говь брэндийн дэлгүүрээр үйлчлүүлсэн.

Улмаар жуулчдын худалдан авалтын дүн өмнөх оноос 155% өсч 76.9 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь дотоодын нийт борлуулалтын өсөлт 57%-д хүрэхэд нөлөөлсөн бөгөөд гадаадаас Монгол улсад ирж буй жуулчдын тоо компанийн борлуулалтад шууд нөлөөлдөг гэдгийг харуулж байна.

Манай улс 2023-2025 оныг Монголд зочлох жил болгон зарлаж, 2024 онд 1 сая жуулчин хүлээн авах зорилт дэвшүүлээд байгаа тул аялал жуулчлалын салбарын хөгжил, өсөлт нь Говь ХК төдийгүй дотоодын ноолууран бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдэд борлуулалтаа өсгөхөд маш том түлхэц болно. Говь ХК-ийн хувьд ч гэсэн энэхүү боломжийг ашиглан жуулчдыг татах, тав тухтай үйлчлүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх, бүтээгдэхүүний сонголтыг нийцэмжтэй байлгах, үйлчилгээний чанар стандартаа улам сайжруулахад анхаарч ажиллахаар төлөвлөж байна.

ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

Төв дэлгүүрийн шинэчлэлт

Үйлдвэрийн дэргэдэх Төв дэлгүүрийн өргөтгөл талбайг дахин шинэчилж уламжлалт өнгө төрхийг орчин үеийн хэв маягтай хослуулж ашиглалтад оруулсан. Шинэчлэн засварласан хэсэгт Брэндийн түүхийг өгүүлсэн ханыг бий болгосон нь хэрэглэгчдэд хүрсэн ба илүү тав тухтай орчныг бүрдүүлэх зорилгоор кофе шоп нээн ажиллуулж байна.

Giorgio Spina загварын шоу

Ерөнхий дизайнер Giorgio Spina анхны "THE FACE" Pre-Fall 23 болон MATERIA Organic Pre-Fall 23 коллекцийн загварын шоуг Чойжин ламын сүм музейд шинэлэг хэлбэрээр зохион байгуулж Монголд загварын шоуны шинэ стандартыг тогтоосон.

"Тэргүүлэгч цэцэг яргуй" коллекц

Төрийн соёрхолт С.Саранцацралт зураачтай хамтран "Тэргүүлэгч цэцэг яргуй" цагаан сарын коллекцийг амжилттай гаргасан нь хэрэглэгчдээс сэтгэл ханамжийн өндөр үнэлгээг авсан.

Gobi Experience төсөл

Gobi experience төслийг эхлүүлж жүжигчин П.Эрдэнэзаантай хамтран контент хийсэн нь хэрэглэгчдэд бүтээгдэхүүн бүтэх түүх, үнэ цэнийг эергээр хүргэсэн. Мөн хөдөлмөрийн зах зээлд компанийг сурталчлан таниулж чадсан. Мөн энэхүү төслийн хүрээнд хэвлэл мэдээллийн 9 компанийн 20 гаруй ажилтнуудыг урьж компанийн үйл ажиллагаа болон үйлдвэртэй танилцуулав.

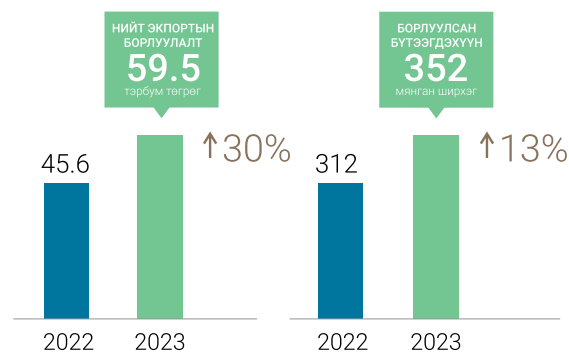

Мэргэжлийн стилистийн зөвлөх үйлчилгээ

Галлериа салбар болон Төв дэлгүүр дээр мэргэжлийн стилистийн зөвлөх үйлчилгээг шинээр нэвтрүүлэн хэрэглэгчдэд стилистийн үйлчилгээг үзүүлж эхэлсэн. Энэ нь өөрийн загварын хэв маяг, хувцаслалтын шинэлэг шийдлийг эрэлхийлж байгаа хэрэглэгчдийг сонголт хийхэд туслахаас гадна борлуулалтыг дэмжих нэгэн хөшүүрэг болж байна.

ЭКСПОРТЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Экспортын зах зээлийн хувьд манай компани цөөн, чанартай стратегийн харилцагчидтай хамтран ажиллах бодлогыг баримталж байгаа бөгөөд 2023 онд нийт 18 улсын 51 харилцагчид 59.5 тэрбум төгрөгийн борлуулалт хийсэн буюу өмнөх оноос 30%-аар өссөн үзүүлэлттэй байна. Мөн нийт 352 мянган ширхэг бүтээгдэхүүн борлуулсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 13%-ийн өсөлттэй байв.

2023 оны сүүлийн байдлаар 7 улсын 20 хотод 21 франчайз дэлгүүртэй үйл ажиллагаа явуулж байна.

ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

1-р сард Франц улсын Парис хотод харилцагч нартай бизнес уулзалтууд хийж, шинэ коллекцийн танилцуулгаа хийсэн. Ийнхүү харилцагчидтай биечлэн уулзаж харилцагчийн үйл ажиллагаатай нь дэлгэрэнгүй танилцсанаар итгэлцэл, хамтын ажиллагаа сайжирч борлуулалтын өсөлтөд эергээр нөлөөлсөн.

БНСУ-ын Lotte Home Shopping сувгаар Goyo брэндээр бүтээгдэхүүнээ борлуулж эхэлсэн. Ингэснээр Солонгос улс дахь хэрэглэгчдэд илүү ойртохоос гадна брэнд танигдалт нэмэгдэж байна.

ГАДААД ЗАХ ЗЭЭЛ

Говь ХК нь 2019 оноос хойш гадаад борлуулалтын сувгаа хөгжүүлэн Говь брэндийн бүтээгдэхүүнийг онлайн сувгаар болон нэрийн дэлгүүрээрээ дамжуулан олон улсын зах зээлд борлуулан Монгол ноолуурыг дэлхийд таниулахаар зорин ажиллаж байна.

2023 онд гадаад борлуулалтын зорилтот зах зээлүүд болох Европын Холбоо, Америкийн Нэгдсэн Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс гэсэн 3 бүсэд төвлөрөн дэлхийн өнцөг булан бүр дэх эцсийн хэрэглэгчдэд бүтээгдэхүүнээ борлуулж, дэлхийн томоохон компаниудтай хамтран ажиллалаа.

Мөн Говь брэндийн онлайн дэлгүүрийн тоо 2022 онд 5 байсныг 2023 онд 13 болгон тухайн улсын хэл болгон дээр вэбсайтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэн ажиллаж, вэбсайтын дизайн, идэвхжүүлэлт болон бүтээгдэхүүний зураг авалтаа сайжруулсан бөгөөд Zalando, Tmall, JD, Taobao зэрэг платформуудаар дамжуулан борлуулалт хийж байна.

Мөн нэрийн дэлгүүрийн тоогоо шат дараатайгаар нэмэгдүүлэх зорилгоор Герман улсын Берлин хотоос гадна 2023 оны 10-р сард Дюссельдорф хотод салбар дэлгүүрээ шинээр нээн үйл ажиллагаагаа амжилттай өргөжүүлэн тэлсээр байна.

ВЕБСАЙТ

Европ	Олон улс
1. www.gobicashmere.com	Олон улс
2. www.gobicashmere.com/de	Герман
3. www.gobicashmere.com/fr	Франц
4. www.gobicashmere.com/dk	Дани
5. www.gobicashmere.com/se	Швед
6. www.gobicashmere.com/it	Итали
7. www.gobicashmere.com/pl	Польш
8. www.gobicashmere.com/es	Испани
9. www.gobicashmere.com/cz	Чех
10. www.gobicashmere.com/fi	Финлянд
11. www.gobicashmere.com/nl	Нидерланд
Хойд Америк	
12. www.gobicashmere.com/us	АНУ
Их Британи	
13. www.gobicashmere.com/uk	Их Британи

ПЛАТФОРМ

Европ	
1. Zalando	
/Герман, Австри, Франц, Шведийн зах зээл/	
Хятад	
1. Tmall	
2. JD	
3. Taobao	

САЛБАР ДЭЛГҮҮР

1. Берлин хот, Герман Улс
2. Дюссельдорф хот, Герман Улс

ГОЛЛОХ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

ЗАХ ЗЭЭЛ	CTR			CR			CPA		
	2022	2023	Өөрчлөлт %	2022	2023	Өөрчлөлт %	2022	2023	Өөрчлөлт %
Европ, Хойд Америк, Их Британи	1.36%	1.23%	-10%	1.64%	2.24%	267%	\$65.45	\$65.15	0%
Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс	3.30%	2.68%	-19%	0.69%	0.70%	2%	¥190	¥185.1	-3%

Үзүүлэлтүүдийн тайлбар

CTR /Click through rate/

- Нийт сурталчилгаа харсан тооноос хэдэн хувь нь click буюу үйлдэл хийснийг илэрхийлэх хувь

CR /Conversion rate/

- Нийт веб рүү зочилсон зочлолтын хэдэн хувь нь худалдан авалт хийж буйг илэрхийлэх хувь

CPA /Cost per acquisition/

- Нэг захиалга хийлгэхэд гаргаж буй маркетингийн зардал

ЗАХ ЗЭЭЛ	Захиалгын тоо /мянган ширхэг/			Борлуулсан бүтээгдэхүүн /мянган ширхэг/			Борлуулалтын орлого /тэрбум төгрөг/		
	2022	2023	Өөрчлөлт %	2022	2023	Өөрчлөлт %	2022	2023	Өөрчлөлт %
Европ	69.0	48.1	-30%	127.3	79.4	-38%	32.6	26.8	-18%
Их Британи	0.1	6.5	4977%	7.5	8.6	15%	1.9	2.9	52%
Хойд Америк	26.2	25.0	-5%	51.4	42.3	-18%	13.7	13.5	-2%
Хятад	20.3	20.8	3%	25.8	23.7	-8%	6.1	6.0	-3%
Нийт	115.6	100.4	-13%	212.0	154.0	-27%	54.3	49.2	-10%

2023 онд гадаад зах зээл өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад захиалгын тоо 13%-иар, борлуулалтын тоо ширхэг 27%-иар, мөнгөн дүн 10%-иар буурсан байна.

БОРЛУУЛАЛТЫН СУВАГ	Борлуулалт/сая төгрөг/		Өөрчлөлт %	Борлуулалтад эзлэх %
	2022	2023		
Вебсайт	27,400	21,208	-23%	79%
Zalando	1,089	1,654	52%	6%
Салбар дэлгүүр	4,065	3,894	-4%	15%
НИЙТ	32,554	26,756	-18%	100%

Гадаад борлуулалтын гол зах зээл болох Европын зах зээлийн борлуулалтыг сувгаар нь задлаад үзвэл вебсайтаар хийсэн онлайн борлуулалт 21.2 тэрбум төгрөг буюу өмнөх оноос 23% бууралттай, Европын томоохон Marketplace болох Zalando-ийн онлайн борлуулалт 1.6 тэрбум төгрөг буюу өмнөх оноос 52% өсөлттэй байсан бол Герман улс дахь хоёр салбар дэлгүүрийн борлуулалт 3.9 тэрбум төгрөг буюу 4% бууралттай байв.

ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

Казахстан улс дахь охин компани

Гадаад борлуулалтын сувгаа нэмэгдүүлэх зорилгоор 9-р сард Бүгд Найрамдах Казахстан Улсад охин компаниа байгуулсан.

INSTAGRAM VERIFIED BADGE

Instagram-ийн албан ёсны таних тэмдэг

Gobi Cashmere-ийн бүх зах зээлийн 11 Instagram хаягууд албан ёсны таних тэмдгийн баталгаажуулалтаа авсан. Энэхүү албан ёсны таних тэмдгийг олон төрлийн шалгууруудыг давсан, олонд танигдсан брэндүүдэд олгодог бөгөөд Говь брэндийг илүү итгэл даахуйц, албан ёсны гэдгийг олон улсын хэрэглэгчдэд баталгаажуулах нэг алхам болно.

CNN TV-ийн нэвтрүүлэг

CNN TV-ийн зочид төлөөлөгчид Монгол улсад хүрэлцэн ирж бэлтгэсэн Made in нэвтрүүлэгтээ Говь ХК-ийн үйлдвэр, дэлгүүр болон компанийн үйл ажиллагааны талаар ярилцлага мэдээллийг бэлтгэн оруулсан. Уг контент нь Америкийн сувгаар 6-7-р сард цацагдсан бөгөөд энэ нь дэлхий дахинд Говь брэндээ сурталчлах нэг алхам болсон.

PR агентлагуудтай хамтын ажиллагаа

Бид 2023 онд Америкийн зах зээлд L.E.R, Английн зах зээлд B.agency, Германы зах зээлд R+, Бельгийн зах зээлд Charaly PR гэсэн PR агентлагуудтай хамтран ажиллалаа. Ийнхүү хамтран ажилласны үр дүнд Maya Musk, James Gunn, Kit Conner, Roman Pope Francis, Nas Daily зэрэг 429 нэр нөлөө бүхий дэлхийн дуучид, инфлүэнсэртэй хамтран ажилсан бөгөөд L'Officiel, The Magazine, GQ, Vogue, Elle, Cosmopolitan, The Guardian гэх мэт 219 сэтгүүлд гарч, АНУ, Герман, Англи улсуудад нийт 11 арга хэмжээнд оролцсон. Зорилтот зах зээлийн PR агентлагуудтай хамтарснаар зах зээлийн танигдалт тасралтгүй нэмэгдэж цаг алдалгүй, өндөр чанарын ажилбар гүйцэтгэх боломжтой болдог.

Герман улс дахь шинэ салбар дэлгүүр

Гадаад зах зээлд нэрийн дэлгүүрийн тоогоо шат дараатайгаар нэмэгдүүлэх зорилгоор Герман улсын Дюссельдорф хотод 10-р сард салбар дэлгүүрээ нээн үйл ажиллагаагаа амжилттай өргөжүүлэн тэлсээр байна.

Google x GOBI

Google компаниас Говь брэндийг хариуцаж буй ажилтнууд 9-р сард Монголд Говь ХК-ийн үйлдвэрээр зочлон түүхий эд бэлтгэлээс эцсийн бүтээгдэхүүн хүртэлх бүх шат дамжлагатай биечлэн танилцсан. Энэхүү уулзалтын үр дүнд гадаад зах зээлд Говь брэндийг таниулахтай холбоотой цаашдын төлөвлөгөөг тодорхойлсон бөгөөд хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

Data Science

Говь ХК хэрэглэгчдийн нэгдсэн датаг бүрэн хэмжээнд боловсруулан ашиглахын тулд 2023 оноос эхлэн Data Science ашиглаж эхэллээ. Ийнхүү худалдан авалтын замналыг тодорхойлон мэдээллийн нэгдсэн дата платформтой болж, дата боловсруулалтыг хийн, борлуулалтын таамаглалыг илүү бодитой гаргах ажлуудыг амжилттай хийж байна.

ГОВЬ БРЭНДИЙН ОРГАНИК ХАЙЛТ

2023 онд Гадаад борлуулалтын зах зээлд хийсэн нэг чухал ажил нь SEO буюу Search Engine Optimization компаниудтай хамтран ажиллаж брэндийн органик хайлтыг сайжруулах дээр анхаарч ажилласан.

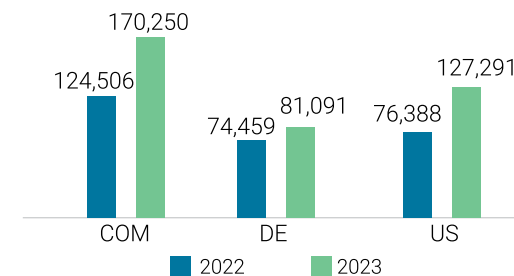
Органик түлхүүр үг

ХУГАЦАА	Түлхүүр үгийн байр				Түлхүүр үгийн тоо		Өөрчлөлт %
	1-3	4-10	11-50	51-100	2022	2023	
1-р улирал	485	1,448	7,182	3,820	3,529	12,935	267%
2-р улирал	379	1,120	5,692	3,258	3,412	10,525	209%
3-р улирал	296	817	4,700	3,989	6,566	9,916	51%
4-р улирал	652	1,883	7,773	5,991	13,144	16,420	25%

2022 онд нийт органик түлхүүр үгийн тоо 13,144 байсан бол 2023 онд 16,420 болж 25% өссөн. Үүнээс задлаад харвал 1-3 байранд байрлах үгс оны эхэнд 485 байсан бол оны эцэст 652, 4-10 байранд байрлах үгс 1,448-аас 1,883, 11-50-д байрлах үгс 7,182-оос 7,773, 51-100-д байранд байрлах үгс 3,820-оос 5,991 болж тус тус өссөн.

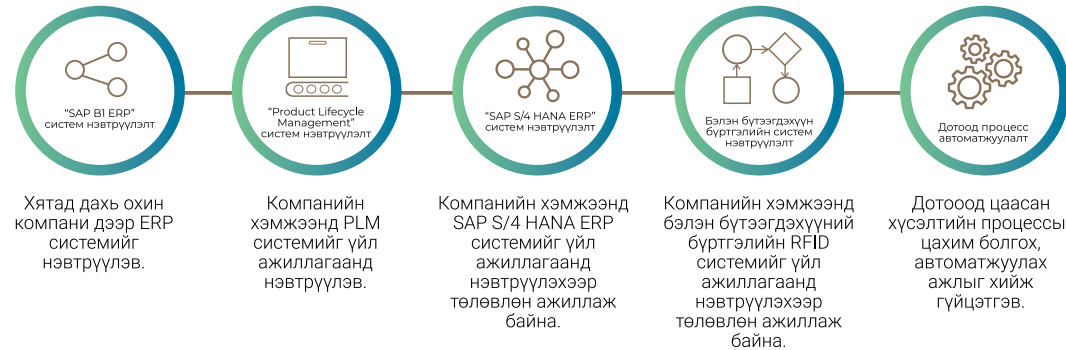
Органик хандалт

ВЕБСАЙТЫН ХАНДАЛТ	2022	2023	Өөрчлөлт %
COM (www.gobicashmere.com)	124,506	170,520	37%
DE (www.gobicashmere.de)	74,459	81,091	9%
US (www.gobicashmere.us)	76,388	127,291	67%
Нийт	275,353	378,902	38%

2023 онд Говь брэндийн органик хайлтыг сайжруулах дээр анхаарч ажилласны үр дүнд вебсайт руу хандсан нийт хандалтаас органик хандалт нийт дүнгээрээ 38%-ийн өсөлтийг үзүүлсэн үр үндтэй байна. Үүнээс COM 37% өсөлттэй, DE 9% өсөлттэй, US 67% өсөлттэй байна.

ПРОГРАММ ХӨГЖҮҮЛЭЛТ, ЦАХИМ ШИЛЖИЛТ

Говь ХК нь 2020 оноос хойш компанийн үйл ажиллагааны процессууд болон дотоодын программ хөгжүүлэлт зэрэг ажлуудыг шат дараатай хийн цахим шилжилтийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байсан нь шинээр хэрэгжүүлж байгаа төслүүдийн суурь болсон.

2023 онд Мэдээллийн технологийн газрын зүгээс үйлдвэрлэлийн шат дамжлага, бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт талын системийн нэвтрүүлэлтүүдийг шат дараалан хийж, SAP ERP систем, Product Lifecycle Management систем, бэлэн бүтээгдэхүүн бүртгэл тооллогын системүүдийг амжилттай хийн ажиллаж байна.

PRODUCT LIFECYCLE MANAGEMENT (PLM) СИСТЕМ

ENTERPRISE RESOURCE MANAGEMENT (ERP) СИСТЕМ

Эдгээр системүүдийг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлснээр Говь ХК-ийн бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт, нэгж бүтээгдэхүүний үр ашиг, дамжлага дундын мэдээлэл, бэлэн бүтээгдэхүүний чанар, мөшгөлт, үйлдвэрлэлтийн тогтвортой, хэвийн үйл ажиллагаа зэрэг олон үйл ажиллагааны ашигт ажиллагааг улам сайжруулах, бүтээмжийг нэмэгдүүлэхэд томоохон дэвшил авчрах юм.

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНДАА НЭВТРҮҮЛСЭН ШИНЭ ТЕХНОЛОГИ, БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХӨГЖҮҮЛЭЛТ

Говь ХК нь 2023 онд загварын нэр төрлийг нэмэгдүүлэн тусгай аргаар боловсруулсан нягт өндөртэй шинэ төрлийн 100% ноолууран Felton материалыг гарган ноолууран бүтээгдэхүүний хөгжлийг нэг шатаар ахиулсан Монголдоо анхдагч ноолууран гутлыг дотоод болон гадаадын зах зээлд хэрэглэгчдэд хүргэсэн. Инноваци шингэсэн тус бүтээгдэхүүнээр Монголын Ноос Ноолуурын Холбооноос "Онцлох Бүтээгдэхүүн - 2023" шагнал хүртсэн.

Манай компанийн Дизайн хөгжүүлэлтийн газар нь олон улсын томоохон брэндийн гутал хөгжүүлэлт дээр ажиллаж байсан туршлагатай мэргэжилтнээр удирдуулан гутлын технологи хөгжүүлэлтээ хийж байгаа бөгөөд цаашид нэр төрлөө нэмэгдүүлэн олон төрлийн гутлыг хэрэглэгчдэд хүргэхээр төлөвлөж байна.

Дизайн хөгжүүлэлтийн газар нь 2023 онд Gobi Pre-FW23 болон Organic Pre-FW23 коллекц дээр Ерөнхий дизайнер Giorgio Spina-тай хамтран ажилласан. Уг коллекциор бид үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг бүрэн ашиглан оёмол сүлжмэлийг хослуулж, сүлжээсний шинэ төрлүүдийг загвар дизайндаа тусган хэрэглэгчдэдээ хүргэсэн. Мөн 45 моделд 137 төрлийн стиль бүрдүүлэлт хийн Олон улсын жишигт нийцсэн Монголын анхны томоохон загварын шоуг толилуулсан. Хамтын ажиллагааныхаа дараагийн түвшинд бид, Gobi SS24 болон Organic SS24 коллекциуд дээр олон улсын зах зээлд зориулан, цаг уурын онцлогт тааруулсан шинэ төрлийн ноолуурын холиотой утаснуудаар урласан бүтээлүүдийг хэрэглэгчдэд хүргэхээр бэлтгэн ажиллаж байна.

ДЭЛХИЙН АЛДАРТ ДИЗАЙНЕРТАЙ ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

GIORGIO SPINA

Дэлхийн загварын ертөнцийн том дөрвөлийн нэг болох Итали улсын алдарт дизайнер Giorgio Spina нь 2022 оны 12-р сараас Говь ХК-ийн ерөнхий дизайнераар томилогдон брэндийн өнгө төрх, загвар дизайн, өмсгөл суултыг илүү сайжруулан дэлхийн тавцанд өрсөлдөхүйц хэмжээнд хүргэхээр ажиллаж байна. Giorgio Spina нь загварын салбарт 20 гаруй жил ажиллахдаа Brunello Cucinelli, Alexander Wang, Moncler, Zegna гэх мэт маш олон алдартай брэндүүд мэргэжлийн ур чадвар, авьяас чадварыг нь үнэлэн бүтээсэн сүлжмэл утсыг өөрсдийн коллекцидоо тусган хамтран ажилладаг билээ.

КОЛЛЕКЦУУД

Говь ХК-ийн Дизайн хөгжүүлэлтийн газрын мэргэшсэн чадварлаг хамт олон 2023 онд борлуулалт, ашигт ажиллагаагаа дэмжих, хэрэглэгчдэдээ тогтмол шинэлэг бүтээгдэхүүнээр бэлэг барих зорилгоор сар бүр шинэ коллекц танилцуулахаар төлөвлөж ажилласны дагуу нийт 29 шинэ коллекцийг дотоод болон гадаадын зах зээлд хэрэглэгч, үйлчлүүлэгчдэдээ хүргэсэн.

БАРЛАСАН ШААЛЬ КОЛЛЕКЦ

SWEATER КОЛЛЕКЦ

VALENTINE КОЛЛЕКЦ

ТЭРГҮҮЛЭГЧ ЦЭЦЭГ ЯРГУЙ

3D WHOLEGARMENT КОЛЛЕКЦ

ТУУЛАЙ ЖИЛИЙН
ТУУЛАЙТАЙ ОЙМС

MEXICANA SS23 КОЛЛЕКЦ

PEONY КОЛЛЕКЦ

ХҮҮХДИЙН КОЛЛЕКЦ

ДЭЛХИЙН НЭГ ӨДӨР

SUPERTHIN КОЛЛЕКЦ

THE FACE PRE-FW23 КОЛЛЕКЦ

GOBI ORGANIC VANILLA FW23

CASHMERE REBORN

CASHMERE BOOTS

MATERIA PRE-FW23 КОЛЛЕКЦ

CASHMERE SHOES

НААДАМ КОЛЛЕКЦ

GOYO КОЛЛЕКЦ

WINTER FANTASY КОЛЛЕКЦ

CASHMERE SNEAKER /KNITTED/

MOUNTAIN FLOWER КОЛЛЕКЦ

BLAZER КОЛЛЕКЦ

TOWN & COUNTRY FW23 КОЛЛЕКЦ

АКЦЕССУАР КОЛЛЕКЦ

LEGGINGS КОЛЛЕКЦ

CASUAL SPORTIVE КОЛЛЕКЦ

GOBI
MONGOLIAN CASHMERE

Бүх насныханд зориулсан сонгодог загварын хувцас, аксессуар болон гэр ахуйн бүтээгдэхүүнээр дэлхийд танигдсан GOBI MONGOLIAN CASHMERE брэнд

БРЭНДУУД

1
МАНГАЙ КОМПАНИ

2
2023 ОНД БИД

3
БИДНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

4
ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

5
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

GOBI ORGANIC

MONGOLIAN CASHMERE

Байгалийн үндсэн дөрвөн өнгийн ноолуурыг химийн будаг болон цайруулагч ашиглалгүйгээр урласан GOBI ORGANIC брэнд

Дэлхийн шилдэг дизайнерууд ур ухаанаа шингээн урласан дээд зэргийн чанартай, тансаг зэрэглэлийн YAMA брэнд

Орчин үеийн загварын чиг хандлагад нийцүүлэн бүтээлээ урладаг, тод өнгө, загваруудаар эрх чөлөөт байдлыг илэрхийлсэн шинэ залуу үеийн GOYO брэнд

Хүүхдийн хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр дулаахан, таатай, хөнгөн мэдрэмжийг бэлэглэх загварлаг үрсийн KID GOYO брэнд

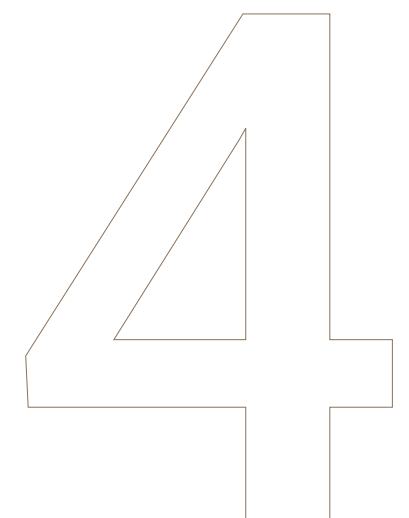

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

Байгаль орчин

Нийгэм

Засаглал

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН УДИРДЛАГА

Орчин үед бизнесийн байгууллагууд шийдвэр гаргах үйл явцдаа байгаль орчин, нийгэм, эдийн засгийн нөлөөллийг буюу тогтвортой хөгжлийн үзүүлэлтийг чухалчлах нь дэлхий даяарх бизнесийн шинэ чиг хандлага болоод байна. Энэ нь зөвхөн нийгмийн хариуцлагын шаардлага гэхээс илүүтэй хэрэглэгч, хөрөнгө оруулагчид тогтвортой хөгжлийн үзүүлэлтүүдийг чухалчилдаг болсноос гадна, хууль эрх зүйн орчин шинэчлэгдэж байгаа өнөө үед өрсөлдөх чадвараа хадгалах зорилгоор үүсэн бий болж байна.

Тэр дундаа, хувцас үйлдвэрлэлийн салбарын хувьд дэлхийн эдийн засгийн томоохон хэсгийг буюу 2.5 их наяд долларыг бүрдүүлдэг бөгөөд манай дэлхий дээр амьдарч буй 75 сая хүнийг ажлын байраар хангадаг. Энэ салбар сүүлийн хэдэн арван жилд хурдтайгаар тэлсээр байгаагийн жишээ нь 2000-с 2014 онд 60%-н өсөлт үзүүлснийг дурдаж болно. Бид хувцас үйлдвэрлэлийн салбарын байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг багасгахад тодорхой хувь нэмэр оруулах зорилго тавьж, үндэсний томоохон аж ахуйн нэгжийн хувьд тогтвортой хөгжлийн манлайллыг үзүүлж 2022 оны 7 сард Тогтвортой хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй болсон.

Уг баримт бичигт 2025 он хүртэлх тогтвортой хөгжлийн удирдлага, байгаль орчин, нийгэм, засаглал, салбарын үйл ажиллагааны зорилтуудыг тодорхойлон, төлөвлөгөө гаргаж, шат дараатайгаар хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Бид тогтвортой хөгжилд чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг тасралтгүй нэмэгдүүлж, ирэх 2024 онд компанийн нийт борлуулалтын орлогын 1% орчмыг тогтвортой хөгжлийн үзүүлэлтийг сайжруулахад зарцуулахаар төлөвлөж байна.

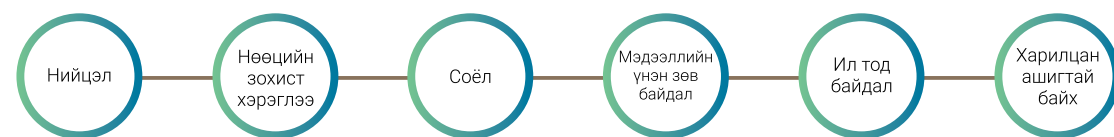
ГОВЬ ХК – ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО /2022 – 2025/

Нийлүүлэлтийн гинжин хэлхээн дэх сонирхогч талуудын хамтын ажиллагаанд ил тод, нээлттэй байдлыг ханган, компанийн тогтвортой хөгжлийн үзүүлэлтүүдийг тасралтгүй сайжруулах замаар Монгол ноолууран хувцсаа дэлхийд таниулна.

Говь ХК-ийн Тогтвортой хөгжлийн бодлого нь нийгэм болон байгаль орчинд ээлтэй, хариуцлагатай засаглалтайгаар компанийн үйл ажиллагааг урт хугацаанд тогтвортой явуулах, бүтээмж болон үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх, эрсдэл ба боломжийн хяналтыг сайжруулахад оршино.

БАРИМТЛАХ ЗАРЧМУУД

Тогтвортой хөгжлийн соёлыг ажилтнаар дамжуулан өрх бүрд түгээв.

Тогтвортой хөгжлийн тухай ойлголт, соёл, Нэгдсэн Үндэсний байгууллагаас улс орнуудад, улс орнуудын төр засгийн байгууллагаас томоохон компаниудад, компаниас ажилтанд, ажилтнаас өрх бүрд хүрч, түгдэг.

Говь ХК-ийн хувьд тогтвортой хөгжлийн бодлогодоо “Сонирхогч талуудад тогтвортой хөгжлийн талаарх мэдлэг ойлголтыг түгээн өдөр тутмын амьдралд нь хэвшүүлнэ.” гэсэн зарчмыг тусгагдсан байдаг.

Компанийн Тогтвортой хөгжлийн баг 2023 онд нийт 2,981 хүн/цагийн сургалт зохион байгуулж, ажилтнуудын БОНЗ-ын хүрээний мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх, дадал зуршлыг бий болгох ажлыг хийн, хэрхэн байгаль орчин, нийгэм, засаглалд ээлтэй иргэн байх талаарх соёлыг ажилтан бүрд, цаашлаад ажилтнаар дамжуулан өрх бүрд түгээлээ.

Компанийн тогтвортой хөгжлийн соёлын түвшин өсөв.

Тогтвортой хөгжлийн бат бөх соёлыг дэлгэрүүлэх зорилгоор бид жил бүр тогтвортой хөгжлийн соёлын түвшнийг тодорхойлон, сайжруулах төлөвлөлтийг гаргадаг.

2023 оны 12 сард нийт 855 ажилтнаас Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын соёлын судалгаа авав. Энэхүү судалгаагаар ажилтнуудын тогтвортой хөгжлийн талаарх мэдлэг ойлголт болон тогтвортой хөгжлийн үзүүлэлтийг сайжруулахад ажилтны оролцооны түвшин 2022 оны үзүүлэлтээс 36%-аар өссөн байна.

Тогтвортой хамтын ажиллагаа

Говь ХК дотоодын болон олон улсын нэр хүнд бүхий байгууллага, нэгжүүдтэй хамтран төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж, харилцан туршлага солилцон, тасралтгүй суралцаар байна.

Говь ХК дотоодын болон олон улсын нэр хүнд бүхий байгууллага, нэгжүүдтэй хамтран төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж, харилцан туршлага солилцон, тасралтгүй суралцаар байна.

2023 онд хамтын ажиллагаагаа тэлсэн онцлох үйл явдлын нэг нь бид Азийн Хөгжлийн Банктай хамтран, тус байгууллагын санхүүжилтээр “Уур амьсгалын өөрчлөлтөд малчдыг бүлгэмээр дасан зохицуулах, бэлчээрийн тогтвортой менежментийг бий болгох туршилтын төсөл” хэрэгжүүлэхээр болсон билээ. Уг төсөл нь 2029 он хүртэл хэрэгжих бөгөөд дараах үндсэн зорилготой:

- Малчдын амьжиргааны түвшнийг дээшлүүлэх,
- Эрэгтэй эмэгтэй малчдад тэгш боломжийг олгох,
- Бэлчээрийн тогтвортой менежментийг бий болгох,
- Малчдыг уур амьсгалын өөрчлөлтөд бүлгэмээр дасан зохицуулах.

Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжиж дууссаны дараа төслийн явцад бий болгосон сайн туршлага, үр дүн, арга барилыг Монгол улсын төрийн холбогдох байгууллагуудтай хуваалцах юм. Ийнхүү бид тогтвортой ханган нийлүүлэлтийн сүлжээг бий болгоход нэг шатаар ойртож буй хэрэг билээ.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

Уур амьсгалын өөрчлөлт бол температур, цаг агаарын хэв маягийн урт хугацааны өөрчлөлт юм. 1800-аад оноос хойш хүний үйл ажиллагаа, тэр дундаа нүүрс, газрын тос, хий гэх мэт чулуужсан түлшний шатаах үйл явц нь энэхүү өөрчлөлтийн гол шалтгаан болж байгаа тухай НҮБ тодорхойлсон байдаг.

Уур амьсгалын өөрчлөлтийн асуудал манай улсад нэн хамаатай. 2090 он гэхэд дэлхийн дундаж температур 3.7% өсөх бол Монгол улсын дундаж температур 5.3% өсөх тухай Дэлхийн Банк, Азийн Хөгжлийн Банкны хамтын судалгаа байдаг. Энэхүү цаг агаарын өөрчлөлт нь манай улсын ажил эрхлэлтийн хувьд хамгийн том салбар болох мал аж ахуйн салбарт хамгийн хүндээр нөлөөлөх ажээ. Уур амьсгалын өөрчлөлт нь зудын хүнд байдал, давтамжийг ихэсгэх бөгөөд, үер усны аюул, хэт халалт, усны хомсдолыг үүсгэх тухай эх сурвалжууд дурдсан байдаг.

Иймд дэлхийн улс орнууд, цаашлаад компаниуд НҮБ-ын тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгын хүрээнд Байгальд орчинд үзүүлэх нөлөөллөө хамгийн бага байлгах үүрэг амлалтаа өгч, тодорхой зоримог алхмуудыг хийж эхэлсэн.

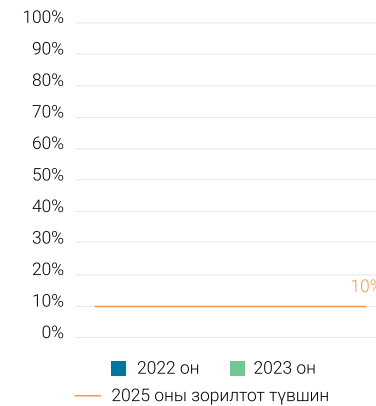

Говь ХК-ийн хувьд үйлдвэрлэлийн бүх шат дамжлагадаа байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл багатай, байгалийн нөөц баялгийг хариуцлагатайгаар ашиглах зорилгоор Байгаль Орчны Удирдлагын "НОГООН ТОГТОНЦОО"-г бий болгон тасралтгүй сайжруулан ажилладаг ба Байгаль орчны удирдлагын тогтолцооны стандарт ISO 14001:2015-г үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн.

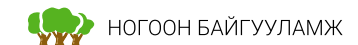
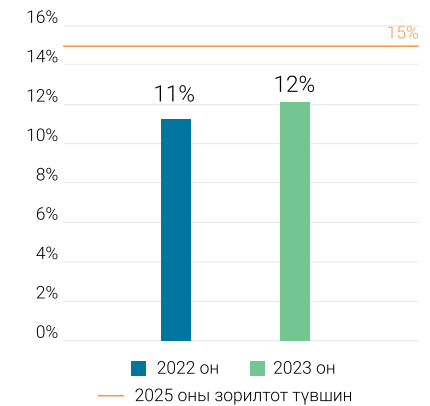
Бид тогтвортой хөгжлийн бодлогодоо байгаль орчны дараах зорилтуудад хүрэх 3 жилийн төлөвлөгөө гарган, хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

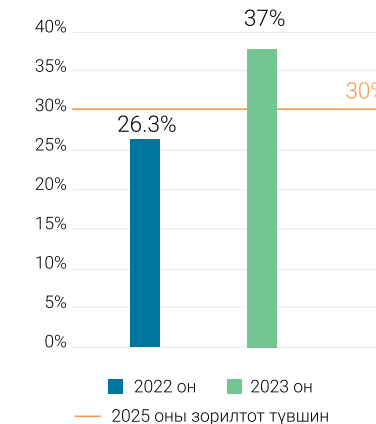
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ 2025 ОНЫ ЗОРИЛТ БА 2023 ОНЫ ХЭРЭГЖИЛТ

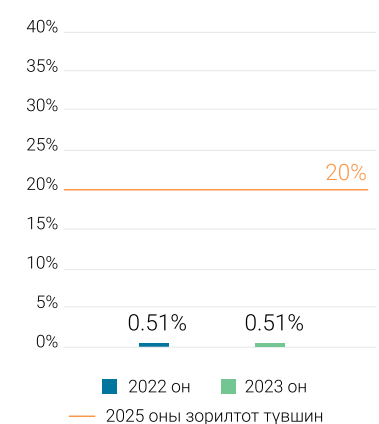
Цэвэр бохир усны тоолуурыг сайжруулан, байгууллагын үйл ажиллагаанаас гарч буй ахуйн болон үйлдвэрийн бохир усны 10 хүртэлх хувийг дахин цэвэршүүлэх

Байгууллагын талбайд эзлэх ногоон байгууламжийн талбайн эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх

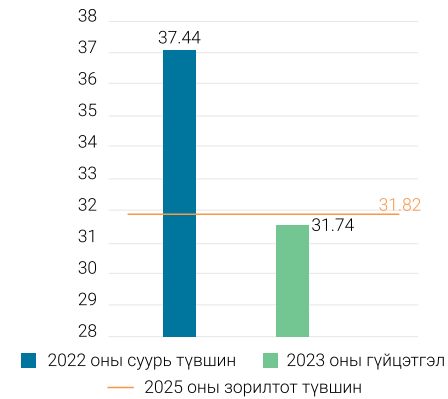
Нийт хог хаягдлыг ангилан бүртгэлжүүлж, хог хаягдлын дахин боловсруулалтын хувийг нэмэгдүүлэх

Үйл ажиллагаандаа сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх

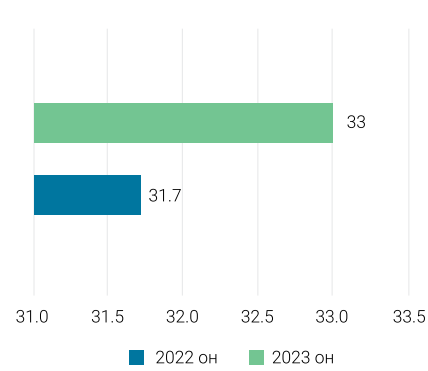
Зорилт: Нэгж бүтээгдэхүүнд ногдох эрчим хүчний хэрэглээг 15% буюу 31.82кВт.ц хүртэл бууруулах.

НЭГЖ БҮТЭЭГДЭХҮҮНД НОГДОХ ЭРЧИМ ХҮЧ /кВт.ц/

2023 он нэгж бүтээгдэхүүнд ногдох эрчим хүчний хэрэглээ нь 2022 онтой харьцуулбал 15.2%-аар буурсан.

НИЙТ ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ХЭРЭГЛЭЭ /сая кВт.ц/

2023 оны нийт эрчим хүчний хэрэглээ нь 2022 онтой харьцуулбал 4%-аар өссөн.

2023 ОНД БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХҮРЭЭНД ХИЙСЭН ОНЦЛОХ АЖЛУУД

ISO 14001:2015

Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо ISO 14001:2015 стандартыг 2022 онд баталгаажуулалт хийгдсэнээс хойш тасралтгүй сайжруулан 2023 онд Олон улсын баталгаажуулалтын байгууллагаар амжилттай магадлан аудитлагдав.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ

Монгол улсад мөрдөгдөж буй Байгаль орчны хууль, тогтоомж, стандартын шаардлагуудын хэрэгжилтийг үнэлэх байгаль орчны аудитаар 8 бүлэг 117 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд 99.2% гүйцэтгэлтэйгээр багц хуулийн нийцлийн аудитаар дүгнүүлэв.

СУРГАЛТ - 258 ХҮН/ЦАГ

- Химийн бодистой харьцаж ажилладаг ажилтнуудад “Химийн бодисын зохистой хэрэглээ” сэдвийн хүрээнд 160 хүн/цагийн сургалт,
- “Эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашиг” сургалтын хүрээнд Техник удирдлагын хэлтсийн инженерүүд болон үйлдвэрийн удирдлагуудад 98 хүн/цагийн сургалт зохион байгуулав.

НОГООН БАЙГУУЛАМЖ

- 3,200 ширхэг**
Дүйцүүлэн хамгаалах болон Гадаа талбайн ногоон байгууламжийн ажлын хүрээнд 3,000 ширхэг хайлс, 200 ширхэг улиас мод тарив.

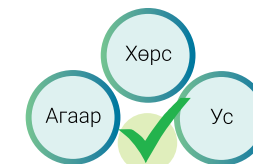

- 966 м.кв**
Байгууллагын хэмжээнд ногоон байгууламжийн талбайг нэмэгдүүлэхээр зүлэгжүүлэлт хийв. /Говь, Говь-2, Гоёо/

- 800 ширхэг**
Оффисын гадаа талбайн тохижилтын ажлын хүрээнд 3 төрлийн 800 ширхэг хун цэцэг тарив.

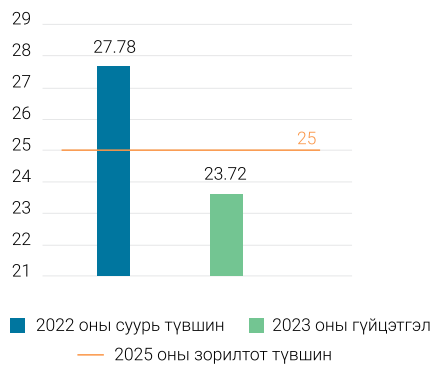
ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг шинэчлэн батлуулсан бөгөөд хөтөлбөрийн хүрээнд дээж шинжилгээ мониторинг хийж, хэвийн үзүүлэлт хангагдсан.

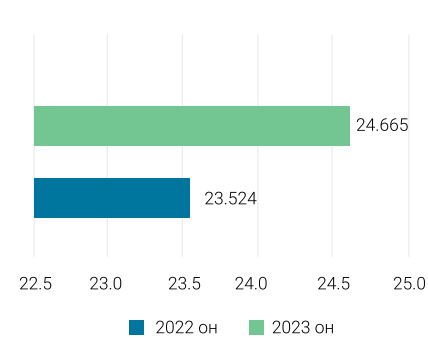
Зорилт: Байгууллагын шууд болон шууд бус үйл ажиллагаанаас хамаарах хүлэмжийн хийн ялгарлыг 10% бууруулах.

НЭГЖ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛЭЭС ЯЛГАРАХ ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙ /кг/

2022 оны суурь үзүүлэлтээс 14.6%-аар буурав.

НИЙТ ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙН ЯЛГАРУУЛАЛТ /мянган тонн/

Байгууллагын шууд болон шууд бус үйл ажиллагаанаас ялгарах хүлэмжийн хийн хэмжээ 2022 оноос 5%-аар өссөн.

ХОГ ХАЯГДАЛ

Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах ажлын хүрээнд “Хог хаягдлын хөтөлбөр”, “Хог хаягдлын тухай журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж, “Өнгө нэм” ТББ-тай хамтран дараах ажлуудыг хийж хэрэгжүүлэв. Үүнд:

- Хог хаягдлын бүтцийн болон суурь судалгаа хийв.

- Хог ангилан ялгалтын төрлийг 4 болгож нэмэгдүүлэв.

- Хогийн цэгийг шинэчлэх төлөвлөлт гарган, хогийн цэгийг нүүлгэн шилжүүлэв.

ХИМИЙН БОДИС

Химийн бодис хэрэглэдэг 4 үйлдвэр, 2 албанд нийт 76 ширхэг асгаралтыг тосох подон байршуулж, химийн бодисын асгаралтын байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулав. Мөн химийн хортой болон аюултай бодис захиалах, худалдан авах, тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах, устгах журам"-г шинэчлэн боловсруулж батлуулав.

ЭРЧИМ ХҮЧ

Сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэх зорилгоор нарны эрчим хүчний системүүдийн судалгаа, тооцоолуудыг CRD болон Huawei байгууллагуудтай хамтран хийв. Мөн ISO 50001 стандартын агуулгын хүрээнд “Эрчим хүч хэмнэлтийн журам”-ыг шинээр боловсруулан, батлуулав. 2024 онд нарны эрчим хүч ашиглаж эхлэхээр төлөвлөж байна.

УСНЫ ЗОХИСТОЙ ХЭРЭГЛЭЭ

Агааржуулалтын хөргөлтөд ашигласан цэвэр усыг анхан шатны үйлдвэрийн ноолуур угаах дамжлагад дахин ашиглаж байна.

Ноолуур будахдаа цайруулалт хэрэглэхээс татгалзаж, натурал өнгө дээр шууд будалт хийснээр ус, химийн бодисын зарцуулалт буурсан.

Цэвэрлэх байгууламжийн үйл ажиллагааг сайжруулан лаг усгүйжүүлэх төхөөрөмж суурилуулав.

УСНЫ ЗОХИСТОЙ ХЭРЭГЛЭЭГ ҮЙЛДВЭРЛЭЛД НЭВТРҮҮЛСЭН ШИЛДЭГ БАЙГУУЛЛАГА

Манай компани жил бүр усны хэрэглээг бууруулах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн ажилладаг. Тухайлбал агааржуулалтын хөргөлтөд ашигласан цэвэр усыг анхан шатны үйлдвэрийн ноолуур угаах дамжлагад дахин ашиглах, ариун цэврийн өрөөнд усны хэмнэлттэй цорго суурилуулах болон ноолуур будахдаа цайруулалтаас татгалзах зэрэг арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлснээр цэвэр усыг илүү үр ашигтай, хэмнэлттэйгээр зарцуулж байна.

Мөн 2020 онд бохир ус цэвэршүүлэх байгууламж байгуулан ашиглаж эхэлсэн. Цаашид цэвэршүүлэх байгууламжийнхаа хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, тоног төхөөрөмжийг нь шинэчлэх ажлуудыг хийхээр төлөвлөн ажиллаж байна.

2023 онд бидний хэрэгжүүлж буй дээрх ажлууд үнэлэгдсэн жил байлаа.

НҮБ-ын Хөгжлийн Хөтөлбөрийн дэргэдэх Монголын Тогтвортой Ноолуурын Платформ болон Уур амьсгалын Ногоон Сангийн санхүүжилтээр БОАЖЯ, ХХААХҮЯ-ны хэрэгжүүлж буй “Монгол орны хөдөөгийн иргэдийн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж болон эрсдэлийн менежментийг боловсронгуй болгох нь” (АДАПТ) төсөл хамтран Монгол Улсад анх удаа “Тогтвортой ноолуурын өдөр – 2023” арга хэмжээг зохион байгуулсан бөгөөд уг арга хэмжээний үеэр “Говь” ХК нь Усны зохистой хэрэглээг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлсэн шилдэг байгууллагаар шалгарлаа.

ХАРИУЦЛАГАТАЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Бид түүхэн хөгжлийнхөө явцад олон зуун жилийн түүхтэй ард иргэдийнхээ уламжлалт нүүдэлчин ахуйг, орчин үеийн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, инновацтай хослуулан бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ хөгжүүлж ирсэн төдийгүй, хэрэглэгчдэдээ чанар, нийцэмжит үнэ, загвар, тогтвортой байдлыг амладаг.

ЧАНАР

НИЙЦЭМЖИТ ҮНЭ

ЗАГВАР

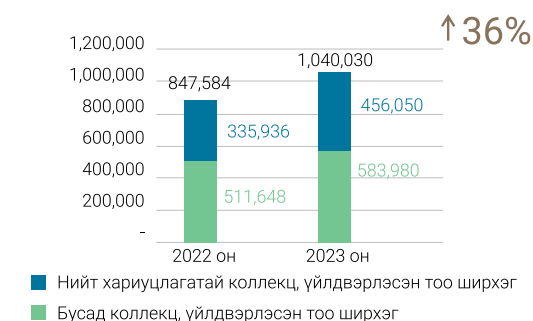

ТОГТВОРТОЙ БАЙДАЛ

Энэ амлалтынхаа хүрээнд байгаль орчин, нийгэмд ээлтэй, хариуцлагатай коллекчуудынхаа үйлдвэрлэлийн тоо хэмжээг жил бүр нэмэгдүүлсээр байгаа бөгөөд ингэснээр тогтвортой үйлдвэрлэл эрхлэх зорилгодоо хүрэхэд улам ойртож байгаа гэдэгтээ эргэлзэхгүй байна.

Бид байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөг бууруулах шинэ технологи, арга барилыг байнга нэвтрүүлэн ашигладаг бөгөөд хуучин технологио эрчим хүч, зардал бага зарцуулдаг орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр шинэчлэх хөрөнгө оруулалтыг тасралтгүй хийсээр байна.

Нийт хариуцлагатай коллекчуудын үйлдвэрлэл

2023 оны хариуцлагатай коллекцийн үйлдвэрлэлийн тоо хэмжээ 2022 онтой харьцуулахад 36%-аар өсөв.

2023 оны хариуцлагатай коллекцийн нийт үйлдвэрлэлд эзлэх хувь нь 2022 онтой харьцуулахад 15%-аар өссөн байна.

Нийт хариуцлагатай коллекц үйлдвэрлэлийн байгаль орчинд үзүүлсэн эерэг нөлөөг дараах байдлаар илэрхийлж болно:

/Энгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэнтэй харьцуулахад/

8,499,000
литр ус хэмнэсэн.

44.7
хүний жилийн усны хэрэгцээтэй тэнцэнэ.

3,061,463.26
кВт/ц эрчим хүчийг хэмнэсэн.

790
айл өрхийн жилийн эрчим хүчний хэрэглээтэй тэнцэнэ.

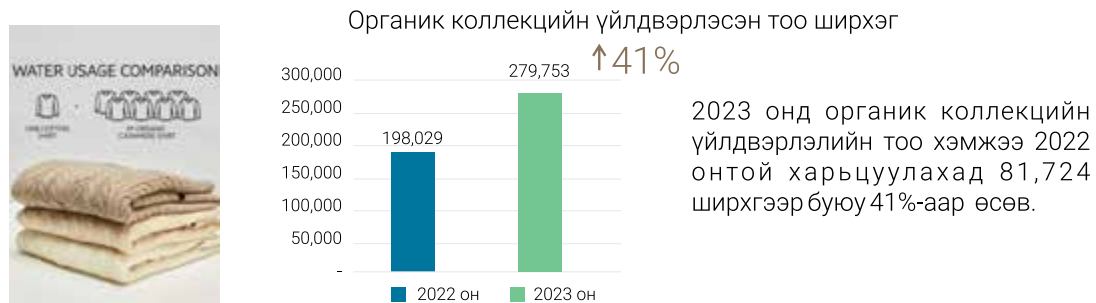
4,000 тонн CO₂ буюу
хүлэмжийн хийг агаар мандалд
ялгарахаас сэргийлсэн.

200
ширхэг бензин хөдөлгүүртэй
машины жилийн нүүрс
хүчлийн хийн ялгаруулалттай
тэнцэнэ.

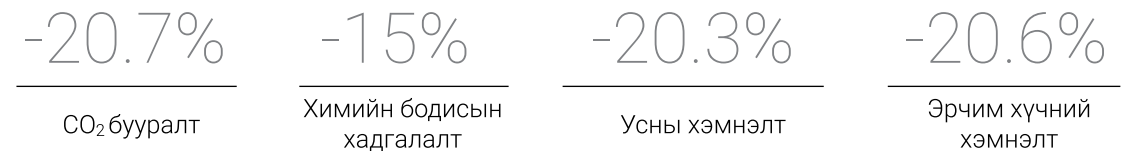
ОРГАНИК КОЛЛЕКЦ

Монгол ноолуур нь байгалийн 4 төрлийн өнгөтэйгөөрөө бусад улсын ноолуураас давуу талтай. Бид энэхүү давуу талаа ашиглан ямар ч будагч бодис болон цайруулах бодис ашиглахгүйгээр байгальд болон хүний биед хамгийн ээлтэй бүтээгдэхүүнийг энэхүү "Органик" коллекцоороо хүргэдэг. Органик коллекцийн онцлог нь:

- Ноолууран утсыг будахад химийн бодис хэрэглэдэггүй ба усны өндөр хэрэглээнээс зайлсхийдэг.
- Эрчим хүч хэмнэж, CO₂-н ялгаруулалтыг бууруулдаг.
- Ноолууран утасны байгалийн бүтцийг алдагдуулахгүйгээр, чанарыг нь хэвээр хадгалдаг.
- Байгалийн өнгө нь халуун дулаан мэдрэмжийг төрүүлдэг.

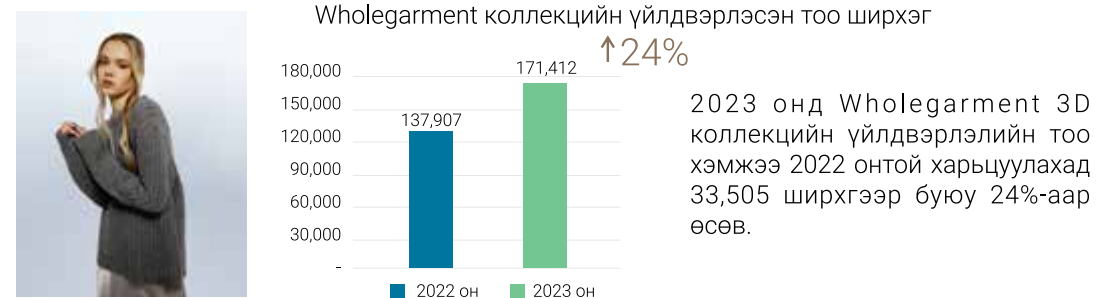
Органик коллекцийн давуу талыг тоогоор илэрхийлбэл:

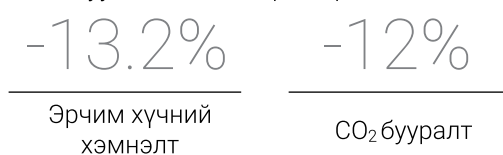
WHOLEGARMENT 3D КОЛЛЕКЦ

Оёдолгүй ноолууран бүтээгдэхүүн нь уламжлалт сүлжмэл бүтээгдэхүүнээс залгаа оёдолгүйгээрээ ялгаатай ба Shima Seiki сүлжмэлийн машинаар загварын програмчлалын дагуу бүтээгдэхүүнийг бүтнээр нь сүлжин үйлдвэрлэдэг. 3D коллекцийн онцлог нь:

- Биед тав тухтай. Оёдол, холбоос байхгүй тул эмзэг арьстай хүн өмсөхөд нухаж холгохгүй.
- Байгаль орчинд ээлтэй. Эрчим хүч, ус бага зарцуулдаг, ажлын цагийн бүтээмж өндөр тул эдийн засгийн хувьд хэмнэлттэй.
- Технологийн үлдэгдлийг багасгадаг. Энэхүү коллекцийн үйлдвэрлэлд өнгө, хээний зохицлоос шалтгаалсан технологийн хаягдал гардаггүй.
- Бүтээгдэхүүний насжилт өндөр. Нэхээс жигд, өндөр чанартай, үйлдвэрлэлийн хугацаа богино ба эдэлгээ удаантай байдаг

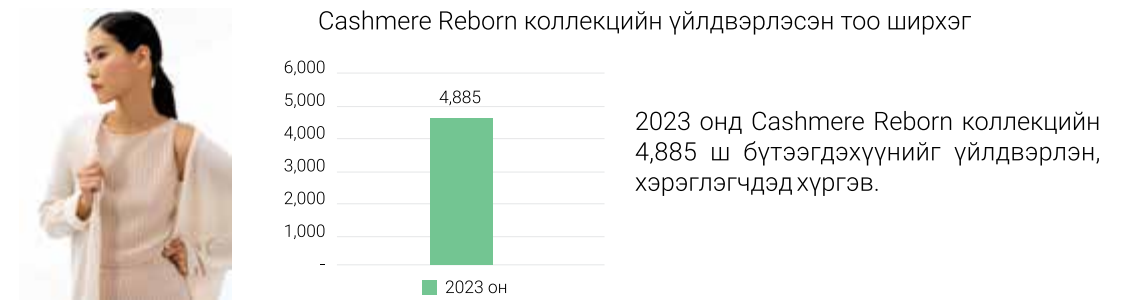
Cashmere Reborn коллекцийн давуу талыг тоогоор илэрхийлбэл:

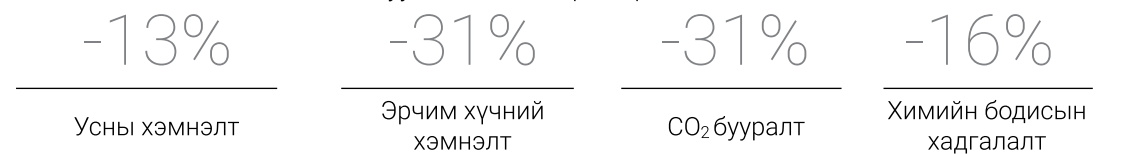
CASHMERE REBORN КОЛЛЕКЦ

Бид хэрэглэгчдэд тогтвортой үйлдвэрлэлийн шинэ санаачилгыг танилцуулж 2023 онд "CashmeReborn" коллекцийг худалдаанд гаргасан юм. Уг коллекцоор бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн явцад үүссэн технологийн үлдэгдлийг дахин ашиглаж, дахин шинэ бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн хэрэглэгчдэд хүрдэг билээ. CashmeReborn коллекцийн онцлог нь:

- Хаягдалгүй үйлдвэрлэл. Энэ нь байгаль орчинд ээлтэй, эдийн засгийн өндөр ач холбогдолтой.
- Ус, эрчим хүчний хэрэглээ, CO₂-н ялгаруулалтыг бууруулдаг.
- Тус коллекцийн бүтээгдэхүүнүүд нь дахин давтагдашгүй өнгө, загвартай

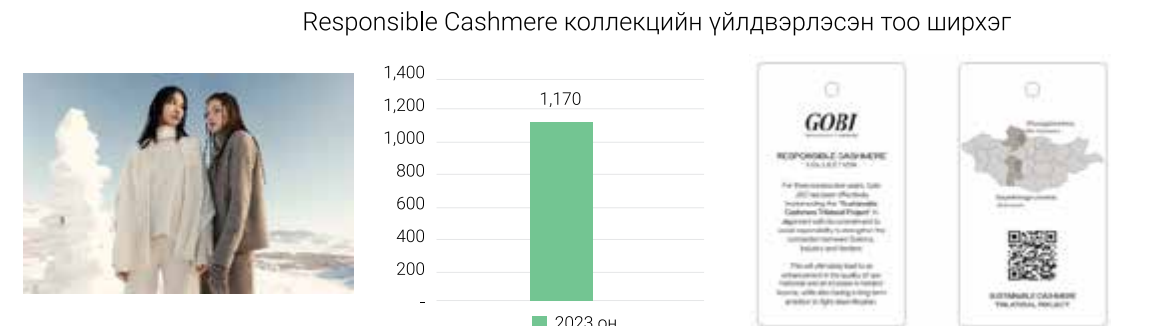
Cashmere Reborn коллекцийн давуу талыг тоогоор илэрхийлбэл:

RESPONSIBLE CASHMERE КОЛЛЕКЦ

Говь ХК нь өнгөрсөн 3 жилийн хугацаанд нийгмийн хариуцлагын хүрээнд үйлдвэрлэл – малчид – шинжлэх ухааны уялдаа холбоог бэхжүүлэх зорилготой "Тогтвортой ноолуур гурван талт төсөл"-ийг санаачлан хэрэгжүүлсэн.

Төслийн үр дүнд түүхий ноолуурын чанар сайжирснаар малчдын орлого нэмэгдэх бөгөөд цаашлаад цөлжилттэй тэмцэх урт хугацааны амбицтай төсөл билээ. Төсөлд хамрагдсан малчдын гар дээрээс авсан ноолуураар RESPONSIBLE CASHMERE коллекц үйлдвэрлэгдэж эхэллээ. Тус коллекц 2024 оны 1-р улиралд Европын Холбооны зах зээлд худалдаалагдаж эхэлнэ.

НИЙГЭМ

Говь ХК нь тогтвортой хөгжлийн бодлогодоо "Нийгэм" -ийн хүрээнд Хүний нөөцийн хариуцлагатай менежмент буюу дотооддоо чиглэсэн, Нийгмийн хариуцлага буюу гадагшаа чиглэсэн гэж хоёр чиглэлд хуваан, тус бүрд нь тодорхой зорилтуудыг дэвшүүлсэн.

НИЙГМИЙН БОДЛОГО, ЗОРИЛТ 2025

<p>Хүний нөөцийн эргэц</p> <p>20%</p> <p>↑ Цалин урамшуулал</p> <p>Салбартаа тэргүүлэх цалин урамшуулал</p> <p>↑ Ажилтнуудын эрүүл, аюулгүй орчин</p>	<p>Аюул ослын давтамж (ХЭМАБ-ын бодлого)</p> <p>0</p> <p>↑ Ажлын байрны таатай орчин, Ажил-Амьдралын тэнцвэрт байдал</p> <p>↑ Ногоон ажлын байр</p> <p>↑ Тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалт</p>	<p>Хөдөлмөрийн мөлжлөг, албадсан болон насанд хүрээгүй хүний хөдөлмөр эрхлэлт</p> <p>0</p> <p>↑ Ажилтнуудын хувийн өсөлт хөгжилт</p> <p>↑ Ижил тэгш боломж</p>
---	---	--

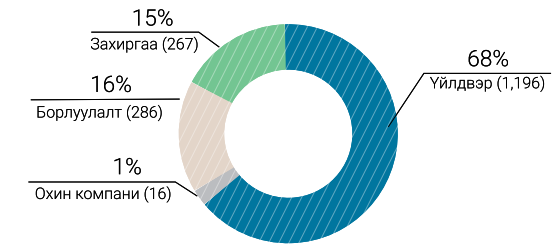
ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЭЛ

НИЙТ АЖИЛТНЫ ТОО

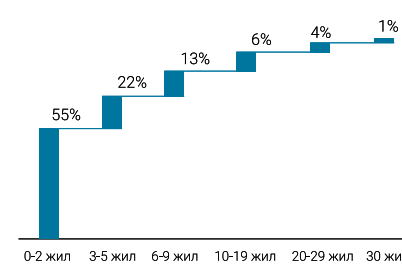

1,765

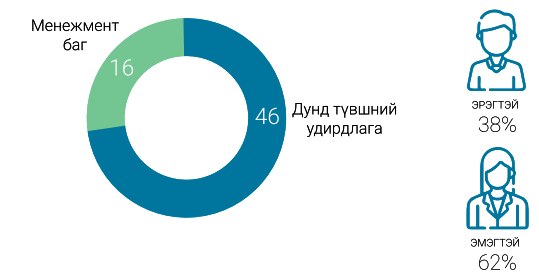
ЧИГ ҮҮРГЭЭР

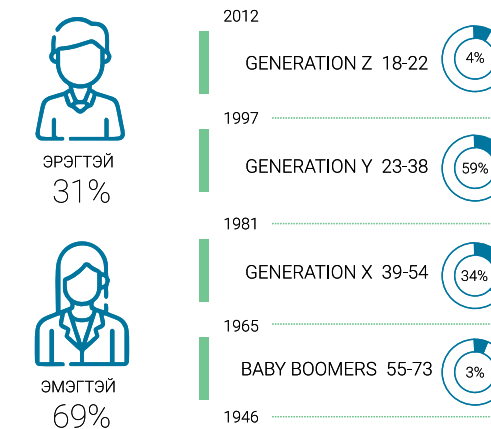
АЖИЛЛАСАН ЖИЛЭЭР

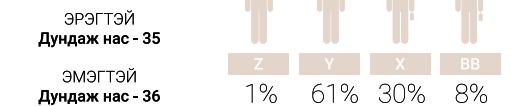
УДИРДЛАГЫН БАГ

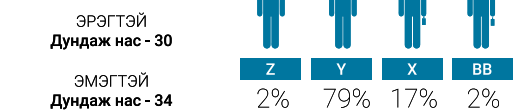
ДУНДАЖ НАС 35: НАСНЫ ИНТЕРВАЛААР:

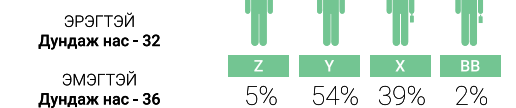
ЗАХИРГАА

БОРЛУУЛАЛТ

ҮЙЛДВЭР

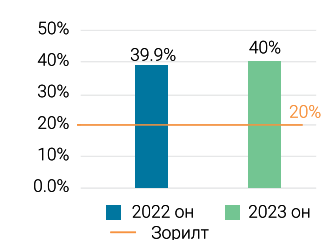

БАЙРШЛААР:

МОНГОЛ - 99% ОЛОН УЛС - 1%

Хүний нөөцийн эргэц

Ажилтны санаачилгаар - 35%
Ажил олгогчийн санаачилгаар - 5%

ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН ХАРИУЦЛАГАТАЙ МЕНЕЖМЕНТ

Бид ажилтан бүрийнхээ ажлын байрыг тогтвортой хадгалах, өсөж дэвжих таатай орчныг бүрдүүлэх, ижил тэгш оролцоогоор ханган хүний эрхийг дээдэлж ажиллахаа амладаг. Бид хүний нөөцийн хариуцлагатай менежментийн дараах хүрээнд төвлөрөн ажиллаж байна. Үүнд:

1. Ажилтны эрүүл аюулгүй орчин
2. Ажилтнуудын хувийн өсөлт хөгжил
3. Ажлын байрны таатай орчин, Ажил - Амьдралын тэнцвэрт байдал
4. Салбартаа тэргүүлэх цалин урамшуулал

1. АЖИЛТНЫ ЭРҮҮЛ АЮУЛГҮЙ ОРЧИН

Зорилт - Нэгдүгээрт аюулгүй байдал

ГОВЬ ХК “Нэгдүгээрт аюулгүй байдал” зарчмыг баримтлан ажилтнуудынхаа эрүүл, аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөлөөр хангахыг зорилго болгон ажилладаг. Тиймээс, олон улсын Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо ISO45001:2018 стандартыг өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлсээр байна.

Манай байгууллага нь өөрийн ажлын байрандаа уламжлалт болон орчин үеийн эмчилгээг хослуулсан үнэ төлбөргүй үйлчилгээ үзүүлдэг яаралтай тусламжийн нэгжтэй. Тус нэгж нь ажилтнуудад эрүүл мэндээ анхаарах, урьдчилан сэргийлэх, эмчийн үзлэгт хамрагдах, анхны тусламж шуурхай авах боломжоор хангадаг. Энэ нь ажилтны цаг хугацаа, мөнгө санхүүг хэмнэх, эрүүл мэндийг хамгаалах өндөр ач холбогдолтой.

ЭМНЭЛЭГ

Он	Өдөр тутмын үзлэг	Урьдчилан сэргийлэх үзлэг
2022	Давхардсан тоогоор 3,774 ажилтан	300 ажилтан
2023	Давхардсан тоогоор 3,251 ажилтан	1,500 ажилтан

ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙ

Он	Осол гэмтэлгүй ажилласан цаг	Сургалт
2022	2,396,160 хүн/цаг	Давхардсан тоогоор 15,144 ажилтанд сургалт оров. (3.8 хүн/цаг)
2023	2,547,200 хүн/цаг	Давхардсан тоогоор 6,105 ажилтанд 22,433 хүн/цагийн сургалт оров. (12.7 хүн/цаг)

2. АЖИЛТНУУДЫН ХУВИЙН ӨСӨЛТ ХӨГЖИЛ

Зорилт - Компанийн хэрэгцээ шаардлага, ажилтны хувийн болон карьер төлөвлөлтөд үндэслэн сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ

ГОВЬ ХК нь “Ажилтнуудыг мэдлэг ур чадвараа дээшлүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн ажлын байранд нь мэргэшүүлэх, чадавхжуулах, хөрвөх чадвар бүтээмжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн ажлын байран дээрх болон танхимын сургалтуудыг зохион байгуулан ажиллана” хэмээн Хүний нөөцийн бодлогодоо тусгасан. Сургалт хөгжлийн үйл ажиллагааг ГОВЬ ХК-ийн Сургалт, хөгжлийн журмаар зохицуулдаг.

Он	Нийт сургалтын тоо	Оролцогчдын тоо	2023 оны нэг ажилтанд ногдох сургалтын цаг	
2022	246 удаагийн сургалт	Давхардсан тоогоор 8,662 ажилтан	Мэргэжлийн ур чадвар	5.2 хүн/цаг
2023	316 удаагийн сургалт	Давхардсан тоогоор 5,618 ажилтан	Ерөнхий ур чадвар	6.4 хүн/цаг

Санхүүгийн боловсрол олгох сургалт

Санхүүгийн мэдлэг дээшлүүлэх “Хувьцааны хуримтлал” сургалт

- 5 удаагийн 8 цагийн танхимын сургалтыг 243 ажилтанд зохион байгуулсан.
- Мөн 250 гаруй ажилтанд онлайнгаар хүргэсэн.
- Санхүүгийн боловсролд зориулж “Хуримтлалтай баялаг бүтээгч” арга хэмжээг нийт ажилтнуудад зориулан 3 удаагийн өдөрлөгийг зохион байгуулж нийт 210 ажилтанд мэдээлэл өгсөн бөгөөд үүнээс 35 ажилтан шууд үйлчилгээ хүлээн авч 18 ажилтанд хадгаламжийн данс нээлгэсэн.

Gobi Trainer - 2023

Байгууллага дотоод нөөц боломжоо ашиглан **дотоодын сургагч 27 багшийг** бэлтгэж, 30 удаагийн сургалтыг 927 ажилтанд орсон бөгөөд сургалтанд хамрагдсан ажилтнуудын сэтгэл ханамжийн үнэлгээ 92% байв. Ингэснээр гадны байгууллагаас авах сургалтыг өөрийн багш нараар, мөн Говь ХК-ийн соёлыг дотоодын сургагч багш нараар дамжуулан ажилтнууддаа түгээх боломж бүрдэж байгаа юм.

3. АЖЛЫН БАЙРНЫ ТААТАЙ ОРЧИН, АЖИЛ - АМЬДРАЛЫН ТЭНЦВЭРТ БАЙДАЛ

Зорилт - Аз жаргалтай ажилтан

Аливаа байгууллагын амжилт, цаашдын өсөлт хөгжилд нөлөөлөх хамгийн чухал хүчин зүйл нь хамт олны нэгдмэл байдал, аз жаргалтайгаар ажиллах орчин нөхцөл байдаг. Тийм ч учраас Говь ХК нь баялаг бүтээгч нийт ажилтнуудынхаа ажил амьдралыг тэнцвэртэй зохицуулах, ялгаварлан гадуурхалтгүй орчныг бүрдүүлэх, сэтгэл хангалуун байлгахад онцгойлон анхаарч ажиллаж байна.

Уян хатан ажлын цаг

Замын хөдөлгөөний түгжрэлээс урьдчилан сэргийлэх, ажилтнуудын ажил амралтын цагийг тэнцвэржүүлэх, хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгоор 3 дахь жилдээ ажлын уян хатан цагийн системийг оффисын +500 ажилтнуудад хэрэгжүүлж байна.

Ажилтнуудын ажил амралтын цагийг тэнцвэржүүлэх, хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгоор сүлжмэлийн үйлдвэрийн нярай болон цэцэрлэгийн насны хүүхдүүдтэй сүлжмэл бүтээгдэхүүний 24 оёдолчныг богиносгосон цагаар ажиллуулж байна.

Говь-ийн багачууд цэцэрлэг

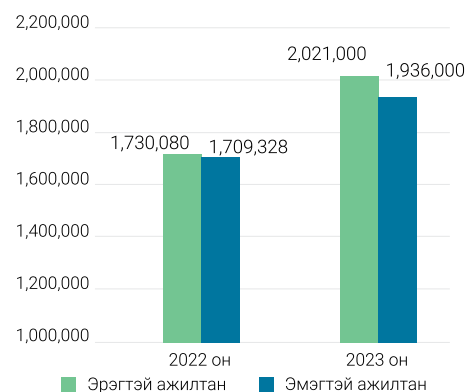
Байгууллагын дэргэдэх "Говь-ийн багачууд" цэцэрлэг 2022 онд нээлтээ хийснээс хойш жилийн 4 улирлын турш тасралтгүй үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Зуны улиралд ч амралгүйгээр үйл ажиллагаагаа явуулснаар ажилтнууд маань хүүхдүүдээ эрүүл, аюулгүй орчинд сургаж хүмүүжүүлэхээс гадна сэтгэл амар ажиллах боломж бүрдсэн.

4. САЛБАРТАА ТЭРГҮҮЛЭХ ЦАЛИН УРАМШУУЛАЛ

Зорилт - Мерит зарчмыг баримтлан ажилтны ур чадварыг үнэлж урамшуулан, чадварлаг хүний нөөцийг татах, тогтвортой ажиллах соёлыг бэхжүүлнэ.

Байгууллагын урт хугацааны томоохон хөрөнгө оруулалтын нэг бол ур чадвартай, хариуцлагатай хүний нөөцийг бүрдүүлж, тогтвортой ажиллуулахад оршдог. Манай байгууллагын хувьд ажилтан бүрийг тэгш боломжоор хангах, цалин урамшууллыг үнэн шударгаар олгох, эх орондоо тайван амьдрах боломжийг бүрдүүлэхээр ажиллаж байна.

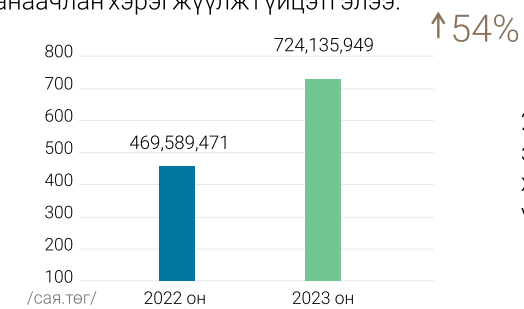
2023 оны эрэгтэй ажилтны дундаж цалин эмэгтэй ажилтны дундаж цалингаас 4%-иар өндөр байна.

2023 онд эрэгтэй ажилтнуудын дундаж цалингийн өсөлт 16%, эмэгтэй ажилтнуудын дундаж цалингийн өсөлт 13% байна.

НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГА /Тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалт/

Зорилт - Батлагдсан төсөл, хөтөлбөрийн дагуу хамтын ажиллагаагаар дамжуулан тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалтыг жил тутамд нэмэгдүүлж, гүйцэтгэлийг 90%-аас дээш хангана.

Нийгмийн салшгүй нэг хэсэг болох бизнесийн байгууллагуудын хувьд улс орон болоод нийгэмд тулгарч буй асуудлыг шийдэхэд санаачилга гаргах, бусдыг уриалан нэгтгэх, эдийн засгийн өсөлт хөгжилд хувь нэмрээ оруулах зайлшгүй шаардлагатай билээ. Бид ноос ноолуурын салбарын анхдагч ууган үйлдвэрлэл эрхлэгч, хөдөө аж ахуйн салбартай нягт холбогдон ажилладгийг үндэслэн тогтвортой хөгжлийн нийгмийн хариуцлага, тогтвортой нийгмийн хөрөнгө оруулалтын хүрээнд 2023 онд нийгмийн сайн сайхны төлөөх олон төсөл, хөтөлбөрүүд санаачлан хэрэгжүүлж гүйцэтгэлээ.

2023 онд Говь ХК нийгмийн хариуцлагад зориулан 724 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтыг хийсэн нь өмнөх оны үзүүлэлтээс 54% өссөн үзүүлэлт юм.

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ, АЖИЛ ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИН САЛБАР ҮЙЛДВЭРЭЭ НЭЭВ.

Говь ХК нь 2023 онд орон нутаг дахь анхны салбар үйлдвэрээ Хэнтий аймагт нээв. Уг үйлдвэр нь ноос ноолуурын салбарт хамгийн нарийн ажиллагаанд тооцогддог "кеттель"-ийн үйлдвэр бөгөөд 100 гаруй ажилтан ажиллах хүчин чадалтай юм. Уг үйлдвэр нь эхний ээлжид 50 гаруй ажилтныг "КЕТТЕЛЬЧИН" ажлын байранд ажиллуулж байгаа бөгөөд Монгол-Солонгосын политехникийн кеттелийн багш нар хамтран мэргэжлийн ур чадвар олгох богино хугацааны сургалтад туршлагагүй хүмүүсийг ч хамруулан чадамжийн гэрчилгээ олгох юм.

"ГОВЬ"-ийн орон нутаг дахь кеттелийн салбар үйлдвэр ноос ноолуурын салбарт цөөн байдаг боловсон хүчнийг нэмэгдүүлж, чадавхжуулсаар байна. Бид орон нутагт салбар үйлдвэрээ нээснээр тогтвортой ажлын байрыг бий болгож нийслэл хотыг зорих иргэдийн урсгал багасан, орон нутгийн хөгжил тэлэхийн зэрэгцээ өрхийн орлого нэмэгдэх гээд онцлоод баршгүй олон давуу талууд цогцолсон үйл явдал болсон билээ.

Говь ХК 2023 оны 10-12 сард уг салбар үйлдвэрийн бүтээн байгуулалт, ажилтнуудын цалин, урсгал зардалд 400 гаруй сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгээд байна. Үүнд:

- **Хамгийн дулаан бэлэг:** Өргөө амаржих болон ЭХЭМҮТ-ийн төрөх тасгийн нийт 800 нярайд зориулан ноолууран бүтээгдэхүүнээр бэлэг барилаа.
- **Хүүхэд бүхэн аз жаргалтай:** Зорилтот бүлгийн нийт 135 хүүхдүүдэд хүүхдийн баярын бэлэг бэлэглэв.
- **Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг дэмжигч-эко даавуун тор:** Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн "Эко даавуун торны үйлдвэр"-ийг дэмжин даавуун торыг уг үйлдвэрээс захиалан хийлгэж байна.
- **Ахмадуудын сар шинийн мэнд:** Говь ХК-аас гавьяаныхаа амралтанд гарсан 456 ахмадууддаа гарын бэлэг хүргүүлэв.
- **Гэр бүл хүүхэд залуучуудын хөгжлийн үйл ажиллагаа:** ХУД-ийн Гэр бүл хүүхэд залуучуудын газартай хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулан ажилтнуудаа сургаж хөгжүүлж байна.

НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГЫН ТӨСӨЛ

ТОГТВОРТОЙ НООЛУУР, ГУРВАН ТАЛТ ХАМТАРСАН ТӨСӨЛ

Монгол улсын нийт нутаг дэвсгэрийн 70.1%-г бэлчээр эзэлдэг. Бэлчээрийн боломжит даац нь хонин толгойд шилжүүлэхэд 86 сая байх ёстой ч 2022 оны байдлаар малын тоо 120.7 сая хонин толгой болсон байгаа буюу нийт бэлчээрийн талбайн 30 гаруй хувьд даац хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна. Хэрвээ ашиглалтын хэлбэрийг бүрэн өөрчилбөл бэлчээрийн талаас илүүг сэргээх боломжтой тухай Монгол банкны 2019 оны судалгаа байдаг.

Монгол улсад 2022 оны байдлаар 300,000 малчин мал аж ахуй эрхлэн, аж төрж байна. Эдгээр малчдын аж амьдрал ноолууран бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн салбараас шууд хамааралтай. Өөрөөр хэлбэл, малчдын орлогын дийлэнх буюу 62%-ийг ямааны ноолуур бүрдүүлдэг тухай 2019 оны судалгаа байдаг.

Тиймээс Говь ХК нийгмийн хариуцлагын хүрээнд “Тогтвортой ноолуур, гурван талт төсөл”-ийг 3 дахь жилдээ хэрэгжүүлж байна.

Говь ХК нь уг төслийг 2020 оноос эхлэн санаачлан санхүүжүүлж, ХААИС, малчидтай хамтран Баянхонгор аймгийн Жинст сум, Хөвсгөл аймгийн Их – Уул суманд 2025 он хүртэл хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Энэхүү төсөл нь Үйлдвэрлэл – Шинжлэх ухаан – Малчид хоорондын уялдаа холбоог бэхжүүлэх, малын удмын санг сайжруулах, түүхий ноолуурын чанарыг нэмэгдүүлэх замаар малчин өрхийн орлогыг дэмжих зорилготой билээ.

Төслийн үндсэн үйл ажиллагааг дурдвал:

- Шилмэл үүлдрийн ухнаар малын удмын санг сайжруулах
- Ноолуурын дээж авч, чанарын үзүүлэлтийг тодорхойлох, тасралтгүй сайжруулах
- Малчдын гараас худалдан авсан түүхий эдээр мөшгөх боломжтой бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, хэрэглэгчдэд хүргэх
- Малын эрүүл мэндийг сайжруулах
- Малчдад зориулсан сургалт, үйлдвэртэй танилцах аялал зохион байгуулах зэргийг дурдаж болно.

2023 онд төслийн санхүүжилтэд 125 сая төгрөгийн зарцуулж, төлөвлөгөөний дагуу амжилттай хэрэгжүүлэн, 91%-ийн гүйцэтгэл хангав. Бид төсөлд хамрагдсан малчдын гар дээрээс ноолуур авч эхэлсэн бөгөөд ижил бүс нутгийн төслийн бус ноолууртай харьцуулахад ноолуурын голч 1%-аар нарийсаж, хаг, хогт хольц 6% буурсан эерэг үр дүн гараад байна.

Бид төслийн ноолуураар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж эхэлсэн бөгөөд 2024 оны 1-р улиралд Европын холбооны зах зээл дээр борлуулахаар ажиллаж байна. Мөн төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд тогтвортой хөгжлийн соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх зарчмаа баримтлан 2023 оны 11 сард төслийн малчдад зориулан “Тогтвортой хөгжилд малчдын оролцоо” сэдэвт сургалт орж, гарын авлага тараасан билээ.

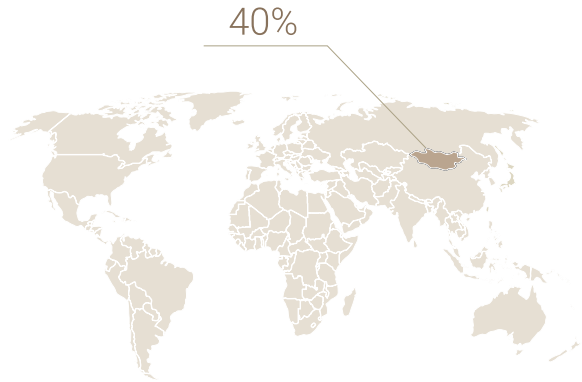
Цаашид бид малчдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, мэдлэг олгох сургалт, хөтөлбөр зохион байгуулах, малчдыг эко гэрчилгээ, баталгаажуулалт авахад хамтран ажиллах, Азийн хөгжлийн банкттай хамтран төслийг өргөжүүлж “Бэлчээрийн доройтлын эсрэг” төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох хөтөлбөр гаргах зэргээр төслийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэхээр төлөвлөж байна.

2023 онд “Тогтвортой ноолуур, гурван талт хамтарсан төсөл” тогтвортой хөгжлийн шилдэг төслөөр шалгарав.

Тодруулбал, Монгол дахь Америкийн Худалдааны Танхим “Амчам Монгол ТББ” нь “CSR Awards 2023” арга хэмжээгээр Нийгмийн Хариуцлагын хүрээнд хэрэгжүүлсэн төслүүдээс INNOVATION, LEADERSHIP, SUSTAINABILITY гэсэн төрлөөр шилдэг гурван төслүүдийг шалгаруулсан бөгөөд SUSTAINABILITY төрөлд арван гишүүн байгууллага нэр дэвшсэнээс энэхүү шагналыг Говь ХК-ийн “Тогтвортой ноолуур, гурван талт хамтарсан төсөл” хүртлээ.

НООЛУУРЫН САЛБАР

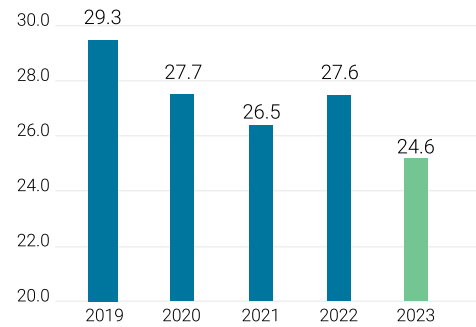
Монгол Улсад 2023 онд 24.6 сая тоо толгой ямаан сүрэг тоологдсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 3 сая буюу 11%-аар буурсан үзүүлэлттэй байна.

Манай улс 2023 онд 10.5 мянга орчим тонн ноолуур бэлтгэсэн нь өмнөх оноос 0.3 мянган тонн буюу 3%-аар өссөн үзүүлэлт бөгөөд дэлхийн түүхий ноолуурын 40%-ийг хангаж байна.

2023 онд ноолуурын дундаж үнэ 135 мянган төгрөг байсан нь өмнөх оноос 8%-аар өссөн байна.

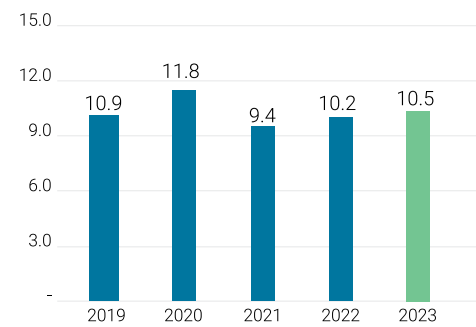
СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛИЙН МОНГОЛ УЛСЫН НООЛУУРЫН САЛБАРЫН ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол улсын ямааны тоо толгой /сая/

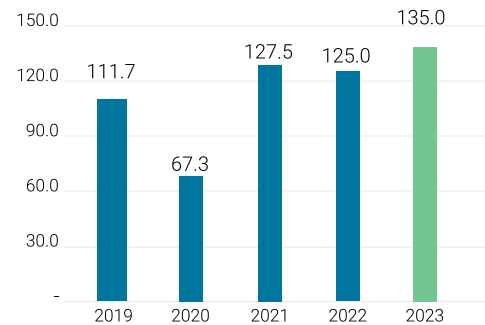
Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо

Монгол улсын түүхий ноолуурын бэлтгэл /мянган тонн/

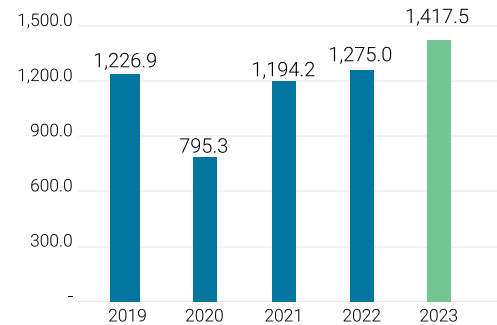
Эх сурвалж: Үндэсний статистикийн хороо /тооцооллын аргаар/

Түүхий эдийн дундаж үнэ /мянган төгрөг/

Эх сурвалж: Монголын ноос ноолуурын холбоо

Ноолуурын зах зээл /тэрбум төгрөг/

/Түүхий ноолуурын дундаж ханшаар тооцоолов/

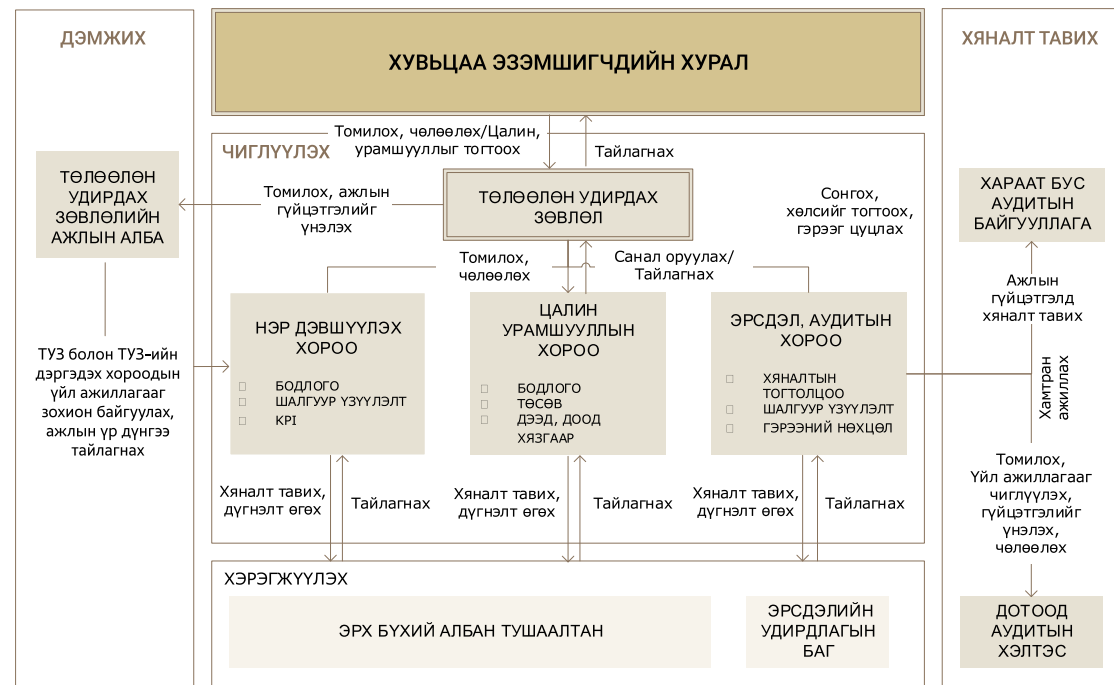
ЗАСАГЛАЛ

ЗАСАГЛАЛЫН БҮТЭЦ, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Говь ХК-ийн засаглалын тогтолцоо нь хувьцаа эзэмшигчид, удирдлагууд болон бусад оролцогч талуудын ашиг сонирхлын тэнцвэрийг хангаж, компанийн зорилт, үйл ажиллагааны үндсэн чиглэлийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх, хянахад чиглэсэн бүтэц, зохицуулалтын нийлбэр юм.

Бид олон нийтэд нээлттэй хувьцаат компанийн хувьд Компанийн тухай хууль, Монголын компанийн засаглалын кодекс, олон улсын сайн засаглалын туршлагаас суралцан засаглалын тогтолцоогоо тасралтгүй сайжруулан, холбогдох хууль дүрэм журмуудын хэрэгжилтийг ханган, улсдаа компанийн засаглалаар тэргүүлсэн үлгэр жишээ компани болохыг зорин ажилладаг.

Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаас Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)-ийг томилдог бөгөөд ТУЗ нь хувьцаа эзэмшигч, хөрөнгө оруулагчдынхаа эрх ашгийг хангах, хөрөнгийн өгөөж үр ашгийг нэмэгдүүлэх, компанийн гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаанд хяналт тавин, оновчтой чиглүүлгээр ханган ажиллахыг зорьдог.

ТУЗ-ийн дэргэд Нэр дэвшүүлэх хороо, Цалин урамшууллын хороо, Эрсдэл аудитын хороо гэсэн 3 хороо үйл ажиллагаа явуулан тус бүрийн чиг үүргийнхээ дагуу бодлогыг хэрэгжүүлэн компанийн Менежмент багийнхны үйл ажиллагаанд хяналт тавин дүгнэлт өгч, үр дүнгээ ТУЗ-д тайлагнан ажилладаг.

Эрсдэл аудитын хорооны харьяанд Дотоод аудитын хэлтсийг ажиллуулан компанийн хэмжээнд хараат бусаар дотоод хяналтыг хэрэгжүүлдэг.

ТУЗ-ийн харьяанд ТУЗ-ийн ажлын алба ажилладаг бөгөөд ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга болон ТУЗ-ийн мэргэжилтэн гэсэн 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй. ТУЗ-ийн ажлын алба нь ТУЗ болон ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын хурлын бэлтгэлийг ханган зохион байгуулах, олон нийтэд хүргэх мэдээллийн ил тод байдлын хэрэгжилтийг хангах, засаглалын бодлогын баримт бичгүүдийг боловсруулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих, компанийн засаглалын асуудлыг хариуцах, хувьцаа эзэмшигч нарын санал хүсэлтийг хүлээн аван шийдвэрлэх, мэдээ мэдээллээр хангах гэсэн үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

Говь ХК нь урт хугацааны хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн тогтвортой байдал, бизнесийн тасралтгүй байдлыг хангахад шаардлагатай итгэлцэл, ил тод байдал, хариуцлагын орчныг бүрдүүлж, бүхий л оролцогч талын эрх ашгийн тэнцвэртэй байдлыг хангасан шударга, ёс зүйтэй засаглалын тогтолцоог бүрдүүлэх бодлогыг баримтлан ажиллаж байна.

Энэхүү бодлогодоо үндсэн 9 агуулгын хүрээнд зорилго зорилтуудаа дэвшүүлж, засаглалын хувьд баримтлах зарчмаа тодорхойлсон.

Засаглалын зорилго, зорилтууд

1. Оролцогч талуудын эрх ашгийг хангах
2. ТУЗ-ийн зохистой бүтэц зохион байгуулалтыг бүрдүүлэх
3. Тайлагнал мэдээллийн ил тод байдлыг хангах
4. Шударга ёс зүйтэй үйл ажиллагааг явуулах
5. Хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх
6. Компанийн соёлыг төлөвшүүлэх
7. Цалин урамшууллын зохистой системийг бүрдүүлэх
8. Тогтвортой хөгжлийн үйл ажиллагааг хөгжүүлэх
9. Компанийн засаглалыг сайжруулах

Засаглалын зарчмууд

- Ил тод байдлыг хангах
- Бүх оролцогч талын эрх ашгийн тэнцвэртэй байдлыг хангах
- Хууль, дүрэм журмыг мөрдөх
- Шударга, ёс зүйтэй байх
- Хяналт, хариуцлагын тогтолцоог бүрдүүлэх
- Байгууллагын соёлыг төлөвшүүлэх
- Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх
- Тасралтгүй сайжруулах

Бид 2023 онд компанийн сайн засаглалыг бэхжүүлэн сайжруулах зорилтын хүрээнд дараах ажлуудыг хийсэн.

БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧГИЙН БҮРДЛИЙГ САЙЖРУУЛАХ ЗОРИЛГООР ТУЗ-ӨӨС БАТАЛСАН БОДЛОГО, ЖУРМУУД

ШИНЭЧИЛСЭН

- Эрсдлийн удирдлагын бодлого
- Эрх бүхий албан тушаалтнуудын залгамж халааны бодлого
- ТУЗ-ийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах, нэр дэвшүүлэх журам
- ТУЗ-ийн дэргэдэх 3 хорооны үйл ажиллагааны журам
- Гүйцэтгэх захиралтай байгуулах Менежментийн гэрээ
- Шүгэл үлээх тогтолцооны үйл ажиллагааны журам

ШИНЭЭР БАТАЛСАН

- Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөр
- Оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны удирдлагын төлөвлөгөө
- Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх журам
- Цалин урамшууллын бодлого

ЗАСАГЛАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ САЙЖРУУЛАХ ЗОРИЛГООР ХИЙГДСЭН АЖЛУУД

- Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийн тайланг 2 удаа хийн Санхүүгийн зохицуулах хороогоор хянан баталгаажуулалт хийлгэсэн. БОНЗ-ын үнэлгээний тайланг Монголын хөрөнгийн биржийн “Үнэт цаас гаргагчаас олон нийтэд хүргэх мэдээллийн журам”-ын хавсралтын дагуу 2 дахь жилдээ хийхээс гадна Тогтвортой хөгжлийн тайланг анх удаа гарган Монголын хөрөнгийн бирж болон компанийн цахим хуудсаар дамжуулан олон нийтэд мэдээлсэн.
- Компанийн засаглалын кодексийн зарчмын дагуу Жилийн тайланд орох мэдээлэл болон компанийн цахим хуудас дахь мэдээллийн агуулгыг сайжруулсан. ТУЗ-ийн гишүүдийн 2023 оны цалингийн төсвийг Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар батлуулсан.
- Шүгэл үлээх тогтолцоог хэрэгжүүлэн, тогтмол сайжруулалтыг хийж ажилласан.
- Хөрөнгө оруулагчдын эрх ашгийг хангах, оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор Хувьцаа эзэмшигчдийн үйлдвэртэй танилцах аяллыг 2 удаа зохион байгуулсан.
- Хувьцаа эзэмшигч нарын эрх, үүрэг оролцоог таниулах, компанийн талаарх мэдээллийг өгөх зорилгоор “Хувьцаа эзэмшигчдийн гарын авлага”-ыг боловсруулан олон нийтэд хүргэсэн.
- Хувьцаа эзэмшигч нарт компанийн цахим хуудсаар дамжуулан өөрийн бүртгэлээ шалгах, ногдол ашгийн үлдэгдлээ авах, санал хүсэлт илгээх, компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээ мэдээлэл болон тайлантай цаг алдалгүй танилцах боломжийг бүрдүүлсэн.
- Олон улсын хөрөнгө оруулагч нарт зориулан мэдээллийн ил тод байдлыг хангах зорилгоор компанийн цахим хуудсыг англи хэл дээр давхар ажиллуулж эхэлсэн.

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Говь ХК нь засаглалын бодлогын хүрээнд тодорхойлсон Оролцогч талуудын эрх ашгийг хангах зорилтыг хангах хүрээнд 2023 оны 11-р сард “Оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны удирдлагын төлөвлөгөө”-г ТУЗ-өөс баталсан.

Удирдлагын төлөвлөгөөний үйл ажиллагааны зарчим

Говь ХК нь бүхий л үйл ажиллагаа, төсөлдөө бүх талуудын оролцоог ижил түвшинд чухалчлан, үйл ажиллагааны ил тод байдлыг эрхэмлэн олон талт ялгаатай байдлыг хүлээн зөвшөөрч, нээлттэй бөгөөд харилцан хүндэтгэлтэйгээр санал бодлоо солилцон нийгэм, хүрээлэн буй орчин, оролцогч талуудад болон хийсэн үйлдэл, үр дүндээ хариуцлагатай хандаж, тогтвортой хөгжлийн зорилгод тэмүүлж ажиллана.

Оролцогч талуудтай хамтран ажиллах удирдлагын зорилго

- Үйлдвэр, үйл ажиллагааны ойролцоох оршин суугч иргэд, бэлтгэн нийлүүлэгчид болон малчид, хэрэглэгч, төр захиргааны байгууллага, судалгаа шинжилгээний байгууллага, төрийн бус байгууллага, хөрөнгө оруулагчид, банк санхүүгийн байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагуудтай харилцан итгэлцэл, нээлттэй ил тод байдал, нэгдмэл сонирхолд үндэслэсэн тогтвортой харилцаа бий болгоно.
- Бэлтгэн нийлүүлэгч, малчдын чадавхыг бэхжүүлж, уламжлалд суурилсан байгальд ээлтэй, хүний эрхийг дээдэлсэн ахуй соёлын мэдлэгийг бий болгон, хамтын ажиллагааг идэвхтэй хөгжүүлнэ.

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАЙ ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ХАРИЛЦААНЫ ҮР ӨГӨӨЖ

Д/д	Оролцогч талууд	Харилцааны үр өгөөж	Мэдээлэл түгээх аргууд
1.	Хэрэглэгчид (дотоод, гадаад, онлайн)	Бизнес болон түүний үйлчлүүлэгчид эсвэл худалдан авагчдын хооронд утга учиртай, интерактив харилцаа холбоог бий болгоход чиглэсэн стратеги, санаачилгууд дээр төвлөрнө. Энэ нь харилцаа холбоог хөгжүүлэх, онцгой туршлагыг бий болгох, Говь-иор таатай аялах нөхцөлийг бүрдүүлж, үйлчлүүлэгчдийг татан оролцуулж, тэдний сэтгэл ханамжийг хангах технологийг ашиглана.	Сурталчилгаа, шинэ бүтээгдэхүүний шоу, санал авах цахим уулзалт, үйлдвэрийн үйл ажиллагаа танилцуулах нээлттэй хаалганы өдөр, цахим хуудас
2.	Хөрөнгө оруулагчид (хувьцаа эзэмшигчид, хөрөнгө оруулагч, ТУЗ)	Нээлттэй харилцаа холбоо, ил тод тайлан, идэвхтэй оролцоо нь итгэлцлийг бий болгох, хөрөнгө оруулалт татах, оролцогч талууд болон компанийн аль алинд нь урт хугацааны үнэ цэнийг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмэр оруулна.	Гүйцэтгэлийн тайлан хүргүүлэх, ганцаарчилсан болон бүлгийн уулзалт, жилийн тайлангийн хурал
3.	Санхүүгийн байгууллагууд (Банк, ББСБ, сан гэх мэт)	Үйл ажиллагааг оновчтой болгох, инновацид хөрөнгө оруулалт хийх, шинэ боломжуудыг ашиглахын тулд хүчтэй түншлэлийг бий болгох, санхүүжилтийг баталгаажуулах, санхүүгийн туршлагаа ашиглах зорилгоор бизнесээ өргөжүүлэх санхүүгийн байгууллагуудтай стратегийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.	Ганцаарчилсан уулзалт, цахим хуудас, семинар

ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАЙ ХАРИЛЦАХ, ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ /2023-2025 ОН/

4.	Төрийн байгууллагууд (яамд, агентлаг, алба, хэлтэс, ИТХ, ЗД)	Хамтарсан зорилго, бодлого, төслүүд дээр хамтран ажиллахын тулд орон нутгийн, бүс нутгийн, үндэсний зэрэг янз бүрийн түвшний төрийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана. Энэ нь эерэг үр дүнд хүрэх, нийгэмд тулгарч буй сорилтуудыг шийдвэрлэх, патент, хуулбарлах эрх, хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхийн тулд үр бүтээлтэй харилцаа тогтоох, харилцан ашиг сонирхлыг хамгаалах, засгийн газрын нөөц, туршлагаас ашиглах ач холбогдолтой юм.	Олон нийтийн уулзалт, цахим хуудас, нийгмийн сүлжээний сувгууд
5.	Үйлдвэрийн ойролцоо оршин суугч иргэд	Мэдээллийг ил тод хуваалцах, эерэг өөрчлөлтийг бий болгох, нэгдмэл зорилгын мэдрэмжийг бий болгохын тулд олон нийттэй хамтран ажиллах, уур амьсгалын өөрчлөлт, ногоон хөгжлийн талаар олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.	Олон нийтийн уулзалт, хэлэлцүүлэг, цахим хуудас, нийгмийн сүлжээний сувгууд, нээлтэй хаалганы өдөр
6.	Бизнесийн түншүүд, зах зээлийн өрсөлдөгчид	Инновацыг бий болгох, шилдэг туршлагыг хуваалцах, эрүүл өрсөлдөөнийг хадгалахын тулд салбараа хамтдаа урагшлуулахын тулд бизнесийн түншүүд болон өрсөлдөгчдийн оролцоог хангана. Энэ нь өсөлт, дэвшлийг дэмжихэд мэдлэг солилцох, стратегийн түншлэл, хамтын ажиллагааны санаачилгыг хөгжүүлнэ.	Бага хурал, хэлэлцүүлэг, туршлага солилцох аялал
7.	Бэлтгэн нийлүүлэгчид (малчин, хоршоо, компани)	Тогтвортой түншлэлийг дэмжих: Түүхий эдийн хариуцлагатай эх үүсвэрийг хангах, шударга худалдааны практикийг дэмжих, хамтын үнэ цэнийг бий болгох зорилгоор түүхий ноолуур бэлтгэн нийлүүлэгч хоршоодтой хамтын ажиллагаагаа бэхжүүлнэ. Энэ сэдвийн хүрээнд ил тод, нээлттэй харилцаа холбоо, чадавхыг бэхжүүлэх санаачилга, урт хугацааны түншлэл нь хоёр талын харилцан өсөлт, тогтвортой байдлыг бүрдүүлнэ.	Сургалт, үйлдвэр үйл ажиллагаа танилцуулах нээлттэй хаалганы өдөр, зорилтот бүлгийн хэлэлцүүлэг, чадавхжуулах хөтөлбөр
8.	Гэрээт гүйцэтгэгчид	Говь компанийн нийлүүлэлтийн сүлжээгээрээ тогтвортой байдлыг хангахад чиглэсэн хамтын хүчин чармайлтыг онцолж, ёс зүйн практикийг бий болгох, байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах, хариуцлагатай эх үүсвэрийг хангах зорилгоор гүйцэтгэгч, ханган нийлүүлэгчидтэй идэвхтэй хамтран ажиллах зорилгоор гүйцэтгэгч, ханган нийлүүлэгчидтэй хамтран ажиллана.	Ганцаарчилсан хэлэлцүүлэг, санал асуулга, зорилтот бүлгийн семинар, ханган нийлүүлэгчдийг хөгжүүлэх хөтөлбөр
9.	Иргэний нийгмийн байгууллагууд, мэргэжлийн холбоод	Нийгэмд тулгарч буй сорилтуудыг шийдвэрлэх, бодлого боловсруулах, хамтын туршлага, нөлөөллийн хүчин чармайлт, стратегийн түншлэл ба олон нийтэд утга учиртай нөлөөллийг бий болгоход мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагуудыг татан оролцуулах, дэмжлэг авна.	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа танилцуулах нээлттэй хаалганы өдөр, сэдэвчилсэн семинар, ганцаарчилсан уулзалт, хамтарсан төсөл хөтөлбөр
10.	Хэвлэл мэдээлэл	Брэндийн харагдах байдал, харилцаа холбооны нөлөөллийн хувьд хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлтэй үр дүнтэй ажиллах нь бизнес болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн динамик харилцан үйлчлэлд төвлөрдөг. Энэ нь Говь компанийн брэндийн харагдцыг нэмэгдүүлэх, гол мессежүүдийг хүргэх, олон нийтийн ойлголтод нөлөөлөхийн тулд хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдтэй хэрхэн стратегийн холбоотой ажиллаж байгааг судлахад нөлөөтэй юм.	Ярилцлага, нэвтрүүлэг, контент боловсруулах, сонин сэтгүүлд өгүүлэл нийтлүүлэх, цахим хуудас, олон нийтийн соён гэгээрлийн төсөл хөтөлбөр
11.	Эмзэг бүлэг	Нийгэмшихэд хувь нэмрээ оруулах, жендэрийн эрх тэгш боломжийг олгох, мэдээллийг сайжруулна.	Зорилтот бүлгийн хэлэлцүүлэг, сургалт, төсөл хөтөлбөр зохион байгуулах, мэдээлэл хүргэх онцлог аргууд

Д/д	Оролцогч талууд	Зорилго	Харилцаа хамтын ажиллагаа	Давтамж
1.	Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны ойр орчим оршин суугч иргэд, байгууллагын ажилтнууд	Үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл хүргэх, санал гомдол хүлээн авч оролцогч талуудын итгэлцлийг бүрдүүлэх	Харьяалах хорооны удирдлагын ордонд Говь ХК-н Мэдээллийн самбар байршуулж, дараах мэдээллийг түгээх: <ul style="list-style-type: none"> Үйл ажиллагааны ерөнхий мэдээлэл (худалдан авалт, хөдөлмөр эрхлэлт, төсөл хөтөлбөр) Нийгмийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын журам танилцуулах Санал, гомдол хүлээж авах, барагдуулах механизмыг танилцуулах 	Улирал, хагас жил
2.	Бэлтгэн нийлүүлэгчид (малчин, хоршоо, компани)	Түүхий эдийн чанарын шаардлагаас гадна, хүний эрх, байгаль орчин хамгаалах тухай мэдлэг олгож бүтээгдэхүүний хүн ба байгаль орчинд ээлтэй, органик нэр хүндийг баталгаажуулах	<ul style="list-style-type: none"> Говь ХК-н үйл ажиллагаатай танилцах аялал зохион байгуулах Хүний эрх, байгаль орчин хамгаалах чиглэлээр сургалт сурталчилгаа зохион байгуулах Санал, гомдол хүлээж авах, барагдуулах механизмыг танилцуулах 	Хагас жил, жилээр
3.	Гэрээт гүйцэтгэгчид, тэдний ажилтнууд	Зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийн ойлголтыг төлөвшүүлж, хүний эрхийг хүндэтгэхэд хамтын чармайлт гаргах	<ul style="list-style-type: none"> Гэрээт, гүйцэтгэгчийн менежментийн төлөвлөгөөг хэлэлцэж, баталгаажуулах, зохистой хөдөлмөр эрхлэлт ба байгаль орчны шаардлагуудыг гэрээнд оруулах, мөрдүүлэх Санал, гомдол хүлээж авах, барагдуулах механизмыг танилцуулах 	Тухай бүр
4.	Үйлчлүүлэгчид, хэрэглэгчид	Зохистой хэрэглээг сурталчлан таниулах, итгэлцлийг бүрдүүлэх	<ul style="list-style-type: none"> Нээлттэй хаалганы өдөр зохион байгуулах Дэлгүүрүүдэд үйлчлүүлэгчийн мэдээллийн самбар ажиллуулах Санал, гомдол хүлээж авах, барагдуулах механизмыг танилцуулах 	Жилээр
6.	Эмзэг бүлэг	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, бусад нийгмийн эмзэг бүлэгт нийгэмших зан үйлд дэмжлэг болох	<ul style="list-style-type: none"> Нийгмийн нөлөөллийн ажлууд зохион байгуулах Тусгай зориулалтын сургууль, цэцэрлэгтэй хамтарч ажиллах Брэндингийн мэдээлэлд Браиль үсэг ашиглах боломж эрэлхийлэх 	Тухай бүр

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧИДТАЙ ХАРИЛЦАХ ХӨТӨЛБӨР

Говь ХК-ийн Засаглалын бодлогын хүрээнд дэвшүүлсэн Оролцогч талуудын эрх ашгийг хангах зорилтыг биелүүлэх, компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийг хангах, хөрөнгө оруулагчдад компанийн талаарх үнэн зөв мэдээ мэдээллийг тогтмол хүргэх, тэдний оролцоог сайжруулах зорилгоор 2023 оны 4-р сард ТУЗ-өөс “Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөр”-ийг баталсан. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр тусгасан бөгөөд хэрэгжилтийг нь ханган ажиллаж байна. Үүнд:

- Хөрөнгө оруулагч болон оролцогч талуудад мэдээлэл хүргэх, санал хүсэлт, гомдлыг хүлээн авах суваг, арга хэлбэрийг тодорхойлох, хөгжүүлэх;
- Компанийн санхүү, үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээ мэдээллийг үнэн зөв хоёрдмол агуулгагүйгээр цаг хугацаанд нь хүргэх;
- Хөрөнгө оруулагч нарын хөрөнгийн зах зээлтэй холбоотой суурь мэдлэг ойлголтыг сайжруулах, түгээмэл тулгардаг асуудлуудыг шийдвэрлэхэд туслах зорилгоор гарын авлагыг боловсруулан хүргэх;
- Хөрөнгө оруулагч нарыг компанийн үйл ажиллагаатай биечлэн танилцах боломжоор хангах зорилгоор үйлдвэртэй танилцах аяллыг зохион байгуулах;
- Гадаад хөрөнгө оруулагч нарт зориулан олон нийтэд хүргэх мэдээ мэдээллийг англи хэл болон нэмэлт шаардлагатай хэл дээр хүргэдэг болох;
- Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг тайлагнах, мэдээлэх.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧ НАРЫН ҮЙЛДВЭРТЭЙ ТАНИЛЦАХ АЯЛАЛ

Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөрийн хүрээнд 2023 онд “Хувьцаа эзэмшигч нарын үйлдвэртэй танилцах аялал”-ыг 2023 оны 4-р сар болон 9-р сард 2 удаа зохион байгуулан хувьцаа эзэмшигч нарыг компанийн үйл ажиллагаа, үйлдвэрлэлийн процесстэй биечлэн танилцах боломжийг бүрдүүлсэн. Цаашид тус аяллыг жилд 2-оос доошгүй удаа тогтмол зохион байгуулахаар төлөвлөж байна.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧ НАРЫН ГАРЫН АВЛАГА

Хөрөнгө оруулагч нарын хөрөнгийн зах зээлтэй холбоотой суурь мэдлэг ойлголтыг сайжруулах, түгээмэл тулгардаг асуудлуудыг шийдвэрлэхэд туслах, хувьцаа эзэмшигч нарын эрх, үүрэг оролцоог таниулах, компанийн талаарх мэдээллийг өгөх зорилгоор “Хувьцаа эзэмшигч нарын гарын авлага”-ыг 2023 оны 9-р сард боловсруулан Монголын хөрөнгийн бирж болон компанийн цахим хуудсаар дамжуулан олон нийтэд хүргэсэн.

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫН КОДЕКСИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Санхүүгийн зохицуулах хорооноос 2022 оны 3-р сард “Компанийн засаглалын кодекс”-ийг шинэчлэн баталсантай холбоотой хэрэгжилтийг нь үнэлэх зорилгоор 2022 оны 6-р сарын 22-ны өдөр “Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах ажлын удирдамж”-ийг баталсан.

Тус удирдамжийн үнэлгээний аргачлалын дагуу Говь ХК-ийн “Компанийн засаглалын кодекс”-ийн хэрэгжилтийг 2023 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн байдлаар ТУЗ-ийн ажлын алба үнэлсэн бөгөөд үнэлгээний үр дүнг Санхүүгийн зохицуулах хороо хянан баталгаажуулсан болно.

ГОВЬ ХК-ИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГДСЭН ДҮН

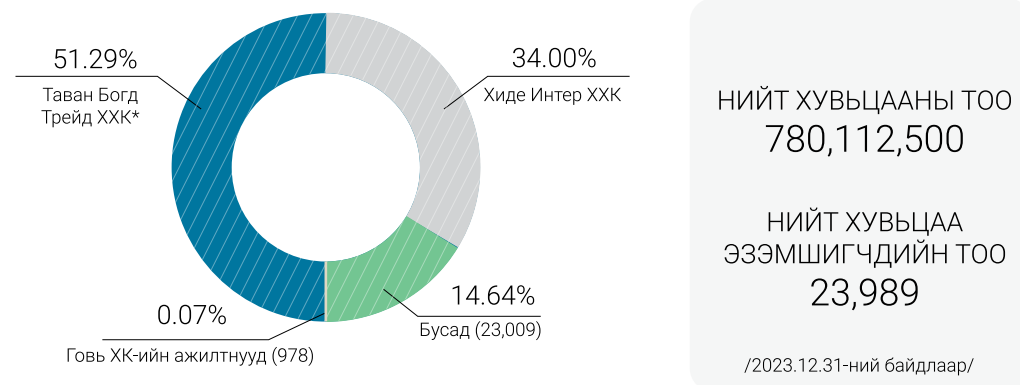
Д/д	Гарчиг	Авбал зохих оноо	2022.12.31-ний байдлаар		2023.12.31-ний байдлаар		Өөрчлөлт хувь
			Өөрийн үнэлгээний оноо	Хэрэгжилт хувь	СЗХ-ны хяналтын оноо	Хэрэгжилт хувь	
1.	ТУЗ-ийн бүтэц, зохион байгуулалт	12	10	83.3%	11	91.7%	8.4%
2.	ТУЗ-ийн дэргэдэх хороод, тэдгээрийн чиг үүрэг	10	9	90.0%	9	90.0%	-
3.	Тайлагнал, мэдээллийн ил тод, байдал	6	6	100.0%	6	100.0%	-
4.	Аудит, хяналтын тогтолцоо	6	6	100.0%	6	100.0%	-
5.	Эрсдэлийн удирдлага	8	8	100.0%	8	100.0%	-
6.	Эрх бүхий албан тушаалтны цалин урамшуулал	6	4	66.7%	6	100.0%	33.3%
7.	Оролцогч талуудын эрх ашиг	8	6	75.0%	8	100.0%	25.0%
8.	Компанийн соёл	6	6	100.0%	6	100.0%	-
9.	Хувьцаа эзэмшигчдийн эрх	10	9	90.0%	10	100.0%	10.0%
Нэгдсэн дүн		72	64	88.9%	70	97.2%	8.3%

Нэгдсэн дүнгээс харахад Говь ХК-ийн “Компанийн засаглалын кодекс”-ийн хэрэгжилтийн үнэлгээ нь 2022 оны эцсээр 88.9% буюу дунд засаглалтай байсан бол 2023 оны эцсийн байдлаар дахин үнэлж, Санхүүгийн зохицуулах хорооны зүгээс хянан баталгаажуулалт хийсний үр дүнд 97.2% болж 8.3% өссөн буюу засаглал хэвийн, эрсдэлгүй гэж үнэлэгдсэн байна. /Монгол улс дахь нээлттэй хувьцаат компаниуд дотроо эхний байранд үнэлэгдэв./

Засаглалын үнэлгээний дэлгэрэнгүй тайлантай МХБ болон компанийн цахим хуудаснаас танилцах боломжтой.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД

*Таван Богд Трейд ХХК нь 2024 оны 1-р сараас Таван Богд Холдингс ХХК болгон нэрээ өөрчилсөн болно.

НӨЛӨӨ БҮХИЙ ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИЙН НЭР	2022.12.31		2023.12.31	
	Хувьцааны тоо ширхэг	Эзэмшлийн хувь	Хувьцааны тоо ширхэг	Эзэмшлийн хувь
Таван Богд Трейд ХХК	392,640,072	50.33%	400,140,072	51.29%
Хиде Интер ХХК	265,238,300	34.00%	265,238,300	34.00%

Тайлбар: Нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигч гэж компанийн гаргасан саналын эрхтэй нийт хувьцааны 5 болон түүнээс дээш хувийг дангаараа, эсхүл холбогдох этгээдийн хамт эзэмшиж байгаа болон тэдгээрийн саналын эрхийг хууль болон гэрээнд заасны дагуу хэрэгжүүлж байгаа иргэн, хуулийн этгээдийг хэлнэ.

ХИДЕ ИНТЕР ХХК нь Япон улсын хөрөнгө оруулалтын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг компани юм.

ТАВАН БОГД ТРЕЙД ХХК нь Таван Богд Группийн толгой компани ба 1997 онд Группийн хэмжээнд бодлого стратегийг нэгдсэн байдлаар тодорхойлох, шинэ бизнесийг нээн хөгжүүлэх, хөрөнгө оруулалт болон салбар компаниуддаа менежментийн дэмжлэг үзүүлэх зорилготойгоор байгуулагдсан. Таван Богд Групп нь 20 охин компани, 2 хөрөнгө оруулалттай компани, нийт 12 мянга гаруй ажилтантайгаар бизнесийн салбар бүртээ манлайлан ажилладаг Монгол улсын тэргүүлэгч групп компани юм.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧ АЖИЛТАН

Говь ХК нь 2021 оны 6-р сард "Ажилтанд хувьцаа эзэмшүүлэх хөтөлбөр"-ийг албан ёсоор эхлүүлсэн. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд 2021 оны 7-р сарын 20-ны өдрийн байдлаар ажиллаж байсан ажилтнууддаа компанийнхаа хувьцааг эзэмшүүлсэн. Ингэснээр ажилтнуудын хувьд өөрийн гараар бүтээсэн баялгаасаа хувь хүртэж, сэтгэл хангалуун бөгөөд тогтвор суурьшилтай ажиллах хөшүүрэг болохоос гадна ажилтан бүрийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилготой юм.

2023 оны 12-р сарын 31-ний байдлаар компанийн 978 ажилтан 532,700 ширхэг буюу 0.07% хувьцааг эзэмшиж байна. Цаашид ТУЗ болон компанийн удирдлагуудын зүгээс энэхүү хөтөлбөрөө үргэлжлүүлэн тогтмол хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаж байна.

НЭГДМЭЛ СОНИРХОЛТОЙ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Д/д	КОМПАНИЙН НЭРС	Д/д	КОМПАНИЙН НЭРС
1	Таван Богд Трейд ХХК*	20	Таван Богд Резиденс ХХК
2	Таван Богд Интернэйшнл ХХК	21	Мон Бийф ХХК
3	Таван Богд Дистрибьюшн ХХК	22	Таван Богд Финанс ББСБ ХХК
4	Монгол Машин Концерн ХХК	23	Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК
5	Таван Богд ХХК	24	Таван Богд Билдинг Саплай ХХК
6	Эйрлинк Монголиа ХХК	25	Таван Богд Мон Мийт ХХК
7	Улаанбаатар Гурил ХХК	26	Таван Богд Тэтгэврийн Хуримтлал ХХК
8	Жуулчин ХХК	27	Таван Богд Моторс ХХК
9	Жуулчин Дюти Фрий ХК	28	Гэрлүг Виста Сервис ХХК
10	Файв Старс Ин Хархорин ХХК	29	Таван Богд Нура ХХК
11	Хаан Палас ХХК	30	Ти Би Эм Өү ХХК
12	Сэргэлэн Резорт ХХК	31	Хаан Банк ХК
13	Таван Богд Фүүдс ХХК	32	Замайн Сервисиз ХХК
14	Таван Богд Фүүдс Пицца ХХК	33	Ар И Ди Эженси ХХК
15	Улаанбаатар Принт ХХК	34	Ток Ток ХХК
16	Таван Богд Фүүд Сервис ХХК	35	Дата Бэйнк ХХК
17	Таван Богд Солюшнс ХХК	36	Тэмүүжин Цогцолбор ХХК
18	Таван Богд Проперти ХХК	37	Жуулчин Туризм Корпорейшн ХХК
19	Таван Богд Хаус ХХК	38	Утаагүй Орчин ХХК

*Таван Богд Трейд ХХК нь 2024 оны 1-р сараас Таван Богд Холдингс ХХК болгон нэрээ өөрчилсөн болно.

ЭЦСИЙН ӨМЧЛӨГЧИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Д/д	Овог нэр	Иргэний харьяалал	Эзэмшлийн хувь	
			Хувь хүн	Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд
1	Цагаач БААТАРСАЙХАН	Монгол	0.006%	Таван Богд Трейд ХХК 51.29% Таван Богд ХХК 0.40% Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК 0.04%
2	Хидэо САВАДА	Япон	-	Хиде Интер ХХК 34.00%

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ХУРАЛ

Говь ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдийн эрхээ хэрэгжүүлэх гол хэлбэр нь Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал бөгөөд Хувьцаа эзэмшигчдийн хурал нь компанийн эрх барих дээд удирдлага юм.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧ АЖИЛТАН

Говь ХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурал 2023 оны 4-р сарын 20-ны өдрийн 10:00 цагт компанийн МҮХАУТ-ын Их Танхимд амжилттай зохион байгуулагдав.

Хурлын ирц

Хуралд урьдчилан санал өгөх арга хэлбэрээр нийт 284,381,205 (36.45%) саналын эрхтэй 829 хувьцаа эзэмшигч, хурлын өдөр биечлэн оролцох арга хэлбэрээр 406,030,659 (52.05%) саналын эрхтэй 68 хувьцаа эзэмшигч буюу нийт 690,411,864 саналын эрхтэй 897 хувьцаа эзэмшигч оролцсоноор хурлын ирц 88.50% болж бүрдэн хурал хүчин төгөлдөр явагдав.

Хурлаар танилцуулсан асуудал

1. Говь ХК-ийн 2022 оны үйл ажиллагаа болон санхүү үр дүнгийн тайлан
2. 2022 оны санхүүгийн үр дүнгээс ногдол ашиг тараахгүй тухай ТУЗ-ийн тогтоол
3. ТУЗ-өөс компанийн 2022 оны үйл ажиллагаа болон санхүүгийн тайлангийн талаар гаргасан дүгнэлт
4. ТУЗ-ийн 2022 оны ажлын тайлан
5. ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн хэмжээг шинэчлэх төсөл
6. ТУЗ-ийн 2023 оны цалингийн төсөв
7. ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшигчдийн танилцуулга

Хурлаас гарсан шийдвэр

Хувьцаа эзэмшигчид дээрх асуудлуудтай холбогдох тайлан илтгэлүүдийг сонсож, асуулт хариулт болон санал шүүмжлэлээ хэлэлцсэний эцэст саналын хуудсаар саналаа өгсөн бөгөөд Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаас дараах шийдвэрийг гаргав.

1. ТУЗ-өөс “Говь ХК-ийн Гүйцэтгэх удирдлагын баг 2022 онд төлөвлөгдсөн зорилтоо биелүүлэхийн тулд өөрсдийн нөөц бололцоогоо бүрэн дүүрэн ашиглан ажилласан” гэсэн дүгнэлт өгснийг 99.99%-ийн саналаар батлав.
2. ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох саналыг 99.98%-ийн саналаар батлав.
3. ТУЗ-ийн 2023 оны цалингийн төсвийг 99.99%-ийн саналаар батлав.
4. ТУЗ-ийн ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдээр Д.Гэрэлмаа, Д.Хүрэлбаатар, А.Жаргалмаа, Такэши Камбэ нарыг, ТУЗ-ийн ердийн гишүүдээр Ц.Баатарсайхан, Д.Хулан, Б.Амарсайхан, Ц.Оргилболд, Хидэо Савада нарыг 3 жилийн хугацаатай томилов.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ХУРЛЫН ЗАРДАЛ

/мянган төгрөг/

ЗАРДЛЫН ТӨРӨЛ	2022	2023	Өөрчлөлт %
Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын зардал	21,825	19,448	-11%

ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ

ТУЗ-ИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН

ТУЗ-ИЙН ХАРААТ БУС ГИШҮҮД

Дамбын
ГЭРЭЛМАА

ТУЗ-ийн дарга,
Эрсдэл, аудитын
хорооны гишүүн,
Нэр дэвшүүлэх
хорооны гишүүн

МЭРГЭЖИЛ
Эдийн засагч

БОЛОВСРОЛ
1982-1988 ЗХУ, Москва хотын Цахилгаан Холбооны Дээд Сургууль, Холбооны инженер эдийн засагч, бакалавр
2000-2003 МУ-ын ЗГ-ийн хэрэгжүүлэгч агентлаг “Удирдлагын академи”, удирдахуйн ухааны доктор

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА
1988-1992 Радио Телевизийн Техникийн Төв, эдийн засагч
1992-1994 Эдийн Засгийн Хөгжлийн Коллеж, Бизнес удирдлагын тэнхим, багш
1994-2003 Эдийн Засгийн Хөгжлийн Коллеж, Бизнес удирдлагын тэнхим, тэнхимийн эрхлэгч
2003-2006 Монгол Улсаас НҮБ-д суух Байнгын төлөөлөгчийн газар, Швейцарийн Холбооны улс дахь ЭСЯ, нягтлан бодогч
2006-2009 СЭЗИС, Сургалт Эрдэм Шинжилгээ эрхэлсэн дэд захирал
2009-2015 СЭЗИС, Сургалт эрхэлсэн дэд захирал
2015 оноос СЭЗИС, Бизнес удирдлагын тэнхимийн профессор
2022 оноос СЭЗИС, Ахисан Түвшний сургуулийн профессор
2013 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ
Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Дамбийжавын
ХҮРЭЛБААТАР

Нэр дэвшүүлэх
хорооны дарга,
Цалин, урамшууллын
хорооны дарга

МЭРГЭЖИЛ
Нягтлан бодогч, Эдийн засагч, Санхүүч

БОЛОВСРОЛ
1979-1981 Худалдааны Техникум, Нягтлан бодогч, бакалавр
1985-1989 ОХУ-ын Байгалийн Улсын Их сургууль (Иркутск хотын УАААДС), Эдийн засагч, санхүүч магистр

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА
1981-1984 Улсын банк, Улсын байцаагч аудитор
1990-2005 Худалдаа Хөгжлийн Банк, Харилцагчийн үйлчилгээний газрын захирал
2005-2007 Монгол шуудан банк, Дэд захирал
2008-2016 Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн
2007-2020 Худалдаа Хөгжлийн Банк, Гүйцэтгэх захирлын орлогч
2020-2022 Худалдаа Хөгжлийн Банк, ТУЗ-ийн ажлын албаны дарга
2022 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ
4,800 ширхэг (0.0006%)

МЭРГЭЖИЛ
Нягтлан бодогч

БОЛОВСРОЛ

2008-2012 Оксфорд Брүүксийн Их Сургууль, Нягтлан бодох бүртгэл, бакалавр
2010-2012 ACCA Мэргэшлийн түвшний шалгалтууд, (Association of Chartered Certified Accountants)
2012-2015 Санхүү Эдийн Засгийн Их сургууль, Бизнесийн удирдлага, магистр
2013-2015 Хандонг Глобал Их Сургууль, Глобал менежмент, MBA

Алтангэрэлийн
ЖАРГАЛМАА

Эрсдэл, аудитын
хорооны дарга,
Цалин, урамшууллын
хорооны гишүүн

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2012-2017 Багш, Санхүү Эдийн Засгийн их сургууль
2013-2014 Итезмон ХХК, Нягтлан бодогч
2014-2014 Иаруди Консалтинг ХХК, Зөвлөх
2016-2018 Бурый мэдвэдь ХХК, Нягтлан бодогч
2015-оноос Дүнгээ ХХК, Нягтлан бодогч
2017 оноос GAPE (Global Academy for Professional Education), ACCA ахлах багш, хөтөлбөрийн удирдагч
2019 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ
Хувьцаа эзэмшдэггүй.

МЭРГЭЖИЛ
Эдийн засагч

БОЛОВСРОЛ

1978-1981 Япон улс, Кэйогийн Их Сургууль, Эдийн засгийн ухаан, бакалавр
1981-1985 Япон улс, Кэйогийн Их Сургууль, Эдийн засгийн ухаан, магистр

Такэши
КАМБЭ

Цалин, урамшууллын
хорооны гишүүн

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

1985-1986 Япон улс, Asahi Mutual Life Insurance компани, хүний нөөцийн менежер
1986-1989 Нагано салбарын захиргааны менежер, Киото салбарын худалдааны менежер
1989-1992 Японы хамтын ажиллагааны банкны Гадаадын хамтын ажиллагааны эдийн засгийн фондын зээлийн мэргэжилтэн, Азийн хөгжлийн банк болон Дэлхийн Банкны хамтран Бангладеш, Шриланк, Мянмар улсуудад хэрэгжүүлсэн төслүүд дээр ажилласан
1992-1995 Азийн даатгалын компанийн Олон улсын хөрөнгө оруулалтын газрын хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт зээлийн менежер
1995-1998 Хонгконг дахь азийн хөрөнгө оруулалтын удирдагч
1999-2000 Азийн даатгалын хамтарсан компанийн Удирдлагын зөвлөлийн дарга
2000-2002 Азийн үл хөдлөх хөрөнгө ХХК-ийн зээлийн болон судалгаа шинжилгээний менежер
2002-2006 Азийн даатгалын хамтарсан компанийн жижиг дунд корпорацуудад арилжааны зээл олгох асуудлыг хариуцсан менежер
2006 оноос Азийн даатгалын хамтарсан компанийн үл хөдлөх хөрөнгийн арилжааны хяналтын менежер
2008 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ
Хувьцаа эзэмшдэггүй.

ТУЗ-ИЙН ЕРДИЙН ГИШҮҮД

МЭРГЭЖИЛ
Инженер

БОЛОВСРОЛ

1984-1988 Монгол улс, Политехникийн Их Сургууль, Холбооны инженер, бакалавр
1989-1993 Япон улс, Токио хотын Цахилгаан Холбоо, Электроникийн Их Сургууль, Электроникийн инженер, бакалавр

Цагааачийн
БААТАРСАЙХАН

Гүйцэтгэх захирал

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

1993-1997 Япон Монголын хамтарсан Алтай компанид гүйцэтгэх захирал
1997 оноос Таван Богд Группийн ерөнхийлөгч, Таван Богд Трейд ХХК-ийн ерөнхий захирал,
2001-2003 МИАТ компанийн дэд ерөнхийлөгч
2008 оноос Говь ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал
2009 оноос Хаан Банкны ТУЗ-ийн гишүүн
2007 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ

Хувь хүн: 50,000 ширхэг (0.006%)
Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд:
Таван Богд Трейд ХХК 400,140,072 ширхэг (51.29%)
Таван Богд ХХК 3,140,239 ширхэг (0.40%) Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК 278,030 ширхэг (0.04%)

МЭРГЭЖИЛ

Олон улсын банк санхүү

БОЛОВСРОЛ

1985-1990 Орос улс, Москвагийн Санхүүгийн Дээд Сургууль, Олон улсын банк санхүү, бакалавр

Дашдаваагийн
ХУЛАН

Эрсдэл, аудитын
хорооны гишүүн

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

1990-1992 Монгол Улсын Сангийн Яам, Эдийн засгийн гадаад харилцааны хэлтэс, Эдийн засагч
1993-1997 Говь ХК, Токио дахь салбар, Төлөөлөгч, худалдааны менежер
1997-2000 Таван Богд Трейд ХХК, Дэд захирал
2000-2002 Худалдаа Хөгжлийн Банк, Дэд захирал
2003-2021 Таван Богд Групп, Тэргүүн дэд ерөнхийлөгч
2003-2021 Хаан Банкны ТУЗ-ийн гишүүн
2009 оноос Люксембург улсын Монгол дахь өргөмжит консул
2021 оноос Хаан Банкны ТУЗ-ийн Дэд дарга
2021 оноос Таван Богд Группийн ТУЗ-ийн дарга
2007 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ

Хувь хүн: 12,973,022 ширхэг (1.66%)
Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд:
Таван Богд Трейд ХХК 400,140,072 ширхэг (51.29%)
Таван Богд ХХК 3,140,239 ширхэг (0.40%)
Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК 278,030 ширхэг (0.04%)

Баатарсайханы
АМАРСАЙХАН

Цалин, урамшууллын
хорооны гишүүн

Стратеги, өсөлт
хөгжил хариуцсан
захирал

МЭРГЭЖИЛ

Бизнесийн удирдлага ба энтрепренершип

БОЛОВСРОЛ

2016 - 2019 Их Британи улс, Вестминистр Их Сургууль, Бизнесийн удирдлага ба энтрепренершип, бакалавр

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2019 - 2023 Говь Кашмер Европ ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал
2022 оноос Говь Кашмер Их Британи ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал
2022 оноос Таван Богд Трейд ХХК-ийн Стратеги, бизнес хөгжил хариуцсан захирал
2022 оноос Говь ХК-ийн Стратеги, өсөлт хөгжил хариуцсан захирал
2023 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ

Хувь хүн: 1,000 ширхэг (0.0001%)
Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд:
Таван Богд Трейд ХХК 400,140,072 ширхэг (51.29%)
Таван Богд ХХК 3,140,239 ширхэг (0.40%)
Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК 278,030 ширхэг (0.04%)

Цогтгэрэлийн
ОРГИЛБОЛД

Нэр дэвшүүлэх
хорооны гишүүн

Тэргүүн дэд захирал
/Гадаад борлуулалт/

МЭРГЭЖИЛ

Олон улсын харилцаа

БОЛОВСРОЛ

2011-2014 Япон улс, Temple Их Сургууль, Олон улсын харилцаа, бакалавр

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

2014 Эдийн засгийн хөгжлийн яам-д Чөлөөт бүс хариуцсан мэргэжилтэн
2016 Таван Богд Трейд ХХК-д Бизнес хөгжлийн менежер
2016-2017 Жуулчин Дюти Фрий ХК-д Гүйцэтгэх захирал
2017-2019 Гоёо ХХК-д Гүйцэтгэх захирал
2019-2021 Говь ХК-д Үйл ажиллагаа хариуцсан дэд захирал
2021-2022 Саппорт Сервисес Монголиа ХХК-д Дэд захирал
2022 оноос Говь ХК-д Тэргүүн дэд захирал
2023 оноос Говь Кашмер Европ ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал
2023 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ

Хувь хүн: Хувьцаа эзэмшдэггүй.
Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд:
Таван Богд Трейд ХХК 400,140,072 ширхэг (51.29%)
Таван Богд ХХК 3,140,239 ширхэг (0.40%)
Таван Богд Капитал ҮЦК ХХК 278,030 ширхэг (0.04%)

Хидэо
САВАДА

МЭРГЭЖИЛ

Эдийн засагч

БОЛОВСРОЛ

1973-1976 Герман улс, Майнзын Их Сургууль, Эдийн засагч, бакалавр

ХӨДӨЛМӨРИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

1980-1996 Интернейшнл түүрс компанийн үүсгэн байгуулагч, захирал
1996-1999 Австралийн Вотээмак зочид буудлын эзэн, Skymark Airlines компанийн үүсгэн байгуулагч, ТУЗ-ийн дарга
1999-2001 Н.И.С ХК-ийн Ерөнхийлөгч
2000 Skymark ХК-ийн Ерөнхийлөгч
2002 Н.И.С аялал жуулчлалын компанийн Ерөнхийлөгч
2003-2021 Хаан банкны ТУЗ-ийн дарга
2004 оноос Н.С ХК-ийн Ерөнхийлөгч
2009 оноос Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүн

ГОВЬ ХК-ИЙН ХУВЬЦААНЫ ЭЗЭМШИЛ

Хувьцаа эзэмшдэггүй.
Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд: Хиде Интер ХХК 265,238,300 ширхэг (34.00%)

ТУЗ-ИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮНД ОРСОН ӨӨРЧЛӨЛТ

Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэн эрхийн хугацаа 2023 оны Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар дуусгавар болсон тул тус хурлаар ТУЗ-ийн гишүүнийг томилох тухай асуудлыг хэлэлцсэн. Хурлын үр дүнд ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн М.Баяр болон ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Ж.Оюунчимэг нар ТУЗ-ийн гишүүнээс чөлөөлөгдөн ТУЗ-ийн ердийн гишүүнээр Б.Амарсайхан болон Ц.Оргилболд нар шинээр сонгогдсон.

ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮДИЙГ СОНГОХ, ТОМИЛОХ

Говь ХК нь компанийн дүрэмдээ заасны дагуу ТУЗ-ийн гишүүдийг хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар санал хураах кумулятив аргаар сонгон 3 жилийн хугацаатай томилдог.

ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооны зүгээс ТУЗ-ийн гишүүдийн идэвх оролцоо, ажлын тайлан, гүйцэтгэлтэй танилцан, компанийн урт хугацааны стратеги төлөвлөлт, бизнесийн чиг хандлагатай уялдуулан ТУЗ-ийн гишүүдийг улираан нэр дэвшүүлэх, эсхүл бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах эсэх шийдвэрийг хэлэлцэн гаргадаг.

Говь ХК-ийн "ТУЗ-ийн гишүүнийг сонгон шалгаруулах, нэр дэвшүүлэх журам"-ын дагуу Нэр дэвшүүлэх хорооны зүгээс ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах шаардлагатай гэж шийдвэрлэсэн тохиолдолд ердийн болон хараат бус гишүүдийн тоо, шинээр нэр дэвшүүлэх хараат бус гишүүдийн хэрэгцээ, мэргэжил, ур чадварын нэмэлт шалгуурыг тодорхойлон, сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулдаг. Хараат бус гишүүдийн сонгон шалгаруулалтыг нээлттэй байдлаар, эсвэл өмнөх сонгон шалгаруулалтад оролцсон нэр дэвшигчдээс сонгон шалгаруулах гэсэн арга хэлбэрээс сонгон явуулдаг. Улмаар нэр дэвшигчдэд үнэлгээ хийн, хэлэлцэн, дүгнэлт гаргасны үндсэн дээр нэр дэвшигчдийн жагсаалтыг батлан гаргадаг.

Удаан хугацаагаар үүргээ хэрэгжүүлэх боломжгүй болсон, чөлөөлөгдөх хүсэлтээ гаргасан, эсхүл нас барсан ТУЗ-ийн гишүүнийг орлох этгээдийг Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар сонгох хүртэл ТУЗ-ийн шийдвэрээр түр томилж, хувьцаа эзэмшигчдийн дараагийн ээлжит хурлаар оруулж батлуулдаг. Түр томилогдсон гишүүн нь хараат бус гишүүнд тавигдах шаардлагыг хангасан байх ба ТУЗ-ийн гишүүний бүх эрх, үүргийг эдэлнэ.

ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮДИЙН ЦАЛИН, УРАМШУУЛАЛ

ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн хэмжээг ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын хорооноос тодорхойлон санал боловсруулж Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар хэлэлцэн шийдвэрлэдэг. Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн гишүүдийн цалин сар бүр олгох тогтмол цалин болон хурлын оролцоонд үндэслэсэн цалин гэсэн бүтэцтэй байдаг.

2023 оны 4-р сарын Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн хэмжээг дараах байдлаар тогтоосон.

2023 ОНЫ ЦАЛИН, УРАМШУУЛАЛ

ТУЗ-ийн цалин урамшуулал	2022 он гүйцэтгэл	2023 он		Өөрчлөлт %	
		Төсөв	Гүйцэтгэл	2022Г/2023Г	2022Т/2023Г
Тогтмол цалин	128,400	161,200	161,200	25.5%	0.0%
Оролцооны цалин	34,500	41,800	37,200	7.8%	-11%
Урамшуулалт цалин	10,000	-	-	-	-
НДШ	22,513	30,450	25,485	13.2%	-16.3%
Дүн	195,413	233,450	223,885	14.6%	-4.1%

ЦАЛИН УРАМШУУЛЛЫН ЗАРЧИМ

Цалин, урамшууллын хорооны 2023 оны эцсийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн цалин, хангамж, урамшууллын зарчмыг хэлэлцэж дараах байдлаар тодорхойлсон.

- ТУЗ-ийн гишүүд нь компанийн санхүү, үр дүнгээс хамаарсан аливаа урамшуулал авахгүй.
- ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хариуцлагыг үнэлэх зорилгоор хараат бус гишүүдийн үндсэн цалинг ердийн гишүүдийнхээс өндөр байлгана.
- Компанийн Менежмент багт ажилладаг ТУЗ-ийн ердийн гишүүд нь ТУЗ-ийн гишүүний хувьд аливаа хангамжийг давхар авахгүй.

Энэхүү зарчмын дагуу 2024 оны Хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдийн үндсэн цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох асуудлыг хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлэхээр төлөвлөж байна.

ТУЗ-ИЙН 2023 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

ХУРЛЫН МЭДЭЭЛЭЛ

Хурал	Ээлжит хурал	Ээлжит бус хурал	Хэлэлцсэн асуудал	Шийдвэр	Санал зөвлөмж	Үүрэг даалгавар	Баталсан тогтоол
ТУЗ-ийн хурал	6	10	59	51	19	25	41
Эрсдэл, аудитын хорооны хурал	4	1	24	17	17	5	5
Нэр дэвшүүлэх хорооны хурал	2	1	18	14	7	6	3
Цалин урамшууллын хорооны хурал	2	-	13	8	4	1	-
Нийт	14	11	114	90	47	37	49

Говь ХК-ийн ТУЗ болон ТУЗ-ийн дэргэдэх хороод нь 2023 онд нийт 14 ээлжит хурал болон 11 ээлжит бус хурал зохион байгуулж гишүүд идэвх санаачилгатай ажиллан нийт 114 асуудлыг хэлэлцэн, 90 шийдвэр гаргаж, 49 тогтоол баталсан бөгөөд чиг үүргийнхээ хүрээнд удирдлагуудад 47 санал зөвлөмж, 37 үүрэг даалгавруудыг өгч, хэрэгжилт дээр нь хяналт тавьж анхаарч ажиллав. ТУЗ-ийн шийдвэр болон удирдлагуудад өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлт 100% хэрэгжилттэй байв.

ХУРЛЫН ИРЦ

№	ТУЗ-ийн гишүүний нэр	ТУЗ-ийн хорооны харьяалал	ТУЗ-ийн хурлын ирц	ТУЗ-ийн хорооны хурлын ирц
1.	Д.Гэрэлмаа	Эрсдэл, аудитын хорооны гишүүн, Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн	100%	100%
2.	Д.Хүрэлбаатар	Нэр дэвшүүлэх хорооны дарга, Цалин, урамшууллын хорооны дарга	100%	100%
3.	А.Жаргалмаа	Эрсдэл аудитын хорооны дарга, Цалин, урамшууллын хорооны гишүүн	100%	100%
4.	Такэши Камбэ	Цалин урамшууллын хорооны гишүүн	100%	100%
5.	Ц.Баатарсайхан	Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн /2023 оны 5-р сар хүртэл/	100%	100%
6.	Д.Хулан	Эрсдэл, аудитын хорооны гишүүн	100%	100%
7.	Б.Амарсайхан	Цалин урамшууллын хорооны гишүүн	100%	100%
8.	Ц.Оргилболд	Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн	100%	100%
9.	Хидэо Савада	-	100%	-

Тайлбар: Япон улсад байдаг хоёр гишүүд ТУЗ-ийн ээлжит болон ээлжит бус хурлын мэдээллийг цаг тухай бүрд нь и-мэйлээр хүлээн авч, саналаа цахим шуудангаар илгээдэг. Тиймээс хурлын ирцийг оролцооноор тооцдог.

ХУРЛЫН ДАВТАМЖ

Ээлжит хурал: ТУЗ-ийн хурал 2 сард нэг удаа буюу жилд 6 удаа, Эрсдэл, аудитын хорооны хурал улиралд нэг удаа буюу жилд 4 удаа, Нэр дэвшүүлэх хорооны хурал хагас жилд нэг удаа буюу жилд 2 удаа, Цалин урамшууллын хорооны хурал хагас жилд нэг удаа буюу жилд 2 удаа хуралддаг.

Ээлжит бус хурал: ТУЗ болон хороодын ээлжит бус хурлыг ТУЗ-ийн дарга, гишүүд, компанийн Гүйцэтгэх захирал болон Менежмент багийн гишүүдийн санаачилга, шаардлагаар хэдийд ч хуралдуулж болно.

ТУЗ-ИЙН 2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Говь ХК-ийн ТУЗ нь 2023 онд 6 ээлжит хурал, 10 ээлжит бус хурал зохион байгуулж 59 асуудлыг хэлэлцэн, 51 шийдвэр гаргаж, 41 тогтоол баталсан бөгөөд чиг үүргийнхээ хүрээнд удирдлагуудад 19 санал зөвлөмж, 25 үүрэг даалгаврыг өгч, хэрэгжилт дээр нь хяналт тавьж чиглүүлэн ажиллав.

2023 онд ТУЗ-ийн зүгээс компанийн санхүү, үйл ажиллагаанд хяналт тавих, чиглүүлэх чиг үүргийн хүрээнд оны эхний хурал дээр компанийн бизнес төлөвлөгөөг баталж сар бүр санхүү, үр дүнгийн тайлангаар дамжуулан төлөвлөгөөний биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахаас гадна 4-р сард Компанийн дунд хугацааны стратегийн төлөвлөгөөг хэлэлцэн баталсан. Мөн БОНЗ-ын үйл ажиллагааны хүрээнд хяналт удирдлагаа сайжруулан БОНЗ-ын хүрээнд хийгдсэн ажлын тайлантай 3 удаа танилцаж, ТУЗ-өөс баталсан тогтвортой хөгжлийн үүрэг амлалтынхаа хэрэгжилтэд хяналт тавин, удирдлагын багийг чиглүүлэн ажиллалаа.

Бид Компанийн засаглалын кодексийн хэрэгжилтийг сайжруулах, хөрөнгө оруулагч хувьцаа эзэмшигч нарынхаа эрх ашгийг хангах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор 4-р сард "Хөрөнгө оруулагчидтай харилцах хөтөлбөр"-ийг, 11-р сард "Оролцогч талуудын хамтын ажиллагааны удирдлагын төлөвлөгөө"-г тус тус батлав. Мөн шинэчилсэн кодексийн дагуу ТУЗ-ийн дэргэдэх 3 хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн томилж, хороодын үйл ажиллагааны журмыг шинэчлэн баталсан.

ТУЗ-ийн нэг чухал үүрэг бол хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хангах, тэдний эрх ашиг зөрчигдөхөөс сэргийлэх явдал бөгөөд ТУЗ-ийн зүгээс "Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх журам"-ыг 11-р сард баталж, компанийн хэмжээнд хийгдэж буй аливаа хэлцлийг хуулийн дагуу хийгдэж байгаа дээр хяналт тавьж, сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийн мэдээллийг тухай бүр Санхүүгийн зохицуулах хороо болон Монголын хөрөнгийн биржид хүргүүлэн олон нийтэд мэдээлэх үүргээ хэрэгжүүлсэн.

Говь ХК нь 2023 онд компанийн соёлыг сайжруулахад чиглэсэн үйл ажиллагааг шат дараатай авч хэрэгжүүлэн ажилласан бөгөөд ТУЗ-ийн зүгээс эдгээр арга хэмжээг дэмжин, шаардлагатай төсөв хөрөнгийг баталж, ажлын байрны тав тухтай орчныг бүрдүүлэх, цалинг үе шаттай нэмэгдүүлэх дээр анхаарч ажиллалаа.

ТУЗ-ИЙН БОЛОН ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮНИЙ ҮНЭЛГЭЭ

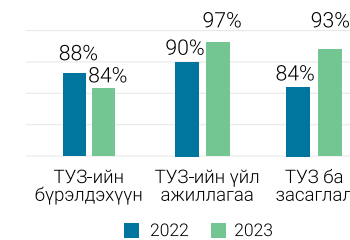
Говь ХК нь ТУЗ-ийн үйл ажиллагаагаа тогтмол сайжруулах зорилгоор 2015 оноос хойш жил бүр ТУЗ-ийн өөрийн үнэлгээг хийж байна. Мөн ТУЗ-ийн үнэлгээнээс гадна ТУЗ-ийн гишүүний өөрийн үнэлгээг 2018 оноос эхлэн хийж заншсан. Тус үнэлгээний асуулгуудыг Нэр дэвшүүлэх хорооноос компанийн засаглалын олон улсын сайн туршлага, зарчим дээр үндэслэн боловсруулсан.

Бид жил бүр ТУЗ-ийн болон ТУЗ-ийн гишүүний өөрийн үнэлгээг хийснээр ТУЗ-ийн үйл ажиллагаагаа дүгнэн, давуу тал болон эрсдэлтэй, сайжруулах шаардлагатай зүйлсээ тодорхойлон цаашдын төлөвлөгөөг боловсруулж, улмаар тасралтгүй сайжруулалтыг хийн ажиллаж байна.

ТУЗ-ИЙН ҮНЭЛГЭЭ

ТУЗ-ийн үнэлгээ нь ТУЗ-ийн бүрэлдэхүүнтэй холбоотой 4 асуулт, ТУЗ-ийн үйл ажиллагаатай холбоотой 16 асуулт, ТУЗ ба засаглалтай холбоотой 10 асуулт буюу 3 бүлэг бүхий 30 асуулт, нөхөж бичих 1 чөлөөт асуултаас бүрддэг.

№	Шалгуур	2022 он		2023 он	
		Оноо	Хувь	Оноо	Хувь
I	ТУЗ-ИЙН БҮРЭЛДЭХҮҮН (4 асуулт)	4.4	88%	4.2	84%
II	ТУЗ-ИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА (16 асуулт)	4.5	90%	4.8	97%
	1. Хурал	4.6	92%	4.7	94%
	2. ТУЗ-ийн дэргэдэх хороод	4.3	85%	4.7	94%
	3. ТУЗ-ийн дарга	4.6	92%	4.9	98%
	4. ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга	4.7	93%	5.0	100%
III	ТУЗ БА ЗАСАГЛАЛ (10 асуулт)	4.5	84%	4.6	93%
	Нийт дундаж	4.3	87%	4.6	94%

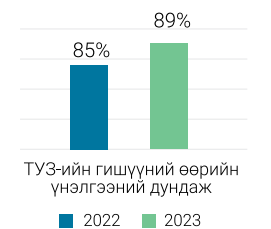

2023 оны хувьд ТУЗ-ийн бүрэлдэхүүний үнэлгээ 84% буюу өмнөх оноос 4% буурсан бол ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа 97% болж өмнөх оноос 7%, ТУЗ ба засаглал гэсэн бүлгийн үр дүн 93% болж 9% өссөн бөгөөд ТУЗ-ийн нийт дундаж үнэлгээ 94% болж өмнөх оноос 7% өссөн үзүүлэлттэй байна.

ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮНИЙ ҮНЭЛГЭЭ

ТУЗ-ийн гишүүний үнэлгээ нь ТУЗ-ийн гишүүний үүрэг, оролцоотой холбоотой 15 асуулт, ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа болон компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой өөрийн санаачилж хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнтэй холбоотой нөхөж бичих 1 чөлөөт асуултаас бүрддэг.

ТУЗ-ийн гишүүд өөрсдийгөө жил бүр үнэлснээр өөрийн давуу болон сул талыг олж харах, цаашид анхаарч ажиллах үйл ажиллагааны чиглэлээ тодорхойлж дүгнэхээс гадна Нэр дэвшүүлэх хорооны зүгээс ТУЗ-ийн гишүүдийнхээ үйл ажиллагааг дүгнэх нэгэн үзүүлэлт болдог. 2023 оны хувьд ТУЗ-ийн гишүүдийн өөрийн үнэлгээний дундаж 89% болж өмнөх оноос 4% өссөн үр дүнтэй байна.

ТУЗ-ИЙН ХАРААТ БУС ГИШҮҮНИЙ ОРОЛЦОО

Говь ХК-ийн ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд нь оны эхэнд тухайн жилд анхаарч ажиллах чиглэлээ тодорхойлж, төлөвлөгөө гаргадаг бөгөөд оны эцэст компанийн болон ТУЗ-ийн үйл ажиллагаатай холбоотой өөрийн санаачилж хэрэгжүүлсэн ажлын үр дүнгээ дүгнэн хэлэлцдэг. Бид ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдийнхээ оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор 2022 оноос эхлэн хараат бус гишүүдийн хурлыг жилд 1 удаа тогтмол зохион байгуулж байгаа бөгөөд 2023 оны 12-р сард ТУЗ-ийн хараат бус гишүүд хуралдан үйлдвэрлэлийн процесстой нарийн танилцаж, компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг хараат бусаар хэлэлцэн, үйл ажиллагаанд саналаа тусган ажилласан.

ТУЗ-ИЙН ДЭРГЭДЭХ ХОРООДЫН ТАЙЛАН

НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ ХОРОО

ЗОРИЛГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооны зорилго нь ТУЗ-ийг Эрх бүхий албан тушаалтнууд буюу ТУЗ-ийн гишүүд, Гүйцэтгэх захирал, бусад Менежмент багийн удирдлагуудын залгамж халааны тогтвортой байдлыг хангах, тэдгээрийн ажил үүргийн тодорхойлолт, гэрээний нөхцөлийг тодорхойлох, ажлын гүйцэтгэл, үйл ажиллагаанд үнэлэлт дүгнэлт өгч хяналт тавин, чиг удирдлагаар хангах гэсэн үндсэн чиглэлээр чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь туслахад оршино.

Нэр дэвшүүлэх хороо нь Компанийн засаглалын кодексийн дагуу 2023 оны 8-р сард хорооны үйл ажиллагааны журмаа шинэчлэн баталж, тус хорооны чиг үүрэгт ЭБАТ-уудтай холбоотой шүгэл үлээх системээр ирүүлсэн мэдээллийг шийдвэрлэх чиг үүргийг нэмж оруулав.

БҮРЭЛДЭХҮҮН

Хорооны дарга:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
Д.Хүрэлбаатар

Гишүүд:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн Д.Гэрэлмаа
ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Ц.Оргилболд

Хорооны бүрэлдэхүүнд орсон өөрчлөлт:

2023 оны Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орсонтой холбоотой ТУЗ-ийн 2023.05.18-ны №17 тоот тогтоолоор Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн Ц.Баатарсайханы оронд ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Ц.Оргилболдыг томилов.

2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Нэр дэвшүүлэх хороо нь 2023 онд 2 удаа ээлжит хурал зохион байгуулж, 18 асуудлыг хэлэлцэн, 14 шийдвэр гаргав. Хорооны чиг үүргийнхээ хүрээнд 7 төрлийн санал зөвлөмж, 6 үүрэг даалгаврыг холбогдох албан тушаалтнуудад өгч, хяналт тавьж ажилласан бөгөөд 3 тогтоол батлав.

2023 оны эхний хурлаар хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар нэр дэвшүүлэх ТУЗ-ийн гишүүнд нэр дэвшигчдийн нэрсийг тодорхойлон баталж, 4-р сарын хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийг 3 жилийн хугацаатай сонгон томилов.

Энэ онд тус хороо нь Гүйцэтгэх захиралтай байгуулах Менежментийн гэрээний нөхцөлийг шинэчлэн ТУЗ-ийн хурлаар гэрээний загварыг батлуулж, Гүйцэтгэх захиралтай гэрээг шинэчлэн байгуулсан. Мөн 2023 оны ТУЗ-ийн өөрийн үнэлгээ болон ТУЗ-ийн гишүүний өөрийн үнэлгээг хийж, үр дүнд нь үндэслэн ТУЗ болон хороодын үйл ажиллагааг сайжруулах хүрээнд цаашид гүйцэтгэх ажлуудыг оны эцсийн хурлаар хэлэлцэв.

ЭБАТ-уудын ажлын гүйцэтгэл, үйл ажиллагаанд үнэлэлт дүгнэлт өгч хяналт тавих чиг үүргийн хүрээнд Менежмент багийн удирдлагуудын хагас жилийн болон жилийн тайлантай танилцаж, тус тайланд Гүйцэтгэх захирлаас өгсөн дүгнэлттэй танилцан үйл ажиллагаа сайжруулах зөвлөмжийг өгөв. Менежмент багийнхны жилийн тайлан болон гүйцэтгэлд үндэслэн хамт олноо манлайлан удирдаж, амжилттай ажилласан хоёр удирдлагыг ТУЗ-ийн нэрэмжит шагналд нэр дэвшүүлэн, ТУЗ-ийн хурлаар хэлэлцүүлэн шагнав.

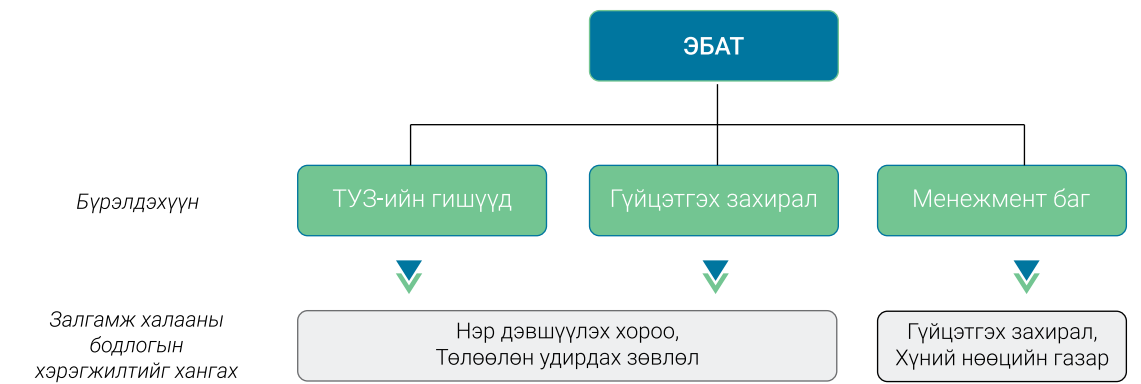
Мөн компанийн шүгэл үлээх системээр ЭБАТ-уудтай холбоотой ирсэн мэдээллийг тухай бүр шийдвэрлэн холбогдох удирдлагуудад санал зөвлөмж, хугацаатай үүрэг даалгавруудыг өгч хэрэгжилтэд хяналт тавин ажилласан.

ЭРХ БҮХИЙ АЛБАН ТУШААЛТНУУДЫН ЗАЛГАМЖ ХАЛААНЫ БОДЛОГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооноос Компанийн засаглалын кодексийн дагуу Эрх бүхий албан тушаалтнуудын залгамж халааны бодлогыг боловсруулан 2023 оны 2-р сарын ТУЗ-ийн хурлаар батлуулсан.

Энэхүү бодлогын зорилго нь Говь ХК-ийн үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хангах томоохон хүчин зүйл болсон Эрх бүхий албан тушаалтнуудын залгамж халааны тогтвортой байдлыг хадгалахад баримтлах бодлогыг тодорхойлж, түүнийг хэрэгжүүлэх арга зам болсон зорилтууд, баримтлах зарчим болон гэнэтийн тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлоход оршино.

Эрх бүхий албан тушаалтан (ЭБАТ): Компанийн дүрмээр тодорхойлсны дагуу ТУЗ-ийн гишүүд, Гүйцэтгэх захирал, дэд захирлууд, газрын захирлууд, хуулийн зөвлөх, ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга зэрэг компанийн албан ёсны шийдвэрийг гаргахад болон гэрээ, хэлцэл хийхэд шууд болон шууд бусаар оролцдог удирдах албан тушаалтнуудыг хэлнэ.

Залгамж халааны бодлого

- Нэр дэвшүүлэх хороо болон Хүний нөөцийн газар нь компанийн дотоод болон гадаад зах зээлийн өөрчлөлт, бизнесийн урт хугацааны стратеги төлөвлөгөө, өсөлт хөгжилтэй уялдуулан ЭБАТ-уудад тавигдах шаардлага, мэдлэг мэргэжил, ур чадварын шалгуурыг оновчтой тодорхойлно.
- Нэр дэвшүүлэх хороо болон Хүний нөөцийн газар нь ЭБАТ-уудыг сонгон шалгаруулахад баримтлах зарчим, шалгуур үзүүлэлт, залгамж халааг бэлтгэх төлөвлөгөө болон ур чадварыг хөгжүүлэх төлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжүүлж, тасралтгүй сайжруулалт хийнэ.
- Компанийн зүгээс ЭБАТ-уудыг тогтвор суурьшилтай сэтгэл ханамжтай ажиллах нөхцөл, ажлын байран дээр өсөж дэвших боломжоор хангана.
- ТУЗ нь энэхүү бодлогын хэрэгжилтийг хангах замаар удирдах албан тушаалтны орон тоо гэнэт буюу төлөвлөгдөөгүй байдлаар өөрчлөгдсөнөөс үүдэн хувьцаа эзэмшигч болон бусад оролцогч талуудын эрх ашиг хохирох эрсдэлтэй нөхцөл үүсгэхгүйн тулд ЭБАТ-уудын залгамжлагч хүний нөөцийн бэлэн байдлыг тогтмол бүрдүүлж, компанийн үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хадгалах зохистой тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Мөн тус бодлогод залгамж халааны бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилт, баримтлах зарчим, гэнэтийн тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, үүрэг хариуцлага зэргийг тодорхойлон оруулсан бөгөөд ТУЗ болон компанийн удирдлагуудын зүгээс хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

ЦАЛИН, УРАМШУУЛЛЫН ХОРОО

ЗОРИЛГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын хорооны зорилго нь ТУЗ-ийг Эрх бүхий албан тушаалтнууд буюу ТУЗ-ийн гишүүд, Гүйцэтгэх захирал, бусад Менежмент багийн удирдлагуудыг цалин, урамшууллын талаар баримтлах бодлогыг тодорхойлох, Компанийн хэмжээнд баримтлах Цалин, урамшууллын бодлого, төлөвлөгөө, хөтөлбөрүүдийг тодорхойлох, хэрэгжилтэд хяналт тавих чиглэлээр чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь туслахад оршино.

Цалин, урамшууллын хороо нь Компанийн засаглалын кодексийн дагуу 2023 оны 8-р сард хорооны үйл ажиллагааны журмаа шинэчлэн баталсан.

БҮРЭЛДЭХҮҮН

Хорооны дарга:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
Д.Хүрэлбаатар

Гишүүд:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн Такэши Камбэ
ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн А.Жаргалмаа
ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Б.Амарсайхан

Хорооны бүрэлдэхүүнд орсон өөрчлөлт:

Компанийн засаглалын кодексийн “ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын дарга нь ТУЗ-ийн дарга бус, хараат бус гишүүн байна” гэсэн зарчмын дагуу ТУЗ-ийн 2023.05.18-ны №17 тоот тогтоолоор Цалин, урамшууллын хорооны даргаар ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн Д.Хүрэлбаатарыг томилов. 2023 оны Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орсонтой холбоотой тус хорооны гишүүнээр ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Б.Амарсайханыг томилов. Мөн хорооны үйл ажиллагаанд хараат бус гишүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор ТУЗ-ийн 2023.12.22-ны №39 тоот тогтоолоор тус хорооны гишүүнээр ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн А.Жаргалмааг нэмж томилов.

2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Цалин урамшууллын хороо нь 2023 онд 2 удаа ээлжит хурал зохион байгуулж, 13 асуудлыг хэлэлцэн 8 шийдвэр гаргав. Хорооны чиг үүргийнхээ хүрээнд 4 төрлийн санал зөвлөмж, 1 үүрэг даалгаврыг холбогдох албан тушаалтнуудад өгч, хяналт тавьж ажиллав.

Энэ онд тус хороо нь ТУЗ-ийн гишүүдийн цалингийн хэмжээг шинэчлэх санал боловсруулж 2023 оны 4-р сарын хувьцаа эзэмшигчдийн ээлжит хурлаар батлуулахаас гадна 2023 оны ТУЗ-ийн цалингийн төсвийг нээлттэй хэлэлцэн батлуулсан.

Мөн хорооны хагас жилийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн цалин, хангамж, урамшууллын зарчмыг хэлэлцэн, ТУЗ-ийн гишүүд нь компанийн санхүү, үр дүнгээс хамаарсан аливаа урамшуулал авахгүй бөгөөд ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хариуцлагыг үнэлэх зорилгоор хараат бус гишүүдийн үндсэн цалинг ердийн гишүүдийнхээс өндөр байлгах, компанийн Менежмент багт ажилладаг ТУЗ-ийн ердийн гишүүд нь ТУЗ-ийн гишүүний хувьд аливаа хангамжийг давхар авахгүй байхаар тодорхойлсон.

Компанийн хэмжээнд баримтлах цалин, урамшууллын бодлого, төлөвлөгөө, хөтөлбөрүүдийг тодорхойлон, хэрэгжилтэд хяналт тавих чиг үүргийнхээ хүрээнд байгууллагын соёлын судалгаа, ажилтнуудын сэтгэл ханамжийн судалгааны үр дүн, түүнийг сайжруулах чиглэлээр хийгдсэн ажлуудтай танилцахаас гадна компанийн цалин урамшууллын гүйцэтгэлд хяналт тавьж, оны сүүлийн хурал дээр 2024 оны цалин урамшууллын төсөв болон компанийн Цалин, урамшууллын бодлогыг шинэчлэх төслийг хэлэлцэн ТУЗ-өөр батлуулсан.

ЦАЛИН, УРАМШУУЛЛЫН БОДЛОГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын хорооноос Цалин, урамшууллын бодлогыг 2016 онд анх баталж байсан бол шинэчилсэн Компанийн засаглалын кодексийн дагуу тус бодлогыг шинэчлэн боловсруулж 2024 оны 1-р сарын ТУЗ-ийн хурлаар батлуулсан.

Энэхүү бодлогын зорилго нь Говь ХК-ийн хэмжээнд баримтлах цалин хөлс, урамшууллын зарчмыг тодорхойлж Эрх бүхий албан тушаалтнууд болон нийт ажилтнуудын цалин хөлс, урамшууллын тогтолцооны үндсийг тодорхойлоход оршино.

Говь ХК-ийн цалин, урамшууллын бодлого

Компанийн дотоод, гадаад зах зээлийн өөрчлөлт, бизнесийн урт хугацааны стратеги төлөвлөгөө, өсөлт хөгжил, санхүүгийн үр ашиг болон ажилтнуудын ажлын үр дүн, бүтээмжтэй уялдсан цалин, урамшууллын зохистой бөгөөд үр дүнтэй тогтолцоотой байна.

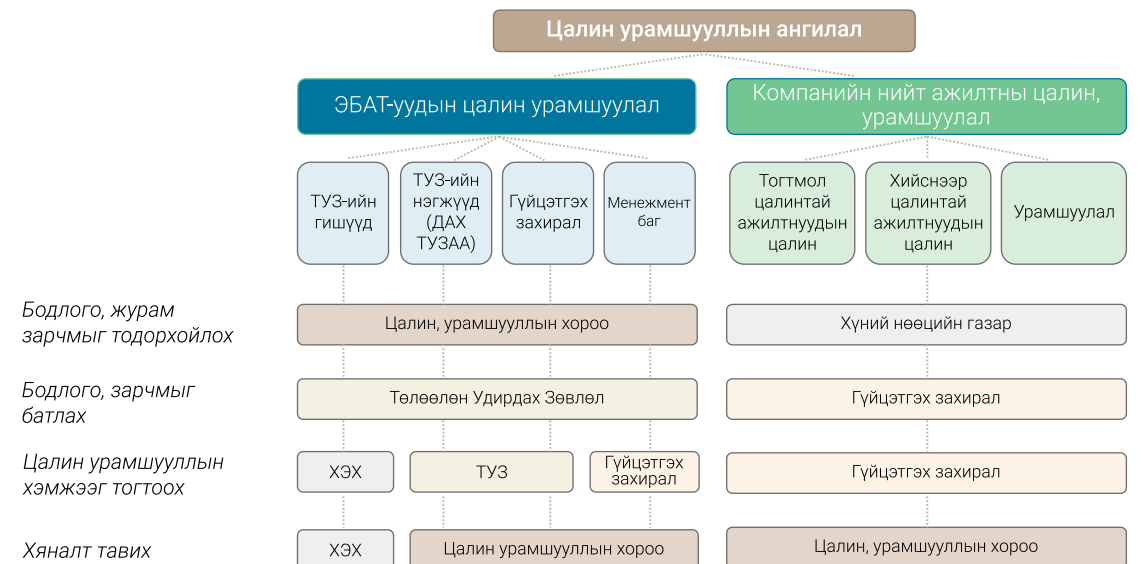
Цалин, урамшууллын зорилт

- Ажиллах орчныг тасралтгүй сайжруулан, ажилтнууд ур чадвараа хөгжүүлэх, сурч хөгжих, хөдөлмөрөө шударгаар үнэлүүлэх, тогтвортой, сэтгэл ханамжтай, аз жаргалтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх замаар компанийн соёлын судалгааны дундаж үзүүлэлтийг жил бүр зөв зохистой түвшинд нэмэгдүүлнэ.
- Хөдөлмөрийн бүтээмж, дундаж цалингийн өсөлтийн зохистой харьцааг инфляцын түвшин болон бодит цалингийн өсөлттэй уялдуулна.
- Компанийн цалин, урамшууллын зардлыг компанийн үр ашигтай жил бүр уялдуулан төлөвлөнө.

Цалин, урамшууллын зарчим

- Бизнесийн үйл ажиллагаа, стратеги зорилттой уялдуулах,
- Зах зээлд өрсөлдөхүйц байх,
- Ижил тэгш байх,
- Инфляцын түвшин болон бодит цалингийн өсөлтийг уялдуулах,
- Шударга, ил тод байх,
- Шинийг эрэлхийлэн, тасралтгүй сайжруулах.

Цалин, урамшууллын тогтолцоо

ЭРСДЭЛ, АУДИТЫН ХОРОО

ЗОРИЛГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хорооны зорилго нь компанийн санхүү, эдийн засгийн үйл ажиллагааны хяналтын тогтолцооны үр дүнтэй байдалд хяналт тавих, чиглүүлэх, дотоод хяналт, комплаенс болон эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны үр дүнтэй байдалд хяналт тавих, чиглүүлэх, хараат бус аудитын байгууллагатай харилцан, хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжоор хангах гэсэн үндсэн 3 чиг үүргийг хэрэгжүүлж ТУЗ-ийг эрсдэлийн удирдлага болон компанийн үйл ажиллагаа дахь хяналтын чиг үүргээ хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд оршино.

Эрсдэл, аудитын хороо нь шинэчилсэн Компанийн засаглалын кодексийн дагуу 2023 оны 8-р сард хорооны үйл ажиллагааны журмаа шинэчлэн, тус хорооны чиг үүрэгт комплаенсын удирдлагын тогтолцооны хяналтын чиг үүргийг нэмж оруулав.

БҮРЭЛДЭХҮҮН

Хорооны дарга:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
А.Жаргалмаа

Гишүүд:

ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн Д.Гэрэлмаа
ТУЗ-ийн ердийн гишүүн Д.Хулан

Хорооны бүрэлдэхүүнд орсон өөрчлөлт:

2023 оны Хувьцаа эзэмшигчдийн хурлаар ТУЗ-ийн гишүүдийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орсонтой холбоотой ТУЗ-ийн 2023.05.18-ны №17 тоот тогтоолоор Эрсдэл, аудитын хорооны даргаар ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн А.Жаргалмааг, хорооны гишүүнээр ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн Д.Гэрэлмааг томилов.

2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

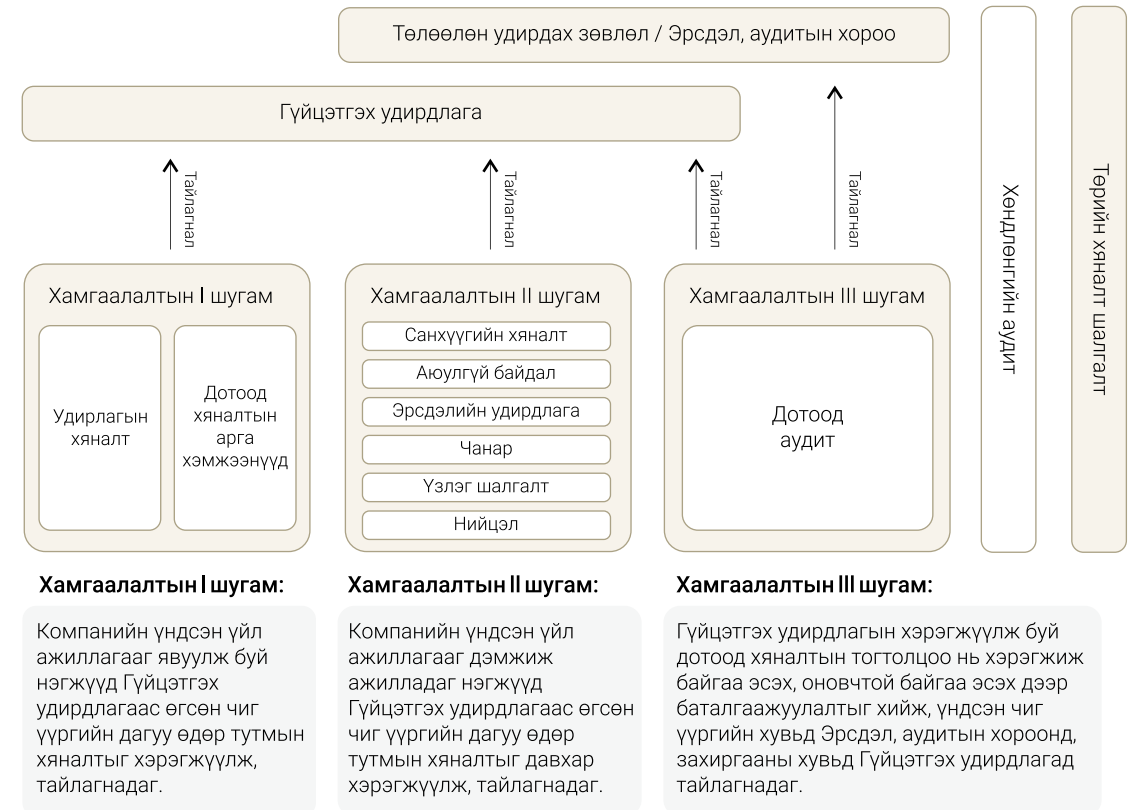
Эрсдэл аудитын хороо нь 2023 онд 4 удаа ээлжит хурал, 1 ээлжит бус хурал зохион байгуулж, 24 асуудлыг хэлэлцэн, 17 шийдвэр гарган 5 тогтоол баталсан. Хорооны чиг үүргийнхээ хүрээнд 17 төрлийн санал зөвлөмж, 5 үүрэг даалгавруудыг холбогдох албан тушаалтнуудад өгч, хэрэгжилтийг хангуулан, хяналт тавьж ажиллав.

Энэ онд тус хороо нь компанийн дотоод хяналт, комплаенс, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог сайжруулах чиг үүргийн хүрээнд Дотоод аудитын хэлтсийн ажлын тайлантай улирал бүр, Эрсдэлийн удирдлагын багийн ажлын тайлантай хагас жил тутам, Комплаенсын удирдлага, үйл ажиллагааны тайлантай 1 удаа танилцаж компанийн хэмжээнд хэрэгжүүлсэн дотоод аудитын ажлын үр дүн, эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөө, түүний мониторингийн үр дүнтэй танилцаж удирдамжаар ханган ажилласан. Мөн "Эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх журам", "Бизнесийн тасралтгүй үйл ажиллагааны журам"-ыг шинэчлэх төслийг хэлэлцэн, санал зөвлөмжийг өгч Гүйцэтгэх захирлын тушаалаар батлуулсан.

Мөн 2022 оны санхүүгийн тайлан, НББ-ийн талаар хараат бус аудиторын дүгнэлт зөвлөмжтэй танилцаж, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилласан бөгөөд 2023 оны хөндлөнгийн аудиторын сонгон шалгаруулалтад хорооны гишүүдийн зүгээс хараат бус байдлын шалгуур үзүүлэлтийн дагуу үнэлгээг хийж, үнийн саналтай танилцан санал өгч оролцон ТУЗ-ийн хурлаар Кэй Пи Эм Жи Аудитыг дахин сонгов.

ДОТООД ХЯНАЛТЫН ТОГТОЛЦОО

Манай компани дотоод хяналтын тогтолцоондоо "Хамгаалалтын гурван шугам" загварын дагуу зохион байгуулалтыг хийж, үйл ажиллагаагаа сайжруулан ажиллаж байна. Энэ загвар нь шат шатны удирдлагууд өдөр тутмын төлөвлөх, гүйцэтгэх, тайлагнах, хянах, зохицуулах үндсэн чиг үүргүүдээ хэрэгжүүлэн ажиллахад ач холбогдолтой байдаг.

ДОТООД ХЯНАЛТЫН БОДЛОГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хорооноос Дотоод хяналтын бодлогын баримт бичгийг боловсруулан 2022 оны 10-р сарын ТУЗ-ийн хурлаар батлуулсан.

Энэхүү бодлогын зорилго нь компанийн үйл ажиллагааг үр дүнтэй эрхлэн явуулахтай холбоотой дараах харилцааг зохицуулах, нягтлан шалгах, хяналт тавихад оршино. Үүнд:

- Компанийн үйл ажиллагааг хууль тогтоомж, тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан дүрэм журмын дагуу үр ашигтайгаар удирдан явуулах,
- Компанийн эд хөрөнгийг хамгаалах, найдвартай байдлыг хангах,
- Ашиглан, залилангийн үйлдэл болон алдаанаас урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, засах,
- Нягтлан бодох бүртгэлийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангах,
- Үйл ажиллагааны болон санхүүгийн мэдээллийг цаг тухайд нь үнэн зөв, бодитоор бэлтгэн гаргах,
- Эрсдэлийг тогтмол хянах, удирдах.

Говь ХК нь дотоод хяналтыг Бүх ажилтан, Нэгжийн удирдлага, Гүйцэтгэх удирдлагын баг, Дотоод аудитын хэлтэс, ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хороо, ТУЗ, Хөндлөнгийн аудит гэсэн шатлалтайгаар хэрэгжүүлнэ.

Дотоод хяналтын бодлогын баримт бичигт эдгээр оролцогч талуудын эрх, үүргийг тусган оруулсан бөгөөд ТУЗ нь ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хороогоор дамжуулан компанийн дотоод хяналтын үйл ажиллагаанд хяналт тавина.

ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТЭС

ЗОРИЛГО

Дотоод аудитын зорилго нь компанийн засаглалын үйл явц, эрсдэлийн удирдлагын үр нөлөөтэй байдал, дотоод хяналтын үр ашигт байдалд үнэлгээ хийх тэдгээрийн байнгын сайжруулалтад дэмжлэг үзүүлэх замаар байгууллагын үнэ цэнийг хамгаалах, нэмэгдүүлэхэд оршино. Үйл ажиллагаандаа Олон улсын дотоод аудиторудын институтийн батлан гаргасан ёс зүйн дүрэм, үндсэн зарчмууд болон дотоод аудитын мэргэжлийн практикийн олон улсын стандартуудыг мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Дотоод аудитын үйл ажиллагаа нь Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хорооны харьяанд Дотоод аудитын хэлтэс гэсэн бүтэцтэйгээр үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлж байна. Эрсдэл, аудитын хороо нь Дотоод аудитын дүрэм, стратеги зорилт, эрсдэлд суурилсан аудитын төлөвлөгөө, нөөцийн төсвийг батлах, хэлтсийн даргыг томилж цалин урамшууллыг тогтоохоос гадна аудитын төлөвлөгөөний гүйцэтгэл, үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, Дотоод аудитын бие даасан, хараат бус байдлыг баталгаажуулдаг.

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Компанийн зорилго, зорилтууддаа хүрэхийн тулд шийдвэр гаргалт, бодлого тодорхойлолт, бизнесийн болон дэмжих ажиллагааны процессууд, комплаенс болон тайлагналын үйл ажиллагааг хамруулан хуваарилагдсан үүрэг хариуцлагыг биелүүлж, чанартай гүйцэтгэл гаргаж байгаа эсэхийг баталгаажуулдаг.

2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

- Баталгаажуулах ажлаар нийт 98 анхаарах асуудлыг дэвшүүлэн үүсэж болох эрсдэл, шалтгааныг тодорхойлон, шийдвэрлэх санал, зөвлөмжөөр хангаж ажилласан.
- Мониторингийн ажлаар 9 багц бүхий 76 зөвлөмжийн хэрэгжилтийг эргэн дүгнэсэн. Илэрсэн асуудлуудыг шийдвэрлэх, эрсдэлийг бууруулах, үр дүнг сайжруулах талаар хэрэгжилтийн хувийг нэмэгдүүлэхийг чухалчилсан.
- Зөвлөх үйлчилгээг гүйцэтгэх удирдлагаас санал авч хэлэлцэн гүйцэтгэдэг бөгөөд шаардлагатай санал зөвлөмжийг хүргүүлж, хамтран ажилласан.
- Компанийн засаглал, дотоод хяналт, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь үр дүнтэй хэрэгжиж байгаа эсэхэд үнэлж, компанийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх, тасралтгүй сайжруулах талаар зөвлөмж, дэмжлэгийг өгсөн.
- Дотоод аудитын чанарын баталгаажуулалтын дотоод үнэлгээг өөрсдөө хийж, дотоод аудитын үйл ажиллагаанд анхаарах асуудлуудыг тодорхойлон сайжруулалтыг хийсээр ажиллаж байна.

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГЫН БОДЛОГО

ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хорооноос Эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг анх 2018 онд баталж байсан бол компанийн үйл ажиллагааны процесс, цар хүрээтэй уялдуулан бодлогыг шинэчлэн боловсруулж, 2023 оны 2-р сарын ТУЗ-ийн хурлаар батлуулсан.

Энэхүү бодлогын зорилго нь Говь ХК-ийн ерөнхий үзэл баримтлал, чиглэлд нийцтэй эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, оролцогчдын эрх үүргийг тодорхойлох, эрсдэлийн удирдлагыг амжилттай хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд мониторинг хийж, тасралтгүй сайжруулж, Удирдлагын баг болон нэгжүүдийн ажиллах үндсэн зарчим, эрх үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлоход оршино.

ЗОРИЛГО

Эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь эрсдэл өгөөжийн харьцаатай уялдуулан бизнест учирч болох аливаа эрсдэлийг тодорхойлох, хэмжих, хянах үйл явцаар компанийн ашигт ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэн, хөрөнгийн өгөөжийг нэмэгдүүлэх явдал юм. Энэхүү үйл явц нь байгууллагын тасралтгүй ашигт ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой бөгөөд компанийн ерөнхий үзэл баримтлал, үнэ цэнд нийцтэй удирдлагын тогтолцоог амжилттай хэрэгжүүлэн, тасралтгүй сайжруулна.

Эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлснээр бизнесийн эрсдэлийн орчныг тасралтгүй хянах, сайжруулах боломжийг бий болгож, ажилтнуудын эрсдэлийн талаарх ойлголт, мэдлэгийг сайжруулан, удирдлагын түвшинд стратегийн оновчтой шийдвэр гаргах, бизнесийн зорилго, зорилтыг дэмжихэд болон бизнест тулгарах алдагдал, хохирол, хор хөнөөлөөс урьдчилан сэргийлэхэд тусалдаг.

Эрсдэлийн удирдлагын зарчим

- Үнэт зүйлийг бий болгох ба хамгаалах,
- Засаглалын зохистой бүтцийг хэрэгжүүлэх,
- Байгууллагын үйл явцын салшгүй хэсэг байх,
- Шийдвэр гаргалтын нэг хэсэг байх,
- Ил тод ба оролцоог хангасан байх,
- Эрсдэлийн соёлыг төлөвшүүлэх,
- Тасралтгүй сайжруулах.

Эрсдэлийн удирдлагын засаглал

Говь ХК-ийн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь засаглал, хэрэгжүүлэлт гэсэн үндсэн хоёр түвшин бүхий "Гурван давхар хамгаалалтын шугам"-аар зохицуулагддаг.

Эрсдэлийн засаглалын үүрэг хариуцлага болон нэгдсэн хяналтыг хэрэгжүүлэх нь ТУЗ-ийн үндсэн зорилгуудын нэг юм. Иймд компанид эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэгч нь ТУЗ, түүний дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хороо байна.

Компанид эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг хэрэгжүүлэгч нь эрсдэлийн удирдлагын баг байх бөгөөд Гүйцэтгэх захирал багийн бүрэлдэхүүнийг томилно. Эрсдэлийн менежер нь эрсдэлийн удирдлагын багийн гишүүн байх бөгөөд нэгжийн удирдлагууд нь эрсдэлийг хариуцагч байна гэж тус бодлогод заасан байдаг. Манай компанийн эрсдэлийн удирдлагын багийг компанийн удирдах албан тушаалтнууд бүрдүүлж байгаа бөгөөд Тогтвортой хөгжлийн хэлтсийн дарга ахлан ажиллаж, эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд эрсдэл хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээний дагуу улирал бүр хянах байдлаар эрсдэлийг удирддаг бөгөөд үр дүнгээ Эрсдэл, аудитын хороонд тайдагнадаг.

Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц, зохион байгуулалт

Эрсдэлийн хүлээн зөвшөөгдөх хэм хэмжээ

Компанийн үйл ажиллагааг явуулахад хүлээн зөвшөөрөгдөх эрсдэлийн түвшинг илэрхийлэх бөгөөд жил бүр Эрсдэл, аудитын хорооос эргэн хянаж, шинэчилдэг. Эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөгдөх хэмжээг эрсдэлийн төрлөөр, хүлээн зөвшөөрөгдөх эрсдэлийн түвшнийг дулааны матрицын аргаар (чанар) болон эрсдэлийг хэмжих индикатор үзүүлэлтээр (тоон) тодорхойлно.

Стратегийн эрсдэл	Компанийн хэрэгжүүлэх санаачилгууд үр ашиггүй, бүтээмжгүй болох эрсдэлийг дунд хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө.
Нийцлийн эрсдэл	Компанийн зайлшгүй дагаж мөрдөх, хууль эрхзүйн болон компанийн дүрэм, журам, заавар, шаардлагуудыг санаатайгаар, зориудаар зөрчихийг хатуу хориглоно. Үүнээс үүдэх эрсдэлийг үл хүлээн зөвшөөрнө .
Санхүүгийн эрсдэл	Компанийн санхүүгийн тогтворгүй байдалтай холбоотой эрсдэлийг дунд хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө.
Үйл ажиллагааны эрсдэл	Компанийн үйл ажиллагааны эрсдэлийг нь бага хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө. Мэдээллийн технологийн эрсдэлийг маш бага хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө. Ёс зүйгээс үүдэн гарах эрсдэлийг маш бага хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө. Санаатайгаар болон зориудаар ёс зүйн дүрмийг зөрчсөн бол компани ямар ч тохиолдолд үл хүлээн зөвшөөрнө .
Давагдашгүй эрсдэл	Давагдашгүй хүчин зүйлээс үүсэх эрсдэлийг дунд хэмжээнд хүлээн зөвшөөрнө.

Бизнесийн тасралтгүй үйл ажиллагаа

Говь ХК нь 2022 онд “Бизнесийн тасралтгүй үйл ажиллагааны бодлого”, “Бизнесийн тасралтгүй үйл ажиллагааны журам”-ыг боловсруулан батлуулав.

Энэхүү журмын зорилго нь компанийн бизнесийн үйл ажиллагаанд учирч болох аливаа нөлөөлөх хүчин зүйл, давагдашгүй хүчин зүйл, цар тахлын үед авах шаардлагатай арга хэмжээг боловсронгуй болгон, хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох ажиллагааг түргэн шуурхай зохион байгуулах, нөөцийн бэлэн байдлыг хангаж, үйл ажиллагааны тасралтгүй байдлыг хадгалах, нөхөн сэргээхэд чиглэсэн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Говь ХК нь дээрх баримт бичгүүдийг боловсруулан батлуулж, цаашид голлох эрсдэлүүдэд бизнесийн тасралтгүй үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулахаар зорьж ажиллаж байна.

Байгууллага тасралтгүй үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг амжилттай хэрэгжүүлэхийн тулд эрсдэлийн удирдлагыг хүлцэх чадвартай уялдуулан удирдаж хэвших нь чухал юм. Учир нь бизнесийн тасралтгүй ажиллагааны төлөвлөгөө нь эрсдэлийн удирдлага, хүлцэх чадвар нь тус тусдаа хэрэгжих ойлголт бус бөгөөд харилцан бие биедээ уялдаатай байдаг байна. ISO22301 бизнесийн тасралтгүй ажиллагааны менежментийн явцад бизнес хэрхэн ажилладаг, алдаа дутагдал хаана гарч болох талаар тодорхой ойлголтыг бий болгож, сайжруулах цэгүүдийг тодорхойлж чадна.

ЭРСДЛИЙН УДИРДЛАГЫН 2023 ОНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Баримт бичиг

Говь ХК нь эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоогоо улам бататган сайжруулж, "ISO/IEC31000:2018" стандарт, "Хамгаалалтын гурван шугам" загвар, олон улсын мэргэжлийн байгууллагын зөвлөмж зэрэг олон улсын тэргүүн туршлагын дагуу байгууллагын баримт бичгүүддээ өөрчлөлт оруулах үндэслэлийг тодорхойлж, "Эрсдэлийн удирдлагын бодлого", "Эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх журам"-даа холбогдох сайжруулалтуудыг хийн, шинэчлэн батлуулав.

Эрсдэлийн удирдлагын баг

Эрсдэлийн удирдлагын шинэчилсэн журмын дагуу эрсдэлийн мониторингийг жилд 2 удаа хийж байхаар өөрчлөн, байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын үйл ажиллагааг 2023 оны 1-р улирлын Эрсдэл аудитын хорооны хурлаар хэлэлцүүлэн хагас жилээр тайлагнахаар болж, шийдвэрийн дагуу тайлагнан ажиллалаа. Эрсдэлийн удирдлагын багийн бүрэлдэхүүний хувьд байгууллагын бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлтийн дагуу тухай бүр томилгоог шинэчлэн батлуулсан.

Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны хэрэгжилт

Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын календарийн дагуу нийт газар, үйлдвэр, нэгжүүд учирч болзошгүй эрсдэлүүдээ тодорхойлох, үнэлэх, удирдах, хяналт мониторинг хийх, тайлагнах буюу тогтолцооны үе шатуудыг бүрэн хэрэгжүүлж, эрсдэлээс үүсэх үр нөлөөг хамгийн бага түвшинд байлгахад удирдан ажилласаар байна.

Эрсдэлийн аппетит болон хүлцэх чадвар

Энэ оны хувьд байгууллагын хэмжээнд нийт нэгжүүд эрсдэлийн удирдлагыг үр дүнтэй байлгаж, сайжруулах зорилгоор "Эрсдэлийн аппетит" болон "Хүлцэх чадвар"-ыг олон улсын ахисан түвшний арга, аргачлалд тулгуурлан, бүртгэлтэй эрсдэл бүрийн хэмжих үзүүлэлтийг тогтоож, холбогдох хүлцэх чадварын босго утгуудыг зааж өгсөн.

Эрсдэлийн соёлыг түгээн дэлгэрүүлэх

Эрсдэлийн удирдлагын соёлын төлөвшүүлэх зорилгын хүрээнд 2023 онд байгууллагын "Эрсдэлийн удирдлагын баг" болон нийт "Эрсдэл хариуцагч" нарт эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий ойлголт, аргазүйн сургалтыг тус тус зохион байгуулав.

Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын шинэчилсэн календарийн дагуу эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны үе шат бүрийг үр дүнтэй гүйцэтгэхэд дэмжлэг болох үүднээс эрсдэл хариуцагч нарт Эрсдэлийн удирдлагын багаас тухай бүр тухайн газар, үйлдвэр, нэгжийн эрсдэл бүр дээр газар дээр болон зайнаас ойлголт болон аргазүйн зөвлөгөөг өгч, хэрхэн удирдах амжилттайгаар хамтран ажиллалаа.

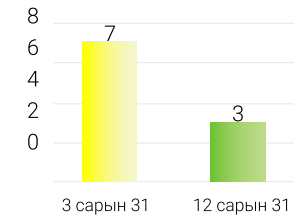
Нийт ажилтны эрсдэлийн удирдлагын талаарх мэдлэг ойлголтыг бататгаж, түгээх зорилгоор байгууллагын дотоод сүлжээнд "Эрсдэлийн удирдлага" гэсэн цэсийг нэмж, мэдээлэл зөвлөмжөөр ханган, ажил үүргээ гүйцэтгэх явцад эрсдэл бүхий нөхцөл байдал эсвэл ирээдүйд эрсдэл учруулж болох нөхцөл анзаарагдсан үед эрсдэлийн тухай мэдээлэх сувгийг зааж өгсөн.

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГЫН ҮР ДҮН

2023 оны 1-р сарын байдлаар удирдах арга хэмжээ авах шаардлагатай **432** эрсдэл (2022 оны мониторингоор үлдсэн нийт 239 эрсдэл, 2023 оны эхэнд эрсдэлийн үнэлгээгээр шинээр бүртгэгдсэн 193 эрсдэл) байсан бөгөөд дундаж оноо нь 7 буюу **ДУНД** түвшинд байв. Тайлант хугацааны туршид бид эрсдэлийн дундаж оноог оны эцэс гэхэд **БАГА** түвшинд хүргэнэ гэсэн зорилттой ажилласан.

		Үр нөлөө					Эрсдэлийн түвшин	Тоо	Эзлэх %
		Маш бага	Бага	Дунд	Их	Маш их			
		1	2	3	4	5			
Магадлал	Маш их	5	8	15	17	0	1	0.23%	
	Их	4	12	20	16	9	0	12.27%	
	Дунд	3	33	24	41	8	3	43.52%	
	Бага	2	41	22	17	12	6	28.70%	
	Маш бага	1	66	23	27	7	4	15.28%	
Нийт							432	100%	

2023 оны эрсдэлийн мониторингийн арга хэмжээ:

Эрсдэл удирдах хариу арга хэмжээний төлөвлөлт боловсруулан хэрэгжүүлж, үүн дээр эхний хагас жилийн эрсдэлийн үнэлгээгээр шинэ эрсдэлүүд нэмэгдэн 2023 оны 4-р улирлын эцэс гэхэд нийт 554 эрсдэл бүртгэлтэй байснаас 246 эрсдэлийг бусад эрсдэлд нэгтгэж, 69 эрсдэл бүрэн хаагдаж, 239 эрсдэл болж буурсан бөгөөд дундаж оноо нь 3 буюу БАГА түвшинд байна.

ГЭНЭТИЙН ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Байгууллагын хэмжээнд 2023 онд нийт 4 удаагийн гэнэтийн эрсдэлийн үнэлгээ хийгдэн Эрсдэлийн удирдлагын багаар хуралдаж хэлэлцсэн. Үүнд:

1. Зуны улиралд үер усны эрсдэл улсын хэмжээнд нүүрлэн, Говь ХК-ийн объектууд эрсдэл бүхий бүст байсан тул холбогдох эрсдэлийн үнэлгээг хийн, сэргийлэх хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллаж, эрсдэлийг ямар нэгэн хохиролгүйгээр даван гарсан.
2. Амьтны эрхийг хамгаалах байгууллагаас (PETA) Монголын ноос ноолуурын үйлдвэрүүдийн нэрийг цохон ямаа самнах үйл ажиллагааг шүүмжилсэн нийтлэлийг 7-р сард нийтэлсэн. Үүнтэй холбогдуулан Говь ХК-нд учирч болох нөлөөллийг үнэлэн, хэлэлцсэн.
3. Хүйтний улирал эхэлсэн үеэр Хятад улсад томуу, вирусын халдварт өвчлөлийн тоо нэмэгдэж эхэлсэн бөгөөд үүнтэй холбогдуулан эрсдэлийн үнэлгээ хийн, мэдээлэл бэлтгэж Эрсдэлийн удирдлагын баг болон Эрсдэл хариуцагч нарт мэдээлэл хүргэсэн.
4. Өвлийн улирлын эрчим хүчний оргил ачааллын үеэр буюу 2023 оны 12-р сард ОХУ-с Монгол улс руу нийлүүлэх эрчим хүчний тасалдал үүсэх магадлал бий болсонтой холбогдуулан эрсдэлийн үнэлгээ хийж, холбогдох газар, үйлдвэр, нэгжүүд Эрчим хүчний хэмнэлтийг төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажилласан.

НИЙЦЛИЙН УДИРДЛАГА

Говь ХК нь бизнесийн үйл ажиллагаагаа хууль дээдлэх, шударга байх, хариуцлагатай байх, ил тод нээлттэй байх, ёс зүйтэй байх зарчмыг баримтлан явуулдаг бөгөөд тогтвортой хөгжлийн бодлого, зорилтод ёс зүйн нийцлийг тодотгон тусгаж, энэ хүрээнд авч буй арга хэмжээг нийцлийн удирдлагаар зохицуулдаг. Нийцлийн удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх нь ажилтан, харилцагч болон дотоод гадаад хөрөнгө оруулагчдын итгэл үнэмшлийг бэхжүүлж, учирч болохуйц эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх ач холбогдолтой.

Манай компани 2022 оны 4 сард Комплаенсын бодлого, зорилтуудыг батлан, 2022 оны 8 сард Ёс зүйн кодоо шинэчлэн баталсан билээ. Говь ХК-ийн ёс зүйн код дараах зарчмуудыг агуулдаг:

2022 ОНЫ ОНЦЛОХ АЖЛУУД

- “Шүгэл үлээх тогтолцооны үйл ажиллагааны журам”, “Ёс зүйн кодын хэрэгжилтийг зохицуулах журам”-ыг шинэчлэн батлуулав.
- “Ёс зүйн код” болон холбогдох журмуудын мэдлэг, ойлголт өгөх 849 хүн/цагийн сургалт оров.
- Нийцлийн менежер болон Ёс зүйн хорооны гишүүд мэдлэг, ур чадвар сайжруулах сургалтуудад хамрагдав.
Компанийн “Шүгэл үлээх систем”-ийг шинэчлэв.
- Ёс зүйн хорооны сонгууль зохион байгуулж, хороог 13 гишүүний бүрэлдэхүүнтэйгээр шинэчлэв.
- Ёс зүйн код, Шүгэл үлээх тогтолцооны танилцуулга, гарын авлагыг ажилтнуудад хүргэв.
Нийт 43 баримт бичигт нийцлийн хяналт хийв.

ШҮГЭЛ ҮЛЭЭХ УДИРДЛАГЫН ТОГТОЛЦОО

Говь ХК 2022 онд байгууллагын үйл ажиллагааны ёс зүйн доголдлыг эрт үед нь илрүүлэх гарч болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, засаж сайжруулах, ажилтны байгууллагадаа итгэх итгэлийг бэхжүүлэх зорилгоор “Шүгэл үлээх удирдлагын тогтолцоо”-г нэвтрүүлж, шүгэл үлээх системийг <http://info.gobi.mn/whistleblowing> ашиглалтад оруулсан.

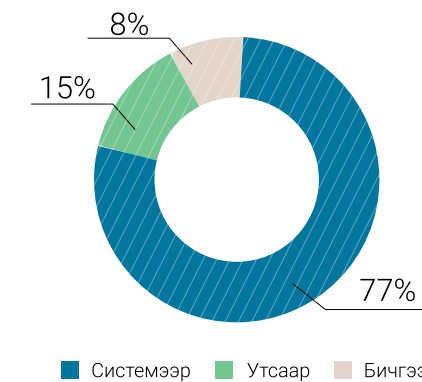
Дээрх системд ирсэн мэдээллийг хамрах хүрээнээс нь шалтгаалан Төлөөлөн удирдах зөвлөл, Нэр дэвшүүлэх хороо, Ёс зүйн хороо шууд хүлээн авч, аливаа ёс зүйн зөрчлийг илрүүлэх, шийдвэрлэх, урьдчилан сэргийлэх, сайжруулах, шударга тогтолцоог ханган ажиллахаар зохицуулагдсан.

Ёс зүйн хорооны баг нь нийт ажилтны төлөөллөөс нээлттэй сонгуулийн зарчмаар сонгогдсон, тал бүрийн мэдлэг, ур чадвар, туршлага бүхий ажилтнуудаас бүрдсэн. Ингэснээр олон талт ялгаатай байдлыг эрхэмлэж ёс зүйн хэм хэмжээг түгээн нийт ажилтнуудад илүү нээлттэй ойр байх нөхцөл бүрдсэн.

Цаашид Ёс зүйн хороо болон Шүгэл үлээх тогтолцооны үйл ажиллагааг сайжруулах, хянах ба нийт ажилтнуудад ёс зүйн хэм хэмжээг таниулах ажлуудыг тогтмол хийхээр төлөвлөж байна.

2022.11-2023.12 сарын хооронд шүгэл үлээх системд нийт 74 шүгэл ирсэн бөгөөд 100% шийдвэрлэн ажиллав.

Шүгэл үлээх системд ирсэн зөрчлүүдийг хүлээн авсан суваг, төрөл болон шийдвэрлэсэн байдлаар авч үзвэл:

1. Ёс зүйн хороо, Нэр дэвшүүлэх хорооноос зөвлөмж, шийдвэр хүргэгдсэн	48	65%
2. Байгууллагын холбогдох газар нэгж болон шууд удирдлагад шилжүүлсэн	10	14%
3. Хуулийн байгууллагад шилжүүлсэн	1	1%
4. Өөрийн хүсэлтээр буцаасан	4	5%
5. Нотлох баримт хангалтгүй гэж буцаасан	7	9%
6. Хүлээгдэж байгаа	4	7%
Нийт	74	100%

ЧАНАРЫН УДИРДЛАГА

Говь ХК нь түүхий эдийг малчдын гараас хүлээн авахаас эцсийн бэлэн бүтээгдэхүүн хүртэлх бүхий л шат дамжлагад 230 үзүүлэлтээр чанарын шалгалтыг хийж, технологийн горимыг чанд мөрдөн, бүтээгдэхүүнээ үндэсний болон олон улсын стандартын шаардлагын дагуу үйлдвэрлэж, баталгаажуулан дотоод, гадаад, онлайн сувгаар хэрэглэгчдэд хүргэдэг.

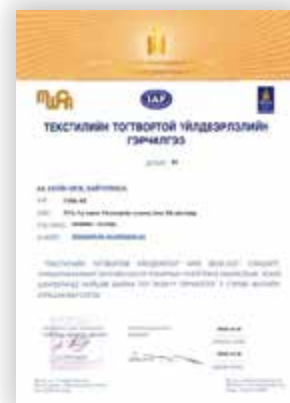
Бид хэрэглэгчдийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэхээр үйлдвэрлэлийн шат дамжлага бүрдээ чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэн, үндэсний 85 MNS стандарт, компанийн 18 бодлого, 6 дүрэм, 152 журам, технологийн горим, 47 ажлын заавар, зааварчилгаа, 14 гарын авлагыг мөрдөж, чанарын хяналт шалгалтыг 100% хийж, чанарын удирдлагын тогтолцоог тасралтгүй сайжруулан ажиллаж байна.

2023 оны 5-р сард ISO 9001:2015 стандартын баталгаажуулалтын аудитад орж гэрчилгээгээ гардан авсан. Говь ХК нь хэрэглэгчдэд стандартын шаардлагыг хангасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүргэж байгааг нотлон харуулж буй хэрэг юм.

Говь ХК-ийн Анхан шатны үйлдвэр нь 2023 онд Англи улсад төвтэй "Тогтвортой ноос ноолуурын эвсэл" буюу SFA байгууллагын "Цэвэр ноолуур боловсруулах зохистой дадал"-ын тохирлын үнэлгээнд 3 дахь удаагаа амжилттай хамрагдсан. Энэ нь анхан шатны үйлдвэртээ түүхий эд ангилах, угаах, самнах явцдаа хүний нөөцийн менежмент, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчиндоо ээлтэйгээр тогтвортой арга зарчмыг баримтлан үйлдвэрлэж буйгаа хэрэглэгчид, харилцагчдадаа нотлон харуулж буй хэрэг юм.

Текстилийн тогтвортой үйлдвэрлэлийг эрхлэхэд баримтлах үндсэн зарчим, шаардлагуудыг тогтоох, тэдгээрийг үнэлэх, баталгаажуулах MNS 6926:2021 "Текстилийн тогтвортой үйлдвэрлэл" Монгол улсын стандартын магадлан үнэлгээнд амжилттай оролцсон. Говь ХК-ийн үйл ажиллагааг байгальд ээлтэй, зөв засаглалтай, хүнд ээлтэй, нийгмийн хариуцлагатай, менежментийн зөв тогтолцоог үйлдвэрлэлийнхээ шат дамжлага бүрд бий болгон ажиллаж буйг ахин баталгаажуулав.

"Монголын хаан ширхэгт" тохирлын гэрчилгээ Говь ХК-ийн үйлдвэрлэж буй Самнасан ноолуур, Сүлжмэл бүтээгдэхүүнээр 2019 онд анхны гэрчилгээг гардан авч байсан бөгөөд 2023 онд нэхмэл бүтээгдэхүүний төрлийг нэмж 3 жилийн хугацаатай сунгуулсан.

Говь ХК-ийн үйлдвэрлэсэн ээрмэл утас нь Швейцарь улсын Цюрих хотод төвтэй OEKO-ТЕКС 100 байгууллагын "STANDARD 100 by OEKO-TEX" стандартын шаардлагыг хангаж олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн чанарын гэрчилгээг 2023 онд 4 дэх удаагаа сунгасан. Энэхүү гэрчилгээ нь хэрэглэгчдэд Говь ХК-ийн үйлдвэрлэсэн ээрмэл утас ямар нэг химийн хортой бодис агуулаагүй бөгөөд хүний эрүүл мэндэд аюулгүй, найдвартай гэдгийг дахин нотлон харуулж байна.

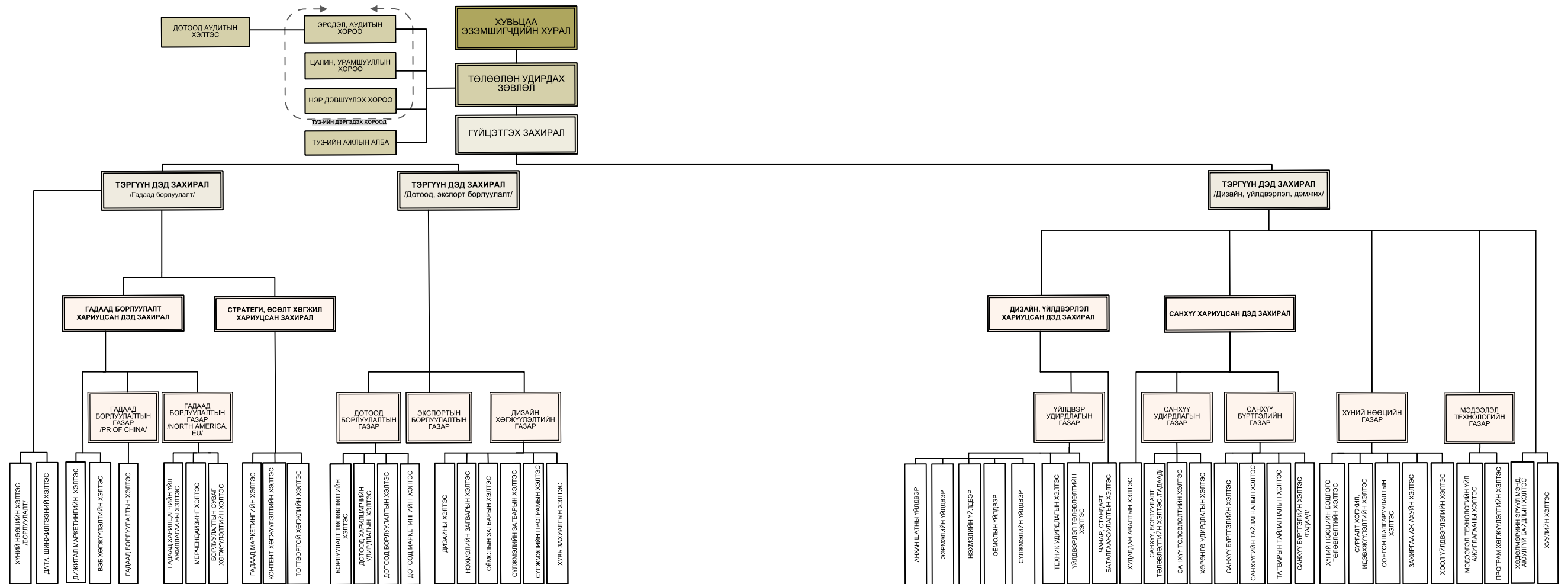
"Органик бүтээгдэхүүн" – Хөдөө аж ахуйн тэнхимээс олгогддог бөгөөд Н-1,02,03,57 зэрэг өнгүүдээр хийсэн сүлжмэл, оёмол нэхмэл бүтээгдэхүүнүүд нь үйлдвэрлэлийн менежмент, чанарын үзүүлэлтүүд нь органик хөдөө аж ахуйн гарагтай бүтээгдэхүүнд тавигдах шалгуурыг хангаж авч байсан бол 2023 онд 1000 өнгийг шинээр нэмж 2 жилээр сунгасан.

Говь ХК-ийн түүхий эдийн агуулах нь Хөдөө аж ахуйн биржийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангаж АГУУЛАХЫН ИТГЭМЖЛЭЛ-ийг 07/21/2023- 07/21/2026 хүртэл 3 жилийн хугацаатай амжилттай сунгасан.

ГОВЬ ХК-ИЙН БҮТЭЦ

- Газар - 10
- Хэлтэс - 42
- Үйлдвэр - 5

КОМПАНИЙН БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТАД ГАРСАН ГОЛ ӨӨРЧЛӨЛТҮҮД

Дээд шатны удирдлага:

- Борлуулалт хариуцсан Тэргүүн дэд захирлын ажлын байрыг Гадаад борлуулалт болон Дотоод, экспорт борлуулалт хариуцсан 2 чиг үүргээр тусад нь салгасан.
- Стратеги, өсөлт хөгжил хариуцсан захирлын шууд удирдлагад Гадаад маркетингийн хэлтэс, Контент хөгжүүлэлтийн хэлтэс, Тогтвортой хөгжлийн хэлтсийг шилжүүлсэн.
- Санхүү хариуцсан дэд захирлын шууд удирдлагад Худалдан авалтын хэлтсийг шилжүүлсэн.

Дотоод борлуулалтын газар:

- Дотоод харилцагчийн үйл ажиллагааны хэлтэстэй болсон.

Экспортын борлуулалтын газар:

- Экспортын борлуулалтын хэлтсийг Экспортын борлуулалтын газар болгосон.

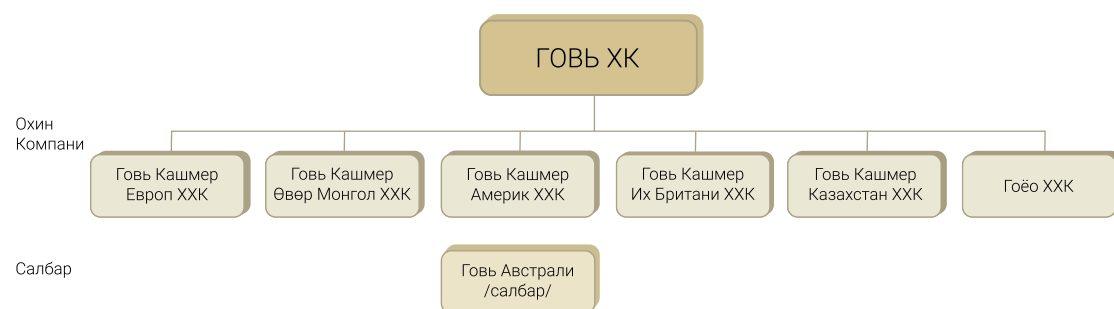
Гадаад борлуулалтын газар:

- Гадаад борлуулалтын Хүний нөөцийн хэлтсийг нийт борлуулалт хариуцсан Хүний нөөцийн хэлтэс болгож чиг үүргийг өөрчилсөн.

Хүний нөөцийн газар:

- Шинээр хоол үйлдвэрлэлийн хэлтэстэй болсон.
- Захиргаа аж ахуйн хэлтсийг Хүний нөөцийн газрын харьяанд шилжүүлсэн.

ГОВЬ ГРУППИЙН БҮТЭЦ

ГОВЬ ГРУППИЙН БҮТЦЭД ОРСОН ӨӨРЧЛӨЛТ

2023 оны 8-р сарын 11-ний ТУЗ-ийн хурлын шийдвэрээр Бүгд Найрамдах Казахстан Улсад охин компани байгуулсан.

ОХИН КОМПАНИ, САЛБАРЫН МЭДЭЭЛЭЛ

№	Охин компанийн нэр	Байршил	Үйл ажиллагааны чиглэл
1	Говь Кашмер Европ ХХК	Герман улс, Шонефелд хот	Худалдаа үйлчилгээ
2	Говь Кашмер Өвөр Монгол ХХК	Хятад улс, Эрээн хот	Худалдаа үйлчилгээ
3	Говь Кашмер Америк ХХК	АНУ, Лос Анжелес	Худалдаа үйлчилгээ
4	Говь Кашмер Их Британи ХХК	Их Британи улс, Лондон хот	Худалдаа үйлчилгээ
5	Говь Кашмер Казахстан ХХК	Казахстан улс, Алматы хот	Худалдаа үйлчилгээ
6	Гоёо Кашмер ХХК	Монгол улс, Улаанбаатар хот	Үйлдвэрлэл, Худалдаа үйлчилгээ
№	Салбарын нэр	Байршил	Үйл ажиллагааны чиглэл
1	Говь Австрали	Австрали улс, Сидней хот	Худалдаа үйлчилгээ

МЕНЕЖМЕНТ БАГИЙН УДИРДЛАГУУД

Цагаачийн БААТАРСАЙХАН
Гүйцэтгэх захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 17 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 50,000 ширхэг (0.006%)

Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд: 51.73%

Цогтгэрэлийн ОРГИЛБОЛД
Тэргүүн дэд захирал /Гадаад борлуулалт/

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 4 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд: 51.73%

Гантөмөрийн АНУДАРЬ
Экспортын борлуулалт хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 9 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 800 ширхэг (0.0001%)

Оюунчимэгийн ЦЭНГЭЛ
Дизайн хөгжүүлэлт хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 8 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 800 ширхэг (0.0001%)

Батчулууны АРИУНАА
Тэргүүн дэд захирал /Дотоод, экспорт борлуулалт/

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 11 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 1,000 ширхэг (0.0001%)

Батсүхийн ЭНХМАНДАХ
Тэргүүн дэд захирал /Дизайн, үйлдвэрлэл, дэмжих/

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 2 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Дүйхэржавын СОДГЭРЭЛ
Санхүү бүртгэл хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 13 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 800 ширхэг (0.0001%)

Ариунтулгын УДВАЛ
Санхүү удирдлага хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 8 сар

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Баатарсайханы АМАРСАЙХАН
Стратеги, өсөлт хөгжил хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 4 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 1,000 ширхэг (0.0001%)

Нэгдмэл сонирхолтой хуулийн этгээд: 51.73%

Отгонтөгсийн МИШЭЭЛ
Гадаад борлуулалт хариуцсан дэд захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 7 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 1,000 ширхэг (0.0001%)

Баяраагийн ЭРДЭНЭ
Мэдээлэл технологи хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 4 сар

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Цогтбаярын ЦАСЧИХЭР
Хуулийн хэлтсийн дарга

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 10 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 1,000 ширхэг (0.0001%)

Батсуурийн БОЛОРМАА
Дизайн, үйлдвэрлэл хариуцсан дэд захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 17 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 1,000 ширхэг (0.0001%)

Дэмбэрэлнямын СОЁЛМАА
Хүний нөөц хариуцсан захирал

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 2 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

Мөнхбатын СЭЛЭНГЭ
Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 7 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: 500 ширхэг (0.0000%)

Цэвэлдоржийн УРАНЧИМЭГ
Дотоод аудитын хэлтсийн дарга

Говь ХК-д ажиллаж буй хугацаа: 12 жил

Говь ХК-ийн хувьцааны эзэмшил: Хувьцаа эзэмшдэггүй.

МЕНЕЖМЕНТ БАГИЙН УДИРДЛАГУУДЫН ЦАЛИН, УРАМШУУЛАЛ

Гүйцэтгэх захирлын цалин, урамшуулал

Компанийн гүйцэтгэх удирдлагыг Гүйцэтгэх захирал хэрэгжүүлдэг. Гүйцэтгэх захирлын цалин, урамшуулал нь компанийн санхүү, үйл ажиллагааны үр дүн болон ажлын гүйцэтгэл, ур чадварын үнэлгээтэй уялдсан байх бөгөөд цалин, урамшууллын хэмжээ, түүнийг олгох зарчмыг ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин, урамшууллын хороо тогтоодог.

Гүйцэтгэх захирлын эрх үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлсон Менежментийн гэрээний нөхцөлийг ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хороо боловсруулан, гэрээний агуулгыг ТУЗ-ийн хурлаар баталдаг бөгөөд 2023 оны 8-р сард ТУЗ-өөс Гүйцэтгэх захиралтай Менежментийн гэрээг шинэчлэн байгуулсан.

Менежмент багийн удирдлагуудын цалин, урамшуулал

Гүйцэтгэх захирлаас бусад Менежмент багийн удирдлагуудын цалин, урамшуулал, түүнийг олгох шалгуур үзүүлэлтийг Цалин, урамшууллын бодлогын хүрээнд нь Гүйцэтгэх захирал тогтоодог. Харин ТУЗ-ийн дэргэдэх нэгжүүд болох ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга болон Дотоод аудитын хэлтсийн даргын цалинг ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын саналыг үндэслэн ТУЗ тогтоодог.

Менежмент багийн удирдлагууд нь ТУЗ-ийн гишүүний үүргийг давхар гүйцэтгэж байгаа тохиолдолд ТУЗ-ийн гишүүний цалинг авах ба хангамж, урамшууллыг давхар авахгүй байх зарчмыг Цалин урамшууллын хороо тогтоосон.

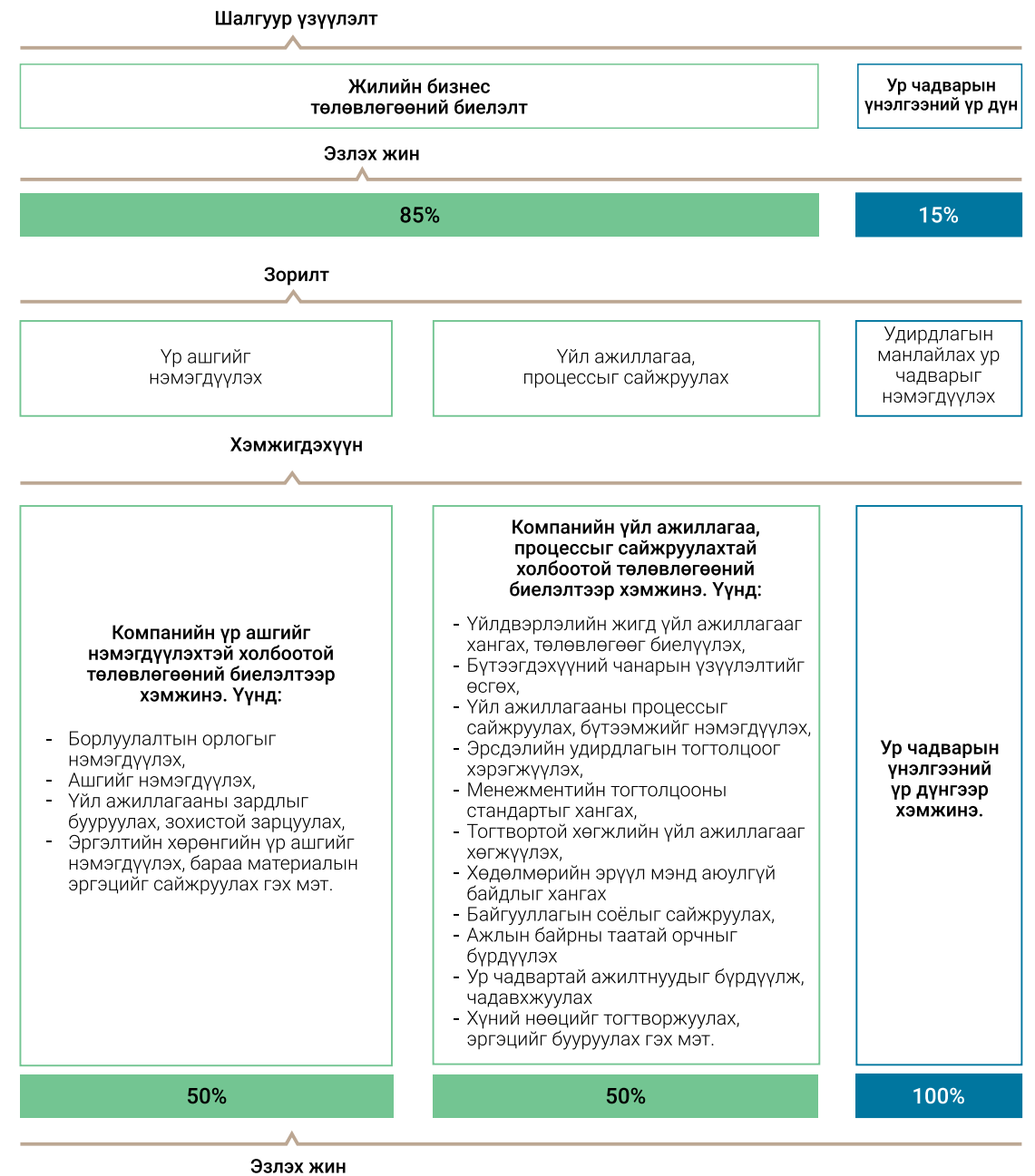
Цалингийн бүтэц

Үзүүлэлт	Эзлэх жин
Үндсэн цалин Гүйцэтгэлээс хамаарсан нэмэгдэл цалин /KPI/ <ul style="list-style-type: none"> Компанийн борлуулалт, ашгаас хамаарсан үзүүлэлт Тухайн ажилтны төлөвлөгөөт ажлын гүйцэтгэлийн үзүүлэлт Хариуцсан газар нэгжийн хүний нөөцийн эргэцийн үзүүлэлт 	Албан тушаалын чиг үүргээс хамаарна.

Урамшууллын зарчим

Говь ХК-д мөрдөгдөж буй Цалин урамшууллын бодлого, Үр дүнгийн урамшуулал олгох журмын дагуу компанийн санхүү үр дүнгийн гүйцэтгэлээс хамааран тухайн жилийн бизнес төлөвлөгөөний борлуулалтын гүйцэтгэл, цэвэр ашгийн гүйцэтгэлийн тодорхой шалгуурыг хангасан үед урамшууллыг олгодог.

Гүйцэтгэх захирлын ажлын үр дүнг дүгнэх үзүүлэлт

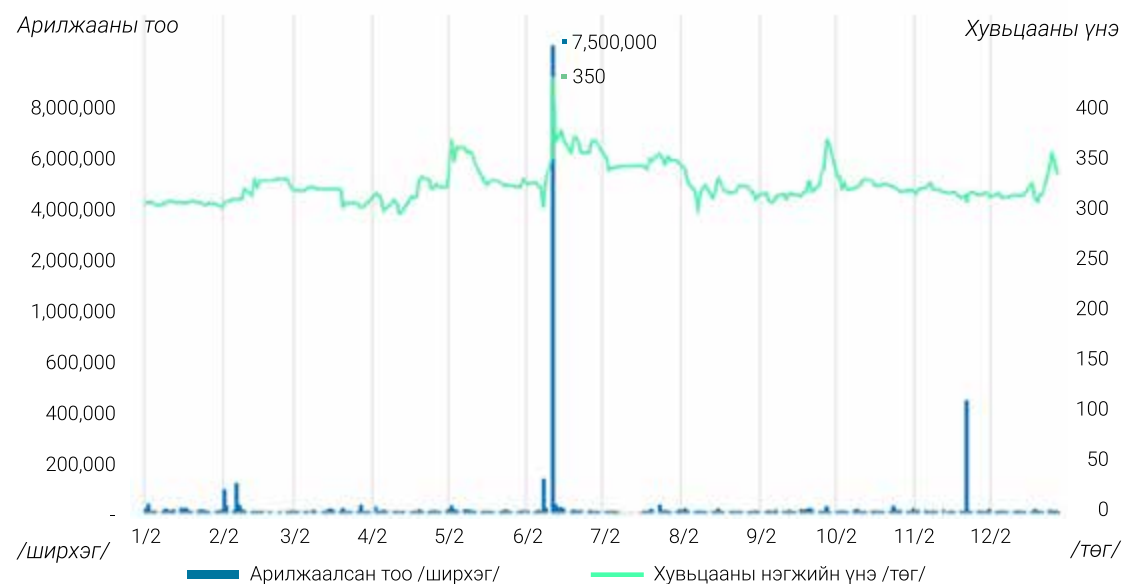
Менежмент багийн удирдлагуудын хувьд ажлын байрны чиг үүрэгтэй уялдан ажлын үр дүнг дүгнэх үзүүлэлтийн зорилтыг хэмжих хэмжигдэхүүн болон эзлэх жин өөр өөр байдаг.

2023 ОНЫ ЦАЛИН, УРАМШУУЛАЛ

	2022 он	2023 он	Өөрчлөлт %
Менежмент багийн цалин, урамшуулал			
Цалин	1,282,495	1,755,628	36.9%
Урамшуулал	98,056	56,000	-42.9%
НДШ	186,153	244,329	31.3%
Дүн	1,566,703	2,055,957	31.2%

КОМПАНИЙН ХУВЬЦААНЫ АРИЛЖААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

Говь ХК-ийн зах зээлийн үнэлгээ 2023.12.31-ний өдрийн хаалтын ханшаар 213,430,978,875 төгрөг байна. Жилийн арилжааны мэдээллийг графикаар үзүүлэв.

52 ДОЛОО ХОНОГИЙН ХУВЬЦААНЫ АРИЛЖААНЫ ХАНШ

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2022 он	2023 он	Өөрчлөлт %
ГАРГАСАН ХУВЬЦААНЫ ТОО /ширхэг/	780,112,500	780,112,500	-
ХУВЬЦААНЫ ҮНЭ /төгрөг/			
Хаалтын үнэ	248.32	273.59	10.2%
Хамгийн их үнэ	311.50	350.00	12.4%
Хамгийн бага үнэ	242.73	240.69	-0.8%
Дундаж үнэ	272.19	263.90	-3.0%
АРИЛЖААЛАГДСАН ТОО /ширхэг/			
Хамгийн их /өдөрт/	1,234,986	7,500,000	507.3%
Хамгийн бага /өдөрт/	392	179	-54.3%
Дундаж /өдөрт/	30,702	62,704	104.2%
Нийт	7,552,604	15,676,081	107.6%
АРИЛЖААНЫ ҮНИЙН ДҮН /төгрөг/			
Хамгийн их /өдөрт/	336,411,123	2,625,000,000	680.3%
Хамгийн бага /өдөрт/	107,018	52,805	-50.7%
Дундаж /өдөрт/	8,519,435	18,985,172	122.8%
Нийт	2,095,780,903	4,746,292,927	126.5%
ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ /төгрөг/	193,717,536,000	213,430,978,875	10.2%

НОГДОЛ АШИГ

Манай компани нь дотоодын зах зээлд байр сууриа хадгалах, улмаар зах зээлд эзлэх хувиа өсгөх, гадаад болон онлайн худалдааны зах зээлээ тэлэхийн тулд техник, технологио шинэчлэх, бүтээгдэхүүний чанарыг сайжруулах, үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэхээр чармайн ажиллахын зэрэгцээ хувьцаа эзэмшигчдийнхээ хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг тасралтгүй өсгөж, ногдол ашиг тогтмол тараах бодлогыг баримталдаг.

ТУЗ-өөс 2018 онд баталсан “Ногдол ашгийн журам”-ын 2-р бүлэгт ногдол ашгийн бодлогыг дараах байдлаар тодорхойлсон байдаг.

Хоёр. НОГДОЛ АШГИЙН БОДЛОГО

- Компанийн ногдол ашгийн бодлого нь Компанийн үйл ажиллагаа болон стратегийн бодлоготой уялдсан байна.
- Компани хувьцаа эзэмшигчдийн оруулсан хөрөнгийг зүй зохистой захиран зарцуулж, ногдол ашгийн хэмжээг зохистой түвшинд байлгах бодлоготой ажиллана.
- Компани нь Компанийн тухай хуулийн 47-р зүйл, Компанийн дүрмийн 8.12-д заасан ногдол ашиг хуваарилах нөхцөл хангагдсан тохиолдолд ногдол ашиг хуваарилна.
- Нэгж хувьцаанд хуваарилах ногдол ашгийн хэмжээг тухайн санхүүгийн жилийн татварын дараах цэвэр ашгийн хэмжээ, Компанийн богино болон дунд хугацааны стратегийн төлөвлөгөө, хөрөнгө оруулалтын хэрэгцээ шаардлага зэргийг үндэслэн ТУЗ тогтооно.
- Тухайн санхүүгийн жилд олсон цэвэр ашиг нь өмнөх жилийнхээс буураагүй тохиолдолд ногдол ашгийн хэмжээг бууруулахгүй байх бодлого баримтална.
- Ногдол ашгийг мөнгөн хэлбэрээр олгоно.
- Ногдол ашиг хуваарилсны дараа үлдэх ашгаас нийгэм, соёлын арга хэмжээ, үйлдвэр хөгжүүлэх сан байгуулж болно. Санг байгуулах асуудлыг ТУЗ шийдвэрлэнэ.

НОГДОЛ АШГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Ногдол ашиг зарласан он	Хувьцааны тоо /ширхэг/	Нэгж хувьцаанд зарласан ногдол ашиг /төгрөг/	Нийт зарласан ногдол ашгийн дүн /төгрөг/	НОГДОЛ АШИГ ТАРААЛТ	
1996	7,801,125	61.00	475,868,625		
1997	7,801,125	153.80	1,199,813,025		
1998	7,801,125	150.00	1,170,168,750		
1999	7,801,125	166.00	1,294,986,750	Говь ХК нь 2007 онд хувьчлагдсан бөгөөд түүнээс өмнөх жилүүдэд зарласан ногдол ашгийг компани дээрээ тарааж байна.	
2000	7,801,125	100.00	780,112,500		
2001	7,801,125	20.16	157,270,680		
2005	7,801,125	60.00	468,067,500		
2006	7,801,125	60.00	468,067,500		
2010	7,801,125	100.00	780,112,500		
2011	7,801,125	100.00	780,112,500	Компани дээрээ тараах болон ҮЦТХТ-өөр зуучлуулан хувьцаа эзэмшигчдийн үнэт цаасны хадгаламжийн дансанд шилжүүлэх аргыг хослуулан 100% тараасан.	
2012	7,801,125	125.00	975,140,625		
2013	7,801,125	130.00	1,014,146,250		
2014	7,801,125	140.00	1,092,157,500		
2015	7,801,125	140.00	1,092,157,500		
2016	7,801,125	200.00	1,560,225,000		
2017	7,801,125	220.00	1,716,247,500		
2018	780,112,500	6.80	5,304,765,000		
2019	780,112,500	-	-		Санхүүгийн үр дүнгээс шалтгаалан ногдол ашиг хуваарилаагүй.
2020	780,112,500	-	-		
2021	780,112,500	-	-		
2022	780,112,500	-	-		
2023	780,112,500	-	-		

2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГЭЭС НОГДОЛ АШИГ ХУВААРИЛАХГҮЙ ТУХАЙ

Говь ХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2024 оны 1-р сарын 26-ны өдрийн №1 тоот тогтоолын дагуу 2023 оны санхүүгийн үр дүн нь компанийн ногдол ашгийн бодлогын 2.3-т заасан ногдол ашиг олгох нөхцөлийг хангаагүй буюу санхүүгийн зохистой харьцааг хангахгүй байгаа тул ногдол ашиг хуваарилахгүй байхаар шийдвэрлэсэн.

ГОВЬ ХК БОЛОН ТҮҮНИЙ
ОХИН КОМПАНИУД

НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

2023 ОНЫ 12-Р САРЫН 31

ГОВЬ ХК БОЛОН ТҮҮНИЙ
ОХИН КОМПАНИУД

НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН БОЛОН
ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

ХАРААТ БУС АУДИТОР

Говь ХК-ийн Эрсдэл аудитын хороо нь хараат бус аудиторт тавигдах хараат бус байдлын болон мэргэшил, ажлын туршлага, бусад шалгуур үзүүлэлтийг тогтоож, уг шалгуур үзүүлэлтийг хангаж байгаа байдалд дүгнэлт хийн хараат бус аудиторын эрх, үүрэг, хариуцлага, аудиторт төлөх хөлсний хэмжээ, бусад гэрээний нөхцөлийн талаар санал боловсруулан ТУЗ-өөр шийдвэрлүүлэн батлуулдаг. Мөн хараат бус аудитын үйл ажиллагаанд нь хяналт тавихаас гадна удирдлагад өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийн биелэлтэд хяналт тавьж чиглүүлэн ажилладаг.

Говь ХК-ийн 2023 оны 12-р сарын 31-нээрх санхүүгийн тайланд Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК хөндлөнгийн аудит хийсэн. Гэрээний дүн 81,000 ам.доллар буюу 280,328,040 төгрөг.

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК нь олон улсын 4 том аудитын компанийн нэг бөгөөд 2013 онд Санхүүгийн зохицуулах хороонд Үнэт цаасны зах зээлд үйлчилгээ үзүүлэх Аудитын компаниар бүртгэгдсэн.

АГУУЛГА

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан	1
Нэгтгэсэн иж бүрэн орлогын тайлан	2
Нэгтгэсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	3
Нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	4
Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн тодруулгууд	5

2023 ОНЫ 12-Р САРЫН 31

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга	Д.Гэрэлмаа
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд	Ц.Баатарсайхан Д.Хулан Б.Амарсайхан Ц.Оргилболд Хидэо Савада
Хараат бус Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүд	Такэши Камбэ Д.Хүрэлбаатар А.Жаргалмаа
Нарийн бичгийн дарга	М.Сэлэнгэ
Харилцагч банкууд	Хаан Банк Голомт Банк Хас Банк Худалдаа Хөгжлийн банк Ариг Банк Америкийн Банк Корпораци Дойче Банк Эй Жи Хятадын Бүтээн Байгуулалтын Банк Корпораци
Албан хаягууд	Говь үйлдвэрийн байр, үйлдвэрийн гудамж Хан-Уул дүүрэг, 3 дугаар хороо Улаанбаатар-17062, Монгол улс
Хараат бус аудитор	КЭЙ ПИ ЭМ ЖИ АУДИТ ХХК Монгол улс, Улаанбаатар хот 14240, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо Энхтайваны өргөн чөлөө 17, Блю Скай Тауэр, 602 тоот

Гүйцэтгэх Удирдлагын Мэдэгдэл

Говь ХК-ийн удирдлага нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх, тайлагнах үүрэгтэй.

Говь ХК болон түүний охин компаниуд (шашид хамтад нь "Групп" гэх)-ын нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын дагуу бэлтгэгдсэн. Группийн удирдлага нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв илэрхийлсэн гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Группийн удирдлага нь Группийн санхүүгийн байдлыг үндэслэлтэй, үнэн зөв илэрхийлж чадах, санхүүгийн тайлангууд нь тодруулга 2-оос 4-т дурдсан шаардлагуудад нийцсэн гэдгийг баталгаажуулах боломжийг хангах зөв зохистой нягтлан бодох бүртгэлийг хөтөлж байгаа гэдгийг баталгаажуулах үүрэгтэй.

Мөн удирдлага нь Группийн эд хөрөнгийг хадгалан замгаалах, аливаа залуан ашиглан, зүй бус үйлдэлээ сэргийлэх, нийм үйлдэл гарвал илрүүлэхэд шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх ерөнхий үүрэгтэй.

Группийн удирдлага нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тохиромжтой бодлогыг сонгож, тууштайгаар хэрэглэж, үндэслэлтэй, нягт нямбай тосцоолол, үнэлэмж хийж, бүх холбогдох нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг мөрдсөн гэж үзэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг удирдлага шийдвэрийн дагуу зөвшөөрч батлав.

Д.Содгэрэл
Санхүү Бүртгэл/Хариуцсан Захирал

Улаанбаатар хот,
Монгол Улс

Онгоо: 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
 Монгол Улс, Улаанбаатар-14240,
 Сүхбаатар дүүрэг, 1 дугаар хороо,
 Энхтайвны өрлөг чөлөө 17,
 Било Скай Тауэр, 602 тоот

Утас : +976 7011 8101
 Факс : +976 7011 8102
 www.kpmg.com/mn

Хараат Бус Аудиторын Тайлан

Говь Хувьцаат Компанийн Хувьцаа Эзэмшигчид болон Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлд:

Дүгнэлт

Бид Говь ХК (цаашид "Толгой Компани" гэх) болон түүний охин компаниуд (цаашид хамтад нь "Групп" гэх)-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, нэгтгэсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан болон нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогууд ба бусад тайлбар мэдээллүүдийг агуулсан тодруулгуудаас бүрдсэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд зүдит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр, энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Группийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн гүйцэтгэл болон нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартууд (цаашид "СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартууд" гэх)-ын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн Үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт (цаашид "АОУС" гэх)-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу хүлээх үүрэг хариуцлагыг энэхүү тайлангийн *Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага* хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлийн Мэргэжлийн Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Дүрэм (Хараат Бус Байдлын Олон Улсын Стандарт үүнд хамаарна) (цаашид "НБЕЗОУС3-ийн Ёс зүйн Дүрэм" гэх) болон нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой Монгол Улс дахь ёс зүйн зохих шаардлагуудын дагуу Группээс хараат бус байж, НБЕЗОУС3-ийн Ёс Зүйн Дүрэм болон эдгээр ёс зүйн шаардлагуудад нийцүүлэн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөхөд хангалттай бөгөөд зохих үндэслэл болно гэдэгт бид итгэж байна.

Аудитын Гол Онцлох Зүйлс

Аудитын гол онцлох зүйлс гэдэг нь бидний мэргэжлийн үнэлэмжээр тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал ач холбогдол бүхий зүйлс юм. Бид нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр аудитын гол онцлох зүйлсийг бүхэлд нь авч үзсэн ба дүгнэлт гаргахдаа эдгээр асуудлуудад түс бүрчлэн тусдаа дүгнэлт гараагүй болно.

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК нь Монгол Улсын өмгөөлөгчид хариуцлагатай компани бөгөөд бэлтгэгчээр өмгөөлөгчид Аудит Үйлчилгээний компани болон KPMG International Limited-д харьяалагдах бие даасан гэрээг байгуулсан гэрээтэй KPMG-ийн олон улсын байгууллагад багтаж өгч, Бүт эрх мөхөөр хариуцдаг.

Аудитын Гол Онцлох Зүйлс, Үргэлжлэл

Борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлт

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 25.1, мөн Тодруулга 2.12-т тусгагдсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тодруулгуудыг харна үү.

Гол онцлох зүйлс	Тэдгээрийг шийдвэрлэсэн аудитын арга хэмжээ
Аудитын Олон Улсын Стандартад борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлттэй холбоотой залилангийн эрсдэл аливаа байгууллагад зайлшгүй байдаг гэж үздэг. Бид борлуулалтын орлого бодитоор үүссэн эсэхэд уг эрсдэлийг авч үзсэн ба уг эрсдэлийг удирдлагад үүсч буй төлөвлөсөн санхүүгийн үр дүнд хүрэх шахалтаас үүдэлтэй байж болно гэж тодорхойлсон.	Борлуулалтын орлогын хувьд гүйцэтгэсэн аудитын горимүүд: - Бид удирдлагын зүгээс борлуулалт болон борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөх үйл явцад хэрэгжүүлж буй хяналтууд, тэр дундаа борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлтийн оршин байх, үнэн зөв байх болон цаг хугацаанд нь бүртгэх зэрэг хяналтуудыг шалгасан. - Бид Группийн хэрэгжүүлсэн борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөх бодлогыг удирдлагатай ярилцлага хийх, борлуулалтын орлогыг хүлээн зөвшөөрч буй цаг хугацааг холбогдох стандартын шаардлагад нийцэж буй эсэхийг борлуулалтын гэрээнүүдээс түүвэр байдлаар сонгон ажил гүйлгээний хүргэлтийн нөхцөлүүдийг ойлгох үүднээс нягтлан шалгасан. - Борлуулалтын орлогыг зохих санхүүгийн жилд борлуулалтын гэрээний нөхцөлийн дагуу хүлээн зөвшөөрсөн эсэхийг шалгах үүднээс жилийн дуусгавар болох хугацааны үед хийгдсэн борлуулалтын ажил гүйлгээнүүдээс түүвэрээр сонгон авч бараа материалын зарлагыг илэрхийлэх баримтууд, борлуулсан бараа материалын хүргэлтийг худалдан авагч талаас хүлээн зөвшөөрсөн холбогдох баримт бичгүүдтэй тулган шалгасан. - Бид Группийн борлуулалтын тоо хэмжээ болон үнийн мэдээлэлд үндэслэн борлуулалтын орлогыг дахин тооцоолж үзсэн. - Бид Групп болон түүний худалдан авагч нарын хооронд хийгдсэн борлуулалтын ажил гүйлгээнд тулган баталгаажуулалт хийх гэх мэт аудитын горимтуудыг хэрэгжүүлсэн. - Бид тайлант жилийн дараа үед хийгдсэн борлуулалтын буцаалтууд болон худалдан авагч нь бодитой байсан эсэхийг шалгасан. - Бид орлого хүлээн зөвшөөрөх ердийн үйл явцаас гадуур борлуулалтын орлогын журналын бичилтүүд хийгдсэн эсэхийг шалгасан.
Дээрх зүйлстэй холбоотойгоор бид борлуулалтын орлого хүлээн зөвшөөрөлтийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн гол онцлох зүйл гэж авч үзсэн.	

Бусад Мэдээлэл

Удирдлага нь бусад мэдээллийн хувьд үүрэг, хариуцлага хүлээх юм. Бусад мэдээлэл гэдэгт жилийн тайланд орсон мэдээллийг хамруулж ойлгох ба нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон манай аудиторын тайлан үүнд хамаарахгүй болно.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь бидний дүгнэлт нь бусад мэдээллийг хамрахгүй бөгөөд үүнд бид ямар нэгэн баталгаажуулалт илэрхийлэхгүй юм.

Бусад мэдээлэлтэй уншиж танилцан, уг мэдээлэл нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан эсвэл аудитын явцад олж авсан бидний ойлголттой материаллаг хэмжээгээр нийцэхгүй эсвэл материаллагаар буруу илэрхийлэгдсэн зүйлс байгаа эсэхийг шалгах нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой бидний хүлээх үүрэг, хариуцлага юм. Хийж гүйцэтгэсэн ажлын хүрээнд бусад мэдээлэлд аливаа материаллаг буруу илэрхийлэл байна гэж үзвэл бид энэ талаар тайлагнах үүрэгтэй. Бусад мэдээлэлтэй холбоотойгоор бидэнд тайлагнах зүйлс байгаагүй.

Удирдлага болон Засаглах Эрх Мэдэл Бүхий Эггээдүүдийн Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайланд Хүлээх Үүрэг Хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын дагуу бэлтгэж, үнэн зөв толилуулах нь удирдлагын үүрэг хариуцлага юм. Алдаа, залыт ажиллагааны улмаас материаллагаар буруу илэрхийлэгдээгүй нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх үүрэг хариуцлагыг мөн удирдлага хүлээнэ.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлагын зүгээс Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхлэх чадамжийг үнэлэн, шаардлагатай гэж үзвэл тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулж, Группийг татан буулгах юм үү үйл ажиллагааг нь зогсоох эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаа бэлтгэх үүргийг Группийн удирдлага хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий эггээдүүд нь Группийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хүлээнэ.

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй нотолгоог олж авах, бидний дүгнэлтийг агуулж буй аудиторын тайланг танилцуулах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт хэдий ч АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь бүхий л материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Бүрүү илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох ба дангаараа эсвэл нийтдээ уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах мэдээлэл хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөхөөр хүлээгдэж байвал материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу аудит хийх үед мэргэжлийн үнэлэмж гаргах, мэргэжлийн үл итгэх үзлээр хандахыг аудитын ажлын явцад шаарддаг. Бид мөн:

- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийн үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах зэрэг явдлуудыг агуулсан байдаг тул залилангаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдааны улмаас үүсэх буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг.
- Группийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бус харин тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын үндэслэл болон холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн бид олж авсан нотолгоондос тулгуурлан Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа эрхлэх чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бүс байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Материаллаг тодорхой бүс байдал оршин байна гэж үзвэл бид аудиторын тайланд нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл энэхүү тодруулга нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Бид дүгнэлтээ аудиторын тайлан гаргах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал нь Группийг тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.
- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц болон агуулгыг тодруулгуудын хамт үнэлж, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь холбогдох ажил гүйлгээнүүд болон үйл явдлуудыг үнэн зөв илэрхийлсэн эсэхийг үнэлдэг.
- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөх зорилгоор Групп дэх компаниудын санхүүгийн мэдээлэл болон бизнесийн үйл ажиллагааны талаар аудитын хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоог олж авдаг. Бид Группийн аудитыг гүйцэтгэх, хянах, удирдах үүрэгтэй. Бид зөвхөн өөрсдийн аудитын дүгнэлтэнд хариуцлага хүлээнэ.

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Хүлээх Аудиторын Үүрэг Хариуцлага, Үргэлжлэл

Бид бусад асуудлуудын дундаас аудитын ажлын төлөвлөсөн цар хүрээ, хугацаа болон аудитын явцад тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдлыг багтаагаад аудитын илэрсэн томоохон асуудлуудаар засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцдаг.

Мөн бид засаглах эрх бүхий этгээдүүдэд хараат бус байдлын талаарх холбогдох ёс зүйн шаардлагыг биелүүлсэн талаарх мэдэгдлийг хийдэг бөгөөд шаардлагатай үед бидний хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц бүхий л харилцаа болон бусад асуудлууд, хараат бус байдлын эрсдэлийг бүүруулсан эсвэл түүний эсрэг авсан хамгаалалтын хариу үйлдлүүдийн талаарх мэдэгдлийг хийдэг.

Засаглах эрх бүхий этгээдүүдтэй харилцсан асуудлуудаас бид тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн өндөр ач холбогдолтой гэж үзсэн зүйлсийг аудитын гол онцлох зүйлс хэмээн тодотгосон болно. Бид аудитын гол онцлох зүйлсийг хууль тогтоомжоор нийтэд ил болгохыг хориглоогүй үед эсвэл маш ховор тохиолдолд тайланд тодруулахгүй байх нь тодруулснаас илүүтэйгээр олон нийтийн эрх ашигт нийцнэ гэж үзсэнээс үг онцлох зүйлсийг тайланд оруулахгүй хэмээн шийдвэр гаргаснаас бусад тохиолдолд эдгээр зүйлсийг тайландаа оруулдаг.

Энэхүү хараат бус аудитын тайлангийн аудитын гэрээт ажлын партнер нь Гун Пён Шиг, аудитын компанийн Ерөнхий Захирал нь Г. Соёлмаа нар болно.

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот
2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр

Баталгаажуулсан:

Г. Соёлмаа
Ерөнхий Захирал

Баталсан:

Гун Пён Шиг
Партнер

Энэхүү тайлан нь аудитын тайлангийн өдөр буюу 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрөөр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Аудитын тайлангийн өдөр болон энэхүү тайланг хэрэглэх хугацааны хооронд тохиолдож болох аливаа тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдал нь уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон тодруулгад материаллаг нөлөө үзүүлж болох юм. Тиймээс аудитын тайланг хэрэглэгчид нь уг тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдлын нөлөөллийг дээрх аудитын тайланд тусгаагүйг анхаарна үү. Энэхүү тайлан нь зөвхөн Группийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулагдсан болно. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө үүрэг, хариуцлага хүлээхгүй болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨРХ
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

	Тодруулга	2023	2022
Хөрөнгө			
<i>Эргэлтийн хөрөнгө</i>			
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	5	9,491,111	9,034,919
Урьдчилгаа төлбөр	7	3,173,680	2,318,495
Дансны болон бусад авлага	6	8,030,908	3,318,986
Бараа материал	8	142,521,277	128,791,463
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө	9	-	17,227
		163,216,976	143,481,090
<i>Эргэлтийн бус хөрөнгө</i>			
Үндсэн хөрөнгө	10	129,249,293	137,432,575
Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө	11	2,109,746	731,724
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	24.3	9,276,559	14,879,483
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгүүд	13	7,930,958	1,587,295
		148,566,556	154,631,077
Нийт хөрөнгө		311,783,532	298,112,167
Өр төлбөр ба эзэмшигчдийн өмч			
<i>Богино хугацаат өр төлбөр</i>			
Дансны болон бусад өглөг	14	38,880,126	20,969,192
Гэрээний өр төлбөр	14.1	1,672,424	1,983,898
Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр	15	-	26,503
Богино хугацаат түрээсийн өглөг	16	964,376	777,988
Орлогын албан татварын өглөг	24.2	1,801,506	3,683,126
Богино хугацаат зээл	17	232,559,514	129,853,617
		275,877,946	157,294,324
<i>Урт хугацаат өр төлбөр</i>			
Урт хугацаат түрээсийн өглөг	16	1,321,948	112,069
Урт хугацаат зээл	17	9,830,059	95,686,234
Бусад урт хугацаат өглөг	18	17,036,260	30,984,941
Хойшлогдсон татварын өглөг	24.3	7,883,775	8,206,834
		36,072,042	134,990,078
Нийт өр төлбөр		311,949,988	292,284,402
Эздийн өмч			
Хувьцаат капитал	19	780,113	780,113
Дахин үнэлгээний нөөц	22	44,568,540	44,568,540
Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц	23	(10,662,273)	(11,436,010)
Хуримтлагдсан алдагдал		(34,852,836)	(28,084,878)
		(166,456)	5,827,765
Нийт эздийн өмч		(166,456)	5,827,765
Нийт өр төлбөр ба эздийн өмч		311,783,532	298,112,167

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын саллигүй хэсэг болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН АШИГ, АЛДАГДАЛ БОЛОН БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

	Тодруулга	2023	2022
Борлуулалтын орлого	25.1	255,650,516	193,427,609
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг	25.2	(131,011,345)	(97,766,831)
Нийт ашиг		124,639,171	95,660,778
Бусад орлого	27.1	5,002,286	1,162,425
Борлуулалт ба түгээлтийн зардал	25.4	(73,593,361)	(61,767,484)
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	25.5	(19,733,240)	(14,138,399)
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт	31.1	9,266	49,464
Бусад зардал	27.2	(6,980)	(13,355)
Үйл ажиллагааны ашиг		36,317,142	20,953,429
Санхүүгийн орлого	26	229,734	29,261
Санхүүгийн зардал	28	(36,523,753)	(30,979,282)
Татварын өмнөх ашиг (алдагдал)		23,123	(9,996,592)
Орлогын албан татварын (зардал) өгөөж	24	(6,791,081)	2,998,982
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		(6,767,958)	(6,997,610)
Бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Ашиг, алдагдал руу дараа үед дахин ангилагдах боломжтой бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөлөө	22	-	(4,301,861)
Ашиг, алдагдал руу дараа үед дахин ангилагдах боломжгүй бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Гадаад дахь охин компаниудын цэвэр хөрөнгийн гадаад валютын ханшийн хөрвүүлэлтийн зөрүү	23	773,737	(11,997,888)
Тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй орлого		773,737	(16,299,749)
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй алдагдал		(5,994,221)	(23,297,359)
Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг (төгрөгөөр)	21	(9)	(9)

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын саллигүй хэсэг болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

	Тодруулга	Хувьцаат капитал	Дахин үнэлгээний нооц	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нооц		Хуримтлагдсан алдагдал	Нийт
2022 оны 01 сарын 01-ний үлдэгдэл		780,113	48,870,401	561,878	(21,087,268)		29,125,124
<i>Нийт дэлгэрэнгүй орлого:</i>							
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		-	-	-	(6,997,610)		(6,997,610)
Бусад дэлгэрэнгүй алдагдал	22, 23	-	(4,301,861)	(11,997,888)	-		(16,299,749)
2022 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(11,436,010)	(28,084,878)		5,827,765
2023 оны 01 сарын 01-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(11,436,010)	(28,084,878)		5,827,765
<i>Нийт дэлгэрэнгүй орлого:</i>							
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал		-	-	-	(6,767,958)		(6,767,958)
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	23	-	-	773,737	-		773,737
2023 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл		780,113	44,568,540	(10,662,273)	(34,852,836)		(166,456)

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын саллигүй хэсэг болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

	Тодруулга	2023	2022
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Тайлант жилийн цэвэр алдагдал			
Тохируулгууд:			
		(6,767,958)	(6,997,610)
Эргэлтийн бус хөрөнгийн элэгдэл ба хорогдлын зардал	25.3	12,643,029	11,872,940
Орлогын албан татварын зардал (өгөөж)	24	6,791,081	(2,998,982)
Хүүгийн зардал	28	30,257,198	25,600,326
Хүүгийн орлого	26	(229,734)	(29,261)
Хөнгөлөлттэй зээлийн дискаунтын нөлөө	28	4,418,776	-
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний гарз		1,176,462	6,498,317
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын буцаалт	31.1	(9,266)	(49,464)
Бараа материалын хасагдуулгын зардал (буцаалт), цэвэр	8	(166,906)	738,563
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	27	6,980	13,355
		48,119,662	34,648,184
Өөрчлөлт:			
Дансны болон бусад авлага		(3,548,120)	12,664,331
Урьдчилгаа төлбөр		(6,148,480)	228,243
Бараа материал		(13,562,908)	8,500,346
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө		17,227	(17,227)
Дансны ба бусад өглөг		(11,962,418)	14,542,458
Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр		(26,503)	26,503
Гэрээний өр төлбөр		(311,474)	613,617
		12,576,986	71,206,455
Төлсөн орлогын албан татвар	24.2	(3,392,836)	(78,714)
Төлсөн хүү	17.2	(27,329,645)	(25,219,577)
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(18,145,495)	45,908,164
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Хүлээн авсан хүү	26	229,734	29,261
Үндсэн хөрөнгө борлуулснаас орж ирсэн мөнгө		1,359,228	7,664
Үндсэн хөрөнгийн худалдан авалт	10	(4,642,753)	(2,934,998)
Биет бус хөрөнгийн худалдан авалт	13.1	(1,249,934)	(226,018)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(4,303,725)	(3,124,091)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ			
Авсан зээл (холбоотой талыг оролцуулаад)	17.2	1,153,263,480	381,238,895
Гаргасан бонд	17.2	-	7,906,980
Төлсөн бонд		-	(17,765,164)
Төлсөн зээл (холбоотой талын зээлийг оролцуулаад)	17.2	(1,130,151,838)	(396,589,513)
Холбогдох талуудад өгсөн урьдчилгаа	29.3	(18,950,000)	-
Холбоотой этгээдэд олгосон урьдчилгаа төлбөр	29.3	18,950,000	-
Төлсөн түрээсийн төлбөр	17.2	(965,391)	(931,813)
Төлсөн ногдол ашиг	20	(280)	(247)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		22,145,971	(26,140,862)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр (бууралт) / өсөлт			
Гадаад валютын ханшийн зөрүү	23	773,737	(11,997,888)
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн үлдэгдэл дэх ханшийн зөрүүний нөлөөлөл		(14,296)	117
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	5	9,034,919	4,389,479
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	5	9,491,111	9,034,919

Хавсаргасан тодруулгууд нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудын саллигүй хэсэг болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

1. Үндсэн үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт

Говь ХК (цаашид “Компани” гэх) нь 1981 онд Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан. Компанийн 51.29%-ийг Монгол Улсад бүртгэлтэй Таван Богд Холдингс ХХК, 34%-ийг Япон Улсад бүртгэлтэй Хиде Интер ХХК эзэмшдэг бөгөөд үлдсэн 14.71%-ийг бусад жижиг хувьцаа эзэмшигчид эзэмшдэг. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь ХК нь нийт 23,989 хувьцаа эзэмшигчтэй байсан. 2024 оны 01 дүгээр сард дээд шатны хянагч этгээдийн нэрийг Таван Богд Трейд ХХК-аас Таван Богд Холдингс ХХК болгон өөрчилсөн.

Компани болон охин компаниуд нь (цаашид “Групп” гэж нэрлэх) Монгол улс, Улаанбаатар хот-17062, Хан-Уул дүүрэг, 3 дугаар хороо, Говь Хувьцаат Компанийн байранд байрлах бөгөөд үндсэн үйл ажиллагаагаа Монгол, БНХАУ, АНУ, Герман, Их Британи зэрэг улсад эрхлэн явуулдаг.

Компани нь Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий Газарт бүртгүүлж, улсын бүртгэлийн 2076357 тоот регистрийн дугаартай гэрчилгээ авсан болно.

Гүйцэтгэх захирал 2024 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдөр өөрчлөгдсөн бөгөөд шинэ томилгоо 2024 оны 3 дугаар сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилсэн.

Групп нь сүлжмэл, оёмол, нэхмэл бүтээгдэхүүн зэрэг бэлэн болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалт, хуурай хими цэвэрлэгээний үйлчилгээ зэрэг үндсэн үйл ажиллагааг эрхэлдэг. Группийн үйл ажиллагааны орлогын талаар тодруулга 25.1-д тодруулсан болно. Группийн охин компаниудын үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг тодруулга 12-т тодруулсан.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг 2024 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдрөөр Группийн удирдлага батлан гаргасан.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй

Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын талаарх мэдээлэл

Групп 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Бодлогын Тодруулга (НББОУС 1 болон СТОУС Практик Мэдэгдэл 2-ын нэмэлт өөрчлөлт)-ын шаардлагыг мөрдсөн. Хэдийгээр нэмэлт өөрчлөлтүүд нь Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод аливаа өөрчлөлтийг оруулаагүй боловч уг нэмэлт өөрчлөлтүүд нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын мэдээлэлд нөлөөлж, нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулагдсан.

Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын “үндсэн” гэх ухагдахууныг халж, нягтлан бодох бүртгэлийн “материаллаг” бодлогуудыг тодруулахыг шаардсан. Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь мөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг тодруулахад материаллаг байдлыг хэрхэн мөрдөх талаарх удирдамжийг агуулсан. Мөн уг нэмэлт өөрчлөлтүүд нь санхүүгийн тайлангийн мэдээлэл хэрэглэгчдийг санхүүгийн тайлангийн бусад мэдээллийг ойлгоход нь туслахууц хэрэгцээтэй, тухайн байгууллагын онцлогыг тусгасан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын талаарх мэдээлэлээр хангахад нь тухайн байгууллагад туслахад чиглэсэн.

2.1 Тайлагналын нийцэл

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс (НББОУСЗ) гаргасан СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын дагуу бэлтгэж, толилуулсан. Тухайн жилийн толилуулгатай нийцүүлэхийн тулд зарим холбогдох тоонд дахин ангилал орсон.

2.2 Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн суурь

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг зарим үндсэн хөрөнгөөс бусад зүйлсийн хувьд түүхэн өртөгт үндэслэн бэлтгэсэн. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод тусгаснаар зарим үндсэн хөрөнгийг дахин үнэлсэн үнэ буюу бодит үнэ цэнээр бүртгэсэн. Түүхэн өртөг нь хөрөнгийг худалдан авах үед төлсөн эсвэл солилцсон зүйлийн бодит үнэ цэнэ байдаг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.2 Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн суурь (үргэлжлэл)

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг тодруулгад өөрөөр зааснаас бусад тохиолдолд мянгачилан, Группийн бүртгэлийн валют болох Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт болох төгрөгөөр толилуулсан.

2.2.1 Тасралтгүй байх зарчим

Группийн 2023 оны нийт борлуулалтын орлого 255.7 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оноос 32%-аар өссөн. Үүнд, аялал жуулчлал сэргээхтэй холбоотойгоор дотоодын зах зээлийн борлуулалт 147.0 (57%) тэрбум төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлсөн. Гадаад борлуулалт 30%-аар өсч, 59.5 тэрбум төгрөг болсон.

Гадаад зах зээлийн тухайд, цаг агаарын дулаарал болон хэрэглэгчдийн онлайн худалдаа хийх сонирхол буурсантай холбоотойгоор борлуулалт 10%-аар буурсан. Группийн нийт цэвэр борлуулалт өсч, 2022 онтой харьцуулахад ашигт ажиллагаа 3%-аар өссөн үзүүлэлттэй байна.

2024 онд Говь ХК-ийн нийт борлуулалтын орлого энэ оныхоос бага зэрэг нэмэгдэх төлөвтэй байгаа ба өсөлтийн чиг хандлагын хувьд хүрэх боломжтой гэж үзэж байна. Группийн дотоодын зах зээл нэмэгдэх төлөвтэй байгаа бол маркетингийн зардал болон хөнгөлөлтийн хувийг бууруулахаар төлөвлөж байгаатай холбоотойгоор гадаад зах зээлийн борлуулалт буурах төлөвтэй байна. 2023 онд Монгол Улсад нийт 650 мянган жуулчин ирсэн ба үүний нөлөөгөөр дотоодын зах зээл өндөр гүйцэтгэлтэй байна. 2024 онд Монгол Улс нэг сая жуулчин хүлээж авахаар зорьж байгаа нь Группийн дотоодын зах зээлд таатай нөлөө үзүүлнэ гэсэн хүлээлттэй байна. ODM зах зээлийн хувьд Групп нь одоо хамтран ажиллаж байгаа 50 гаруй харилцагчидтайгаа хамтын ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн ажиллахыг эрмэлзэж байна. Гадаад зах зээлийн хувьд ашигт анхаарлаа хандуулж ажиллахаас илүүтэйгээр маркетингийн томоохон зардал, хөнгөлөлтийн хувь хэмжээг бууруулж ажиллахаар төлөвлөж байна. Ингэснээр хэрэглэгчдэд өндөр хөнгөлөлтийн хувийг маркетингийн зардал ихтэйгээр үзүүлэхгүйгээр брэндээ сайжруулна гэдэгт итгэлтэй байна.

Үйл ажиллагааны зардлын хувьд Групп бараа материалын менежментэд түлхүү анхаарч маркетингийн зардал болон санхүүжилтийн зардлыг бууруулахаар шийдсэн. Групп энэхүү стратеги нь гадаад зах зээлд урт хугацааны тогтвортой өсөлтийг хангах зөв стратеги гэж үзэж байна.

2024 оны 02 дугаар сарын 15-ны өдөр Говь ХК нь дээд шатны хянагч этгээд болох Таван Богд Холдингс ХХК-аас Говь ХК-ийг тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах боломжийг бүрдүүлэхэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсээр байх болно гэсэн албан бичгийг хүлээн авсан. Тус албан бичигт Говь ХК-ийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн тайлан тайлагнасан өдрөөс хойш 12-оос доошгүй сарын хугацаанд хүлээсэн үүргээ биелүүлж санхүүгийн дэмжлэг үзүүлнэ хэмээн тусгагдсан. Мөн Таван Богд Холдингс ХХК нь Говь ХК-аас Таван Богд Холдингс ХХК-ийн харьяа аж ахуйн нэгжүүдэд төлөх төлбөрийг нэхэмжлэхгүй, эргүүлэн татахгүй, буцаан төлөхийг шаардахгүй гэдгээ баталж, бий болж болзошгүй бэлэн мөнгөний дутагдлыг нөхөхийн тулд цаашид санхүүжилт олгох болно гэдгээ мэдэгдсэн.

Групп нь тасралтгүй байдлын зарчимд үндэслэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэсэн бөгөөд удирдлагын зүгээс үүнийг зохистой гэж үзсэн.

2.3 Нэгтгэлийн суурь

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Компанийн болон түүний хяналтад байдаг охин компаниудын санхүүгийн тайлангаас бүрддэг. Компани дараах тохиолдолд хяналтыг бий болгодог:

- Санхүүжигчийг удирдах чадвар;
- Санхүүжигчээс өөрийн оролцооны дагуу хувьсах өгөөж хүртэх эсвэл эрхээ шилжүүлэх; болон
- Санхүүжигчийн өгөөжид нөлөөлөх эрх мэдлийг ашиглах чадвар

Дээр дурдсан гурван шалгуурын аль нэгийг өөрчлөх нөхцөл болзол үүссэн тохиолдолд Групп нь санхүүжигчид тогтоосон хяналтаа алдсан эсэх талаар дахин үнэлнэ.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.3 Нэгтгэлийн суурь (үргэлжлэл)

Санхүүжигчид нөлөө үзүүлэх саналын эрхийн олонхийг эзэмшдэггүй хэдий ч Компанийн эзэмшиж буй саналын эрх нь санхүүжигчийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх бодит чадвартай байвал санхүүжигчид үзүүлэх нөлөө байна гэж үздэг.

Компанийн эзэмшиж буй саналын эрх нь санхүүжигчийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх хүч байгаа эсэхийг дараах хүчин зүйлүүдээр үнэлдэг.

- Компанийн саналын эрхийн хэмжээ болон бусад хувьцаа эзэмшигчдийн саналын эрхийн тархалт болон сарнилт
- Компани болон бусад хувьцаа эзэмшигчдийн саналын эрхээ хэрэгжүүлэх чадвар
- Бусад гэрээгээр тохирсон саналын эрх
- Компанийн саналын эрх нь одоогийн холбогдох үйл ажиллагаанд нөлөөлж чадах бусад хүчин зүйлүүд

Компани охин компанийг хяналтаа оруулсан өдрөөс эхлэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд уг охин компанийг нэгтгэх ба охин компани дахь хяналтаа алдсан өдрөөс эхлэн нэгтгэхээ зогсоодог. Тусгайлан, охин компанийн тайлант жилийн орлого, зардлыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгахдаа тухайн охин компани дахь хяналтыг олж авсан өдрөөс тухайн охин компани дахь хяналтаа алдсан өдөр тасалбар болгон тайлант жилийн орлого, зардлыг ашиг алдагдал болон бусад нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд нэгтгэдэг.

Охин компанийн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогыг Группийн эзэд болон хяналтын эрхгүй хувь оролцоонд ногдох хэсэг гэж ангилан харуулдаг. Охин компанийн нийт дэлгэрэнгүй орлогыг Группийн эзэд болон хяналтын эрхгүй хувь оролцоонд хуваарилах бөгөөд үүнийг хяналтын эрхгүй хувь оролцоо хасаж үлдэгдэлтэй болох байсан ч хэрэгжүүлнэ.

Хэрэв шаардлагатай бол, Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлоготой нийцүүлэхийн тулд охин компанийн санхүүгийн тайланд тохируулга хийдэг.

Толгой болон охин компаниудын хооронд гарсан орлого, зардал, мөнгөн гүйлгээ болон хөрөнгө, өр төлбөр, өмчийн дансдын үлдэгдлийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд бүрэн устгадаг.

2.3.1. Группийн охин компани дахь эзэмшлийн хувийн өөрчлөлт

Охин компани дахь Группийн эзэмшлийн хувийн өөрчлөлтийг охин компани дахь хяналтын багцаа алдаагүй л бол эзэмшигчийн өмчийн ажил гүйлгээ байдлаар бүртгэнэ. Охин компани дахь Группийн хувь эзэмшил болон хяналтын эрхгүй хувь оролцооны дансны үнийг эзэмшлийн хувьд гарсан өөрчлөлтөөр залруулдаг. Хяналтын эрхгүй хувь оролцоон дахь өөрчлөлт ба төлсөн эсвэл хүлээн авсан зүйлийн бодит үнэ цэнийн хоорондох аливаа зөрүүг өмчид шууд хүлээн зөвшөөрч, Группийн эзэмшигчдэд хуваарилдаг.

Групп нь охин компани дахь хяналтын багцаа алдсан үед олз, гарзыг (i) хүлээн авсан зүйлсийн бодит үнэ цэнэ ба үлдсэн эзэмшлийн хувийн бодит үнэ цэнийн нийлбэр (ii) охин компанийн хөрөнгө (гүүдвиллийг оролцуулаад) ба өр төлбөрийн дансны үнэ ба хяналтын эрхгүй хувь оролцооны зөрүүгээр тодорхойлно.

Бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд охин компанид холбоотой бүртгэсэн өмнөх бүх дүнг тэдгээр хөрөнгийн данснаас хасалт байдлаар бүртгэнэ (холбогдох СТОУС-д заасны дагуу ашиг алдагдал руу ангилж тайлагнах эсвэл хуримтлагдсан ашиг руу шилжүүлнэ). Өмнөх охин компанид үлдсэн аливаа хөрөнгө оруулалтын хяналтаа алдсан өдрөөрх бодит үнэ цэнийг СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба хэмжилт-ийн дагуу анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтийн бодит үнэ цэнээр эсвэл хэрэв тохиромжтой бол хараат эсвэл хамтарсан хяналттай аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгө оруулалтын анхдагч хүлээн зөвшөөрөлтийн өртгөөр тооцно.

2.4 Бараа материал

Бараа материалыг жигнэсэн дундаж өртгийн аргаар хэмжсэн худалдан авалт ба/эсвэл үйлдвэрлэлийн өртөг, цэвэр боломжит үнэ цэнийн аль багаар хэмжинэ. Худалдан авах зардал нь тайлант хугацаанд дахь худалдан авалтын холбогдох нэмэлт зардлыг агуулдаг. Үйлдвэрлэлийн зардал нь шууд хамааралтай зардлууд ба бүтээгдэхүүнтэй холбоотойгоор гарсан шууд бус зардлын зарим хэсгийг багтаана.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.4 Бараа материал (үргэлжлэл)

Цэвэр боломжит үнэ цэнэ нь тооцоолсон борлуулахаар тооцсон үнээс түүнийг иж бүрдэл болгохоор тооцсон зардал ба борлуулахад шаардагдах тооцсон зардлыг хассан дүнг хэлнэ. Бараа материалын хүлээгдэж буй хэрэглээ болон цэвэр боломжит үнэ цэнийг харгалзан бараа материал, бүтээгдэхүүний хувьд хасагдуулга нөөцийг шаардлагатай үед тодорхойлно.

2.5 Урьдчилгаа төлбөр

Урьдчилгаа төлбөр нь мөнгөн хэлбэрээр төлөгдсөн боловч зардал нь хараахан гараагүй төлбөр эсвэл хүлээн аваагүй бараа материалын төлбөрөөс бүрдэнэ. Урьдчилгаа төлбөрийг анх хөрөнгөөр бүртгэх ба төлөгдсөн мөнгөн дүнгээр нь хэмжинэ. Уг төлбөрийг тухайн зардал нь гарсан тохиолдолд эсвэл хугацаа дуусах үед ашиг, алдагдал руу болон бараа материалыг хүлээн авсан тохиолдолд холбогдох хөрөнгөнд ангилдаг.

Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой бүтээгдэхүүний өртөг эсвэл үйлчилгээ нь нэг жилийн дотор зарлагдах бол урьдчилгаа төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгөөр ангилна. Бусад тохиолдолд эргэлтийн бус хөрөнгөөр ангилна. Тайлант жилийн эцэст Групп урьдчилгаа төлбөрийн дансны үнэд хяналт тавьж, үнэ цэнийн бууралт гарсан эсэхийг тодорхойлдог.

2.6 Үндсэн хөрөнгө

Группийн эзэмшиж буй газрын эрхийг анх хүлээн авсан өдрийн бодит үнэ цэнээр нь Группийн үндсэн хөрөнгө гэж хүлээн зөвшөөрнө. Групп нь газар эзэмших эрхийг олж эзэмшсэн өдрөөс эхлэн холбогдох газрын төлбөрийг улсад тушаалаг бөгөөд энэхүү төлбөрийн хэмжээ харьцангуй бага хэмжээтэй юм. Газрын эрхийг элэгдүүлдэггүй бөгөөд дахин үнэлсэн үнэ цэнээр хэмжинэ. Дуусаагүй барилгыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлант хөрөнгийн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тайлагнана.

Үндсэн хөрөнгийг анх өртгөөр нь бүртгэнэ. Үндсэн хөрөнгийн өртөг дараах зардлуудаас бүрдэнэ. Үүнд:

- Хөнгөлөлт урамшууллын дараах худалдан авсан үнэ, гаалийн татвар болон худалдан авалттай холбоотой буцаан олгогдохгүй татвар;
- Удирдлагын зорилгоор үйл ажиллагаа явуулахад бэлэн болгож түүнийг байршуулах болон шаардлагатай нөхцөлийг хангахтай холбоотой гарсан аливаа шууд зардлууд.

Худалдаж авсан программ хангамж нь холбогдох тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаатай салшгүй холбоотой бол тухайн тоног төхөөрөмжийн нэг хэсэг байдлаар капиталжуулна.

Үндсэн хөрөнгийн өртөгт мэргэжлийн үйлчилгээний төлбөр, бэлтгэл шаардагдах хөрөнгийн хувьд Группийн 2.16-д тусгасан бодлогын дагуу капиталжуулсан зээлийн хүүгийн зардлыг багтаадаг. Үндсэн хөрөнгийг ашиглахад бэлэн болгож суурилуулах үед тохирох үндсэн хөрөнгийн төрөлд нь ангилан бүртгэнэ.

Тайлант үеийн эцэст газар болон барилгаас бусад үндсэн хөрөнгийг өртгөөс нь хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнэ бууралтыг хассан дүнгээр хэмжсэн.

Дахин үнэлсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн газар болон барилгыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд тэдгээрийн дахин үнэлсэн дүнгээр тайлагнах ба мэргэжлийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн үнэлгээчний зах зээлийн бодит нотолгоонд үндэслэн дахин үнэлсэн өдрийн үндсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнэ бууралтыг хассан дүнгээр тайлагнадаг. Дансны үнэ ба бодит үнэ цэнийн хооронд материаллаг зөрүү гаргахгүй байх үүднээс тайлагналын үеийн эцэс бүрт хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлдог.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.6 Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Дахин үнэлсэн үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг тухайн жилийн ашиг алдагдлаар тусгадаг. Дахин үнэлсэн хөрөнгийг худалдах эсвэл ашиглалтаас хасах үед дахин үнэлгээний санд үлдсэн нэмэгдлийг хуримтлагдсан ашиг руу шууд шилжүүлдэг.

Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан дараа үеийн зардал нь тухайн хөрөнгийн анх тооцсон бүтээмжийн түвшинг нэмэгдүүлэх замаар Группд эдийн засгийн ирээдүйн өгөөжийг авчрах магадлалтай үед өртгөөр үндсэн хөрөнгийн дансны үнийг нэмэгдүүлдэг.

Бусад бүх худалдан авалтын дараа гарсан зардлуудыг гарсан тайлант үед нь зардлаар бүртгэнэ.

Газар болон дуусаагүй барилгаас бусад үндсэн хөрөнгийн өртөг эсвэл дахин үнэлсэн дүнгээс тэдгээрийн үлдэгдэл өртгийг хассан дүнг шулуун шугамын аргаар, ашиглалтын жилд нь элэгдүүлдэг.

Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил:

Барилга байгууламж	10 – 40 жил
Тоног төхөөрөмж	10 жил
Тавилга, эд хогшил	2 - 10 жил
Тээрийн хэрэгсэл	10 жил
Түрээсийн сайжруулалт	2 - 5 жил

Тооцоолсон ашиглалтын жил, үлдэх өртөг болон элэгдлийг тооцох аргыг тайлан гаргах өдрөөр хянаж үздэг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай байвал нөлөөллийг нь ирэх жилүүдэд залруулдаг.

Үндсэн хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үед болон тухайн хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашигласнаар ямар нэгэн эдийн засгийн үр өгөөж олохгүй гэж үзвэл бүртгэлээс хасдаг. Үндсэн хөрөнгийн зүйлийг ашиглалтаас хассан, зарж борлуулснаас үүсэх ашиг алдагдлыг худалдан борлуулсан үнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлох ба тухайн жилийн ашиг, алдагдалд тусгана.

2.7 Биет бус хөрөнгө

Ашиглагдах жил нь тодорхой, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь хуримтлагдсан элэгдэл ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжинэ. Биет бус хөрөнгийн хорогдлыг шулуун шугамын аргаар, биет бус хөрөнгийн ашиглалтын жилээр тооцоолон хүлээн зөвшөөрдөг. Тооцоолсон ашиглалтын жил болон хорогдол бодох аргыг тайлан гаргах өдрөөр хянаж үздэг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай байвал нөлөөллийг нь ирэх жилүүдэд залруулдаг.

Ашиглагдах жил нь тодорхойгүй, тусад нь худалдан авсан биет бус хөрөнгийг өртгөөс нь үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр хэмжсэн.

Биет бус хөрөнгийн ашиглалтын жил нь 2-оос 10 жил.

Биет бус хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үед болон тухайн хөрөнгийг үргэлжлүүлэн ашигласнаар ямар нэгэн эдийн засгийн үр өгөөж олохгүй гэж үзвэл бүртгэлээс хасдаг. Биет бус хөрөнгийн зүйлийг ашиглалтаас хассан, зарж борлуулснаас үүсэх ашиг, алдагдлыг худалдан борлуулсан үнэ ба хөрөнгийн дансны үнэ хоёрын зөрүүгээр тодорхойлох ба тухайн жилийн ашиг алдагдалд тусгана.

2.8 Үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Тайлант үеийн эцэст бүрд Групп нь үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн дансны үнэд үнэ цэнэ бууралтын шинж тэмдэг илэрсэн эсэхийг тодорхойлох шалгуур хийдэг. Хэрэв ийм шинж тэмдэг илэрсэн бол үнэ цэнэ бууралтын гарз (ийм гарз гарсан бол)-ыг тогтоохын тулд тухайн хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тодорхойлно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.8 Үндсэн хөрөнгө, ашиглах эрхтэй хөрөнгө болон биет бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

Хөрөнгийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тухайн хөрөнгийн хувьд тооцоолох боломжгүй бол Групп нь уг хөрөнгийн харьяалагдах “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн нөхөгдөх боломжтой үнийг тооцоолно. “Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хуваарилах боломжийн бөгөөд тууштай суурь үзүүлэлтийг тодорхойлж чадвал аж ахуйн зориулалттай хөрөнгийг тодорхой “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хуваарилах ба ийм боломжгүй бол хамгийн боломжийн бөгөөд тууштай ашиглах боломжтой суурь үзүүлэлтийг ашиглан хамгийн жижиг “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-д хамааруулан шалгадаг.

Хөрөнгийн эсвэл “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн нөхөгдөх боломжтой үнэ гэдэг нь хөрөнгийг ашигласнаар олж болох өгөөж ба хөрөнгийн бодит үнэ цэнээс борлуулах өртөг зардлыг хассан цэвэр дүн хоёрын аль ихээр нь тогтоогдоно. Ашигласнаар олж болох өгөөжийг үнэлэхдээ одоогийн мөнгөний үнэ цэнийн зах зээлийн үнэлэмж болон хөрөнгийн тусгайлан эрсдэлийг тусгасан татварын өмнөх дискаунтын хувиар дискаунтлан тооцсон ирээдүйн мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнийг ашигладаг. Үнэ цэнэ бууралтын шалгуурын зорилгоор дангаар нь шалгах боломжгүй хөрөнгийг бусад хөрөнгө эсвэл бүлэг хөрөнгөөс (“мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”) хамааралгүйгээр дангаараа мөнгөн орлого бий болгох чадвартай хамгийн жижиг хөрөнгийн бүлэгт хамааруулан шалгадаг.

Нэгж хөрөнгө эсвэл түүний харьяалагдах “мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн дансны үнэ нь нөхөгдөх боломжтой тооцоолсон үнээс их байвал үнэ цэнэ бууралтын гарзыг бүртгэж, ашиг, алдагдалаар тусгана. “Мөнгөн орлого үүсгэгч нэгж”-ийн хувьд тодорхойлсон үнэ цэнэ бууралтын гарзыг бүртгэхдээ эхлээд тухайн нэгжид хуваарилагдсан гүүдвиллийн дансны үнийг бууруулах ба үлдсэн алдагдлын дүнгээр тухайн нэгж (бүлэг нэгж)-д багтсан бусад хөрөнгийн дансны үнийг хувь тэнцүүлэн бууруулна.

Өмнөх жилүүдэд бүртгэсэн үнэ цэнэ бууралтын алдагдал буурсан эсвэл алдагдал үгүй болсон эсэхийг илрүүлэхийн тулд үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг тайлангийн өдрөөр дахин хянана. Нөхөгдөх боломжтой дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцоолол өөрчлөгдсөн бол үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана, үүнд гүүдвиллийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал хамаарахгүй. Үнэ цэнийн бууралт бүртгээгүй байсан бол байх байсан элэгдэл, хорогдлыг хассан хөрөнгийн дансны үнийг бууруулахгүй байхаар бодож үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаана.

2.9 Санхүүгийн хэрэгслүүд

Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөрүүдийг Групп тухайн хэрэглүүртэй холбоотой гэрээт тал болох үед нь хүлээн зөвшөөрдөг.

Санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийг анх бодит үнэ цэнээр нь бүртгэх ба үүнд гэрээт харилцагчдаас үүссэн дансны авлагыг СТОУС 15-ын дагуу анх бүртгэнэ. Санхүүгийн хөрөнгө ба санхүүгийн өр төлбөр (ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг санхүүгийн хөрөнгө ба өрийн хэрэгсэлээс бусад)-ийг гаргах эсвэл худалдан авахтай шууд холбоотой гарсан зардалыг анх бүртгэлд тусгахдаа санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ дээр нэмж эсвэл өр төлбөрийн бодит үнэ цэнээс хасч бүртгэнэ.

Ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэдэг санхүүгийн хөрөнгө ба өрийн хэрэгслийг гаргах эсвэл худалдан авахтай шууд холбоотой гарсан зардлыг тухайн жилийн ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ.

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө

Ердийн журмаар худалдах, худалдан авах санхүүгийн хөрөнгийг бодит гүйлгээ гарсан өдрөөр нягтлан бодох бүртгэлд тусгах эсвэл бүртгэлээс хасдаг.

Ердийн журмаар худалдах, худалдан авах гэдэг нь тогтоосон хугацааны дотор эсвэл тухайн зах зээл дээр тогтсон дүрэм журмаар хөрөнгийг шилжүүлэх нөхцөлөөр санхүүгийн хөрөнгийг худалдах, худалдан авахыг хэлнэ.

Санхүүгийн хөрөнгийг ангиллаас нь хамааран анх бүртгэсний дараа хорогдуулсан өртгөөр эсвэл бодит үнэ цэнээр нь хэмждэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.1 Санхүүгийн хөрөнгийн ангилал

Дараах нөхцөлүүдийг хангасан өрийн хэрэгслүүд нь дараа үеүдэд хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдэнэ:

- Мөнгөн урсгалыг цуглуулахын тулд санхүүгийн хөрөнгийг эзэмших зорилготой бизнесийн загвараар эзэмшдэг; болон
- Зөвхөн үндсэн төлбөрийн төлөлт ба гэрээний нөхцөлөөр тодорхой заасан өдрөөрх төлөгдөөгүй үндсэн төлбөрийг үлдэгдэлд тооцсон хүүгийн төлбөрөөс бүрдэх төлбөрүүдийн мөнгөн урсгалыг тогтоосон хугацаанд хуваарийн дагуу хүлээн авах нөхцөлтэй байх.

Дараах нөхцөлүүдийг хангасан өрийн хэрэгслүүдийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжинэ (БДОБҮЦ):

- Мөнгөн урсгалыг цуглуулахын тулд эсвэл арилжаалах зорилгоор санхүүгийн хөрөнгийг эзэмших зорилго бүхий бизнесийн загвараар эзэмшдэг; болон
- Зөвхөн үндсэн төлбөрийн төлөлт ба гэрээний нөхцөлөөр тодорхой заасан өдрөөрх төлөгдөөгүй үндсэн төлбөрийг үлдэгдэлд тооцсон хүүгийн төлбөрөөс бүрдэх төлбөрүүдийн мөнгөн урсгалыг тогтоосон хугацаанд хуваарийн дагуу хүлээн авах нөхцөлтэй байх

Бусад санхүүгийн хөрөнгийг дараа үед ашиг, алдагдалаарх бодит үнэ цэнэ (ААБҮЦ)-ээр хэмжинэ.

Дээр дурдсанаас үл хамааран, Групп санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед дараах ангиллыг сонгон бүртгэж болно:

- Групп тодорхой шалгууруудыг хангасан тохиолдолд буцаах сонголтгүйгээр өмчийн хэрэглүүр дэх хөрөнгө оруулалтыг дараа үеүдэд хэмжихдээ бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоор тусгаж болно; болон
- Групп өрийн хэрэглүүрээрх хөрөнгө оруулалтыг хорогдуулсан өртөг эсвэл БДОБҮЦ-ээр бүртгэх зарчмыг сонгосон байсан нягтлан бодох бүртгэлийн нийцгүй байдлыг арилгана гэж үзэж байвал буцаах сонголтгүйгээр ААБҮЦ-ээр тусгаж болно.

Группийн санхүүгийн хөрөнгө нь хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгөөс бүрдэж байна.

Хорогдуулсан өртөг болон үр ашигт хүүгийн арга

Үр ашигт хүүгийн арга гэдэг нь санхүүгийн өрийн хорогдуулсан өртгийг тооцоолон, хүүгийн орлогыг хугацааны туршид хуваарилах арга юм.

Худалдаж авсан эсвэл бий болгосон үнэ цэнийн бууралт бүхий зээл ба авлагын санхүүгийн хөрөнгөөс бусад (анхлан хүлээн зөвшөөрөхдөө үнэ цэнэ нь буурсан хөрөнгө) санхүүгийн хөрөнгийн хувьд үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд төлөхөөр тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөр (үр ашигт хүүгийн хувьд нөлөөлөх бүхий л төлбөр хураамж, ажил гүйлгээний зардал, хөнгөлөлт урамшууллыг багтаасан)-ийг санхүүгийн өрийн гэрээний хугацааны эцэс гэхэд анх бүртгэсэн цэвэр дансны үнэтэй тэнцүү байхаар үнэ цэнийн бууралтын нөөцийг хасахын өмнөх төлбөрийг өрийн хугацаа эсвэл шаардлагатай тохиолдолд түүнээс богино хугацаанд хуваарилахад хэрэглэдэг хүүгийн хувь юм.

Санхүүгийн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөг гэдэг нь санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед хэмжсэн дүнгээс үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийг хасч, анхны дүн ба дуусгавар болох үеийн дүнгийн хооронд үүссэн аливаа зөрүүг үр ашигт хүүний арга ашиглан тооцсон хорогдуулгыг нэмж аливаа алдагдлын нөөцийг тохируулсан дүнгээр тодорхойлогдоно.

Санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэ нь аливаа алдагдлын нөөцөөр тохируулаагүй дүн байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.1 Санхүүгийн хөрөнгийн ангилал (үргэлжлэл)

Хүүгийн орлогыг анх үр ашигт хүүгийн түвшин ашиглан хорогдуулсан өртгөөр болон БДОБҮЦ-ээр хэмжигдэх бүх өрийн хэрэгслүүдийн хувьд бүртгэдэг. Зээлийн үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд хүүгийн орлогыг тухайн санхүүгийн хөрөнгийн нийт дансны үнэд үр ашигт хүүгийн түвшинг ашиглах замаар тооцоолно.

Дараа тайлант үед зээлийн үнэ цэнийн бууралтад орсон санхүүгийн хөрөнгийн хувьд тухайн хөрөнгийн хорогдуулсан өртөгт үр ашигт хүүгийн түвшин ашиглах замаар тодорхойлно. Санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл дараа тайлант үед сайжирч санхүүгийн хөрөнгө нь зээлийн үнэ цэнийн бууралтгүй болсон ч гэсэн тооцооллыг нийт сууриар буцаахгүй.

Хүүгийн орлогыг тайлант үеийн ашиг, алдагдлаар тайлагнадаг ба "санхүүгийн ба бусад орлогын хүүгийн орлого" хэсэгт ангилна.

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Групп хорогдуулсан өртгөөр хэмжигдсэн санхүүгийн хөрөнгөд хүлээгдэж буй алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөн бүртгэдэг. Тухайн санхүүгийн хэрэгслийг хүлээгдэж буй алдагдлын дүн анх хүлээн зөвшөөрч бүртгэснээс хойш эрсдэлийн өөрчлөлтийг үнэлж тайлант хугацаа болгонд шинэчилнэ.

Групп дансны авлагад нийт хугацааны туршид хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолон бүртгэдэг. СТОУС 9-ийн дагуу үнэ цэнийн бууралттай авлагаас бусад дансны авлагын үлдэгдэл нь 400 сая төгрөгөөс давсан бөгөөд даатгагдаагүй авлагыг тусгайлан үнэлж, үлдсэн авлагын дүнг хугацаа хэтэрсэн хоногт үндэслэн багцын аргаар тооцсон.

Эдгээр санхүүгийн хөрөнгийн хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо алдагдлын түүхэн мэдээллийг зээлдэгчдэд тусгайлан тодорхойлсон хүчин зүйлс, үндсэн үйл ажиллагаа явуулж буй зах зээлийн нөхцөл байдал, одоогийн болон ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллийг тайлагналын өдрөөр харгалзан тохируулсан матрицыг ашиглан тооцоолж болох бөгөөд уг тооцоололд тохиромжтой гэж үзвэл мөн мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнийг харгалзан үзэж болно.

Нийт хугацааны туршид хүлээгдэж буй алдагдал нь санхүүгийн хэрэгслийн хүлээгдэж буй нийт хугацааны туршид гарах бүхий л боломжит дефолт үйл явдлаас үүсэх алдагдлыг илэрхийлнэ.

(i) Зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт

Санхүүгийн хэрэгслийн зээлийн эрсдэл нь анх бүртгэлд тусгаснаас хойш мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн эсхийг үнэлэхдээ Групп анх бүртгэлд тусгасан өдрийн санхүүгийн хэрэгслээс үүссэн эрсдэлийг, тайлант өдрөөрх эрсдэлийн дүнтэй харьцуулдаг. Энэхүү үнэлгээг хийхдээ Групп үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц тоон болон чанарын мэдээллийн аль алиныг нь харгалзан үзэх ба эдгээр нь түүхэн туршлага болон өндөр хүчин чармайлт, өртөг шаардахааргүйгээр олж авах боломжтой ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллүүд байна.

Ирээдүйг таамаглаж буй мэдээлэл нь Группийн зээлдэгчийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг салбарын ирээдүйн хэтийн төлөвийг агуулсан, эдийн засгийн шинжээчийн тайлангаас авсан мэдээлэл болон санхүүгийн шинжээч, засгийн газрын байгууллага, холбогдох судалгааны байгууллага, бусад ижил төстэй байгууллагаас гаргасан мэдээллүүд болон Группийн үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой эдийн засгийн бодит болон урьдчилан таамагласан янз бүрийн гадаад эх сурвалжийн мэдээллүүдийг авч үздэг.

Зээлийн эрсдэл нь анх хүлээн зөвшөөрснөөс хойш мэдэгдэхүйц хэмжээгээр өссөн эсхийг үнэлэхдээ дараах мэдээллийг харгалзан үзнэ:

- Санхүүгийн хэрэгслийн гадаад (хэрэв байгаа бол) эсвэл дотоод зээлийн үнэлгээний бодит эсвэл хүлээгдэж буй мэдэгдэхүйц бууралт;

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

- Тухайн санхүүгийн хэрэгслийн гадаад зах зээлийн эрсдэлийн үзүүлэлтүүдийн бууралт. Үүнд: ижил төстэй хэрэглүүрийн өгөөжийн түвшин ихээхэн ялгаатай байх, зээл ба авлагын эрсдэлийг солилцох гэрээний үнэ эсвэл шаардагдах цаг хугацаа болон үргэлжлэх байдлын улмаас санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ нь хорогдуулсан өртгөөсөө бага байх зэрэг юм;
- Одоо байгаа эсвэл урьдчилан таамагласан бизнест нөлөөлж болохуйц сөрөг өөрчлөлт, зээлдэгчийн өрийг эргэн төлөх чадварыг бууруулж болзошгүй нөлөөлөх санхүүгийн эсвэл эдийн засгийн нөхцөл байдлууд;
- Зээлдэгчийн үйл ажиллагааны бодит эсвэл хүлээгдэж буй үр дүнгийн мэдэгдэхүйц бууралт;
- Зээлдэгчийн бусад санхүүгийн хэрэгслүүдийн зээлийн эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлт;
- Зээлдэгчийн хууль эрх зүй, эдийн засаг, технологийн орчинд гарч буй бодит буюу хүлээгдэж буй томоохон сөрөг өөрчлөлтүүд нь төлбөрийн үүргээ биелүүлэх чадварыг мэдэгдэхүйцээр бууруулах.

Дээрх үнэлгээний үр дүнгээс үл хамааран Групп анх бүртгэлд тусгаснаас хойш гэрээний төлбөр 30 хоногоос дээш хугацаагаар хэтэрсэн үед санхүүгийн хөрөнгийн зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйц хэмжээгээр нэмэгдсэн гэж үзнэ. Хэрвээ зээлийн эрсдэл мэдэгдэхүйцээр нэмэгдээгүйг илтгэх үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц нотолгоо байгаа тохиолдолд эрсдэлийг мэдэгдэхүйцээр нэмэгдсэн гэж үзэхгүй байж болно.

Хэрэв санхүүгийн хэрэгсэл нь тайлант өдрөөр эрсдэлийн түвшин бага гэж тодорхойлогдсон бол дээр дурдсанаас үл хамааран Групп санхүүгийн хэрэгслийн зээл ба авлагын эрсдэл анхны хүлээн зөвшөөрөлтөөс хойш мэдэгдэхүйц өсөлт гараагүй гэж үздэг. Санхүүгийн хэрэгсэл нь дараах нөхцөлд эрсдэл бага гэж тодорхойлогдоно:

- Санхүүгийн хэрэгсэл нь эргэн төлөгдөхгүй байх эрсдэл багатай,
- Зээлдэгч ойрын хугацаанд гэрээний мөнгөн урсгалын үүргийг биелүүлэх бүрэн чадавхтай, мөн
- Урт хугацаанд эдийн засгийн болон бизнесийн нөхцөл байдалд гарах сөрөг өөрчлөлт нь зээлдэгч гэрээний мөнгөн урсгалын үүргээ биелүүлэх чадварыг бууруулж болзошгүй боловч энэ нь заавал бууруулна гэж тооцохгүй байж болно.

Хэрэв Группийн санхүүжилтийн хөрөнгө нь дэлхийн түвшинд танигдсан зээлийн үнэлгээний тодорхойлолттой нийцсэн эсвэл хөндлөнгийн үнэлгээний мэдээллийн олдоц хомс тохиолдолд, дотооддоо "хэвийн" гэж үнэлсэн санхүүгийн хөрөнгийг эрсдэл багатай гэж үзнэ. "Хэвийн" гэсэн үнэлгээ нь оролцогч тал санхүүгийн хувьд өндөр чадавхтай бөгөөд өнгөрсөн хугацаанд хугацаа хэтэрсэн төлөгдөөгүй үүрэг үүсээгүй байхыг хэлнэ.

Групп зээлийн эрсдэлд мэдэгдэхүйц өсөлт гарсан эсхийг тодорхойлоход ашигласан шалгуурууд нь зээл ба авлагын төлөгдөх хугацаа хэтрэхээс өмнө эрсдэлийн мэдэгдэхүйц өсөлтийг тодорхойлох үр ашигтай үзүүлэлтүүд гэдгийг тогтмол хянадаг ба шаардлагатай тохиолдолд өөрчилдөг.

(ii) Дефолтын тодорхойлолт

Групп дотоод удирдлагын зорилгоор түүхэн туршлагад үндэслэн зээлийн эрсдэлийн дараах шалгууруудын аль нэгийг нь хангасан санхүүгийн хөрөнгүүд нь нөхөгдөх боломжгүй болсон үед үүнийг дефолт үйл явдал гэж үздэг.

- Зээлдэгч гэрээнд заасан санхүүгийн харьцаа үзүүлэлтүүдийг зөрчсөн тохиолдолд;
- Зээлдэгчийн талаар дотооддоо боловсруулсан эсвэл гадаад эх сурвалжаас авсан мэдээлэл нь зээлдэгч бусад зээлдүүлэгчдэд болон Группд зээл ба авлагаа бүрэн эргүүлэн төлөх магадлал багатайг илэрхийлж буй тохиолдолд (Группийн эзэмшиж буй барьцаа хөрөнгийг харгалзан үзэхгүй).

Дээрх шалгуураас үл хамааран Группийн санхүүгийн хөрөнгийн төлбөр төлөх хугацаа 90 хоногоос дээш хугацаагаар хэтэрсэн бол дефолт үйл явдал гэж үзнэ. Хэрвээ гэрээнд заасан үүргээ биелүүлэхэд нэмэлт хугацаа хэрэгтэй болсныг батлах үндэслэлтэй бөгөөд дэмжигдэхүйц мэдээлэл байгаа бол дээрх тодорхойлолтод хамаарахгүй байж болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

(iii) Үнэ цэнийн бууралттай санхүүгийн хөрөнгүүд

Нэг болон түүнээс дээш үйл явдал тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс хүлээн авахаар тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй тохиолдолд тухайн санхүүгийн хөрөнгийг үнэ цэнийн бууралттай гэж үзнэ. Дараах тодорхойлолтууд нь санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ буурсан илэрхий нотолгоо болох юм:

- Үнэт цаас гаргагч эсвэл зээлдэгч талд томоохон хэмжээний санхүүгийн хүндрэл үүссэн;
- Гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй байх, тухайлбал эргэн төлөлтийг төлбөрийн хугацааг хэтрүүлэх эсвэл төлөх чадамжгүй болох (дээр дурдсан (ii)- нийг харна уу);
- Зээлдэгчийн санхүүжүүлэгч нь зээлдэгчийн санхүүгийн хүндрэлтэй байдлаас үүссэн эдийн засгийн болон гэрээний шалтгааны улмаас зээлдэгчидтэй тохирсон үүрэг амлалтаа хэрэгжүүлэх боломжгүй болох;
- Зээлдэгч нь дампуурлаа зарлах эсвэл санхүүгийн хувьд дахин бүтцийн өөрчлөлт хийх магадлалтай болсон;
- Санхүүгийн хүндрэлээс болж тухайн санхүүгийн хөрөнгийн идэвхтэй зах зээл байхгүй болох.

(iv) Бүртгэлээс хасах

Групп санхүүгийн хөрөнгийг зээлдэгч нь томоохон санхүүгийн хүндрэлд орсон ба зээлдэгчийн татан буугдах эсвэл дампуурах үйл явц эхэлсэн, авлага төлөгдөх хугацаа 1 жилээс дээш хугацаагаар хэтэрсэн зэрэг үйл явдлын аль нэг нь бий болсон үед буюу авлагын эргэн төлөлт хийгдэх бодит боломж байхгүй болсон үед бүртгэлээс хасна.

Бүртгэлээс хасагдсан санхүүгийн хөрөнгөд Группийн бодлогын дагуу авлага цуглуулах үйл явц хийгдэж, хуулийн дагуу шаардлагатай арга хэмжээг авч болно. Бүртгэлээс хасагдсан авлага нь эргэн төлөгдсөн тохиолдолд тайлант жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

(v) Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөх, хэмжих

Хүлээгдэж буй зээлийн алдагдал нь төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал (тухайлбал төлбөрийн чадваргүй болсон үе дэх алдагдлын далайц), алдагдал үүсэх магадлал болон эрсдэлд өртөх боломжтой зээл ба авлагын дүнгийн үржвэр юм. Төлбөр төлөгдөхгүй байх магадлал болон алдагдал үүсэх магадлалын үнэлгээ нь ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллээр залруулагдсан дээр өгүүлсэнчлэн ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллээр залруулагдсан түүхэн мэдээлэлд үндэслэдэг.

Тайлагналын өдрийн байдлаар дансны үнээрээ толилуулагдсан эрсдэлтэй санхүүгийн хөрөнгийг Группийн зээлдэгчийн ирээдүйд шаардагдах санхүүжилтийн хэмжээ болон ирээдүйг таамаглаж буй мэдээллүүд ашиглан тодорхойлно.

Тайлангийн өдрөөрх эрсдэлд өртөх магадлалтай тухайн санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнээрээ илэрхийлэгдсэн.

Санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдал нь гэрээний дагуу Группийн хүлээн авах эрх бүхий нийт мөнгөн урсгал болон Группийн хүлээн авахаар тооцоолсон бүх мөнгөн гүйлгээг үр ашигт хүүгийн аргаар дискаунтчилсан дүнгийн зөрүүгээр тооцоологддог.

Хэрэв өмнөх тайлант үед санхүүгийн хэрэгслийн алдагдлын нөөц сан нь нийт хугацаанд хүлээгдэж буй зээл ба авлагын алдагдлаар хэмжигдсэн хэдий ч тайлант жилийн эцэст нийт хугацаанд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын шалгуурыг хангаагүй бол Групп хялбарчилсан аргачлал ашигласан хөрөнгөөс бусад санхүүгийн хөрөнгийн хувьд тайлант жилийн эцсээрх 12 сарын хүлээгдэж буй зээл ба авлагын алдагдлыг тооцоолдог.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.10 Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

2.10.2 Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

Групп санхүүгийн бүх хэрэгслийн үнэ цэнийн өсөлт бууралтыг тухайн холбогдох дансаар дамжуулан залруулж бүртгэнэ.

2.10.3 Санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасах

Групп нь зөвхөн санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх дуусгавар болсон эсвэл санхүүгийн хөрөнгийн мөнгөн урсгалыг хүлээн авах эрх ба хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой бүх эрсдэл болон өгөөжийг бусад шилжүүлсэн үед санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасна.

Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн хөрөнгийг данснаас хасахдаа тухайн хөрөнгийн дансны үнэ ба хүлээн авсан дүн болон авлагын нийлбэрийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.11 Санхүүгийн өр төлбөр ба өмч

2.11.1 Өр төлбөр эсвэл өмчөөр ангилах

Гэрээний зохицуулалтын агуулга болон санхүүгийн өр төлбөр болон өмчийн хэрэгслийн тодорхойлолтын дагуу өр болон өмчийн хэрэгслийг санхүүгийн өр төлбөр эсвэл өмч гэж ангилдаг.

2.11.2 Өмчийн хэрэгсэл

Группийн бүх хөрөнгөөс өр төлбөрийг хассаны дараа үлдэх хэсгээс хувь хүртэх нөхцөл бүхий аливаа гэрээг өмчийн хэрэгсэл гэдэг. Группээс гаргаж байгаа өмчийн хэрэгслийг хүлээн авсан мөнгөнөөс санхүүгийн хэрэгслийг гаргахтай холбоотой шууд зардлыг хассан дүнгээр хэмжиж бүртгэдэг.

(i) Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцааг эздийн өмчийн хэсэгт ангилж, бүртгэдэг. Энгийн хувьцаа нэмж гаргахтай холбоотой нэмэгдэл зардлыг татварын аливаа нөлөөллийн дараах цэвэр дүнгээр нь эздийн өмчийн бууралтаар хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Хувьцаат капиталыг буцаан худалдан авах (халаасны хувьцаа)

Хувьцаат капиталыг буцаан худалдан авсан үед аливаа татварын нөлөөллийн дараах худалдан авахтай холбоотой гарсан шууд зардлыг багтаасан дүнгээр эздийн өмчийн бууралт гэж бүртгэдэг.

Буцаан худалдан авсан хувьцааг халаасны хувьцаа гэж нэрлэх бөгөөд өмчийн өөрчлөлтийн тайланд халаасны хувьцаа гэж тайлагнадаг. Халаасны хувьцааг дахин борлуулсан эсвэл дахин эргэлтэнд гаргасан үед хүлээн авсан дүнг өмчийн өсөлтөөр бүртгэдэг бөгөөд тухайн ажил гүйлгээтэй холбогдон гарсан өсөлт, бууралтыг нэмж төлөгдсөн капитал гэж толилуулдаг.

(iii) Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)

Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал) нь Толгой компанийн өмчийн эздэд ногдох ашиг, алдагдлаас зарласан ногдол ашгийг хассан дүн болно. Стандартад шилжилтийн шаардлагын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтөөс үүссэн нөлөөллийг хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)-д бүртгэдэг.

(iv) Группийн эздийн оруулсан хөрөнгө оруулалт

Хувьцаа эзэмшигчдийн зүгээс мөнгө болон бусад мөнгөн бус хөрөнгөөр сайн дурын үндсэн дээр (жишээлбэл, ямар нэгэн санхүүгийн үүрэг хүлээлгэхгүйгээр) оруулсан хөрөнгө оруулалт нь тухайн хөрөнгийн бодит үнэ цэнээр эздийн өмчид шууд бүртгэгддэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.11 Санхүүгийн өр төлбөр ба өмч (үргэлжлэл)

2.11.2 Өмчийн хэрэгсэл (үргэлжлэл)

(v) Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц

Хөрвүүлэлтийн нөөц нь гадаад үйл ажиллагааны санхүүгийн тайлангийн хөрвүүлэлтээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүү болон Толгой компанийн гадаад охин компанид оруулсан цэвэр хөрөнгө оруулалтыг хейджинг хийсэн өр төлбөрийн хөрвүүлэлтээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүүнээс бүрдэнэ.

2.11.3 Санхүүгийн өр төлбөр

Бүх санхүүгийн өр төлбөрийг анх бүртгэсний дараа үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Группийн санхүүгийн өр төлбөр нь үр ашигт хүүгийн аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн санхүүгийн хэрэгсэлүүдээс бүрддэг.

2.11.3.1 Хорогдуулсан өртгөөрх санхүүгийн өр төлбөр

Үр ашигт хүүгийн арга гэдэг нь санхүүгийн өр төлбөрийн хорогдуулсан өртгийг тооцож, холбогдох хугацааны туршид хүүгийн зардлыг хуваарилах арга юм. Үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд төлөхөөр тооцоолсон бүх мөнгөн төлбөр (үр ашигт хүүгийн хувьд нөлөөлөх бүхий л төлбөр хураамж, ажил гүйлгээний зардал, хөнгөлөлт урамшууллыг багтаасан)-ийг санхүүгийн өр төлбөрийн хугацааны туршид эсвэл шаардлагатай тохиолдолд түүнээс богино хугацаанд хорогдуулахад хэрэглэдэг хүүгийн хувь юм.

2.12.3.2 Санхүүгийн өр төлбөрийг данснаас хасах

Групп нь санхүүгийн өр төлбөрийг зөвхөн гэрээний үүрэг биелэгдсэн, цуцлагдсан эсвэл гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд данснаас хасна. Данснаас хасч буй санхүүгийн өр төлбөрийн дансны үнэ ба төлсөн дүн болон өглөгийн нийлбэрийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт

СТОУС 15-ын дагуу Групп нь гэрээнд заасан гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдсан буюу бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг худалдан авагч талд шилжүүлсэн тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Гүйцэтгэлийн үүрэг гэдэг нь өөр хоорондоо ялгаатай бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг (бараа үйлчилгээний багц) нийлүүлэх үүргийг хэлнэ.

Дараах шалгууруудын аль нэг нь хангагдсан тохиолдолд Групп холбогдох гүйцэтгэлийн үүргийг тодорхой хугацааны туршид биелэгдэх гүйцэтгэлийн үүрэг гэж үзэж тэрхүү хугацааны туршид орлогоо хэсэгчлэн хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Групп гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлсэн цаг хугацаатай зэрэгцэн, уг ажлын гүйцэтгэлээр дамжуулан худалдан авагч үр өгөөж хүртэх;
- Группийн гүйцэтгэлийн үүргийн биелэлт нь ямар нэг хөрөнгийг бий болгодог эсвэл хөрөнгийн үнэ цэнийг нэмэгдүүлдэг бөгөөд уг хөрөнгө бий болсон эсвэл үнэ цэнэ нь нэмэгдэх бүрд худалдан авагч хяналтыг өөртөө авах;
- Группийн гүйцэтгэлийн үүргийн биелэлтээр дамжин бий болж буй хөрөнгийг Групп ашиглаж үр өгөөж хүртэх боломжгүй хэдий ч гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдах бүрд төлбөр хүлээн авах эрхтэй байх.

Бусад тохиолдолд, худалдан авагч нь өөр хоорондоо ялгаатай бүтээгдэхүүн эсвэл үйлчилгээний хяналтыг авах үед тодорхой нэг хугацаанд хангагдах гүйцэтгэлийн үүрэг гэж үзэж орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогыг худалдан авагчтай байгуулсан гэрээний дагуу Группийн хүлээн авах эрхтэй гэж үзэж буй төлбөрийн дүнд үндэслэн хэмжинэ. Групп нь гэрээнд заасан гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдсан буюу тусгайлан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг худалдан авагч талд шилжүүлсэн тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

Гэрээний хөрөнгө нь хөрөнгийг худалдан авагчид шилжүүлсэн боловч бүтээгдэхүүн эсвэл үйлчилгээтэй холбоотой төлбөрийг Групп хүлээн авах эрх үүсээгүй үед бий болох хөрөнгө юм. Уг гэрээний хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг СТОУС 9-ийн дагуу хэмжинэ. Авлага нь тодорхой хугацааны дотор төлөгдөх, цаг хугацаанаас өөр хүчин зүйлээс хамааралгүй, төлбөр хүлээн авах эрх юм.

Гэрээний өр төлбөр нь худалдан авагчаас төлбөр хүлээн авсан боловч худалдан авагчид барааг шилжүүлэх эсвэл үйлчилгээ үзүүлэх (төлөх ёстой төлбөрийн хэмжээ) Группийн үүргийг илэрхийлнэ.

Нэг гэрээтэй холбоотой гэрээний хөрөнгө ба гэрээний өр төлбөрийг цэвэр дүнгээр нь тайлагнана.

Группийн орлого нь дараах үндсэн эх үүсвэрээс бүрддэг:

- а) Барааны борлуулалт;
- б) Үйлчилгээний орлого;
- в) Бусад орлого.

2.12.1 Барааны борлуулалт

Групп нэхмэл, оёмол болон сүлжмэл ноолууран бүтээгдэхүүнийг жижиглэнгийн болон бөөний худалдан авагч, онлайн платформоор борлуулдаг.

Бөөний худалдан авагчид хийсэн борлуулалтыг тухайн бүтээгдэхүүний хяналтыг худалдан авагчид шилжүүлсэн үед бүртгэдэг. Хяналт шилжсэн гэдэг нь бүтээгдэхүүнийг бөөний худалдан авагчид хүргэсэн, бөөний худалдан авагч нь тухайн бүтээгдэхүүний борлуулалтын суваг болон бүтээгдэхүүний үнэтэй холбоотой шийдвэр гаргах эрх худалдан авагчид бүрэн шилжсэнийг хэлнэ. Бөөний худалдан авагчтай байгуулсан гэрээнд заасан тодорхой цэгт барааг хүргүүлсэн, бараатай холбоотой бүхий л эрсдэл бөөний худалдан авагчид шилжсэн, худалдан авагч гэрээнд заасан барааг хүлээн авснаа зөвшөөрсөн эзрэг барааны өмчлөл ба эрсдэлтэй холбоотой бүх нөхцөл биелсэн үед барааг худалдан авагчид хүргэсэн гэж үзнэ.

Барааг худалдан авагчид хүргэсэн тухайн цаг үед буюу төлбөрийг хүлээн авах нь тодорхой бөгөөд төлбөрийг хүлээн авах нь зөвхөн цаг хугацааны асуудал болсон үед авлагыг бүртгэнэ.

Жижиглэн худалдааны борлуулалтын орлогыг барааны хяналтыг шилжүүлсэн үед буюу худалдан авагч дэлгүүрт барааг худалдан авсан үед бүртгэнэ. Худалдан авагч барааг худалдан авмагц гүйлгээний төлбөрийг нэхэмжилдэг.

Группийн бодлогын дагуу жижиглэнгийн худалдан авагчид худалдан авсан бараагаа 7 хоногийн дотор, бөөний худалдан авагчид гэрээгээр тохирсон хязгаарт багтаан буцаах эрхтэй. Тиймээс гэрээний өр төлбөр (буцаагдах боломжит өр төлбөр) болон буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө (эргэлтийн хөрөнгөөр тайлагнагдсан)-ийг буцаагдах боломжит дүнд үндэслэн бүртгэнэ. Групп буцаагдах боломжит дүнг түүхэн мэдээлэл болон хуримтлуулсан туршлага дээрээ үндэслэн тооцоолдог.

Хувьсах төлбөртэй холбогдсон тодорхойгүй хүчин зүйлс нь хожим тодорхой болоход хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлогын дүнд материаллаг нөлөөгүй бол хувьсах төлбөрийн тооцоолсон дүнг ажил гүйлгээний үнэд оруулан тооцно.

2.12.2 Үйлчилгээний орлого

Үйлчилгээний орлого нь холбоотой талууд болон бусад харилцагчдад үзүүлсэн хуурай цэвэрлэгээ болон оёдлын үйлчилгээтэй холбоотой.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.12 Орлого хүлээн зөвшөөрөлт (үргэлжлэл)

2.12.2 Үйлчилгээний орлого (үргэлжлэл)

Групп гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлэх үед уг гүйцэтгэлээр дамжуулан харилцагч үр өгөөж хүртэлх болон хяналтыг нэгэн зэрэг шилжүүлэн авснаар борлуулалтын орлогыг үйлчилгээ үзүүлж буй хугацааны туршид хүлээн зөвшөөрнө.

Гүйцэтгэлийн үүргийн ахиц дэвшлийг гарцын аргаар хэмжих бөгөөд тодорхой өдөр хүртэл харилцагчид шилжүүлсэн бараа, үйлчилгээний бодит үнэ цэнийг Группийн гэрээний дагуу шилжүүлэхээр амласан үлдсэн бараа, үйлчилгээнд ногдох дүнгээр орлого хүлээн зөвшөөрнө.

2.12.3 Бусад орлого

Бусад орлого нь түүхий эд материал болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүнийг дотоодын харилцагчдад борлуулсантай холбоотой.

Бүтээгдэхүүнийг Группийн агуулахаас илгээж, бүтээгдэхүүний хяналтыг харилцагч авах үед бусад орлогыг хүлээн зөвшөөрдөг. Борлуулалтын нэхэмжлэхийн дагуу тодорхой нэг хугацаанд орлого хүлээн зөвшөөрдөг. Орлогыг Группийн харилцагчтай байгуулсан гэрээгээр авах эрхтэй хүлээгдэж буй төлбөрийг үндэслэн хэмжинэ.

Групп нь гүйцэтгэлийн үүргээ биелүүлж, тухайлбал бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хяналтыг харилцагчид шилжүүлж, ялангуяа бараа харилцагчийн тодорхой байршилд (хүргэлт) хүргэгдсэн үед бусад орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

2.12.4 Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө болон өр төлбөр

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө нь харилцагчаас буцаагдаж ирэхээр хүлээгдэж буй барааг хүлээн авах Группийн эрхийг илэрхийлнэ. Хөрөнгийг барааны өмнөх дансны үнээс буцаагдаж ирэх барааны боломжит үнийн бууралтыг багтаасан барааг буцаах үед гарах хүлээгдэж буй зардлыг хасч хэмжинэ. Групп буцаагдахаар хүлээгдэж буй барааны хөрөнгийн хэмжилтэд орох аливаа өөрчлөлт болон үнэ цэнийн аливаа нэмэлт бууралтыг байгаа эсэхийг үнэлж шинэчилдэг. Буцаалтын дүнг тооцоолохын тулд Групп хүлээгдэж буй үнэ цэнийн аргыг ашиглан багцын түвшин дэх буцаалтын тоо хэмжээг өөрийн хуримтлагдсан түүхэн туршлагад үндэслэн тодорхойлдог. Өмнөх жилүүдэд тогтмол хэмжээний барааны буцаалт хийгдэж байсан тул мэдэгдэхүйц хэмжээний орлогын буцаалт бүртгэгдэх магадлал бага байна гэж үздэг.

Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр

Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр нь харилцагчаас хүлээн авсан нийт төлбөр (эсвэл авлага) эсвэл төлбөрийн зарим хэсгийг буцаан олгох үүрэг хариуцлага бөгөөд Групп харилцагчид буцаан олгоно гэж хүлээгдэж буй тооцоолсон дүнгээр хэмжигдэнэ. Групп тайлант үе бүрийн эцэст буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр (ба гүйлгээний үнийн харгалзах өөрчлөлт)-ийн тооцооллыг шинэчилдэг.

2.13 Түрээс

2.13.1 Түрээсийн тодорхойлолт

Хэрвээ тодорхой төлбөртэйгээ тогтсон хугацааны туршид, тодорхой хөрөнгийг ашиглаж, хянах эрх үүссэн бол тухайн гэрээг түрээсийн гэрээ эсвэл уг гэрээнд түрээсийн зүйл агуулагдсан байна гэж үзнэ.

СТОУС 16-г анх хэрэгжүүлэх үед эсвэл дараа нь бизнес нэгдэлтэй холбоотойгоор үүссэн болон өөрчилсөн гэрээгүүдийг Групп СТОУС 16-д тодорхойлсны дагуу гэрээ нь түрээсийн гэрээ эсвэл түрээсийн зүйл агуулагдсан эсэхийг гэрээг өөрчилсөн өдөр эсвэл худалдан авалтын өдрийн аль тохиромжтой өдрөөр үнэлнэ. Гэрээний нөхцөл дараа нь өөрчлөгдөөгүй бол дахин үнэлэх шаардлагагүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.2 Түрээслэгч - Групп

Гэрээний зүйл тус бүрийн төлбөрийн хуваарилалт

Групп нь түрээсийн зүйл ба нэмэлтээр нэг эсвэл түүнээс дээш түрээс эсвэл түрээсийн бус зүйл агуулсан гэрээний хувьд түрээсийн зүйлийн гэрээ нэг бүрийн төлбөрийг түрээсийн ба түрээсийн бус зүйлсийн нэг бүрийн үнийн нийлбэр дээр суурилан хуваарилна.

Богино хугацаат түрээс ба бага үнэтэй хөрөнгийн түрээс

Групп нь гэрээний хугацаа нь 12 сар ба түүнээс бага хугацаанд түрээслэх худалдан авах нөхцөлгүй дэлгүүр болон агуулахуудын түрээсийг богино хугацаат түрээсээр хүлээн зөвшөөрнө. Бага үнэтэй богино хугацаат түрээсийн төлбөр ба бага үнэтэй хөрөнгийн түрээсийг мөн адил хүлээн зөвшөөрнө. хөрөнгийг түрээсийг шулуун шугамын арга эсвэл бусад системчлэгдсэн аргууд дээр суурилан түрээсийн хугацаанд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн өртөгт дараах зүйлс багтана:

- Түрээсийн өр төлбөрийн анх тооцсон дүн;
- Түрээс эхэлснээс эсвэл эхлэхээс өмнө төлсөн түрээсийн төлбөрөөс түрээснээс авсан урамшууллыг хассан дүн;
- Группээс гарсан анхдагч шууд зардлууд; болон
- Түрээсийн шаардсан нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор тодорхой хөрөнгийг буулгах, нүүлгэх, хөрөнгө байрлах газрыг сэргээх эсвэл тухайн хөрөнгийг сэргээхэд Группээс гарсан зардлын тооцоолсон дүн.

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг өртгөөс нь үнэ цэнийн бууралт болон хуримтлагдсан элэгдлийг хассан дүнгээр хэмждэг ба түрээсийн өр төлбөрт хийгдсэн аливаа өөрчлөлтөөр залруулдаг.

Групп нь түрээсийн гэрээ дуусгавар болох үед тодорхой түрээсийн хөрөнгийн өмчлөлийг шилжүүлэн авах бол ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг түрээс эхэлсэн өдрөөс эхлэн ашиглагдах хугацаа дуусгавар болох хүртэл элэгдүүлнэ. Өөрөөр заагаагүй бол, ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн тооцоолсон ашиглагдах хугацаа ба түрээсийн хугацааны аль багаар нь шулуун шугамын аргаар элэгдүүлнэ.

Групп нь хөрөнгө оруулалтын зориулалттай хөрөнгө болон бараа материалын тодорхойлолтод нийцээгүй ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд тусдаа мөрөөр толилуулна.

Буцаан авах түрээсийн барьцаа

Төлөгдсөн буцаан авах түрээсийн барьцааг СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүрийн дагуу бодит үнэ цэнээр нь анх хүлээн зөвшөөрсөн бодит үнэ цэнийн залруулга нь нэмэлт түрээсийн төлбөр байх ба ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн өртөгт оруулан бүртгэнэ.

Түрээсийн өр төлбөр

Групп нь түрээс эхэлсэн өдрөөр төлөгдөөгүй байсан түрээсийн төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнээр түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө. Түрээсийн өр төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнийг тооцоход Групп нь түрээсийн хүүгийн түвшин тодорхойлох боломжгүй үед түрээс эхлэх өдрөөр түрээсийн гэрээний нуугдмал хүү мэдэгдэхгүй бол өсөн нэмэгдэх хүүг ашиглана.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.2 Түрээслэгч – Групп (үргэлжлэл)

Түрээсийн төлбөрт дараах зүйлс багтана:

- Тогтмол төлбөрүүдээс (бодит тогтмол төлбөрүүд) түрээсийн урамшууллыг хассан дүн;
- Гэрээ эхлэх өдрөөр үнийн индекс эсвэл ханшийг ашиглан тодорхойлогдсон үнийн индекс эсвэл ханшнаас хамааралтай хувьсах түрээсийн төлбөрүүд;
- Үлдэх өртгийн баталгаагаар Группээс төлөгдөх боломжтой төлбөрийн дүн;
- Худалдан авах нөхцөлтэй үед худалдан авалтын боломжит үнэ;
- Түрээсийн гэрээнд Групп нь түрээсийн хугацааг цуцлах эрхтэй үед түрээсийн гэрээг цуцлахад үүсэх торгууль.

Хувьсах төлбөртэй түрээсийн төлбөрийг гэрээ хэрэгжиж эхэлсэн өдрөөрх түрээсийн зах зээлийн үнээр анх хүлээн зөвшөөрнө. Үнийн индекс эсвэл ханшнаас хамааралгүй хувьсах түрээсийн төлбөрийг түрээсийн өр төлбөр ба ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн дүнд оруулахгүй ба түрээсийн төлбөр гарсан тохиолдолд эсвэл нөхцөлд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Гэрээ хэрэгжиж эхэлснээс хойш түрээсийн өр төлбөрийг хүүний өсөлт ба түрээсийн төлбөрийн дүнгээр тохируулна.

Дараах тохиолдолд Групп нь түрээсийн өр төлбөрийг (ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгөтэй холбоотой зарцууллын хамт бүртгэж) дахин хэмжинэ:

- Түрээсийн хугацаа өөрчлөгдсөн эсвэл худалдан авах нөхцөлтэй гэрээтэй үед дахин үнэлгээ хийсэн өдрөөрх хорогдуулалтын түвшинг ашиглан хорогдуулсан түрээсийн төлбөрөөр хэмжигдэх түрээсийн өр төлбөрийг дахин үнэлж өөрчлөлт орсон;
- Анх ашигласан хорогдуулалтын түвшинг ашиглан хорогдуулсан түрээсийн төлбөрөөр хэмжигдэх түрээсийн өр төлбөрийг тодорхойлох үед гарсан баталгааг үлдэх өртөгт нөлөөлсөн түрээсийн зах зээлийн боломжит төлбөрийн түрээсийн зах зээлийн түвшин өөрчлөгдсөнөөр түрээсийн төлбөр өөрчлөгдсөн.

Түрээсийн өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд тусад нь толилуулж, холбогдох тодруулгыг мөн тусад нь харуулна.

Түрээсийн гэрээний өөрчлөлт

Групп нь дараах тохиолдолд түрээсийн өөрчлөлтийг тусдаа түрээсээр бүртгэнэ:

- Өөрчлөлт нь нэмэлтээр нэг болон түүнээс дээш тодорхой хөрөнгө ашиглах эрх үүсгэж, түрээсийн зүйлийг нэмэгдүүлдэг; ба
- Түрээсийн үзүүлэлтүүд нь түрээсийн гэрээ тус бүр дээр тусгайлан заасан нөхцөл үүссэн үед түрээсийн зүйлийг нэмэгдүүлэхэд хэмжигдэхүйц нэг бүрийн үнээр өссөн.

Групп нь тусдаа түрээсээр бүртгэгдэхгүй түрээсийн өөрчлөлтийн хувьд өөрчлөгдсөн түрээсийн гэрээний хугацааг харгалзан өөрчлөлт орсон өдрөөрх шинэчлэгдсэн хорогдуулалтын түвшинг ашиглан шинэчлэгдсэн түрээсийн төлбөрийг хорогдуулан түрээсийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө.

Групп нь түрээсийн өр төлбөр шинэчлэгдсэн тохиолдолд ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн дүнг тохируулж бүртгэнэ. Өөрчлөгдсөн түрээсийн гэрээнд түрээсийн зүйл ба нэмэлтээр нэг эсвэл түүнээс дээш түрээс эсвэл түрээсийн бус зүйл агуулсан гэрээний хувьд түрээсийн зүйлийн гэрээ нэг бүрийн төлбөрийг түрээсийн зүйлийн холбогдох нэг бүрийн үнэ ба түрээсийн бус зүйлийн нэг бүрийн үнийн нийлбэр дээр суурилан хуваарилна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.13 Түрээс (үргэлжлэл)

2.13.3 Түрээслүүлэгч – Групп

Түрээсийн гэрээгээр эрсдэл өгөөжийг түрээслэгчид шилжүүлж байгаа бол түрээсийг санхүүгийн түрээсээр ангилна. Дээрхээс бусад бүх түрээс нь үйл ажиллагааны түрээсээр ангилагдана.

Үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар бүртгэдэг. Үйл ажиллагааны түрээсийн дор үүсэх түрээсийн үүрэг хариуцлагыг уг үүрэг үүсэх хугацааны турш зардлаар бүртгэдэг. Үйл ажиллагааны түрээсийн үед түрээсийн урамшуулал хүлээн авсан үед уг урамшууллыг өр төлбөрөөр бүртгэнэ. Урамшууллын нийт ашгийг түрээсийн зардлаас хасч шулуун шугамын аргаар бүртгэнэ.

2.14 Гадаад валютын ажил гүйлгээ

Группийн бие даасан компани бүрийн хувьд санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ компанийн тайлагналын валютаас бусад валютыг (гадаад валют) ажил гүйлгээ гарсан өдрийн ханшаар хөрвүүлэн бүртгэсэн.

Төгрөгөөс бусад мөнгөн тэмдэгт нь гадаад валют гэж тооцогддог ба гадаад валютаар хийгдсэн гүйлгээнүүд нь тухайн гүйлгээний өдрийн зах зээлийн ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэгддэг.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөр нь тухайн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэгддэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгө хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн гүйлгээ хийгдсэн өдрөөс хойших ханшийн өөрчлөлтөөс үүсэн гарах өөрчлөлтийг гарсан цаг хугацаанд нь ашиг, алдагдлаар бүртгэнэ.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн бус зүйлсийн хөрөнгө ба өр төлбөр нь тухайн гүйлгээний өдрийн зах зээлийн ханшаар хөрвүүлэгддэг.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан бэлтгэхтэй холбоотойгоор, Группийн гадаад үйл ажиллагааны хөрөнгө болон өр төлбөрийг тайлант хугацаа бүрийн эцсийн өдрийн ханшаар Төгрөг рүү хөрвүүлсэн. Тайлант хугацааны турш дахь орлого болон зардлын зүйлсийг хөрвүүлэхдээ ажил гүйлгээ үүссэн өдрийн ханшийг ашигласан.

Ханшийн зөрүүнээс үүссэн зөрүүг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусган эздийн өмчийн хэсэгт хуримтлуулан бүртгэнэ.

2.15 Зардал хүлээн зөвшөөрөлт

Зардлыг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлын чиг үүргийн аргыг ашиглан тайлагнадаг. Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөгт борлуулсан барааны бүтээгдэхүүнтэй шууд холбоотой зардлууд багтдаг. Группийн үйл ажиллагааны зардал ерөнхий ба удирдлагын, борлуулалт ба маркетингийн болон бусад бизнесийн үйл ажиллагааны зардлууд ордог.

2.16 Зээлийн өртөг

Шалгуурт нийцсэн хөрөнгийн олж бэлтгэх, барьж байгуулах ба үйлдвэрлэхэд шууд холбоотой хүүгийн зардлыг тэдгээр хөрөнгийн өртөгт оруулж бүртгэдэг. Шалгуурт нийцсэн хөрөнгө гэдэг нь түүнийг зориулалтаар нь ашиглах эсвэл борлуулахад бэлэн болгоход их хэмжээний хугацаа зарцуулдаг хөрөнгийг хэлэх ба уг хөрөнгийг ашиглах ба борлуулахад бэлэн болгох хүртэлх хугацаанд хүүгийн зардлыг хөрөнгийн өртөгт оруулдаг.

Зориулалт нь тодорхой зээлийг холбогдох хөрөнгийг зориулалтын дагуу ашиглаж эхлэх хүртэл эсвэл борлуулахад бэлэн болсон нь тодорхой болсон үед зээлийг ерөнхий зээлийн капиталуулалтын түвшинг тооцох зорилгоор зээлийн ерөнхий санд байлгадаг. Тодорхой зээлийг түр хугацаагаар хөрөнгө оруулалт хийх зорилгоор олж авсан хөрөнгө оруулалтын орлого нь шаардлага хангасан хөрөнгөнд зарцуулагдах хүртэл хүлээгдэж байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.16 Зээлийн өртөг (үргэлжлэл)

Зээлийн хүүгийн зардлаас хасч хөрөнгийн зориулалт нь тодорхой зээлээрх түр хөрөнгө оруулалтаас олсон хөрөнгө оруулалтын орлогын зарцуулалтыг зээлийн өртгөөс хасч капиталжуулан хөрөнгийн өртөгт бүртгэнэ. Бусад бүх зээлийн хүүг тэдгээрийг гарсан жилийн ашиг, алдагдлын тайланд тусгана.

2.17 Ажилчдын тэтгэмж

Ажилчдын богино хугацаат тэтгэмж

Холбогдох үйлчилгээ үзүүлсэн үед ажилчдын богино хугацаат тэтгэмжийг зардлаар бүртгэдэг. Групп нь ажилчдынхаа үзүүлсэн үйлчилгээний үр дүнд ийнхүү төлөхөөр хуулиар хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хүлээсэн бөгөөд холбогдох өрийн дүнг найдвартайгаар тооцоолох боломжтой бол өрийн санг бүртгэдэг.

Улсад төлөх тэтгэвэр, тэтгэмжийн төлөвлөгөө

Ажилчдын тэтгэвэр, тэтгэмж нь Монгол Улсын Нийгмийн Даатгалын Санд төвлөрүүлэх хуулиар тогтоосон нийгмийн даатгалын шимтгэлээс бүрдэнэ. Тодорхой шимтгэлийн дүн бүхий тэтгэвэр, тэтгэмжийн хөтөлбөрт төвлөрүүлэх шимтгэлийг түүнийг төлөх үүрэг хүлээсэн тайлант үеийн зардлаар бүртгэдэг.

2.18 Нөөц

Групп нь өнгөрсөн үйл явдлын улмаас хуулиар үүрэг хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хариуцлага хүлээсэн бөгөөд энэхүү үүргийг барагдуулахад эдийн засгийн өгөөжийг зарцуулах өндөр магадлалтай бөгөөд үүрэг хариуцлагыг бодитоор хэмжих боломжтой бол нөөцийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэдэг.

Бүртгэлд тусгагдсан нөөцийн дүн нь үүссэн өрийг төлж барагдуулахад шаардагдах мөнгөн дүнгийн хэмжээг тайлант жилийн эцсийн байдлаар тухайн өртэй холбоотой нөхцөл байдал, эрсдэлийг харгалзан тооцоолсон удирдлагын хийж чадах хамгийн сайн тооцоололд үндэслэдэг. Одоогийн үүссэн өрийг барагдуулахад хэрэгтэй тооцоолж буй мөнгөн гүйлгээнд үндэслэн нөөцийг хэмждэг ба түүний дансны дүн нь тэдгээр мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр тодорхойлогддог.

Нөөцийг барагдуулахад шаардлагатай эдийн засгийн өгөөжийг бүгдийг нь эсвэл заримыг нь гуравдагч тал нөхөн төлөх магадлалтай ба хэрэв нөхөн төлөх нь тодорхой болсон бөгөөд нөхөн төлбөрийн хэмжээг найдвартай хэмжих боломжтой үед түүнийг авлага хэмээн бүртгэнэ.

Нөөцийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин хянах ба тайлант хугацааны эцэст хамгийн сайн тооцооллыг тусгаж залруулдаг. Эдийн засгийн өгөөжийг шилжүүлж өр төлбөрийг барагдуулах шаардлагагүй болсон үед нөөцийг буцаана.

2.19 Болзошгүй өр төлбөр ба хөрөнгө

Аж ахуйн нэгжийн бүрэн хяналтаас гадуурх нэг болон түүнээс дээш ирээдүйн үйл явдал тохиолдох, эс тохиолдохоос хамаарч үүсэх эсэх нь тодорхойлогддог тул болзошгүй өр ба болзошгүй хөрөнгийг бүртгэдэггүй. Эдийн засгийн өгөөжийг агуулсан нөөцийн гадагш урсгал гарах магадлал маш бага биш л бол бүх тохиолдолд болзошгүй өр төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нэмж тодруулна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.20 Санхүүгийн орлого болон санхүүгийн зардал

Санхүүгийн орлогод оруулсан хөрөнгийн хүүгийн орлого орно. Хүүгийн орлогыг үр ашигтай хүүгийн аргыг ашиглан ашиг, алдагдалд хуримтлуулах хэлбэрээр хүлээн зөвшөөрдөг.

Санхүүгийн зардалд зээлийн хүүгийн зардал орно. Шаардлага хангасан хөрөнгийг худалдан авах, барих, үйлдвэрлэхтэй шууд холбоотой зээлийн зардлыг тухайн хөрөнгийн өртгийн нэг хэсэг болгон капиталжуулна. Зээлийн бусад бүх зардлыг үр ашигтай хүүгийн аргыг ашиглан ашиг, алдагдалд бүртгэнэ.

2.21 Нэгж хувьцааны ашиг

Групп энгийн хувьцааны хувьд нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашгийг тооцоолдог. Группийн энгийн хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах цэвэр ашиг, алдагдлыг тайлант хугацааны туршид эргэлтэнд байсан энгийн хувьцааны жиллэсэн дундаж тоонд хуваах замаар нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашгийг тооцоолдог.

Хэрэв эргэлтэнд байгаа боломжит болон энгийн хувьцааны тоо нь капиталжуулалт, олгосон бонус эсвэл хувьцаа хувааснаас өссөн, эсвэл хувьцаа хуваалтыг буцааснаас буурсан тохиолдлуудад нэгж хувьцаанд ногдох суурь болон бууруулсан ашиг нь толилуулагдсан бүх тайлант хугацааны туршид буцаан үйлчлэх зарчмаар толилуулагддаг.

2.22 Холбоотой тал

Групп болон Группийн толгой компани болон түүнтэй холбоотой этгээдүүдийн хооронд нөөц, ажил үйлчилгээ эсвэл үүрэг хариуцлага шилжүүлэхдээ төлбөр нэхэмжилсэн эсэхээс үл хамааран тэдгээрийн хооронд хийгдсэн ажил гүйлгээг холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ гэнэ. Аливаа хувь хүн эсвэл түүний гэр бүлийн ойр дотнын гишүүнийг дараах тохиолдолд Групптэй холбоотой гэж үзнэ:

- Группийг шууд эсвэл хамтран хянадаг;
- Группийн үйл ажиллагаанд мэдэгдэхүйц нөлөө үзүүлдэг;
- Группийн болон Группийн толгой компанийн удирдах ажилтан.

Хэрэв дараах нөхцөлийн аль нэг нь хангагдаж байвал тухайн аж ахуйн нэгжийг Групптэй холбоотой гэж үзнэ:

- Тухайн аж ахуйн нэгж болон Групп нь нэг бүлэг аж ахуйн нэгжийн бүрэлдэхүүнд багтаж байвал өөрөөр хэлбэл, толгой компани, охин компани болон нэг толгой компанид багтдаг охин компаниуд бүгд бусадтайгаа холбоотой гэсэн үг юм.
- Нэг аж ахуйн нэгж нь нөгөө аж ахуйн нэгжийн хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол эсвэл нөгөө аж ахуйн нэгжийг багтаасан бүлгийн нэг аж ахуйн нэгжийнх нь хараат эсвэл хамтарсан үйлдвэр бол;
- Хоёр компани хоёулаа нэг гуравдагч этгээдийн хамтарсан хөрөнгө оруулалттай компани бол;
- Нэг аж ахуйн нэгж нь гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хамтарсан үйлдвэр ба харин нөгөө аж ахуйн нэгж нь уг гуравдагч аж ахуйн нэгжийн хараат компани бол;
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь Групп эсвэл Групптэй холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль нэгнийх нь ажилчдын тэтгэвэр тэтгэмжид зориулсан ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөө байгаа бол
- Тухайн аж ахуйн нэгж нь дээр дурдсан холбоотой талаар тодорхойлогдсон хувь хүний шууд эсвэл хамтарсан хяналтад дор байх;
- Группийг шууд эсвэл хамтран хянадаг этгээд нь тухайн аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанд их хэмжээний нөлөөтэй байх, тухайн аж ахуйн нэгжийн, эсвэл түүний толгой компанийн удирдах ажилтан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.23 Татвар

Орлогын татварын зардал нь тухайн жилд төлөхөөр тооцсон татвар ба хойшлогдсон татварын нийлбэрээс бүрдэнэ.

2.23.1 Тухайн жилийн орлогын албан татвар

Тухайн жилийн татварын өглөг нь тухайн жилийн татвар ногдуулах орлогод суурилсан байна. Татвар ногдуулах орлого нь Группийн санхүүгийн тайлангаар тодорхойлсон ашгаас зөрүүтэй байдаг нь санхүүгийн тайланд тусгагдсан орлого, зарлагын зүйлсийн татвар ногдох, татвар ногдох орлогоос хасагдах хугацаа нь татварын тайлангийн зорилгоор өөр тайлант хугацаанд үүсдэг эсвэл эдгээр нь огт татвар ногдохгүй эсвэл татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй байдагтай холбоотой. Группийн тухайн жилийн татварын өрийг тайлангийн өдрөөр хүчин төгөлдөр эсвэл хүчин төгөлдөр болох нь тодорхой татварын хувь хэмжээгээр тооцож, тодорхойлно.

2.23.2 Хойшлогдсон татвар

Хойшлогдсон татварыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь хөрөнгө, өр төлбөрийн дансны үнэ болон татвар ногдуулах орлогыг тооцоход хэрэглэсэн тэдгээрийн татварын суурь хоёрын хоорондын түр зөрүүнд тооцдог. Ерөнхийдөө бүх татвар ногдох түр зөрүүгээр хойшлогдсон татварын өрийг бүртгэдэг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгийг бараг бүх хасагдах түр зөрүүнд тооцдог боловч ирээдүйд тэдгээр хасагдах түр зөрүүг шингээхэд хүрэлцэхүйц татвар ногдуулах ашигтай байх өндөр магадлалтай эсэхийг харгалздаг. Эдгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг гүүдвилл болон татварын ногдуулах орлого ба санхүүгийн ашгийн аль алинд нь нөлөөлдөггүй ажил гүйлгээ (бизнесийн нэгдлээс бусад)-ний үед бусад хөрөнгө ба өр төлбөрийг анх бүртгэхэд үүссэн түр зөрүүгээр бүртгэдэггүй.

Групп түр зөрүүг өөрчлөх хугацаанд хяналт тавих боломжтой байх, мөн түр зөрүү нь ойрын ирээдүйн тайлант үед өөрчлөгдөхгүй гэсэн магадлалтай байхаас бусад тохиолдолд охин, салбар болон хараат компани дахь хөрөнгө оруулалт болон хамтарсан компани дахь хувь оролцоотой холбоотой татвар ногдох бүх түр зөрүүний хувьд хойшлогдсон татварын өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөх ёстой. Түр зөрүүг ойрын ирээдүйн тайлант үед өөрчлөх магадлалтай бөгөөд татвар ногдох ашиг нь түр зөрүүгийн эсрэг ашиглагдахуйц үед охин эсвэл хараат компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтаас үүсэх бүхий л татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүүг Групп хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрдөг.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг тайлант хугацааны эцэст дахин хянаж үздэг ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүх эсвэл зарим өгөөжийг хүртэх хангалттай хэмжээний татвар ногдох ашиг олох магадлал үгүй болох үед хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг бууруулдаг.

Тайлант үеийн эцсээр хүчин төгөлдөр болсон, эсвэл хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа татварын хувь хэмжээ (татварын хууль)-нд үндэслэн хөрөнгө нь хэрэгжих буюу өр төлбөрийг төлөх тайлант үед мөрдөгдөхөөр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгө болон өр төлбөрийг хэмждэг. Тайлант үеийн эцэст Групп нь хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн дансны үнийг нөхөх буюу барагдуулах арга хэлбэрээс үүсэж байгаа татварын үр нөлөөг хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хойшлогдсон татварын хөрөнгийн хэмжилтэнд тусгадаг.

Тайлант үеийн татварын өр төлбөрийг тайлант үеийн татварын хөрөнгөөр суутган тооцох хууль ёсны хүчин төгөлдөр эрхтэй, орлогын татвараар тооцоо хийдэг ижил татварын албатай харьцдаг ба тайлант үеийн татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр сууриар барагдуулахаар төлөвлөсөн тохиолдолд хойшлогдсон татварын өр төлбөр болон хөрөнгийг цэвэр дүнгээр тооцдог.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг стандартын дагуу бэлтгэх нь тайлангийн өдрийн тайлагнасан хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн болон тайлант хугацааны орлого, зардлын тайлагнасан дүнгүүдэд нөлөөлөхүйц дүгнэлт, тооцоолол, таамаглал хийхийг удирдлагаас шаарддаг. Эдгээр тооцоог хийхдээ тодорхой бус байдлын улмаас ирээдүйн тайлант үеийн бодит үр дүнг эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй дүн дээр үндэслэн гаргаж болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн материаллаг бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.23 Татвар (үргэлжлэл)

2.23.2 Хойшлогдсон татвар (үргэлжлэл)

Тооцоолол болон үндсэн таамаглалыг байнга хянаж байдаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн засварыг тооцооллыг засварласан тайлант үе болон цаашид нөлөөлсөн аливаа хугацаанд хүлээн зөвшөөрнө.

2.23.3 Тухайн жилийн болон хойшлогдсон татвар

Тайлант хугацааны болон хойшлогдсон татварыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод эсвэл шууд өмчид хүлээн зөвшөөрсөн зүйлд хамаарахаас бусад тохиолдолд ашиг, алдагдалд бүртгэнэ. Энэ тохиолдолд тайлант хугацааны болон хойшлогдсон татварыг бусад дэлгэрэнгүй орлогод эсвэл шууд өмчид тус тус бүртгэнэ. Бизнесийн нэгдлийн анхдагч бүртгэлээс одоогийн татвар эсвэл хойшлогдсон татвар үүссэн тохиолдолд татварын үр нөлөөг бизнесийн нэгдлийн нягтлан бодох бүртгэлд оруулна.

2.24 Сегментийн мэдээлэл

Үйл ажиллагааны сегмент нь Группийн эрхэлж буй бизнесийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор орлого олж, зардал гаргадаг Группийн нэг бүрэлдэхүүн хэсэг юм. Үүнд, бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй хийсэн ажил гүйлгээтэй холбоотой орлого болон зардал орно. Группийн гол үйл ажиллагааны шийдвэр гаргагчид сегментүүдийн гүйцэтгэлийг үнэлэх болон нөөцийг хэрхэн хуваарилах шийдвэр гаргахын тулд сегментүүдийн үйл ажиллагааны үр дүнг байнга хянаж байдаг бөгөөд сегмент бүрийн санхүүгийн мэдээллийг гаргадаг.

2.25 Засгийн газрын буцалтгүй тусламж

Засгийн газрын буцалтгүй тусламж гэдэг нь Группийн үйл ажиллагаатай холбоотой өнгөрсөн болон ирээдүйн тодорхой нөхцөлүүдийг хангасан нөхцөлд засгийн газрын байгууллагаас Групп руу нөөцийг шилжүүлэх явдал юм (тухайлбал, засгийн газрын татаас). Групп зардаас чөлөөлөх хэлбэрээр авсан тусламжийг засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар хүлээн хүлээн зөвшөөрсөн. Тухайлбал, Засгийн газрын татаасаар бага хүүтэй авсан зээлийг засгийн газрын буцалтгүй тусламжаар бүртгэсэн. Групп буцалтгүй тусламжаар нөхөхөөр төлөвлөж буй зардлыг зардал болгон хүлээн зөвшөөрдөг тул ийм тусламжийг системчилсэн байдлаар ашиг, алдагдалд бүртгэдэг.

Зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг СТОУС 9-ийн дагуу анх хүлээн зөвшөөрч, дараа нь хэмждэг. СТОУС 9 нь зах зээлийн ханшаас доогуур хүүтэй зээлийг бодит үнэ цэнээр хэмжихийг шаарддаг. Өөрөөр хэлбэл, зах зээлтэй холбоотой хүүгээр хямдруулсан ирээдүйн хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр бүртгэхийг шаарддаг. Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн зээлийн бодит үнэ цэнэ ба хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжигдэх ба буцалтгүй тусламжийн шинж чанараас хамааран бүртгэнэ.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад нийцүүлэн бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлэмж хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлэмж нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн өдрөөр тайлагнагдсан хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн, болзошгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн тодруулга болон тайлант үед хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлого, зардлын дүнд тус тус нөлөөлдөг. Ирээдүйд гарах бодит үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Тооцоолол, түүнийг хийхэд хэрэглэсэн таамаглал, төсөөллийг байнга хянадаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн өөрчлөлтийг өөрчлөлт хийгдсэн тайлант үе болон ирээдүйн тайлант үеүдэд тус тус тусгадаг.

3.1 Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж

3.1.1 Газрын эрхийн ашиглалтын жил ба элэгдэл

Групп нь Монгол Улсад орших газрыг 15-аас 60 жилээр түрээсэлдэг.

Монгол Улсын Газрын тухай хууль нь Монгол Улсын аж ахуйн нэгжүүдэд газрын эрх эзэмших эрх зүйн үндсийг тогтоосон.

Групп газрыг гэрээний дагуу олж эзэмшсэн бодит үнэ цэнээр нь анх бүртгэлд тусгадаг. Групп өнгөрсөн жилүүдэд газар эзэмших эрхийн хугацааг маш бага хэмжээний жил тутмын төлбөр төлж амжилттай сунгуулсан. Группийн удирдлага газар эзэмших эрхийн хугацааг бага хэмжээний төлбөр төлж, цаашид тодорхойгүй хугацаагаар эзэмшинэ гэдэгт итгэлтэй байна. Тиймээс нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд 17,959,888 мянган төгрөгийн (2022 онд 17,959,888 мянган төгрөг) дансны үнэ бүхий газар нь үнэ цэнийн бууралтыг хассан, дахин үнэлсэн дүнгээр илэрхийлэгдсэн бөгөөд газрыг элэгдүүлдэггүй.

3.1.2 Монгол Улсын татварын систем

Зах зээлийн эдийн засагт шилжих шилжилттэй холбоотойгоор Монголын Засгийн Газар бизнес болон эдийн засгийн бүтцэд өөрчлөлт шинэчлэлтийг хийсээр байна. Үүний үр дүнд бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөө үзүүлэх хууль журмууд ч мөн өөрчлөгдсөөр байна.

Өөр өөр эрх бүхий байгууллагууд татварын хуулийн хэрэгжилтэд хяналт шалгалт хийж төлбөр торгууль тавих хуулиар тогтоосон эрхтэй байдаг. Групп татварын хууль тогтоомжийн ойлголт дээрээ үндэслэн бүх татваруудыг үнэн зөв тодорхойлсон гэж итгэж байгаа боловч дээр дурдсан хүчин зүйлүүдээс үндэслэн Группд татварын эрсдэл байсаар байна.

3.1.3 Хувьсах дүнг тооцоолох болон хязгаарлалтыг үнэлэх аргыг тодорхойлох нь

Бараа бүтээгдэхүүн борлуулах зарим гэрээнүүдэд буцаах нөхцөл бүхий хувьсах хүчин зүйлийг агуулсан байдаг. Групп нь буцаан олгоно гэж буй таамаглаж буй дүнг тооцоход тохирох аргад үндэслэн хүлээгдэж буй үнэ цэнийн арга болон хамгийн боломжит дүнгийн аргыг ашиглан тооцоолдог.

Групп нь адил төстэй олон тооны хэрэглэгчийн гэрээнүүдийн хувьд буцаагдах эрх бүхий бараануудын хувьсах төлбөрийг тооцоолоход хүлээгдэж буй үнэ цэнийн арга нь тохиромжтой арга гэж үзсэн.

Гүйлгээний үнэ дэх хувьсах хэмжигдэхүүнийг оруулахын өмнө Групп нь хувьсах төлбөрийн дүн хязгаарлагдаж байгаа эсэхийг авч үздэг. Групп нь хувьсах зардлын тооцооллыг Группийн түүхэн туршлага, бизнесийн таамаглал, одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдалд тулгуурлан хязгаарлаагүй болохыг тогтоосон. Үүнээс гадна хувьсах төлбөрийн тодорхойгүй байдлыг богино хугацаанд шийдвэрлэдэг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.1 Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж (үргэлжлэл)

3.1.3 Хувьсах дүнг тооцоолох болон хязгаарлалтыг үнэлэх аргыг тодорхойлох нь (үргэлжлэл)

2023 онд борлуулалтын орлого нь 17,310,811 мянган төгрөгийн буцаалт, хөнгөлөлтийг хассаны дараа 255,650,516 мянган төгрөг (2022 онд борлуулалтын орлого нь 12,447,074 мянган төгрөгийн буцаалтыг хассаны дараа 193,427,609 мянган төгрөг) байсан.

3.2 Тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн их хэмжээний дүн бүхий үзүүлэлтүүдэд дараах таамаглал төсөөллийг ашиглан, нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрсөн.

3.2.1 Алдагдлын нөөц сангийн тооцоолол

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон.

Энэ тохиолдолд удирдлагын үнэлгээ нь харилцагч талын нөхцөл байдал, харилцаа холбоо, түүний талаарх тодорхой байгаа зах зээлийн мэдээлэл болон зээлийн талаарх мэдээ тайлан зэрэг дээр үндэслэн хийгддэг. Групп нь цуглуулагдахаар хүлээгдэж буй дүнг илэрхийлэх үүднээс хасагдуулгыг удирдлагын үнэлгээний дагуу тооцоолдог. Энэхүү тусгайлсан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Үнэлгээ болон тооцоолол хийсэн аргачлалаас хамааран бүртгэсэн зардлын дүн болон хугацааны хувьд нөөц сангууд ялгаатай байж болно. Найдваргүй авлагын нөөц сан өсвөл үйл ажиллагааны зардал өсөх ба эргэлтийн хөрөнгө буурах нөлөөтэй.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх Группийн дансны ба бусад авлагын дансны үнэ нь 8,030,908 мянган төгрөг, авлагын нөөц сангийн үлдэгдэл 1,761,809 мянган төгрөг (2022 онд: дансны ба бусад авлагын дансны үнэ нь 3,318,986 мянган төгрөг, авлагын нөөц сангийн үлдэгдэл 1,771,075 мянган төгрөг) байсан.

3.2.2 Удаан гүйлгээтэй бараа материалын хасагдуулгын нөөц

Группийн удирдлага удаан гүйлгээтэй, зарагддаггүй болон эвдэрч гэмтсэн бараа материалыг тодорхой хугацаагаар хянадаг ба үнэлэмж болон тооцооллыг ашигладаг. Тооцоолол болон холбогдох төсөөллүүд нь түүхэн туршлага дээр үндэслэдэг ба бодит үр дүн нь тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Группийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого нь бараа материалыг үйлдвэрлэж дуусгаснаас хойш борлуулаагүй бол хугацаа, насжилт болон бараа материалын зэрэглэлээс хамаарч ангилалын дагуу хасагдуулга байгуулна.

Удирдлага дээрх бараа материалын үнэлгээг тодорхойлоход хэрэглэсэн төсөөлөл болон үнэлэмж зохистой буюу тохиромжтой гэдэгт итгэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх бараа материалын дансны үнэ нь 142,521,277 мянган төгрөг, бараа материалын хасагдуулгын үлдэгдэл нь 2,190,587 мянган төгрөг (2022 онд бараа материалын дансны үнэ нь 128,791,463 мянган төгрөг, бараа материалын хасагдуулгын үлдэгдэл нь 2,357,493 мянган төгрөг) байсан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

3. Нягтлан бодох бүртгэлийн үнэлэмж ба тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.2 Тодорхой бус байдал дахь таамаглал, тооцооллын үндсэн эх сурвалж (үргэлжлэл)

3.2.3 Бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнийг тооцоолох

Цэвэр боломжит үнэ цэнэ гэж бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад бараа материалыг худалдан борлуулахаар тооцож буй үнээс түүнийг борлуулахад шаардагдах тооцсон зардлыг хассан дүн юм. Гэмтэлтэй, хоцрогдсон болон удаан хугацаанд хөдөлгөөнд ороогүй бараа материал байгаа эсэхийг удирдлагын зүгээс тогтмол хянадаг.

Групп өөрийн тооцооллыг үнэн зөв, бодитой гэж үзэж байгаа боловч аливаа бодит нөхцөл байдал эсвэл нөлөө бүхий хүчин зүйлсээс шалтгаалан тооцоололд өөрчлөлт орсон тохиолдолд ашиг, алдагдал болон өмчид материаллагаар нөлөө үүсч болзошгүй.

3.2.4 Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил

Тодруулга 2.6-д тайлбарласнаар, Групп үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийн тооцооллыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн өдрөөр хянадаг ба тооцооллыг өөрчлөх шаардлагатай бол залруулдаг. Тайлант жилийн эцэст үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийн тооцоололд өөрчлөлт гараагүй. Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жилийг тооцоолоход үнэлэмж ашигладаг ба уг тооцоолол нь тайлант жилийн цэвэр ашигт нөлөө үзүүлэх боломжтой. Удирдлага дээрх тооцоолсон үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын жил уг хөрөнгийн бодитой эдийн засгийн ашиглах жил гэдэгт итгэж байна.

3.2.5 Барилга ба газрын бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Газар болон барилга нь санхүүгийн тайлагналын зорилгоор бодит үнэ цэнээр хэмжигдсэн. Групп хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоолохдоо ажиглаж болох зах зээлийн үнийн мэдээллийг ашигладаг. Идэвхтэй зах зээлийн үнэ цэнийн мэдээлэл (1-р түвшин) тодорхойгүй бол Групп хараат бус мэргэжлийн үнэлгэчээр хөрөнгийн үнэлгээг тооцоолуулдаг. Эдгээр тооцоолоос хамаарч газар болон барилгын үнэлгээ өөрчлөгдөх боломжтой.

Барилга болон газрын бодит үнэ цэнийг тооцоолоход ашигласан мэдээлэл болон үнэлгээний аргачлалын талаар тодруулга 10.2-г харна уу.

Хойшлогдсон орлогын албан татвар

Групп нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварыг тооцоолохдоо Монгол Улсын хуулиар тогтоосон татварын хувь хэмжээ, татвараас хасагдахгүй зардлууд, татварын хуульд орсон өөрчлөлтүүд болон удирдлагын хүлээж буй ирээдүйн үр дүн зэргийг харгалзаж үздэг. Хойшлогдсон орлогын албан татварыг түр зөрүүн дээр суурилан тооцоолдог ба энэ нь санхүүгийн тайланд тайлагнасан орлого, зардал болон татварын хуулийн дагуу тодорхойлсон татвар ногдох орлого, зардлын хоорондох зөрүү юм. Эдгээр түр зөрүүнээс үүссэн татварын нөлөөллийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хойшлогдсон татварын хөрөнгө эсвэл өр төлбөрөөр тусгадаг.

Группийн удирдлага нь хойшлогдсон татварын хөрөнгө хэрэгжихгүй гэж үзэж байгаа тохиолдолд хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Бодит үр дүн нь энэ таамаглалаас зөрүүтэй байх тохиолдолд ирээдүйн тайлант үеүдэд уг таамаглалын залруулга хийх ба тайлант жилийн санхүүгийн байдал болон орлогод материаллаг нөлөө үзүүлэхүйц өөрчлөлтийг хүлээн зөвшөөрч хойшлогдсон татварын хөрөнгөөр бүртгэх шаардлага тулгарч болно.

Групп 2023 болон 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд нийт 9,276,559 мянган төгрөг болон 14,879,483 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын хөрөнгө хүлээн зөвшөөрсөн.

Групп 2023 болон 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд нийт 7,883,775 мянган төгрөг болон 8,206,834 мянган төгрөгийн хойшлогдсон татварын өр төлбөр хүлээн зөвшөөрсөн. Тодруулга 2.23 болон 24.3-ыг харна уу.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

4. 2023 он болон түүнээс хойших хугацаанд мөрдөгдөж эхлэх нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр гарсан стандартууд болон стандартын нэмэлт өөрчлөлтүүд

4.1 Тайлант жилд хэрэгжиж эхэлсэн СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд

Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл (НББОУСЗ)-өөс гаргасан 2023 оны 01 дүгээр 01-ний өдөр болон тухайн өдрөөс хойш хэрэгжиж эхэлсэн СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг Групп тайлант жилд хэрэгжүүлсэн.

Хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа	Шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд
2023 оны 01 дүгээр сарын 01	<ul style="list-style-type: none"> СТОУС 17 Даатгалын гэрээ НББОУС 1 ба СТОУС Практик Мэдэгдлийн 2-т оруулсан нэмэлт өөрчлөлтүүд - Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын тодруулга НББОУС 8-ын нэмэлт өөрчлөлт - Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын тодорхойлолт НББОУС 12-ын нэмэлт өөрчлөлт - Дан ганц ажил гүйлгээнээс үүссэн хөрөнгө, өр төлбөрт хамаарах хойшлогдсон татвар СТОУС 17 болон СТОУС 9-ийн анхны хэрэгжүүлэлт - Харьцуулагдах мэдээлэл (СТОУС 17-ийн нэмэлт өөрчлөлт)
2023 оны 5 дугаар сарын 23	<ul style="list-style-type: none"> Олон Улсын татварын шинэчлэл – Хоёр баганат моделийн зарчим – НББОУС 12-ын нэмэлт өөрчлөлт

СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд нь тайлант жилд Группийн санхүүгийн байдал болон гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлангийн тодруулгуудад материаллаг нөлөө үзүүлээгүй болно.

4.2 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд

Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг батлан гаргах үед батлагдсан байсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудын шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийг дор тодруулсан болно. Групп эдгээрийг хэрэгжиж эхлэхээр хүлээгдэж буй үеэс дагаж мөрдөнө.

Хэрэгжиж эхэлсэн хугацаа	Шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд
2024 оны 01 дүгээр сарын 01	<ul style="list-style-type: none"> НББОУС 1-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Шалгуур үзүүлэлт бүхий эргэлийн бус өр төлбөр НББОУС 1-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Эргэлтийн ба Эргэлтийн бус өр төлбөрийн ангилал СТОУС 16-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Борлуулаад буцаан түрээслэх ажил гүйлгээний түрээсийн өр төлбөр НББОУС 7 болон СТОУС 7-ийн нэмэлт өөрчлөлт - Бэлтгэн нийлүүлэгчийн санхүүжилтийн тохиролцоо
2025 оны 01 дүгээр сарын 01	<ul style="list-style-type: none"> НББОУС 21-ийн нэмэлт өөрчлөлт – Арилжигдах боломжгүй байх
Сонголттойгоор мөрдөх боломжтой / мөрдөх хугацааг тодорхойгүйгээр хойшуулсан	<ul style="list-style-type: none"> СТОУС 10 болон НББОУС 28-ын нэмэлт өөрчлөлт - Хөрөнгө оруулагч болон хараат эсвэл хамтарсан компанийн хөрөнгийн борлуулалт эсвэл худалдах үнэ

Групп нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд эдгээр шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд доорх зүйлсээс бусдаар томоохон нөлөө үзүүлэхгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

4. 2023 он болон түүнээс хойших хугацаанд мөрдөгдөж эхлэх нягтлан бодох бүртгэлийн шинээр гарсан стандартууд болон стандартын нэмэлт өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)

4.2 Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй СТОУС Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартуудад орсон шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)

Өр төлбөрийг богино болон урт хугацааны гэж ангилах – НББОУС I-ийн нэмэлт өөрчлөлт

2020, 2022 онд гаргасан эдгээр нэмэлт, өөрчлөлтүүд нь өр төлбөрийг богино хугацаатай эсвэл урт хугацаатай гэдгийг тодорхойлох шаардлагыг тодорхой болгох зорилготой бөгөөд мөн ирээдүйн зээлийн шалгуур үзүүлэлтийн биелэлттэй холбоотойгоор урт хугацааны өр төлбөрийн талаар шинэ тодруулга бэлтгэхийг шаардсан. Нэмэлт өөрчлөлтүүд нь 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойшхи тайлант жилийн хугацаанд хамаарна.

Групп нь тодорхой зээлийн шалгуур үзүүлэлт бүхий хэд хэдэн банкны барьцаат зээлтэй. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар урт хугацаат гэж ангилсан өр төлбөрүүд нь ирээдүйн зээлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг хангахгүйгээс гэрээний дагуу төлөх хугацаанаас өмнө эргэн төлөлт хийх шаардлага үүсч болно. Групп эдгээр өр төлбөрийн ангилал болон холбогдох тодруулгад оруулсан өөрчлөлтийн болзошгүй нөлөөллийг үнэлэх шатандаа явж байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

5. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

	2023	2022
Касс дахь бэлэн мөнгө	31,550	40,544
Банк дахь харилцах данс	9,459,561	8,994,375
	9,491,111	9,034,919

Групп мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийг зээлийн эрсдэл багатай гэж үнэлсэн.

6. Дансны ба бусад авлага

	2023	2022
Дансны авлага	7,553,053	2,905,206
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(1,640,363)	(1,640,363)
	5,912,690	1,264,843
Холбоотой талаас авах авлага (Тодруулга 29.2-г үзнэ үү)	129,632	17,222
Бусад авлага	2,110,032	2,167,633
Үнэ цэнийн бууралтын сан	(121,446)	(130,712)
	8,030,908	3,318,986

- 6.1 Дансны авлага

Группийн зээлийн борлуулалтын урьдчилан батлагдсан зээлийн хязгаарт багтаан төлөгдөх дундаж хугацаа 30-90 хоног (2022 онд 30-90 хоног) байна. Аливаа шинэ харилцагчийг хүлээн зөвшөөрөхөөс өмнө Группийн удирдлага харилцагчийн зээлийн эрсдэлийн чанарыг үнэлэн зээлийн хязгаарыг харилцагч тус бүрийн хувьд тодорхойлдог.

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон.

Эдгээр тохиолдолд тухайн харилцагчдын авлагын үлдэгдэл, хамтын ажиллагааны түүх болон зах зээлийн мэдэгдэж буй хүчин зүйлс дээр үндэслэсэн эсрэг талын одоогийн санхүүгийн байдал, боломжит хамгийн сайн баримт, нөхцөлийг үнэлэн дүгнэлт хийсэн. Групп нь харилцагч бүрд хүлээгдэж буй эргэн төлөгдөх дүнг бууруулсантай холбоотойгоор тусгайлан нөөцийг бүртгэсэн. Энэхүү тусгайлан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Групп нь харилцагч санхүүгийн хүнд байдалд орсон тухай мэдээлэл хүлээн авсан, авлагын эргэн төлөгдөх бодитой төлөв байхгүй үед, өөрөөр хэлбэл, эдгээр тохиолдолын аль нэг нь үүссэн буюу хариуцагч татан буугдсан, дампуурлын үе шатанд орсон, эсвэл борлуулалтын авлага нь арваас дээш жилийн насжилттай болсон тохиолдолд борлуулалтын авлагын хасалдуулга бүртгэдэг. Хууль сахиулах байгууллагын шийдвэрээр данснаас хассан авлага байхгүй.

Группийн түүхэн зээлийн алдагдал нь харилцагчийн сегмент бүрийн хувьд эрс ялгаатай хэв шинжийг харуулдаггүй тул өнгөрсөн үеийн төлөв байдалд суурилсан алдагдлын санг Группийн харилцагчийн сегментээр ялгаж харуулаагүй болно.

- 6.2 Бусад авлага

	2023	2022
НӨАТ болон бусад татварын авлага	1,358,657	1,394,152
Ажилчдаас авах авлага	432,179	495,474
Бусад	319,196	278,007
	2,110,032	2,167,633

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

7. Урьдчилгаа төлбөр

	2023	2022
Бэлтгэн нийлүүлэгчдэд төлсөн урьдчилгаа	1,288,446	1,100,746
Урьдчилж төлсөн зардал	1,885,234	1,217,749
	3,173,680	2,318,495

8. Бараа материал

	2023	2022
Түүхий эд материал	35,591,584	39,237,700
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	20,703,068	13,904,765
Бэлэн бүтээгдэхүүн	74,816,715	64,176,011
Хангамжийн материал	13,207,219	10,245,875
Замд яваа бараа	393,278	3,584,605
	144,711,864	131,148,956
Бараа материалын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга	(2,190,587)	(2,357,493)
	142,521,277	128,791,463

Түүхий эд материалд түүхий ноолуур, самнасан ноолуур, ноолууран утас, даавуу болон драп багтсан. 2023 онд бараа материалаас борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг 124.1 тэрбум төгрөг (2022 онд 93.5 тэрбум төгрөг) бүртгэсэн.

Бараа материалын үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулгын хөдөлгөөн:

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	2,357,493	1,791,496
Тайлант жилд байгуулсан үнэ цэнийн бууралтын хасагдуулга (Тодруулга 25.5)	594,422	738,563
Үнэ цэнийн бууралтын буцаалт (Тодруулга 25.5)	(761,328)	(172,566)
Эцсийн үлдэгдэл	2,190,587	2,357,493

2023 онд нийт 138.0 тэрбум төгрөг (2022 онд 121.7 тэрбум төгрөг)-ийн бараа материалыг банкны зээлд барьцаалсан (Тодруулга 17.1).

9. Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө

	2023	2022
Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө	-	17,227
	-	17,227

Буцаах эрхтэй бараагаарх хөрөнгө нь Группийн худалдан авагчдаас борлуулалтын гэрээний дагуу буцаагдах магадлалтай барааг илэрхийлнэ.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

10. Үндсэн хөрөнгө

	Газар	Барилга	Тоног тохоромж	Тавилга, эд хогшил	Тээврийн хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга	Түрээсийн сайжруулалт	Нийт
<i>Өртөг эсвэл дахин үнэлэгдсэн өртөг:</i>								
2022 оны 01 дүгээр сарын 01	17,959,888	79,529,075	97,998,348	5,712,260	1,703,325	9,226,896	622,574	212,752,366
Нэмэгдсэн	22,727	1,663,991	233,904	514,364	475,596	24,416	-	2,934,998
Хасагдсан	-	-	(54,130)	(25,058)	-	-	-	(79,188)
Биег бус хөрөнгө руу ангилсан	-	-	-	(6,929)	-	-	-	(6,929)
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	-	9,232,941	-	-	(9,232,941)	-	-
2022 оны 12 дугаар сарын 31	17,982,615	81,193,066	107,411,063	6,194,637	2,178,921	18,371	622,574	215,601,247
Нэмэгдсэн	138,178	1,289,639	408,471	1,602,039	187,493	240,679	776,254	4,642,753
Хасагдсан	(22,727)	(1,297,944)	(105,994)	(514,521)	-	-	-	(1,941,186)
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	18,368	(10,706)	10,706	-	(18,368)	-	-
2023 оны 12 дугаар сарын 31	18,098,066	81,203,129	107,702,834	7,292,861	2,366,414	240,682	1,398,828	218,302,814
<i>Хуримтлагдсан хэсдээ:</i>								
2022 оны 01 дүгээр сарын 01	-	9,051,524	53,354,954	3,437,789	895,256	-	608,310	67,347,833
Байгуулсан эзэгдэл	-	2,404,373	7,545,344	728,169	166,427	-	-	10,844,313
Хасагдсан эзэгдэл	-	-	(53,180)	(5,807)	-	-	-	(58,987)
Биег бус хөрөнгө руу ангилсан	-	-	-	(6,929)	-	-	-	(6,929)
Ханшийн хөрвүүлэлтийн нөлөө	-	-	-	11,827	19,755	-	-	42,442
2022 оны 12 дугаар сарын 31	-	11,455,897	60,858,945	4,172,977	1,072,543	-	608,310	78,168,672
Байгуулсан эзэгдэл	-	2,556,768	7,720,968	950,466	204,333	-	27,292	11,459,827
Хасагдсан эзэгдэл	-	(34,896)	(81,719)	(458,363)	-	-	-	(574,978)
Үндсэн хөрөнгө хооронд шилжсэн	-	-	(12,129)	12,129	-	-	-	-
Ханшийн хөрвүүлэлтийн нөлөө	-	-	-	-	-	-	-	-
2023 оны 12 дугаар сарын 31	-	13,977,769	68,486,065	4,677,209	1,276,876	-	635,602	89,053,521
<i>Дансны үнэ:</i>								
2022 оны 12 дугаар сарын 31	17,982,615	69,737,169	46,552,118	2,021,660	1,106,378	18,371	14,264	137,432,575
2023 оны 12 дугаар сарын 31	18,098,066	67,225,360	39,216,769	2,615,652	1,089,538	240,682	763,226	129,249,293

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

10. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

10.1 Барьцаалсан үндсэн хөрөнгө

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр нийт 67.8 тэрбум төгрөг (2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр нийт 134.8 тэрбум төгрөг)-ийн дансны үнэ бүхий газар, барилга, дуусаагүй барилга ба тоног төхөөрөмжийг банкны зээлд барьцаалсан (Тодруулга 17.1-г харна уу).

10.2 Группийн газар болон барилгын бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Группийн газар болон барилга нь хуримтлагдсан элэгдэл болон үнэ цэнийн бууралтыг хассан дахин үнэлсэн дүнгээр тусгагдсан. Группийн газар болон барилга 2020 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрөөр Группээс хараат бус мэргэжлийн үнэлгээний тодорхойлсон бодит үнэ цэнээр дахин үнэлэгдсэн.

СТОУС 13 Бодит үнэ цэнийн хэмжилт-д тодорхойлсны дагуу хэмжигдсэн үндсэн хөрөнгийн үнэ цэнийг дараах бодит үнэ цэнийн шаталсан түвшнээр ангилсан.

	2023 оны 12 дугаар сарын 31		2022 оны 12 дугаар сарын 31	
	Бодит үнэ цэнэ	Шатлал 3	Бодит үнэ цэнэ	Шатлал 3
Газар	18,098,066	18,098,066	17,982,615	17,982,615
Барилга	67,225,360	67,225,360	69,737,169	69,737,169
	85,323,426	85,323,426	87,719,784	87,719,784

Газар болон барилгын бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ дараах үнэлгээний арга техникийг ашигласан:

Төрөл	Үнэлгээний арга техник
Барилга	Зах зээлийн харьцуулалтын болон өртгийн арга: Уг үнэлгээний загвар нь зах зээлийн жишиг үнэ байгаа үед ижил төрлийн зүйлсийн зах зээлийн үнийг, мөн тохиромжтой үед хорогдуулсан орлуулалтын өртгийг авч үздэг. Хорогдуулсан орлуулалтын өртөг нь биет хоцрогдол болон хуучралт, мөн үйл ажиллагааны болон эдийн засгийн хоцрогдол зэргийг авч үздэг.
Газар	Өртгийн арга: Газрын өртгийн бодит үнэ цэнийг өртгийн аргаар тооцоолсон.

Бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн үр дүнд нийтдээ 33,327,139 мянган төгрөгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл үүссэн.

Бодит үнэ цэнийн хэмжилт	2020 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрөөрх бодит үнэ цэнийн шатлалын ангилал			
	Бодит үнэ цэнийн нөлөөлөл	Шатлал 1	Шатлал 2	Шатлал 3
Газар	15,345,890	-	-	15,345,890
Барилга	17,981,249	-	-	17,981,249
Нийт	33,327,139	-	-	33,327,139

Групп эдгээр газрын эрхийн бодит үнэ цэнийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дахин үнэлж, 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дансны үнээс материаллаг зөрүү тогтоогоогүй тул НББОУС 16-ын дагуу үнэ цэнийг тохируулаагүй болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

10. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

10.2 Группийн газар болон барилгын бодит үнэ цэнийн хэмжилт (үргэлжлэл)

Группийн газар болон барилгуудыг түүхэн өртгийн үндсэн дээр хэмжсэн бол дансны үнэ нь дараах байдалтай байхаар байна:

	2023	2022
Газар	2,613,998	2,613,998
Барилга	47,770,068	49,943,903
	50,384,066	52,557,901

10.3 Бүрэн элэгдсэн үндсэн хөрөнгө

	2023	2022
Өртөг	40,115,009	36,454,214

10.4 Ашиг, алдагдалаар болон бараа материалын өртгөөр хүлээн зөвшөөрсөн элэгдэл болон хорогдуулга:

	2023	2022
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	2,296,760	1,920,898
Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 11)	983,636	831,016
Биет бус хөрөнгийн хорогдол (Тодруулга 13.1)	199,566	197,611
	3,479,962	2,949,525

Групп жилийн хугацаанд 9,163,067 мянган (2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр: 8,923,415 мянган) төгрөгийн элэгдлийн зардлыг бараа материалын өртөгт хүлээн зөвшөөрсөн.

11. Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө

	2023	2022
Өртөг:		
01 дүгээр сарын 01	3,275,891	3,428,914
Нэмэгдсэн	2,361,658	234,433
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
12 дугаар сарын 31	5,115,749	3,275,891
Хуримтлагдсан элэгдэл:		
01 дүгээр сарын 01	2,544,167	2,100,607
Байгуулсан элэгдэл	983,636	831,016
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
12 дугаар сарын 31	3,006,003	2,544,167
Дансны үнэ:		
12 дугаар сарын 31	2,109,746	731,724

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

11. Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

11.1 Түрээслэгч талын түрээс

Групп нь дэлгүүр болон агуулахын талбайг түрээсэлдэг. Дундаж түрээсийн хугацаа 3 жил ба түрээсийн хөрөнгийг түрээсийн хугацааны эцэст худалдан авах сонголт түрээсийн гэрээнд тусгагдаагүй. Групп нь түрээсийн 6 гэрээг СТОУС 16-аар хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн (2022 онд 4 түрээсийн гэрээ).

Түрээсийн өр төлбөрийн төлөвийг Тодруулга 16-аас харна уу.

i. Ашиглах эрхтэй хөрөнгө

	2023	2022
01 дүгээр сарын 01	731,724	1,328,307
Нэмэгдсэн	2,361,658	234,433
Хасагдсан	(521,800)	(387,456)
Тухайн жилийн элэгдэл	(983,636)	(831,016)
Хасагдсан элэгдэл	521,800	387,456
12 дугаар сарын 31	2,109,746	731,724

ii. Ашиг, алдагдалаар хүлээн зөвшөөрсөн дүн

	2023	2022
Ашиглах эрхтэй хөрөнгийн элэгдэл	983,636	831,016
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 28)	196,421	183,245
Богино хугацаат түрээсийн зардал (Тодруулга 25.4)	190,602	206,865

iii. Мөнгөн гүйлгээний тайланд хүлээн зөвшөөрсөн дүн

	2023	2022
Түрээсийн төлбөрт төлсөн мөнгөн дүн	965,391	931,813

11.2 Түрээслүүлэгч талын түрээс

2023 оны 12 дугаар сарын 31, болон 2022 оны байдлаар Групп түрээслүүлэгчийн хувьд цуцлагдах боломжгүй урт хугацааны үйл ажиллагааны түрээс байхгүй байна.

Групп нь холбогдох талуудтай 12 сарын хугацаатай, цуцлах боломжгүй үл хөдлөх хөрөнгийн түрээсийн гэрээтэй. Эдгээр түрээсийн гэрээнд түрээсийн гэрээг цуцлах саналыг түрээслэгч эсвэл түрээслүүлэгч гаргаагүй бол анхны түрээсийн хугацаа буюу 12 сараар сунгах сонголтыг багтаасан болно.

Түрээслэгч нь түрээсийн хугацаа дуусмагц барилгыг худалдан авах сонголтгүй. Группийн 2022 онд хүлээн зөвшөөрсөн түрээсийн орлого 304,289 мянган төгрөг (2022: 373,611 мянган төгрөг) байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар цуцлагдах боломжгүй үйл ажиллагааны түрээсийн ирээдүйн хамгийн бага түрээсийн орлого дараах байдалтай байна.

	2023	2022
1 жилээс доош	332,937	274,382
1-ээс дээш 2-оос доош жил	-	-
2-оос дээш 3-аас доош жил	-	-
3-аас дээш 4-өөс доош жил	-	-
4-өөс дээш 5-аас доош жил	-	-
	332,937	274,382

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

12. Охин компани дахь хөрөнгө оруулалт

Охин компанийн нэр	Үндсэн үйл ажиллагаа	Үйл ажиллагаа явуулж буй улс	Группийн эзэмшлийн хувь	
			2023	2022
Говь Кашмер Европ	Гадаад худалдаа	Герман	100%	100%
Говь Кашмер Өвөр Монгол	Гадаад худалдаа	Хятад	100%	100%
Гоёо ХХК	Гадаад худалдаа	Монгол	100%	100%
Говь Кашмер Америк	Гадаад худалдаа	Америк	100%	100%
Говь Кашмер Их Британи	Гадаад худалдаа	Их Британи	100%	100%
Говь Кашмер Казакстан	Гадаад худалдаа	Казакстан	100%	-

* 2023 оны 8 дугаар сарын 23-ны өдөр Групп Казахстан Улсад 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай шинэ охин компани болох Говь Кашмер Казахстан ХХК-ийг байгуулсан. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь Кашмер Казахстан ХХК аливаа үйл ажиллагаа эхлээгүй байна.

Охин компаниудын санхүүгийн мэдээлэл

Охин компаниудын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн мэдээллийн хураангуй дараах байдалтай байна.

2023	Нийт хөрөнгө	Нийт өр төлбөр	Борлуулалтын орлого	Ашиг (алдагдал)
Говь Кашмер Европ	20,372,843	86,706,527	26,756,035	(10,228,996)
Говь Кашмер Өвөр Монгол	12,308,357	25,402,815	5,986,949	(3,983,329)
Гоёо ХХК	8,158,936	30,395	-	(605,747)
Говь Кашмер Америк	6,446,560	30,834,090	13,493,705	(5,492,583)
Говь Кашмер Их Британи	3,175,727	4,486,534	2,932,399	(1,242,291)

Охин компаниудын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн мэдээллийн хураангуй дараах байдалтай байна.

2022	Нийт хөрөнгө	Нийт өр төлбөр	Борлуулалтын орлого	Ашиг (алдагдал)
Говь Кашмер Европ	13,922,880	68,084,246	32,613,789	(12,079,847)
Говь Кашмер Өвөр Монгол	14,148,628	23,574,391	6,147,370	(3,613,415)
Гоёо ХХК	8,752,048	17,760	-	(139,132)
Говь Кашмер Америк	11,333,927	30,449,152	13,714,082	(5,433,793)
Говь Кашмер Их Британи	4,486,988	4,536,993	1,866,549	(50,517)

13. Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө

	2023	2022
Биет бус хөрөнгө	1,499,360	448,992
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	152,121	590,477
Урьдчилгаа	6,279,477	547,826
	7,930,958	1,587,295

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

13. Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө (үргэлжлэл)

13.1 Биет бус хөрөнгө

	2023	20
Өртөг:		
01 дүгээр сарын 01	1,613,485	1
Нэсэгдсэн	1,249,934	
Үндсэн хөрөнгөөс ангилсан	-	
Хасагдсан	(3,300)	
12 дугаар сарын 31	2,860,119	1
Хуримтлагдсан хорогдол:		
01 дүгээр сарын 01	1,164,493	
Хасагдсан	(3,300)	
Тайлант жилийн хорогдол	199,566	
Үндсэн хөрөнгөөс ангилсан	-	
Гадаад валютын ханшийн хөрвүүлэлтийн хөдөлгөөн	-	
12 дугаар сарын 31	1,360,759	1
Дансны үнэ:		
12 дугаар сарын 31	1,499,360	

2023 онд биет бус хөрөнгө нь 1,286,490 мянган төгрөгийн нягтлан бодох бүртгэлийн программ (2022 онд 226,689 мянган төгрөг) болон 212,870 мянган төгрөгийн барааны тэмдэгт (2022 онд мянган төгрөг)–ээс бүрдэж байна.

14. Дансны ба бусад өглөг

	2023	202
Дансны өглөг*	6,130,757	13,
Зэргэлдээ охин компанид төлөх төлбөр (Тодруулга 29.2)**	10,630,000	
Таван Богд Холдингс ХХК-д төлөх урт хугацаат өглөгийн богино хугацаанд ногдох хэсэг (Тодруулга 18, 29.2)	13,642,760	
Бусад холбоотой талд өгөх өглөг (Тодруулга 29.2)	703	
Цалингийн өглөг	2,345,859	1,
Бусад татварын өглөг (орлогын албан татварын өглөг ороогүй)	4,549,593	3,
Ногдол ашгийн өглөг (Тодруулга 20)	166,406	
Засгийн газрын буцалтгүй тусламж – Хойшлогдсон орлого (Тодруулга 27)***	1,175,415	
Бусад өглөг	238,633	1,
	38,880,126	20,

* Дансны өглөг нь голчлон гадаадын болон дотоодын бэлтгэн нийлүүлэгчдэд өгөх өглөгөөс бүрдэх төлбөрийн нөхцөл нь 30-90 хоногийн хооронд байна. Групп санхүүгийн эрсдэлийн удирдлагын бодлогынхоо дагуу өр төлбөрийг гэрээний хугацааны дагуу төлдөг.

** Групп нь 2023 оны 8 дугаар сарын 01-ний өдөр өөрийн зэргэлдээ охин компани болох Таван Богд тай 30 тэрбум төгрөгийн зээлийн шугамын 3 сарын хугацаатай, жилийн 15 хувийн хүүтэй байгуулсан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

14. Дансны ба бусад өглөг (үргэлжлэл)

** 2023 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдөр зээлийн шугамын гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хугацааг 2024 оны 02 дугаар сарын 01 хүртэл сунгасан бол 2024 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдөр зээлийн гэрээнд дахин нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хугацааг 2024 оны 5 дугаар сарын 01 хүртэл сунгасан.

*** Групп Засгийн газраас олгодог бага хүүтэй зээл хэлбэрээр олгосон буцалтгүй тусламжийг засгийн газрын буцалтгүй тусламж гэж хүлээн зөвшөөрсөн. Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрсөн зээлийн бодит үнэ цэнэ болон хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжсэн. Групп нь хөнгөлөлтөөр нөхөхөөр төлөвлөж буй зардлыг хүүгийн зардлаар хүлээн зөвшөөрдөг тул хөнгөлөлтийг системчилсэн байдлаар ашиг, алдагдалд бүртгэсэн.

14.1 Гэрээний өр төлбөр

	2023	2022
Урьдчилан хүлээн авсан дүн - богино хугацааны өр төлбөрөөр харуулав	1,672,424	1,983,898
	1,672,424	1,983,898

2023 оны гэрээний өр төлбөрийг 2024 онд борлуулалтын орлогоор хүлээн зөвшөөрч, бүртгэгдэнэ.

15. Буцаах эрхтэй барааны өр төлбөр

	2023	2022
Борлуулалтын буцаалтаас үүссэн өр төлбөр	-	26,503
	-	26,503

2023 онд худалдан авагчийн борлуулалтын гэрээгээр бараагаа буцаах эрхтэй холбоотой буцаан олголт байхгүй.

16. Түрээсийн өр төлбөр

	2023	2022
Төлөгдөх хугацаагаар ангилбал:		
1 жилийн дотор	1,236,777	837,663
1-ээс дээш 2-оос доош жил	510,764	118,446
2-оос дээш 5-аас доош жил	1,209,592	-
	2,957,133	956,109
Хасах: Ирээдүйд хүлээн зөвшөөрөх хүү	(670,809)	(66,052)
	2,286,324	890,057

	2023	2022
Хугацаагаар нь ангиллаар харуулвал:		
Богино	964,376	777,988
Урт	1,321,948	112,069
	2,286,324	890,057

Групп түрээсийн өр төлбөртэй холбоотой ихээхэн хэмжээний хөрвөх чадварын эрсдэл хүлээдэггүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл

	2023	2022
<i>Богино хугацаат:</i>		
Богино хугацаат зээл	227,488,827	127,762,048
Хуримтлагдсан хүүгийн өглөг	5,070,687	2,091,569
Нийт богино хугацаат зээл	232,559,514	129,853,617
<i>Урт хугацаат:</i>		
Урт хугацаат зээл	9,830,059	95,686,234
Нийт урт хугацаат зээл	9,830,059	95,686,234
Нийт	242,389,573	225,539,851

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

Зээлийн үлдэгдэлтэй зээлүүдийн нөхцөлүүд:

Зээлдүүлэгч	Валют	2023 Нэрлэсэн хүү (2022)	Дуусах хугацаа	Гадаад валют (мянган)	2023 оны 12 дугаар сарын 31			2022 оны 12 дугаар сарын 31			
					Нэрлэсэн үзэ	Боловчлолын үзэ	Дансны үзэ	Хүүгийн өглөг	Гадаад валют (мянган)	Дансны үзэ	Хүүгийн өглөг
Голomt банк (Хонгkонолттэй зээл) (i)	Тогрөг	11.00%	2025	-	13,333,333	209,569	13,123,764	36,164	-	20,000,000	54,247
Голomt банк (Зээлийн шугам) (i)	Тогрөг	15.65%	2024	-	48,950,000	-	48,950,000	83,760	-	-	12,012
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (IA транш) (ii)	Ам.доллар	6.79%	2024	-	-	-	-	-	1,818	6,262,910	204,356
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (IB транш) (ii)	Ам.доллар	7.49%	2024	-	-	-	-	-	2,727	9,394,364	338,137
Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (2-р транш) (ii)	Ам.доллар	6.93%	2024	-	-	-	-	-	3,273	11,273,235	375,428
Хаан банк (Зээлийн шугам) (iii)	Тогрөг	12.60%	2025	-	6,500,000	-	6,500,000	8,334	-	-	-
Хаан банк (Хонгkонолттэй зээл) (iii)	Тогрөг	3.00%	2024	-	4,202,775	33,280	4,169,495	8,982	-	10,000,000	21,370
Хаан банк (Хонгkонолттэй зээл) (iii)	Тогрөг	5.00%	2024	-	10,000,000	247,199	9,752,801	35,616	-	-	-
Монгол Улсын Хөгжлийн банк (iv)	Тогрөг	16.34%	2023	-	-	-	-	-	-	42,900,000	255,754
Монгол Улсын Хөгжлийн банк (iv)	Тогрөг	16.34%	2023	-	-	-	-	-	-	33,333,333	113,424
Хас банк (Зээлийн шугам) (v)	Тогрөг	13.2% (14.4%)	2023	-	-	-	-	-	-	9,566,000	201,904
Хас банк (Хонгkонолттэй зээл) (v)	Тогрөг	5.00%	2024	-	16,666,667	238,441	16,428,226	68,493	-	-	-
Ариг банк (Хонгkонолттэй зээл) (vi)	Тогрөг	5.00%	2024	-	14,500,000	450,200	14,049,800	59,589	-	-	-
Азийн хөгжлийн банк (АХБ) (vii)	Ам.доллар	3.89%+SOFR	2026	12,000	40,928,280	-	40,928,280	104,954	-	-	-
Олон улсын хоринго оруулалтын банк (viii)	Евро	4.25%	2027	8,000	30,333,280	-	30,333,280	1,475,377	8,000	29,352,160	162,864
Олон улсын хоринго оруулалтын банк (viii)	Евро	5.25%	2027	14,000	53,083,240	-	53,083,240	3,189,418	14,000	51,366,280	352,073
Нийт					238,497,575	1,178,689	237,318,886	5,070,687		223,448,282	2,091,569

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй

- (i) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна.
- 2022 оны 5 дугаар сарын 02-ны өдөр Групп 36 сарын хугацаатай, жилийн 11%-ийн хүүтэй, урт хугацаат репо санхүүжилтийн хэлбэрээр 20 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2023 онд нийт 6.7 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн.
  - Групп нь 2018 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдөр Голомт банктай Таван Богд Холдинг ХХК болон Улаанбаатар Гурил ХХК-тай хамтран 2 жилийн хугацаатай, нийт 90 тэрбум төгрөг буюу түүнтэй тэнцэх хэмжээний зээлийн хязгаартай олон валютын зээлийн шугамын гэрээг байгуулсан. Групп, Таван Богд Холдинг ХХК, Улаанбаатар Гурил ХХК-ийн эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтийн зориулалттай жилийн төгрөгийн 16.8%, ам.долларын 8.4%-ийн хүүтэй. Группийн бараа материал, тоног төхөөрөмжийг зээлийн барьцаанд тавьсан. 2019 оны 3 дугаар сарын 03-ны өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, төгрөгийн зээлийн хүү жилийн 13.5%, ам.долларын зээлийн хүү жилийн 7.2 хувь болж өөрчлөгдсөн. Зээлийн гэрээг 24 сараар сунгасан. 2023 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, төгрөгийн зээлийн хүүг 15.65%, ам.долларын зээлийг жилийн 11.05% болгож, 2024 оны 3 дугаар сарын 19-ний өдрийг хүртэл 12 сараар сунгаж, зээлийн шугамын нийт хязгаар 50 тэрбум төгрөг болж буурсан.
- (ii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (цаашид "ЕСБХ Банк")-наас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:
- Групп 2017, 2018 онуудад төлбөрийн чадвар, эргэлтийн хөрөнгөө нэмэгдүүлэх зорилгоор ЕСБХБ-аас LIBOR+5.3 хувийн, LIBOR+6.0 хувийн хүүтэй 16 сая ам.долларын зээл авсан. Группийн барилга байгууламж, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, бараа материалыг зээлийн барьцаанд тавьсан.
  - 2021 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, LIBOR+5.3%, LIBOR+6%-ийн жилийн хүүг 1А транч, 1В транч, 2-р транч тус бүрд 6.79%, 7.49%, 6.93% байхаар тогтоосон. Зээлийн гэрээний тогтмол хүүтэй нөхцөл нь 2022 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдрөөс хойш хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар нийт 7.8 сая ам.долларын үндсэн төлбөрийг хүүгийн хамт хугацаанаас нь өмнө бүрэн төлсөн. Группийн барьцаанд байршуулсан барилга байгууламж, үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, бараа материалыг зээлийн барьцаанаас 2024 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдөр сулласан.
- (iii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хаан банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:
- Групп нь 2017 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр Группийн эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтэд зориулж Таван Богд Холдинг ХХК болон түүний охин компаниудтай хамтран Хаан банктай олон валюттай зээлийн шугамын гэрээг байгуулсан. 2022 оны 8 дугаар сарын 03-ны өдөр Хаан банктай байгуулсан зээлийн шугамын гэрээний хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан. Зээлийн хязгаарыг 53 тэрбум төгрөг болгож, зээлийн хүүг 12.6% (45 тэрбумаас дээш зээлийн шугамд 15.6%), ам.долларын зээлийн хүүг 7 хувь болгон бууруулсан. 2023 оны 4 дүгээр сарын 05-ны өдөр зээлийн хязгаарыг 45 тэрбум төгрөг болгон өөрчилсөн. 2023 оны 9 дүгээр сарын 29-ний өдөр зээлийн хязгаарыг 45 тэрбум төгрөг байсныг 75 тэрбум төгрөг болгон өөрчилсөн. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Говь ХК-ийн 78,011,250 ширхэг энгийн хувьцааг (2022: 47,200,000 ширхэг) энэхүү зээлийн шугамын барьцаанд Таван Богд Холдингс ХХК барьцаалсан байна.
  - 2022 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдөр Групп нь "Ноос ноолуур, арьс ширний зээл"-ийн Засгийн газрын бодлогын хүрээнд түүхий эд болон эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилгоор 10 тэрбум төгрөгийн жилийн 3 хувийн хүүтэй урт хугацаатай зээл авсан. 2023 онд нийт 5.8 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй (үргэлжлэл)

- (iii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хаан банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна (үргэлжлэл):
- 2023 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр Групп нь Хаан банкнаас "Ноос ноолуур бэлтгэх зээл"-ийн төрөөс баримтлах бодлогын хүрээнд түүхий эдийн зориулалтаар 10 тэрбум төгрөгийн богино хугацаатай, жилийн 5 хувийн хүүтэй зээл авсан.
- (iv) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Монгол Улсын Хөгжлийн банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:
- Групп 2019 оны 6 дугаар сарын 12-ны өдөр түүхий эд худалдан авах, эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилгоор 24 сарын хугацаатай, жилийн 12%-ийн хүүтэй 42.9 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2021 оны 7 дугаар сарын 05-ны өдөр зээлийн гэрээнд өөрчлөлт орж зээлийн хугацааг 2023 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдөр хүртэл сунгасан.
  - 2020 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдөр Групп 12 сарын хугацаатай, жилийн 3%-ийн хүүтэй эргэлтийн хөрөнгийн зориулалтаар 40 тэрбум төгрөгийн зээл авсан. 2021 оны 7 дугаар сарын 05-ны өдөр зээлийн гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт орж зээлийн хүүг 11.5% болгон нэмэгдүүлж, зээлийн хугацааг 2022 оны 5 дугаар сарын 22-ны өдөр хүртэл сунгасан. Групп нь газар, барилга, тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил, тээврийн хэрэгсэл, түүхий эд материал болон ирээдүйн мөнгөн орлогыг барьцаалсан.
  - 2023 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдөр Групп нь хоёр зээлийн үндсэн төлбөрөөс нийт 16.2 тэрбум төгрөгийг төлж, зээлийн гэрээнд өөрчлөлт оруулсан. Дээрх хоёр зээлийг жилийн 16.34%-ийн хүүтэй, 60 тэрбум төгрөгийн нэг зээл болгож, зээлийн хугацааг 2023 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдөр хүртэл сунгасан.
  - 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр Групп зээлийн үндсэн төлбөрийг хүүгийн хамт хугацаанаас нь өмнө бүрэн төлсөн.
- (v) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Хас банкаас авсан зээл дараах байдалтай байна:
- 2021 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдөр Групп, Таван Богд Холдингс ХХК болон Таван Богд Проперти ХХК нь Хас банктай 24 сарын хугацаатай, жилийн 13.2%-ийн хүүтэй 25 тэрбум төгрөгийн шугамын зээлийн гэрээг байгуулсан. 2022 оны 11 дүгээр сарын 08-ны өдөр шугамын зээлийн гэрээний хүү 2.4 нэгжээр нэмэгдэж 15.6% болсон. Энэхүү гэрээний нөхцөлүүд нь 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр болсон. Дээд шатны хянагч этгээд нь зээлийн барьцаанд үл хөдлөх хөрөнгийн баталгаа, барьцааг өгсөн.
  - Групп 2023 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр Засгийн газраас баримталж буй "Ноос ноолуур бэлтгэлийн зээл"-ийн хүрээнд дээрх зээлийг түүхий эдийн зориулалт бүхий 25 тэрбум төгрөгийн жилийн 5%-ийн хүүтэй богино хугацаатай зээл болгон өөрчлөн байгуулсан. 2023 онд нийт 8.3 тэрбум төгрөгийг үндсэн зээлийн хүүгийн хамт төлсөн байна.
- (vi) 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Ариг банкаас авсан зээл дараах байдалтай байна:
- 2023 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдөр Групп нь "Ноос ноолуур бэлтгэлийн зээл"-ийг төрөөс баримтлах бодлогын хүрээнд түүхий эдийн зориулалтаар 14.5 тэрбум төгрөгийн богино хугацаатай, жилийн 5%-ийн хүүтэй зээл авсан. Группийн бараа материалыг зээлийн барьцаанд тавьсан. Дээд шатны хянагч этгээд нь Группийн нэрийн өмнөөс бэлэн мөнгөний баталгаа гаргаж, барьцаалсан.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.1 Зээлийн гэрээний хураангуй (үргэлжлэл)

(vii) 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Азийн хөгжлийн банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:

- Групп нь 2023 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдөр Азийн хөгжлийн банктай 36 сарын хугацаатай эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилт олгох зорилгоор 30 сая ам.долларын 3.89%+SOFR хүүтэй зээлийн гэрээ байгуулсан (А транч - 12 сая ам. доллар ба В транч - 18 сая ам. доллар).
- 2023 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдөр Групп 12 сая ам.долларын А транчийн зээлийг хүлээн авсан.

(viii) 2022 болон 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкнаас авсан зээлүүд дараах байдалтай байна:

- 2020 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр Групп Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банктай нийт 30 сая еврогийн зээлийн гэрээ байгуулсан. 2020 оны 5 дугаар сард Групп жилийн 5.25%-ийн хүүтэй 14 сая евро, 2020 оны 6 дугаар сард жилийн 4.25%-ийн хүүтэй 16 сая евро хүлээн авсан. 14 сая еврогийн зээлийн хугацаа 2027 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр, 16 сая еврогийн зээлийн хугацаа анх олгосон өдрөөс хойш 12 сарын дараа төлөгдөх бөгөөд эргэн төлөлтийн дараа дахин олгох боломжтой.
- 2022 оны 3 дугаар сарын 14-ний өдөр зээлийн гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, "Facility A"-ын зээлийг 2027 оны 5 дугаар сард, 8 сая еврогийн "Facility B"-ын зээлийг 2027 оны 5 дугаар сард төлж дуусгахаар төлөвлөж байна. Группийн бараа материал, тоног төхөөрөмж, үл хөдлөх хөрөнгийг зээлийн барьцаанд тавьсан.
- 2023 оны 5 дугаар сарын 04-ний өдөр хүлээн авсан мэдэгдлийн дагуу Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкны төлбөрийн системийн боломжгүй байдлаас үүдэн 2023 онд хүү болон хуваарьт эргэн төлөлт хийгдээгүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.2 Санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас үүсэх өр төлбөрийг тохируулах нь

	Холбоотой этгэдээс бусад зээл (Тод. 17)	Холбоотой талуудаас авсан зээл (Тод. 17 ба 29)	Холбоотой талуудад төлөх бусад урт хугацаат өглөг (Тод. 14, 18, 29)	Түрээсийн өр төлбөр (Тод. 16)	Ногдол ашгийн өр төлбөр (Тод. 20)	Нийт
2022 оны 01 сарын 01	215,518,481	10,021,370	30,980,732	890,057	166,686	257,577,326
Авсан зээл	617,893,480	81,700,000	453,670,000	-	-	1,153,263,480
Төлсөн зээл	(616,114,613)	(70,997,225)	(443,040,000)	-	-	(1,130,151,838)
Төлсөн түрээсийн өр төлбөр	-	-	-	(965,391)	-	(965,391)
Төлсөн ногдол ашиг	-	-	-	-	(280)	(280)
Гадаад валютын ханшийн нөлөө	2,619,216	-	(304,986)	-	-	2,314,230
Бусад өөрчлөлт Хөнгөлөлттэй зээлийн бодит үнэ цэнийн хэмжилт	-	-	-	2,361,658	-	2,361,658
Хөнгөлөлтийн чөлөөлт	(4,391,643)	(1,205,822)	-	-	-	(5,597,465)
Хүүгийн зардал	3,493,433	925,343	-	-	-	4,418,776
Төлсөн хүү	(18,565,899)	(524,089)	(8,043,236)	(196,421)	-	(27,329,645)
2023 оны 12 сарын 31	221,914,345	20,475,228	41,305,746	2,286,324	166,406	286,148,049

	Зээл, холбоотой талаас бусад (Тод. 17)	Холбоотой талаас авсан зээл (Тод. 17&29)	Холбоотой талаас авсан урт хугацаат зээл (Тод. 18&29)	Бондын өглөг	Түрээсийн өглөг (Тод. 16)	Ногдол ашгийн өглөг (Тод. 20)	Нийт
2022 оны 01 сарын 01	226,058,669	-	25,622,107	9,877,213	1,587,437	166,933	263,312,359
Авсан зээл	256,422,309	124,816,586	-	-	-	-	381,238,895
Шинээр гаргасан бонд	-	-	-	7,906,980	-	-	7,906,980
Төлсөн бонд	-	-	-	(17,765,164)	-	-	(17,765,164)
Төлсөн зээл	(281,772,927)	(114,816,586)	-	-	-	-	(396,589,513)
Төлсөн түрээсийн төлбөр	-	-	-	-	(931,813)	-	(931,813)
Төлсөн ногдол ашиг	-	-	-	-	-	(247)	(247)
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний нөлөө	14,451,051	-	5,358,625	-	-	-	19,809,676
Бусад өөрчлөлт	-	-	-	(19,029)	234,433	-	215,404
Хүүгийн зардал	21,735,009	1,048,398	2,219,396	414,278	183,245	-	25,600,326
Төлсөн хүү	(21,375,630)	(1,027,028)	(2,219,396)	(414,278)	(183,245)	-	(25,219,577)
2023 оны 12 сарын 31	215,518,481	10,021,370	30,980,732	-	890,057	166,686	257,577,326

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.3 Зээлийн шалгуур үзүүлэлтийн хангалт болон шалгуурын чөлөөлөлт

(а) Голомт банк (зээлийн шугам): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Голомт банкнаас авсан барьцаат зээлийн 48,950,000 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсан. Тус зээлийг ирэх 1 жилийн хугацааны дотор төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст эргэлтийн харьцаа 1.1-ээс хэтрэхгүй байх, санхүүгийн өр болон EBITDA харьцаа 13-аас хэтрэхгүй байх, нийт хөрөнгө өр төлбөрийн харьцаа 87 хувиас хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх санхүүгийн харьцааны үүргээ хангаагүй. Гэсэн хэдий ч, Группийн удирдлага 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдөр Голомт банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн авсан ба шалгуур үзүүлэлтийн хангалтын нөхцөлийг 2024 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр хүртэл хойшлуулсан. Үүний дагуу 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар тус зээлийг шаардсан үед эргэн төлөх нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн.

(б) Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк (ИВ): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас авсан барьцаат зээлийн 83,416,520 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй (2022: 80,898,440 мянган төгрөг) байсан. Тус зээлийг ирэх 4 жилийн хугацааны дотор хэсэгчлэн төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст зээл хүүгийн харьцаа 2-оос хэтрэхгүй байх, санхүүгийн өр болон EBITDA харьцаа 5-аас хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх гэрээний санхүүгийн харьцааны үүргүүдээ хангаагүй бөгөөд Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас 2024 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдөр шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн авсан. НББОУС 1-ийн дагуу тухайн зээлийг урт хугацаат өр төлбөрөөр ангилахын тулд Групп тайлагналын өдрөөр төлбөрийг хойшлуулах нөхцөлт бус эрхтэй байх ёстой. Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг тайлагналын өдөр болох 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс хойш хүлээн авсан тул тус зээлийг НББОУС 1-ийн дагуу нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд богино хугацаагаар ангилсан.

(в) Азийн хөгжлийн банк (АХБ): Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Азийн Хөгжлийн Банкнаас авсан барьцаат зээлийн 40,928,280 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсан. Тус зээлийг ирэх 3 жилийн хугацааны дотор хэсэгчлэн төлөх хуваарьтай. Тус зээл нь улирал бүрийн эцэст эргэлтийн харьцаа 1.1-ээс хэтрэхгүй байх, зээлийн хүүгийн хэмжээ 1.9-өөс багагүй байх болон санхүүгийн өр, EBITDA харьцаа 4-өөс хэтрэхгүй байх зэрэг гэрээний санхүүгийн харьцааны нөхцөлүүдтэй.

Групп нь 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дээрх гэрээний санхүүгийн харьцааны үүргүүдээ хангаагүй бөгөөд Азийн Хөгжлийн Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрөл хүлээн аваагүй. Азийн Хөгжлийн Банкнаас шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг тайлагналын өдрөөр хүлээн аваагүй тул тус зээлийг НББОУС 1-ийн дагуу нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд богино хугацаагаар ангилсан. Гэсэн хэдий ч, Групп 2024 оны 02 дугаар сард зээлийн 2 дугаар транч болон 18 сая ам.долларыг хүлээн авсан. Групп 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн аудитлагдсан санхүүгийн тайлан гарсаны дараа шалгуур үзүүлэлтүүдээс чөлөөлөх зөвшөөрлийг Азийн Хөгжлийн Банкнаас хүлээн авна гэсэн хүлээлттэй байна.

17.4 Барьцаа

Зээлийн барьцаанд Группийн бараа материал, үндсэн хөрөнгө, хувьцааг барьцаалсан. Дэлгэрэнгүйг 8, 10, 19-р тодруулгаас харна уу.

17.5 Хөнгөлөлттэй зээл

2023 онд Групп засгийн газрын буцалтгүй тусламжийн хүрээнд хөнгөлөлттэй хүүтэй зээлүүд авсан. Зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг СТОУС 9-ийн дагуу анхлан хүлээн зөвшөөрч, дараа нь хэмждэг. Групп нь зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэй зээлийг зах зээлтэй холбоотой хүүгээр хямдруулсан ирээдүйн хүлээгдэж буй мөнгөн гүйлгээний өнөөгийн үнэ цэнээр хэмжин бүртгэсэн.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

17. Зээл (үргэлжлэл)

17.5 Хөнгөлөлттэй зээл (үргэлжлэл)

Засгийн газрын буцалтгүй тусламжийг анх хүлээн зөвшөөрөх үеийн зээлийн бодит үнэ цэнэ ба хүлээн авсан дүнгийн зөрүүгээр хэмжсэн ба буцалтгүй тусламжийн шинж чанараас хамааран бүртгэсэн. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 14-өөс үзнэ үү.

18. Урт хугацаат өглөг

	2023	2022
Таван Богд Холдингс ХХК (Тодруулга 29.2)	17,032,986	30,980,732
Засгийн газрын тусламж – Хойшлогдсон орлого (Тодруулга 14)	3,274	-
Ток Ток ХХК	-	4,209
	17,036,260	30,984,941

Таван Богд Холдингс ХХК-аас жилийн 7.8 хувийн хүүтэй (өмнө нь жилийн 8 хувь байсан) урьдчилгаа авах нөхцөлийг 2021 оны 9 дүгээр сарын 01-ний өдөр өөрчилж, 2024 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр хүртэл сунгасан. 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдөр гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж хугацааг 2025 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр хүртэл сунгаж, хүүг 7.8 хувиар тогтоосон.

19. Хувьцаат капитал

	Хувьцааны тоо		Хувьцаат капитал	
	2023	2022	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	780,112,500	780,112,500	780,113	780,113
Эцсийн үлдэгдэл	780,112,500	780,112,500	780,113	780,113

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр Группийн 780,112.5 мянган төгрөгийн хувьцаат капитал нь нэг бүр нь 1 төгрөгийн үнэтэй 780,112,500 ширхэг (2022 онд нэг бүр нь 1.00 төгрөгийн үнэтэй 780,112,500 ширхэг) зөвшөөрөгдсөн ба гаргасан хувьцаанаас бүрдэж байна.

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Говь ХК-ийн 78,011,250 ширхэг энгийн хувьцааг (2022: 47,200,000 ширхэг) 2019 оны 11 дүгээр сарын 18-ны өдөр Хаан банктай байгуулсан зээлийн шугамын зээлийн гэрээний барьцаанд Таван Богд Холдингс ХХК барьцаалсан.

20. Ногдол ашиг

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	166,686	166,933
Төлсөн ногдол ашиг	(280)	(247)
Эцсийн үлдэгдэл	166,406	166,686

2024 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн Группийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 01 тоот тогтоолын дагуу 2023 оны ашгаас ногдол ашиг хуваарилаагүй. Мөн 2023 оны 02 дугаар сарын 03-ны өдрийн Группийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 02 тоот тогтоолын дагуу 2022 оны ашгаас ногдол ашиг хуваарилаагүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

21. Нэгж хувьцаанд ногдох алдагдал

Нэгж хувьцаанд ногдох суурь алдагдлыг энгийн хувьцаа эзэмшигчид ногдуулсан ба энгийн хувьцааны жигнэсэн дунджаар дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Тайлант жилийн алдагдал	(6,767,958)	(6,997,610)
Энгийн хувьцааны жинлэсэн дундаж тоо	780,112,500	780,112,500
Нэгж хувьцаанд ногдох алдагдал (төгрөгөөр)	(8.68)	(8.97)

Нэгж хувьцаанд ногдох үндсэн алдагдлыг Группийн алдагдлыг тухайн жилийн эргэлтэд байгаа хувьцааны жигнэсэн дундаж тоонд хуваах замаар тооцно. Энгийн хувьцаанаас өөр үнэт цаас болон опцион байхгүй тул нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг бууруулаагүй болно.

22. Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нооц

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	44,568,540	48,870,401
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний татварын нөлөөлөл	-	(4,301,861)
Эцсийн үлдэгдэл	44,568,540	44,568,540

23. Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нооц

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	(11,436,010)	561,878
Гадаад дахь охин компанийн цэвэр хөрөнгийн хөрвүүлэлтийн ханшийн зөрүү	773,737	(11,997,888)
Эцсийн үлдэгдэл	(10,662,273)	(11,436,010)

24. Орлогын албан татварын зардал

	2023	2022
<i>Тайлант жилийн татвар:</i>		
Тайлант жилийн орлогын албан татварын зардал	1,511,216	3,649,946
<i>Хойшлогдсон татвар:</i>		
Тайлант жилд хүлээн зөвшөөрсөн хойшлогдсон татварын зардал (нөхөлт)	5,279,865	(6,648,928)
	6,791,081	(2,998,982)

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

24. Орлогын албан татварын зардал (үргэлжлэл)

24.1 Тайлант жилийн татвар

Тайлант жилийн татварын зардлыг санхүүгийн тайлангаарх цэвэр ашгаас тооцсон тохируулга:

	2023	2022
Татварын өмнөх ашиг / (алдагдал)	23,123	(9,996,592)
Хуулиар тогтоосон татварын 25%-аар тооцоолсон дүн	5,781	(2,499,148)
Хасагдахгүй зардлын нөлөөлөл	2,866,713	836,322
Татвар ногдохгүй орлогын нөлөөлөл	(107,548)	(186,577)
Тусгай хувь хэмжээгээр тооцсон татвар	70,602	50,639
Хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрөөгүй тайлант жилийн алдагдал	5,388,237	5,214,018
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрөөгүй татвар ногдох түр зөрүүг хүлээн зөвшөөрсөн дүн	-	452,248
Өмнөх жилтэй холбоотой тооцооллын өөрчлөлт	-	(6,866,484)
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрөөгүй татварын алдагдлыг хүлээн зөвшөөрсөн дүн	(2,332,160)	-
Өмнө нь хүлээн зөвшөөрсөн татварын алдагдлыг үл хүлээн зөвшөөрсөн дүн	899,456	-
Орлогын албан татварын зардал (өгөөж)	6,791,081	(2,998,982)

Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуульд зааснаар жилд 6 тэрбум төгрөг (2022 онд 6 тэрбум төгрөг) хүртэлх хэмжээний албан татвар ногдох орлогод 10 хувь (2022 онд 10%), 6 тэрбум төгрөгөөс дээш орлогод 25% (2022 онд 25%) татвар ногдуулна.

Монголын Татварын Алба 2020 оноос шинэчлэгдсэн багц хуулийг хэрэгжүүлж эхэлсэн ба НББОУС 12-т заасны дагуу хойшлогдсон татварын хөрөнгийн өр төлбөрийн түр зөрүүг тооцоолохдоо балансын аргыг ашиглана.

Групп нь 2023 оны тайлант жилийн хугацаанд 17,959,767 мянган төгрөгийн хуримтлагдсан татварын алдагдалтай байсан (2022 онд 27,288,407 мянган төгрөг). Татварын алдагдал нь 2020 оноос хуримтлагдсан ба ирээдүйн татвар ногдох орлогоос хасагдана. Үүнд хойшлогдсон татварын хөрөнгө тооцож бүртгэсэн. Татварын алдагдлыг ирээдүйн татвар ногдох орлогод дөрвөн жилийн хугацаанд шилжүүлж болох ба 2020 онд үүссэн татварын алдагдлыг 2024 он хүртэл шилжүүлэн тооцох боломжтой.

24.2 Орлогын албан татварын өр төлбөр

	2023	2022
Орлогын албан татварын авлага	-	-
Орлогын албан татварын өглөг	1,801,506	3,683,126
	1,801,506	3,683,126

	2023	2022
Эхний үлдэгдэл	3,683,126	111,894
Тайлант жилийн татварын зардал	1,511,216	3,649,946
Төлсөн татвар	(3,392,836)	(78,714)
Орлогын албан татварын өглөг	1,801,506	3,683,126

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

24. Орлогын албан татварын зардал (үргэлжлэл)

24.3 Хойшлогдсон татвар

Тайлант жил болон өмнөх жилүүдэд хүлээн зөвшөөрсөн хойшлогдсон татварын хөрөнгө ба өр төлбөр болон хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

2023	Эхний үлдэгдэл	Ашиг (алдагдлаар) бүртгэсэн дүн	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэсэн дүн	Эцсийн үлдэгдэл
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Бараа материал	668,474	(550,166)	-	118,308
Зээл	6,226,781	(1,421,629)	-	4,805,152
Ашиглагдаагүй татварын алдагдал	7,984,228	(3,631,129)	-	4,353,099
	14,879,483	(5,602,924)	-	9,276,559
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Санхүүгийн хөрөнгө	(3,745,918)	(6,605)	-	(3,752,523)
Үндсэн хөрөнгө	(4,460,916)	329,664	-	(4,131,252)
	(8,206,834)	323,059	-	(7,883,775)
Цэвэр дүн	6,672,649	(5,279,865)	-	1,392,784

2022	Эхний үлдэгдэл	Ашиг (алдагдлаар) бүртгэсэн дүн	Бусад дэлгэрэнгүй орлогод бүртгэсэн дүн	Эцсийн үлдэгдэл
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Бараа материал	-	668,474	-	668,474
Зээл	457,173	5,769,608	-	6,226,781
Ашиглагдаагүй татварын алдагдал	4,177,604	3,806,624	-	7,984,228
	4,634,777	10,244,706	-	14,879,483
<i>Хойшлогдсон татварын хөрөнгө (өр төлбөр):</i>				
Санхүүгийн хөрөнгө	(126,784)	(3,619,134)	-	(3,745,918)
Үндсэн хөрөнгө	(182,411)	23,356	(4,301,861)	(4,460,916)
	(309,195)	(3,595,778)	(4,301,861)	(8,206,834)
Цэвэр дүн	4,325,582	6,648,928	(4,301,861)	6,672,649

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

25. Борлуулалтын орлого, өртөг, зардал

25.1 Борлуулалтын орлого

	2023	2022
Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	159,501,977	125,508,836
Оёмол бүтээгдэхүүн	41,847,534	32,942,210
Нэхмэл бүтээгдэхүүн	44,428,954	30,182,595
Үйлчилгээний орлого	2,002,583	1,612,336
Бусад	6,433,419	3,181,632
Гутал	1,436,049	-
	255,650,516	193,427,609

25.2 Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг

	2023	2022
Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	78,116,226	59,838,283
Оёмол бүтээгдэхүүн	21,782,380	17,799,533
Нэхмэл бүтээгдэхүүн	23,490,675	15,914,629
Үйлчилгээний өртөг	1,704,830	1,159,957
Бусад	5,190,498	3,054,429
Гутал	726,736	-
	131,011,345	97,766,831

25.3 Зардлын шинж чанараар

	2023	2022
Бараа материалын өөрчлөлт	8,469,488	8,672,912
Түүхий эд материал ба хангамжийн материал	94,393,507	53,873,855
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	45,207,429	38,562,935
Элэгдэл ба хоргодол	12,643,029	11,872,940
Зар сурталчилгааны зардал	28,114,648	28,876,128
Хангамжийн зардал	2,138,826	2,043,652
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	9,254,644	5,866,382
Борлуулалтын идэвхижүүлэлтийн зардал	3,898,759	2,918,267
Тээврийн зардал	4,063,595	3,241,126
Бусад	16,154,021	17,744,517
Нийт борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг, борлуулалт ба маркетингийн зардал, ерөнхий удирдлагын зардал	224,337,946	173,672,714

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

25. Борлуулалтын орлого, өртөг, зардал (үргэлжлэл)

25.4 Борлуулалт ба түгээлтний зардал

	2023	2022
Маркетинг ба зар сурталчилгааны зардал	28,114,648	28,876,128
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	15,547,966	11,230,522
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	8,081,869	5,325,812
Харилцагчийн урамшууллын зардал	4,968,082	2,219,053
Тээврийн зардал	4,063,595	3,241,126
Борлуулалтын зардал	3,898,759	2,918,267
Элэгдэл ба хорогдлын зардал	2,122,065	1,818,572
Хангамжийн зардал	2,045,054	1,983,317
Бусад татвар	1,248,430	1,213,128
Томилолтын зардал	808,326	433,242
Менежментийн зардал	539,001	539,001
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	446,997	396,996
Даатгалын зардал	445,889	243,022
Ашиглалтын зардал	387,825	361,341
Засвар үйлчилгээний зардал	227,432	262,832
Богино хугацаат болон бага үнийн дүнтэй зүйлсийн түрээс	190,602	206,865
Харилцаа холбооны зардал	130,399	120,015
Цэвэрлэгээ үйлчилгээ	107,355	115,363
Түлш, шатахууны зардал	76,971	70,969
Хүний нөөц ба бусад холбоотой зардлууд	37,468	32,880
Бусад зардал	104,628	159,033
	73,593,361	61,767,484

52

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

25.5 Ерөнхий удирдлагын зардал

	2023	2022
Цалин ба түүнтэй холбоотой зардлууд	10,033,083	7,350,466
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	1,760,230	1,181,851
Элэгдэл ба хорогдлын зардал	1,357,897	1,130,953
Бусад татвар	1,252,887	522,299
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	1,172,775	540,570
Харуул, хамгаалалтын зардал	880,619	765,969
Томилолтын зардал	732,252	64,588
Засвар үйлчилгээний зардал	675,114	526,852
Хүний нөөц ба бусад холбоотой зардлууд	566,205	268,137
Ашиглалтын зардал	202,108	188,573
Түлш, шатахууны зардал	129,581	97,309
Хангамжийн зардал	93,772	60,335
Даатгалын зардал	83,664	65,489
Харилцаа холбооны зардал	78,597	70,024
Банкны үйлчилгээний шимтгэл	69,044	45,185
Бараа материалын үнэ цэнийн бууралт (буцаалт)	(166,906)	565,997
Бусад зардал	812,318	693,802
	19,733,240	14,138,399

53

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

26. Санхүүгийн орлого

	2023	2022
Хүүгийн орлого	229,734	29,261
	229,734	29,261

27. Бусад орлого, зардал

27.1 Бусад орлого

	2023	2022
Түрээс ба бусад орлого	583,510	1,162,425
Засгийн газрын хөнгөлөлт (Тодруулга 14)	4,418,776	-
	5,002,286	1,162,425

27.2 Бусад зардал

	2023	2022
Үндсэн хөрөнгө болон биет бус хөрөнгө данснаас хассаны гарз, цэвэр дүнгээр	(6,980)	(13,355)
	(6,980)	(13,355)

28. Санхүүгийн зардал

	2023	2022
Зээлийн хүүгийн зардал (Тодруулга 17.2)	22,017,541	22,783,434
Бусад өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 17.2)	8,043,236	2,219,369
Хөнгөлөлттэй зээлийн дискаунтын нөлөө (Тодруулга 17.2 болон 17.5)	4,418,776	-
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал (Тодруулга 11)	196,421	183,245
Бондын хүүгийн зардал	-	414,278
Түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал	954,141	4,978,856
Бусад хүүгийн зардал	893,638	400,100
	36,523,753	30,979,282

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

29.1 Холбоотой талуудын үлдэгдэл

Холбоотой тал	Холбоо хамаарал
Хувьцаа эзэмшигчид	
Таван Богд Холдингс ХХК /хуучнаар	Дээд шатны хянагч этгээд
Таван Богд Трейд ХХК/	Хувьцаа эзэмшигч
Хиде Интер ХХК	Дээд шатны хянагч этгээдийн охин компаниуд
Зэргэлдээ охин компаниуд	Хараат, хамтарсан компаниуд, үндсэн удирдлагын багийн гишүүдийн хяналтан дор байдаг бусад холбоотой талууд
Бусад холбоотой талууд	

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

29.2 Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэл

Тайлант хугацааны эцэст холбоотой талуудын үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Холбоотой талуудаас авах авлага (Тодруулга 6)		
Бусад холбоотой талууд	129,632	17,222
Холбоотой талд өгөх өглөг /Богоно хугацаат (Тодруулга 14)		
Дээд шатны хянагч этгээд	13,642,760	-
Зэргэлдээ охин компаниуд	10,630,000	42,268
Бусад холбоотой талууд	703	5,315
Холбоотой талд өгөх өглөг /Урт хугацаат/ (Тодруулга 18)		
Дээд шатны хянагч этгээд	17,032,986	30,980,732
Холбоотой талаас авсан зээл (Тодруулга 17)		
Бусад холбоотой талууд	20,475,228	10,025,578

Холбоотой талуудын дансны үлдэгдэлд барьцаагүй ба найдваргүй авлагын сан байгуулаагүй.

Холбоотой талд өгөх урт хугацаат өглөг нь Таван Богд Трейд ХХК-аас Гоёо ХХК-ийн хувьцааг зээлээр худалдан авсантай холбоотой. Дэлгэрэнгүйг Тодруулга 18-аас харна уу. Тус гэрээнд аливаа хөрөнгийг барьцаалаагүй.

29.3 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

Дараах ажил гүйлгээг Группийн толгой компани болох Таван Богд Холдингс ХХК-тай хийсэн байна:

	2023	2022
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгаа	200,750,000	-
Дээд шатны хянагч компаниас авсан урьдчилгааны төлбөр	200,750,000	-
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгаа	18,950,000	-
Дээд шатны хянагч компанид өгсөн урьдчилгааны төлбөр	18,950,000	-
Дээд шатны хянагч компаниас авсан худалдан авалт	1,375,508	1,356,559
Дээд шатны хянагч компанид хийсэн борлуулалт	33,051	7,789
Дээд шатны хянагч компаниас авсан түрээсийн орлого	-	22,090
Дээд шатны хянагч компаниас авсан хүүгийн орлого	195,185	-
Дээд шатны хянагч компанид төлөх хүүгийн зардал	5,816,451	2,219,369
Дээд шатны хянагч компанид төлсөн хүүгийн зардал	5,816,451	2,219,369

Дараах ажил гүйлгээг Группийн нэгдсэн хяналтад байдаг бусад холбоотой талуудтай хийсэн байна:

	2023	2022
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилт (Тодруулга 17.2)	252,920,000	105,506,586
Бусад холбогдох этгээдээс авсан санхүүжилтийн эргэн төлөт (Тодруулга 17.2)	242,290,000	105,506,586
Бусад холбоотой талуудаас авсан худалдан авалт	1,776,029	1,202,395
Бусад холбоотой талаас авсан худалдан авалт	25,932	28,918
Бусад холбоотой талд хийсэн борлуулалт	251,554	134,599
Бусад холбоотой талаас авсан түрээсийн орлого	292,062	347,349
Бусад холбоотой талд төлөх хүүгийн зардал	2,226,785	853,494
Бусад холбоотой талд төлсөн хүүгийн зардал	2,226,785	853,494

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

29. Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

29.3 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

Дараах ажил гүйлгээг толгой компанийн хараат компани болох ХААН банктай хийсэн байна:

	2023	2022
Хаан банкнаас авсан санхүүжилт (Тодруулга 17.2)	81,700,000	19,310,000
Хаан банкнаас авсан санхүүжилтийн эргэн төлөлт (Тодруулга 17.2)	70,997,225	9,310,000
Хаан банкинд хийсэн борлуулалт	138,672	22,002
Хаан банкнаас худалдан авалт хийсэн	-	1,302,303
Хаан банкинд төлөх хүүгийн зардал	555,651	194,904
Хаан банкинд хүүгийн төлбөр төлөх	524,089	1,027,028

Бүх холбоотой талын гүйлгээ нь харилцан тохиролцсон нөхцөлөөр хийгдсэн.

29.4 Үндсэн удирдлагын цалин, урамшуулал

Группийн удирдлага болон удирдлагын багийн гишүүдийн үндсэн болон нэмэгдэл цалин дараах байдалтай байна. Үүнд:

	2023	2022
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийн цалин урамшууллын нийт хэмжээ	223,885	195,413
Удирдлагын ажилтнуудын цалин урамшууллын нийт хэмжээ	2,119,517	1,566,703

30. Болзошгүй өр төлбөр ба үүрэг

Харилцагчдын санхүүгийн хэрэгцээ, шаардлагыг хангахын тулд Групп нь аливаа санхүүгийн үүрэг болон болзошгүй өр төлбөр хүлээж болно. 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар (2022 онд байхгүй) Группд ямар нэг болзошгүй өр төлбөр, үүрэг үүсээгүй.

30.1 Болзошгүй өр төлбөр

Баталгаа нь тодорхой нөхцөлд холбоотой талын өмнөөс голдуу тендерийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор төлбөр хийх үүргийг Групп ногдуулж үүснэ. Баталгаа нь болзошгүй өр төлбөр боловч зээлийн эрсдэлтэй ижил эрсдэлийг агуулдаг. Эдгээр гүйлгээний улмаас материаллаг алдагдал гарахгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

30.2 Санхүүгийн үүрэг

Санхүүгийн үүрэг гэдэг нь Группийн зүгээс зээл олгох, зээлийн шугам нээх гэрээт үүргүүдийг хүлээснийг илэрхийлдэг. Ийм үүргүүд нь тогтсон дуусах хугацаа эсвэл цуцлах бусад төрлийн заалтуудтай байдаг. Зээл аваагүй байтал зээлийн гэрээний хугацаа дуусах магадлалтай тул гэрээнд заагдсан мөнгөн дүн нь ирээдүйн зээлийн мөнгөн урсгалыг илэрхийлэхгүй юм. Эдгээр гүйлгээний улмаас нөлөө бүхий алдагдал гарахгүй гэсэн хүлээлттэй байна.

30.3 Шүүхийн нэхэмжлэл

Группийн бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны явцад хэрэг маргааныг шүүхээр шийдвэрлүүлдэг ба шүүхийн нэхэмжлэл гаргах, нэхэмжлэлийг хэрхэн барагдуулах талаар тогтсон дотоод журам, туршлагатай. Групп нь аливаа нэхэмжлэлийн өөрийн санхүүгийн байдалд үзүүлж болох сөрөг нөлөөлөөс хамгаалахдаа мэргэжлийн хууль зүйн туслалцаа авах нь эрсдэлийг бууруулдаг гэж үздэг. Тайлант жилийн эцэст Группэд нөлөө бүхий үүрэг хүлээх шүүхийн нэхэмжлэл байхгүй байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Оршил

Группийн эрсдэлийн удирдлагын санхүүгийн эрсдэлүүдийн салшгүй гол эрсдэлүүд бол зээлийн эрсдэл, хөрвөх чадварын эрсдэл, зах зээлийн эрсдэлүүд байдаг. Зах зээлийн эрсдэл нь хүүгийн түвшин, гадаад валютын ханш гэх мэт зах зээлийн хүчин зүйлсийн өөрчлөлтийн улмаас Группийн орлого болон санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнэ хэлбэлзэх эрсдэл юм.

Эрсдэлийн удирдлагын үндсэн зорилго нь эрсдэл/өгөөжийн харьцаатай уялдуулан бизнесийн сегментүүдэд хөрөнгө хуваарилах, тодорхойлох, хэмжих, хянах үйл явцаар Группийн эрсдэлд тохируулсан хөрөнгийн өгөөжийг нэмэгдүүлэх явдал юм. Эрсдэлийн удирдлагын энэхүү үйл явц нь Группийн тасралтгүй ашигт ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой. Группийн ерөнхий үзэл баримтлал, чиглэлд нийцтэй удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, оролцогчдын эрх үүргийг тодорхойлон эрсдэлийн удирдлагыг амжилттай хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд мониторинг хийж, тасралтгүй сайжруулахад оршино.

Группийн эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь эрсдэлийг арилгах зорилготой бус харин эрсдэл ба өгөөжийн харьцааг оновчтой байлгах зорилготой. “Эрсдэлийн удирдлагын бодлого” нь Группийн хэмжээнд эрсдэлийн удирдлагын бүтцийг гаргах, хэрэгжүүлэх, хянах, дүн шинжилгээ хийх, байнга сайжруулахад чиглэсэн үндсэн ба зохион байгуулалтын арга хэмжээнүүдийн цогц хамрах хүрээг багтаадаг.

Группийн зорилтууд нь эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээнд нийцсэн байдаг. Эрсдэлийн удирдлагад стратегийн эрсдэл, нийцлийн эрсдэл, санхүүгийн эрсдэл, үйл ажиллагааны эрсдэл, давагдашгүй хүчин зүйлийн эрсдэл болон бусад цаг үеийн шинж чанартай тулгарах эрсдэлүүдийг багтаадаг. Групп нь ТУЗ-өөс тогтоосон эрсдэлийн удирдлагын бодлогын хүрээнд эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээнд нийцүүлэн улирал бүр хянах байдлаар эрсдэлийг удирддаг. Эдгээр хүлээн зөвшөөрөх хэм хэмжээг Группийн бизнесийн стратеги, зах зээлийн нөхцөл байдал болон үйл ажиллагаандаа уялдуулан тогтоосон байдаг.

Эрсдэлийн удирдлагын бүтэц, зохион байгуулалт

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн зүгээс хамтын хяналт, эрсдэлийн засаглалын хариуцлагыг тодорхой хэрэгжүүлэх нь үндсэн зорилтуудын нэг гэдгийг хүлээн зөвшөөрдөг.

Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь засаглал, хэрэгжүүлэлт гэсэн үндсэн хоёр түвшнээс бүрддэг. Компанид эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэгч нь ТУЗ, түүний дэргэдэх Эрсдэл, аудитын хороо байна. Эрсдэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэгч нь эрсдэлийн удирдлагын баг байх бөгөөд Гүйцэтгэх захирал багийн бүрэлдэхүүнийг “Эрсдэлийн удирдлагын бодлого”-д нийцүүлэн томилно.

Хамгаалалтын 1-р шугамд эрсдэлийг хариуцах нэгжийн удирдлага болон нийт ажилтнууд, 2-р шугамд Эрсдэлийн удирдлагын баг, 3-р шугамд Дотоод аудитын хэлтэс байна.

ТУЗ-ийн Эрсдэл Аудитын Хороо

ТУЗ-ийн Эрсдэл Аудит Хороо нь дотоод хяналт ба зохицуулалт болон хууль, эрх зүйн шаардлагын хэрэгжүүлж байгаа эсхийг ТУЗ-д танилцуулж ажилладаг.

Дотоод аудит

Группийн эрсдэлийн удирдлагын үйл явцад Дотоод аудитын ажил үүргийг Эрсдэл Аудитын хорооноос өгсөн чиглэлийн дагуу ажилладаг. Группийн хэмжээнд нэвтрүүлэн хэрэгжүүлж буй бодлого дүрэм, журмуудын зохистой байдал хийгээд Групп эдгээрийг хэрхэн мөрдөж байгаад хяналт тавин үр дүнг ТУЗ-д тайлагнадаг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Тогтвортой хөгжлийн хэлтэс

Энэхүү хэлтэс нь Тогтвортой хөгжлийн 17 зорилгын хүрээнд байгууллагын үйл ажиллагаатай уялдах байгаль орчин, нийгэм, засаглалын (БОНЗ) шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж түүний хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, хянах зорилготой. Эрсдэлийн удирдлагын хэрэгжилтийг энэхүү хэлтэс удирдан зохион байгуулдаг. Үүнд:

1. Группийн хэмжээнд эрсдэлийн нэгдсэн бүртгэл үүсгэн, эрсдэлийн нарийвчилсан анализ үнэлгээ хийх, эрсдэл удирдах төлөвлөгөө боловсруулан, удирдлагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах, эрсдэлийн соёлыг түгээн дэлгэрүүлэхээр зохион байгуулагдан ажилладаг.
2. Эрсдэлийн удирдлагын бодлого журмын дагуу тодорхой эрсдэл байж болзошгүй орчинг илрүүлэн, түүнийг удирдах/бууруулах арга хандлага боловсруулан саналыг эрсдэлийн удирдлагын багт танилцуулдаг.
3. Эрсдэлийн хариу арга хэмжээний болон үйл ажиллагааны тайланг Эрсдэл аудитын хороонд улирал бүр танилцуулан чиглэл аван ажилладаг.

Санхүүгийн эрсдэлийг бууруулах

Хүүгийн түвшний эрсдэл, гадаад валютын ханшийн өөрчлөлт, зээлийн эрсдэл болон ирээдүйн үйл ажиллагаанаас үүдэж болзошгүй эрсдэлийн хэмжээг мэдрэмжийн шинжилгээ хийн хянаж ажилладаг. Эрсдэлийг бууруулах зорилгоор тодорхой арга хэмжээг авдаг бөгөөд доор дэлгэрэнгүй тодруулав.

Эрсдэлийн хэт төвлөрөл

Төвлөрөл нь ижил төрлийн бизнесийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг, эсвэл нэгэн ижил газар зүйн бүсэд болон эдийн засгийн ойролцоо шинж чанартай бизнес эрхэлдэг хэд хэдэн харилцагчид улс төр, эдийн засаг болон бусад аливаа өөрчлөлт гарахад тэдгээрийн гэрээний үүргээ гүйцэтгэхэд ижил маягаар нөлөөлөхөөр байвал үүсдэг. Төвлөрөл нь тухайн нэгж салбарт болон газар зүйн байрлалд нөлөөлж буй нөхцөл байдалд Групп хэрхэн гүйцэтгэлээ хангах мэдрэмжийг илтгэнэ.

Эрсдэлийн хэт төвлөрлөөс зайлсхийх үүднээс Групп өөрийн бодлого, журамдаа олон төрлийн багцтай байх тодорхой удирдамжийг тусгасан байдаг. Тухайлбал, жижиглэнгийн борлуулалтыг онлайн болон дэлгүүрийн, захиалгын гэх сувгаар салган хөгжүүлэх, олон улсын өөр бүс нутгуудад салбар дэлгүүр нээх эсвэл маркетингийн оновчтой бодлого боловсруулах зэргээр үйл ажиллагааны төвлөрлийг хянаж удирдаг.

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Зээлийн эрсдэл гэдэг нь гэрээ байгуулагч тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс Группэд санхүүгийн алдагдал үүсэх эрсдэл.

Зээлийн эрсдэлд өртөх байдал

Санхүүгийн хөрөнгийн дансны үнэ нь зээлийн хамгийн их эрсдэлийг илэрхийлж байдаг. Группийн хамгийн их хүлээх зээлийн эрсдэлийг санхүүгийн хөрөнгө тус бүрийн дансны үнээр илэрхийлэв:

	2023	2022
Банк дахь харилцах данс	9,459,561	8,994,375
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	152,121	590,477
Дансны ба бусад авлага*	6,672,251	1,924,834
	16,283,933	11,509,686

*2023 оны 1,358,657 мянган төгрөг, 2022 оны 1,394,152 мянган төгрөгийн татварын авлагын дүн дээрхи дүнд ороогүй болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулга	-	(3,478)
Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын хасалдуулгын буцаалт	9,266	52,942
	9,266	49,464

Тайлант өдөр дансны болон бусад авлагын зээлийн эрсдэлд өртөх дээд хэмжээ (татвараас бусад) газар зүйн бүс нутгаар дараах байдалтай байна:

	2023	2022
Дотоод	2,554,928	1,012,147
Гадаад	4,117,323	912,687
	6,672,251	1,924,834

Одоогийн байдлаар дотоодын зах зээл дээр зээлжих зэрэглэл тогтоох хараат бус үнэлгээний байгууллага байхгүй байна. Иймээс Группийн зүгээс удаан хугацаанд харилцсан, найдвартай харилцагчидтайгаа урьдчилан баталсан зээлийн дээд хэмжээний хүрээнд зээлээр борлуулалт хийх бодлогыг баримталдаг. Жил бүр борлуулалтын гэрээг харилцагчидтай байгуулж, шинэчлэн баталгаажуулж, гэрээний нөхцөлийн биелэлтэд байнгын хяналт тавьж ажилладаг.

Группийн санхүүгийн хөрөнгөтэй холбоотой зээлийн эрсдэлийн хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ байхгүй. 2023 болон 2022 онд даатгуулсан эсвэл аккредитив гэрээгээр баталгаажуулсан дансны авлага байхгүй.

Группийн удирдлага харилцах дансны зээлийн эрсдэлийг бага байлгаж удирдах үүднээс зээлжих зэрэглэл өндөртэй дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагуудад мөнгөө байршуулдаг. Удирдлага тэдгээрийн дефолт болох магадлалыг бага гэж үнэлж байгаа ба үнэ цэнийн бууралтын сан байгуулаагүй.

Групп дансны авлагын хүлээгдэж буй алдагдлыг тооцоолохдоо харилцагч тус бүрийн бие даасан нөхцөл байдлын үнэлгээ, эдийн засгийн нөхцөл байдал болон салбарын нөхцөл байдал зэрэгт тулгуурлан тооцоолсон. Эдгээр тохиолдолд тухайн харилцагчдын авлагын үлдэгдэл, хамтын ажиллагааны түүх болон зах зээлийн мэдэгдэж буй хүчин зүйлс дээр үндэслэсэн эсрэг талын одоогийн санхүүгийн байдал, боломжит хамгийн сайн баримт, нөхцөлийг үнэлэн дүгнэлт хийсэн. Групп нь харилцагч бүрд хүлээгдэж буй эргэн төлөгдөх дүнг бууруулсантай холбоотойгоор тусгайлан нөөцийг бүртгэсэн. Энэхүү тусгайлан хасагдуулгын тооцоолсон дүнд нөлөөлөхүйц аливаа өөрчлөлт гарвал түүнийг дахин тооцон үзэж тохируулдаг.

Групп нь харилцагч санхүүгийн хүнд байдалд орсон тухай мэдээлэл хүлээн авсан, авлагын эргэн төлөгдөх бодитой төлөв байхгүй үед, өөрөөр хэлбэл, эдгээр тохиолдолын аль нэг нь үүссэн буюу хариуцагч татан буугдсан, дампуурлын үе шатанд орсон, эсвэл борлуулалтын авлага нь арваас дээш жилийн насжилттай болсон тохиолдолд борлуулалтын авлагыг данснаас хасдаг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.1 Зээлийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Зээлийн эрсдэлд өртөх байдал, дансны болон бусад авлагын хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын талаарх мэдээлэл дараах байдалтай байна:

2023 оны 12 сарын 31	Нийт дансны үнэ	Хасалдуулгын нооц	Зээлийн алдагдал
Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй	6,595,239	-	0.00%
0-30 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
31-60 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
61-90 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	-	-	0.00%
91 хоногоос дээш хугацаа хэтэрсэн	1,838,821	(1,761,809)	95.81%
	8,434,060	(1,761,809)	20.89%

2022 оны 12 сарын 31	Нийт дансны үнэ	Хасалдуулгын нооц	Зээлийн алдагдал
Хугацаа хэтрээгүй, үнэ цэнийн бууралт үүсээгүй	1,913,329	-	0.00%
0-30 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	5,442	-	0.00%
31-60 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	559	-	0.00%
61-90 хоногийн хугацаа хэтэрсэн	8	-	0.00%
91 хоногоос дээш хугацаа хэтэрсэн	1,776,571	(1,771,075)	99.68%
	3,695,909	(1,771,075)	58.19%

Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн хөдөлгөөн

Дансны болон бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн хөдөлгөөн жилийн хугацаанд дараах байдалтай байна:

	2023	2022
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	1,771,075	1,843,519
Авлагын алдагдалын хасалдуулга	-	3,478
Хасалдуулгын нөөцийн буцаалт	(9,266)	(52,942)
Данснаас хассан дүн	-	(22,980)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	1,761,809	1,771,075

Дансны авлагын үнэ цэнийн бууралтын мэдээллийг Тодруулга 6-аас харна уу.

Группийн удирдлага нь бусад авлагын эргэн төлөгдөх магадлалыг үнэлэхдээ авлагын түүхэн мэдээлэл, хугацаа хэтэрсэн авлагын мэдээлэл, одоогийн болон ирээдүйг таамагласан мэдээллийг харгалзан тохируулах байдлаар багцалсан болон тусгайлсан үнэлгээг хийдэг. Группийн удирдлагын хийсэн үнэлгээгээр бусад авлагад анх бүртгэлд тусгаснаас хойш нөлөө бүхий зээлийн эрсдэл үүсээгүй гэж үнэлсэн ба эрсдэлийн түвшин нь өндөр бус учир үнэ цэнийн бууралт бүртгээгүй болно.

Дансны авлагын нөхцөл байдлыг үндэслэн зээлийн үнэлгээг тогтмол хийдэг ба шаардлагатай гэж үзвэл төлбөрийн эрсдэлийг даатгуулдаг. Мөн Групп худалдан авагчаас дараагийн захиалгыг гүйцэтгэхээс өмнө үлдэгдэл төлбөрөө төлсөн байхыг шаарддаг.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.2 Хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлага

Хөрвөх чадварын эрсдэл гэдэг нь Групп өөрийн санхүүгийн өр төлбөрийг барагдуулах үүргээ биелүүлэхэд хүндрэлтэй болох эрсдэл юм. Групп нь хэвийн болон онцгой нөхцөлд их хэмжээний алдагдалд орохгүйгээр, Группийн нэр хүндэд хохирол учруулах эрсдэлийг бий болгохгүйгээр өр төлбөрөө гэрээний хугацаанд төлж барагдуулахад хүрэлцэхүйц хөрвөх чадварыг тогтмол хангаж байх ёстой гэдэг зарчмаар хөрвөх чадварыг удирдан зохицуулдаг.

Группийн ТУЗ нь хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагыг хариуцдаг ба Группийн богино, дунд ба урт хугацааны санхүүжилт болон хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлагын шаардлагад нийцсэн хөрвөх чадварын бүтцийг бий болгох үүрэгтэй. Групп санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийн төлөгдөх хугацаа, банкаас зээл авах чадавхи, зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл, мөнгөн урсгалын таамаглал болон гүйцэтгэлд үндэслэн хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирддаг.

Хүснэгтэд Группийн үүсмэл бус санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээгээр төлөх хугацаагаар нь ангилан тайлагнасан. Хүснэгтэн дэх мэдээлэл нь Группийн төлбөр төлөх шаардлагатай хамгийн эхний хугацаанд үндэслэсэн дискаунтлаагүй мөнгөн гүйлгээг харуулж байна. Энэхүү хүснэгтийн дүнгүүд нь үндсэн төлбөр болон хүүг агуулсан болно.

	Дуудахад эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй болон сараас бага					
	1-3 сар	3 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил	Нийт	Дансны үнэ	
2023 оны 12 сарын 31						
Дансны болон бусад өглөг (урт хугацаат өглөг багтсан) *	8,754,777	12,221,818	18,703,249	17,417,889	57,097,733	51,366,793
Богино болон урт хугацааны зээл	79,057,909	30,405,374	48,900,870	124,704,197	283,068,350	242,389,573
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	118,443	355,330	763,004	1,720,356	2,957,133	2,286,324
	87,931,129	42,982,522	68,367,123	143,842,442	343,123,216	296,042,690

	Дуудахад эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй болон сараас бага					
	1-3 сар	3 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил	Нийт	Дансны үнэ	
2022 оны 12 сарын 31						
Дансны болон бусад өглөг (урт хугацаат өглөг багтсан) *	15,913,627	1,543,430	1,839,888	33,585,213	52,882,158	48,032,075
Богино болон урт хугацааны зээл	61,565,224	20,829,946	39,712,592	124,300,878	246,408,640	225,539,851
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	93,446	186,891	557,326	118,446	956,109	890,057
	77,572,297	22,560,267	42,109,806	158,004,537	300,246,907	274,461,983

*2023 онд 4,549,593 мянган төгрөг, 2022 онд 3,922,058 мянган төгрөг төлөх татварыг оруулаагүй болно.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл гэдэг нь зах зээлийн үнийн өөрчлөлт тухайлбал хүүгийн түвшин, гадаад валютын ханш өөрчлөгдсөнөөр Группийн ашиг эсвэл эзэмшиж буй санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэлгээнд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэл юм. Групп нь зээлийн хүүгийн эрсдэл, гадаад валютын эрсдэл гэсэн хоёр зах зээлийн эрсдэл анхаарлаа хандуулдаг. Эдгээр эрсдэлийн зорилго, менежментийг доор авч үзнэ.

31.3.1 Зээлийн хүүгийн эрсдэлийн удирдлага

Групп тогтмол болон хувьсах хүүтэй зээлүүдтэй учраас зээлийн хүүгийн эрсдэлтэй байна. Мөнгөн гүйлгээний хүүгийн түвшний эрсдэл нь хувьсах хүүтэй зээлээс үүссэн ба бодит үнэ цэнийн хүүгийн түвшний эрсдэл нь тогтмол хүүтэй зээлээс үүсдэг. Энэхүү эрсдэлийг Групп тогтмол болон хувьсах хүүтэй зээлийн зохицотой байдлыг хангах замаар удирддаг. Зээлийн хүүгийн эрсдэлийг удирдахдаа хейджинг хэрэглүүрийг ашигладаггүй.

Тайлант өдөр Группийн хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүрийн хүүгийн байдал нь:

	2023	2022
Тогтмол хүүтэй хэрэглүүр		
Санхүүгийн хөрөнгө	-	-
Санхүүгийн өр төлбөр	(246,127,098)	(257,410,640)
Хувьсах хүүтэй хэрэглүүр		
Санхүүгийн хөрөнгө	-	-
Санхүүгийн өр төлбөр	(41,033,234)	-
	(285,984,917)	(257,410,640)

Зээлийн хүүгийн мэдрэмжийн шинжилгээ

Доор дурдсан мэдрэмжийн шинжилгээг тайлант хугацааны эцэст байгаа үүсэмэл бус хэрэгслүүд дэх хүүгийн түвшний нөлөөллийг үндэслэн тодорхойлдог. Тайлант хугацаанд хувьсах хүүтэй хэрэглүүрийг тогтмол хүүтэй болгож өөрчилсөн буюу тайлант хугацааны эцэст хувьсах хүүтэй хэрэглүүр байхгүй тул зээлийн хүүгийн эрсдэл байхгүй гэж үзсэн. Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд хүүгийн түвшний эрсдэлийг үнэлэхдээ хүүгийн түвшний боломжит өөрчлөлтийг 50 пунктээр өснө/буурна гэж үзсэн.

Хэрэв бусад бүх хувьсах үзүүлэлт тогтмол байх үед хүүгийн түвшинг 50 пунктээр өсч/буурвал 2023 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх татварын өмнөх ашиг 205,166 мянган төгрөгөөр өснө/буурна (2022 онд тэг). 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Групп нь хувьсах хүүтэй өр төлбөргүй байсан.

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага

Группд төгрөгөөс өөр валютаар үүссэн худалдан авалт болон төлбөртэй холбоотойгоор гадаад валютын ханшийн эрсдэл үүсдэг. Групп нь гадаад валютын эрсдэлийг гадаад валютын дериватив хэрэгслийг ашиглан хянадаггүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

Группийн гадаад валютаар үүссэн санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрийг тайлангийн өдрийн байдлаар төгрөгөөр үзүүлбэл дараах байдалтай байна:

2023 оны 12 сарын 31	Ам. доллар	Евро	Юань	Бусад
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	195,211	1,809,930	1,482,746	247,357
Дансны болон бусад авлага	957,665	2,853,995	1,412,036	9,053
Дансны болон бусад өглөг	(34,903,250)	(2,751,869)	(323,527)	(524,624)
Богино болон урт хугацааны зээл	(41,033,234)	(88,081,315)	-	-
Түрээсийн өр төлбөр	-	(1,631,568)	-	-
	(74,783,608)	(87,800,827)	2,571,255	(268,214)

2022 оны 12 сарын 31

	Ам. доллар	Евро	Юань	Бусад
Мөнгө болон түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,265,170	2,954,694	1,482,351	2,523,824
Дансны болон бусад авлага	48,494	263,079	1,579,473	27,764
Түрээсийн дэлгүүрт байршуулсан барьцаа	68,892	477,316	44,269	-
Дансны болон бусад өглөг	(11,541,073)	(5,546,470)	(215,039)	(399,351)
Богино болон урт хугацааны зээл	(27,848,430)	(81,233,377)	-	-
Түрээсийн өр төлбөр	(111,185)	(273,152)	-	-
	(38,118,132)	(83,357,910)	2,891,054	2,152,237

Тайлант жилийн туршид хэрэглэсэн валютын ханш:

(төгрөгөөр)	Дундаж ханш		Тайлангийн өдрөөрх ханш	
	2023	2022	2023	2022
Ам доллар	3,466	3,141	3,466	3,445
Евро	3,747	3,302	3,792	3,669
Юань	490	466	480	495

Гадаад валютын мэдрэмжийн шинжилгээ

Группийн гадаад валютын ажил гүйлгээ нь ихэнхдээ америк доллар, евро, юань, фунт болон иен (хамтад нь "Гадаад валют" гэх)-аар хийгддэг. Дээрх валютуудтай харьцах төгрөгийн ханш 10%-аар өсөх/буурах үеийн мэдрэмжийг доорх хүснэгтэд харуулав. Гүйцэтгэх удирдлагын түвшинд гадаад валютын эрсдэлийг үнэлэхдээ дээрх 10%-ийн мэдрэмжийг ашигладаг ба энэ нь гадаад валютын ханш дахь удирдлагын үнэлж буй боломжит өөрчлөлтийг илэрхийлнэ. Энэхүү мэдрэмжийн шинжилгээ нь зөвхөн гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн тайлант хугацааны эцэс дэх мөнгөн зүйлсэд гадаад валютын ханшийн 10%-ийн өөрчлөлтийн нөлөөллийг үзүүлсэн.

Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар төгрөгийн ханш 10%-иар чангарах нь татварын өмнөх ашгийг доор үзүүлсэн хэмжээгээр нэмэгдүүлнэ. Энэхүү шинжилгээнд бусад бүх хувьсах хүчин зүйлсийг тогтмол байна гэж үзсэн.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.3 Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

31.3.2 Гадаад валютын эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

	2023 татварын өмнөх ашиг, (алдагдал)		2022 татварын өмнөх ашиг, (алдагдал)	
	Чангарах (10% өсөлт)	Сулрах (10% буурах)	Чангарах (10% өсөлт)	Сулрах (10% буурах)
Ам доллар	7,478,361	(7,478,361)	3,811,813	(3,811,813)
Евро	8,780,083	(8,780,083)	8,335,791	(8,335,791)
Юань	(257,126)	257,126	(289,105)	289,105
Бусад	26,821	(26,821)	(215,224)	215,224

Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар Группын эзэмшиж буй гадаад валюттай харьцах төгрөгийн ханш 10%-иар сулрах нь бусад бүх хувьсах хүчин зүйлсийг тогтмол байна гэж үзсэн тохиолдолд дээрхи мөнгөн тэмдэгтүүдэд дээр дурдсан дүнтэй тэнцүү боловч эсрэгээр нөлөөлнө.

31.4 Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ

Групп нь үнэлгээний техникүүдийг ашиглан санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлох, толилуулахдаа дараах шатлалуудыг хэрэглэдэг. Үүнд:

Зэрэглэл 1: Ижил төрлийн хөрөнгө, өр төлбөрийн зах зээлийн жишиг үнэ дээр суурилна;

Зэрэглэл 2: Бодит үнэ цэнийн хэмжилтэнд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй зах зээлийн хамгийн бага өгөгдлийг шууд болон шууд бус мэдээлэлд жишиг харьцуулах боломжгүй үнэлгээний арга;

Зэрэглэл 3: Бодит үнэ цэнийн хэмжилтэнд мэдэгдэхүйц нөлөөтэй зах зээлийн хамгийн бага өгөгдлийг шууд болон шууд бус мэдээлэлд жишиг харьцуулах боломжгүй үнэлгээний арга;

Групп нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээрээ тусгагдаагүй тэдгээр санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийг дараах байдлаар тодорхойлсон.

(i) Бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэйгээ ойролцоо санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүд

Нэг жилээс доош хугацаанд төлөгдөх болон нөхөгдөх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн бодит үнэ цэнэ нь тэдгээрийн дансны үнэтэйгээ ойролцоо гэж авч үзсэн.

(ii) Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэглүүр

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг анх хүлээн зөвшөөрч бүртгэх үеийн зах зээлийн хүү болон ижил төстэй санхүүгийн хэрэглүүрийн одоогийн хүүг харьцуулж тодорхойлдог.

Группийн санхүүгийн хэрэглүүр нь бусад хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрөөс бүрдэнэ.

Удирдлага нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгагдсан тэдгээр санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэй ойролцоо гэж үзэж байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

31. Санхүүгийн хэрэглүүр ба санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

31.4 Санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тусгагдсан санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь дараах байдалтай байна:

	2023		2022	
	Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн хөрөнгө				
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	9,491,111	9,491,111	9,034,919	9,034,919
Дансны болон бусад авлага	6,672,251	6,672,251	1,924,834	1,924,834
	16,163,362	16,163,362	10,959,753	10,959,753
Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэсэн өр төлбөр				
Дансны болон бусад өглөг	33,155,118	33,155,118	17,047,134	17,047,134
Богино болон урт хугацаат зээл	242,389,573	242,389,573	225,539,851	225,539,851
Богино болон урт хугацаат түрээсийн өглөг	2,286,324	2,286,324	890,057	890,057
Бусад урт хугацаат өглөг	17,032,986	17,032,986	30,984,941	30,984,941
	294,864,001	294,864,001	274,461,983	274,461,983

32. Сегментийн мэдээлэл

Үйл ажиллагааны шийдвэр гаргагч Гүйцэтгэх захиралд нөөцийн хувиарлалт болон сегментийн үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийг үнэлэхдээ борлуулалтын төрөл дээр тулгуурладаг тул үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэл болох “Дотоод борлуулалт” болон “Гадаад борлуулалт”-ын борлуулалтын орлого болон борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийн мэдээллийг бүтээгдэхүүний төрлөөр гаргаж цэвэр ашгийн маржины мэдээллийг тайлагнадаг.

Группийн удирдлага худалдан авагчдын төрөл, байршил, борлуулалтын хүргэлт болон төрөлд үндэслэн борлуулалтын орлогыг “Дотоод борлуулалт”, “Гадаад борлуулалт /бөөний/” болон “Гадаад борлуулалт /онлайн/” гэсэн үйл ажиллагааны 3 сегментээр бүтээгдэхүүний төрлөөр ангилж, удирдлагын шинжилгээ болон шийдвэр гаргалтаа ашигладаг.

Дээрх сегментээр ангилсан борлуулалтын орлого болон борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгөөс бусад орлого болон зардлыг сегментээр ангилж тайлагнадаггүй. Үүнтэй адилаар, Группийн гол удирдлагын зүгээс тогтмол хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа боловч хөрөнгө болон өр төлбөрийг сегментээр ангилж тайлагнахгүй байхаар шийдвэрлэсэн байна.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

32. Сегментийн мэдээлэл

32.1 Сегментийн орлого ба ашиг

		Сегментийн орлого		Сегментийн ашиг	
		2023	2022	2023	2022
Дотоод борлуулалт	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	73,409,276	47,020,319	38,805,437	24,553,879
	Оёмол бүтээгдэхүүн	33,619,320	25,851,676	16,769,500	11,996,860
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	32,291,323	17,001,136	15,675,431	8,602,065
	Үйлчилгээний орлого	2,002,583	1,612,336	297,753	452,379
	Бусад	4,304,406	2,014,839	(52,857)	(473,011)
	Гутал	1,369,766	-	671,480	-
		146,996,674	93,500,306	72,166,744	45,132,172
Гадаад/бөөний борлуулалт	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	45,662,090	33,569,927	14,589,610	12,185,635
	Оёмол бүтээгдэхүүн	4,136,844	2,181,496	1,220,470	955,590
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	7,594,053	8,672,411	2,147,805	3,299,531
	Бусад	2,089,427	1,161,679	1,302,926	631,145
	Гутал	2,340	-	769	-
		59,484,754	45,585,513	19,261,580	17,071,901
Гадаад борлуулалт /онлайн/	Сүлжмэл бүтээгдэхүүн	40,430,611	44,918,591	27,990,704	28,931,039
	Оёмол бүтээгдэхүүн	4,091,370	4,909,037	2,075,184	2,190,227
	Нэхмэл бүтээгдэхүүн	4,543,578	4,509,048	3,115,043	2,366,370
	Бусад	39,586	5,114	(7,148)	(30,931)
	Гутал	63,943	-	37,064	-
		49,169,088	54,341,790	33,210,847	33,456,705
		255,650,516	193,427,609	124,639,171	95,660,778
Бусад орлого				5,002,286	1,162,425
Борлуулалт ба маркетингийн зардал				(73,593,361)	(61,767,484)
Ерөнхий ба удирдлагын зардал				(19,733,240)	(14,138,399)
Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт				9,266	49,464
Бусад зардал				(6,980)	(13,355)
Санхүүгийн орлого				229,734	29,261
Санхүүгийн зардал				(36,523,753)	(30,979,282)
Татварын өмнөх алдагдал				23,123	(9,996,592)

2023 болон 2022 оны Группийн орлогын 10% ба түүнээс дээш хувийг дангаараа бүрдүүлсэн харилцагч байгаагүй.

**ГОВЬ ХК БА ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД
2023 ОНЫ 12 САРЫН 31-НИЙ ӨДРӨӨР ДУУСГАВАР БОЛСОН ТАЙЛАНТ ЖИЛИЙН
НЭГТГЭСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГУУД
(МЯНГАН ТӨГРӨГӨӨР)**

32. Сегментийн мэдээлэл

32.2 Газарзүйн мэдээлэл

Групп ноолууран бүтээгдэхүүнийг доорх газарзүйн байршил дахь худалдан авагчдад борлуулсан:

	Харилцагчийн орлого		Эргэлтийн бус хөрөнгө	
	2023	2022	2023	2022
Монгол улс	147,064,251	93,502,725	136,124,801	138,751,850
Ази, номхон далайн орнууд	29,763,886	33,298,349	78,937	44,269
Европын орнууд	59,945,974	50,408,791	3,081,221	726,782
Оросын Холбооны Улс	1,429,718	1,014,976	-	-
Хойд Америкийн улсууд	17,386,232	15,202,334	5,038	228,693
Австрали, Шинэ Зеланд	60,455	434	-	-
	255,650,516	193,427,609	139,289,997	139,751,594

Дээрх хүснэгт нь гадаад зах зээлд хийгдсэн борлуулалтыг борлуулалт хийгдсэн газарзүйн байршлаар үзүүлсэн бөгөөд мөн эргэлтийн бус хөрөнгийн байршин буй газар зүйн байршлаар харуулсан.

Эргэлтийн бус хөрөнгөнд хойшлогдсон татварын хөрөнгө багтаагүй болно.

33. Капиталын эрсдэлийн удирдлага

Групп тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах зорилгоор өөрийн капиталыг удирдахын зэрэгцээ хувьцаа эзэмшигчийн өгөөжийг өндөр түвшинд байлгахын тулд зээл болон өөрийн хөрөнгийн харьцааг оновчтой байлгахыг зорьдог.

Группийн капиталын бүтэц нь цэвэр зээл (зээлээс мөнгөн хөрөнгийг хассан) ба өөрийн хөрөнгөөс бүрдэх бөгөөд өөрийн хөрөнгө нь дүрмийн сан, нөөц ба хуримтлагдсан ашгаас тус тус бүрддэг.

34. Гэрээний үүрэг

Группд 2023 оны 12 сарын 31 болон 2022 оны байдлаар гэрээгээр хүлээсэн томоохон үүрэг байхгүй.

35. Тайлангийн дараах үйл явдал

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн 01 тоот тогтоолоор 2024 онд ногдол ашиг зарлахгүй шийдвэр гарсан.

Таван Богд Холдингс ХХК нь 2024 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн арилжаагаар Говь ХК-ийн хувьцаа эзэмшигч Хиде Интер ХХК-аас 257,437,125 ширхэг буюу 33.00%-ийн хувьцааг худалдан авсан. Дээрх арилжааны үр дүнд Таван Богд Холдингс ХХК нь Говь ХК-ийн 84.29%-ийг эзэмшигч болсон байна.

36. Тайлангийн орчуулга

Эдгээр санхүүгийн тайлангуудыг Англи хэл дээр мөн бэлтгэсэн болно. Монгол, Англи хувиудын хооронд утга, агуулгын зөрүү гарах тохиолдолд Англи хэл дээрхи хувилбарыг баримтална.

БИДНИЙ ХАРИЛЦАГЧИД

БАНК САНХҮҮ

ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА

ГАДААД БОРЛУУЛАЛТ

ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

ТЭЭВЭР ЛОЖИСТИК

ХАНГАМЖ

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖИЛ

МОНГОЛ ДАХЬ ДЭЛГҮҮРҮҮДИЙН БАЙРШИЛ

ҮЙЛДВЭРИЙН ДЭРГЭДЭХ ТӨВ ДЭЛГҮҮР

Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, Чингисийн өргөн чөлөө, Үйлдвэрийн гудамж
Утас: 7004 8888

ГАЛЛЕРИА УЛААНБААТАР САЛБАР

Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Засгийн газрын ордны зүүн талд
Утас: 7004 8888

ДАРХАН ХОТ САЛБАР

Дархан хот, Шинэ Дархан Олон Улсын Худалдааны Төв
Утас: 95056656, 99376775

ГАДААД ДАХЬ ДЭЛГҮҮРҮҮДИЙН БАЙРШИЛ

САЛБАР ДЭЛГҮҮРҮҮД

BERLIN, GERMANY

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Knesebeckstr.30, Berlin, Germany
www.gobicashmere.com/de
+49 (0)30 224 66510

DÜSSELDORF, GERMANY

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Grünstr. 6, 40212 Düsseldorf, Germany
www.gobicashmere.com/de
+49 211 73288348

ФРАНЧАЙЗ ДЭЛГҮҮРҮҮД

ASIA

ANKARA, TURKEY

MONGOLIAN CASHMERE GOBI
Beştepe mahallesi dumlupınar bulvarı
B Blok 6/136 söğütözü Ankara
Email: info@gobi.com.tr,
Web: www.gobi.com.tr

ISTANBUL, TURKEY

MONGOLIAN CASHMERE GOBI
Ayazağa mahallesi Azerbaycan caddesi No:3j/7
Vadistanbul avm Sarıyer İstanbul

ISTANBUL, TURKEY

MONGOLIAN CASHMERE GOBI
Kanyon Avm Esentepe mahallesi büyükdere caddesi
G kat No:185/124 Şişli İstanbul

MANZHOU, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Hulunbuir province, Manzhouli
city, China Russia Free Trade Zone,
Aimin Store

SI YANG, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
№ 9 Wen Meng Rd, Si yang city,
Jiang Su province

HUHHOT, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Zhongshan West Road, Hohhot
City, Inner Mongolia, National
Shopping Center, West 3rd Floor,
Cashmere District

PUSAN, SOUTH KOREA

GOBI CASHMERE
#2069, Punpo road 145, Nam-gu,
Pusan, Korea

EUROPE

SZCZECIN, POLAND

Imperial Cashmere
Wyzwolenia str,44 71-500
Szczecin, Poland

PRAGUE, CZECH

GOBI KAŠMÍR
V Jame 3, 110 00 Praha 1, Czech
+42 (0) 702 065 696
www.kasmir.cz

FUZHOU, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Fujian Province, Fujian Province,
Taijiang District Industrial Road,
Baolong Xinhua second floor Gobi
store

HAILAAR, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Hulunbuir city, Hailaar District,
No.1 MANSION STORE 49 # 111

ILSAN, SOUTH KOREA

GOBI CASHMERE
4th floor Lotte Department store,1283,
Jungang-ro, Ilsandong-gu, Goyang-si,
Gyeonggi-do, Republic of Korea

DAEGU, SOUTH KOREA

GOBI CASHMERE
1748, Dalgubeol-daero, Dalseo-gu,
Daegu, Republic of Korea

RUSSIA

ULAN-UDE, RUSSIA

МАГАЗИН "GOBI"
Ул Ленина 44, Улан-Удэ, Респ,
Бурятия, Россия, 670000
+7 964 414 78 88

IRKUTSK, RUSSIA

МАГАЗИН "GOBI"
Советская улица, 3, Иркутск,
Иркутская обл., Россия, 664047
+7 952 629 29 84

ULANHOT, INNER MONGOLIA, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
No.2-12 of Yukeduolan Park One-
staged, Keerqin town, Keyouqianqi,
Inner Mongolia, China

BEIJING, CHINA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
12B03,Tower, Henghua
International Business Center,
NO.26, Yuetan North Street,
Xicheng District, Beijing 100045

SEOUL, SOUTH KOREA

GOBI CASHMERE
Gobi store,130, Apgujeong-ro,
Gangnam-gu,
Seoul, Republic of Korea
+02 518 0525

TOKYO, JAPAN

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Haneda Airport, 1 Terminal,
Market place 4F

KYZYL, RUSSIA

GOBI MONGOLIAN CASHMERE
Рес Тыва, г. Кызыл, ул. Чульдума
31, тд Алексеевский

MOSCOW, RUSSIA

МАГАЗИН "GOBI"
г. Москва, Рождественский бульвар,
д. 9, стр. 1, подъезд 2, оф. 508.

GOBI
MONGOLIAN CASHMERE

“ГОВЬ” ХК, ҮЙЛДВЭРИЙН ГУДАМЖ, 3-Р ХОРОО, ХАН-УУЛ ДҮҮРЭГ,
УЛААНБААТАР-17062, МОНГОЛ УЛС, Ш/Х 36/434
УТАС: +976 7013-9977, ФАКС: +976 7014-3081
И-МЭЙЛ: INFO@GOBI.MN